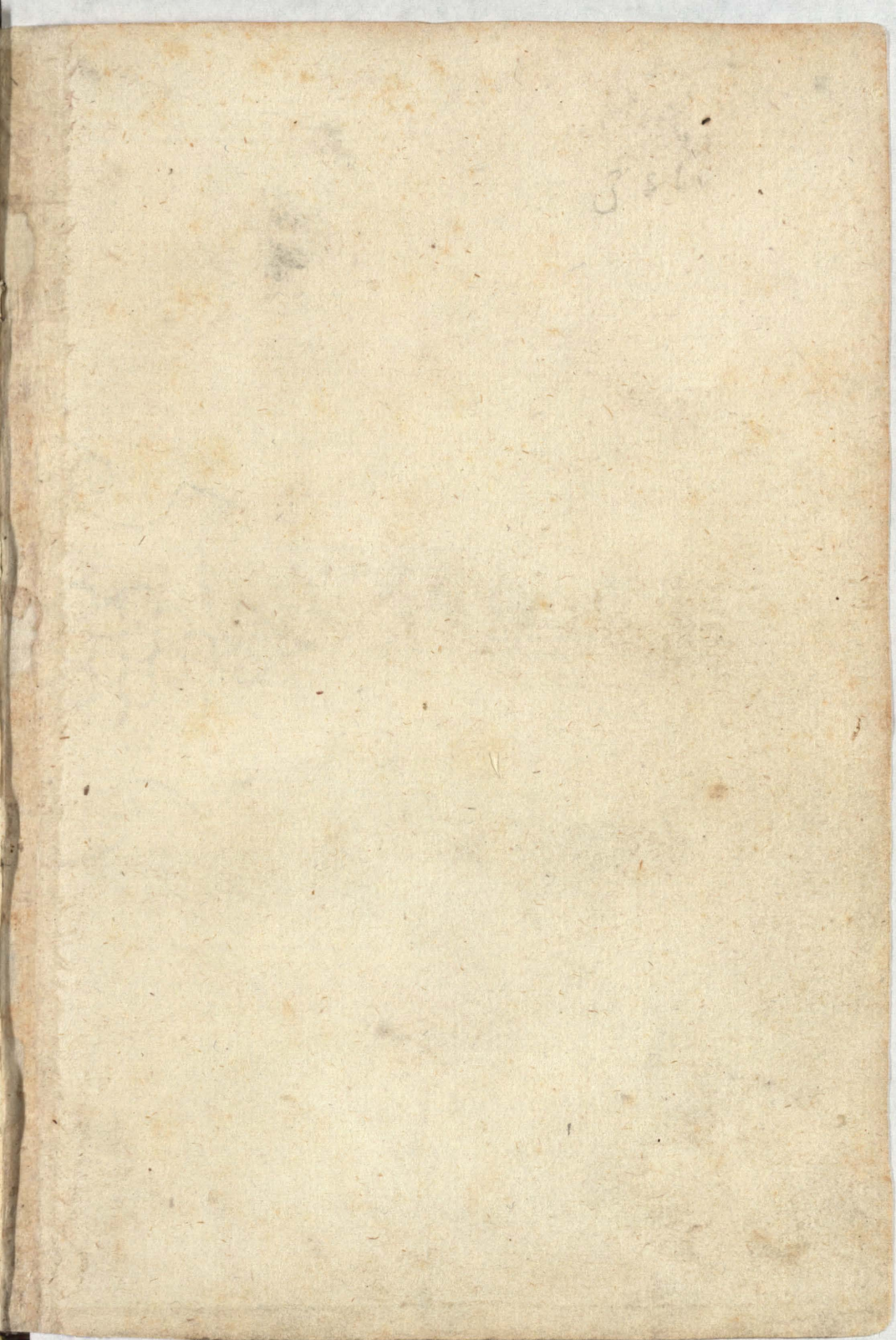

4° P. germ. 164

Historie

= Cim. 77

Der 3. s. 1222

Dit is de histo- rievande over heems kinder.

En gsciede bi . Coninc karels tide die grote
Die hadde genoet alle die herē vā kerstene-
rijc tot sijner worſcap . Alsoe als die histori-
vertelt . En is seer ghenoechlijc om lesen .

In te eerste capittel wort vclaert hoe die grote coninc karel eē groete feestē maecte dair genoet warē e le die eedelste vā kerstenrijc en hoe die feestē met groeter droefheit eynde.

Also als wi vindē bescreuē in oude peeste so hadde die keplerē coningē en and grote herē en prelatē eē gewoēt ond hē. als dattē se eens des iaers seelt hildē m; groter triūphen en vrolich; De sege woente hadde die edele coninc karel die grote keiser vā romē en conic vā vrācrjē. Also d; hi alle iaer m; groter gloriē seelt plach te houdē binnē die stede vā parjē en daer wordē othodē en genoet al die edelste vā d; werelt vā vrācrjē en vā alle conic karels lādē en elc na sijn d; wairdē. Hu te romē tot oser materie so was coninc karel houdē eē seer rijclie costelijc hof na d; gewoēte in gedachte nisse d; hi conic gecorē was vā vrācrjē. en gecroēt so dat dair gecomē warē tot sijn d; erē en wairdich; en om j; glorie te omerē die edelste en wtgenoēste vā al kerstērijc geestelic en waerlic. Indē eerste onsen aertscē vā d; paeus vā romē. die patriarche vā ierusalē die cardinalē bisscopē legaten. en veel groter geesteliker prelatē. En. xij. gecroēde coningē. xij. hertogē. thie hōdert ridds vijf dusent ionckkers en scilt knechtē wel geborē en vroem ter wapē in oerlogē in ternopen. en daer warē veel scoēder vrouwē. en iōcfrouwē alle vā hoge edel geslachte seer costelice en tierlic toe gemaect mit meniger āde abitē guldē lakē flueel sīdē en and meniger leie vreemde colorē die suuerlic warē En voert vā anderē

volcke warē daer grote menichte sond getal. Wāt
dese grote feest was din x daechs na pinxter in scoē
ste en genoechlicste vāden iare. En so wes dat men
tot die feestte behoeuē mochte was daer oueruloe-
dich meer dan mē conde gedencken alsoe dat daer
niet gebrac wat vroechde of solaes makē mochte.
wāt elc was geseten ter tafelen na snyder waerdē
en tuschen elcke twee ridds sat een scone ioncfrou
we dat seer genoechlic was om sien dair diende ter
tafelen menich edel en wel gheboertige mannē en
elc diende seer begeerlijc en met groter naerstē om
dat daer niet gebrekē en soude van spys of dranc.

HIdus sat coninc karel kepler vā romē mē sijn
der cronē in groter triumphhe en vromichept
En besidē hē was gesetē die vrouwe sijn keplerin
ne En in die sale sat tot eendē tafelē mē heer apmē
graue van dorzdoen en amerijn van nerboen daer
was heer huge vā dorzdoen. en was een suster soen
vā apmē en was een schoon mit mā geluē hare en
seer wel ter sprakē. Dese heer huge stont op vāder
tafel daer hi sat en ginc voer conincs tafel daer hij
sat met sijnē keplerinnē. in groten triumphen en
de glorien En als hi voer de tafel stōt is hi oetmoe-
delijc ter aerde ouer sijn knpen. gruetende coninc
karel seer soetelic en snyder vrouwen der keplerin
ne en alle die baroenen ende edelinghen dyē daer
geseten warē. ende heeft gheseit tot coninc karel
met soeten houesschen woerdē Heer coninc en kei-
ser vā romē v is wel cōdich hoe d z hier te hants me-
de in d salē sijn mē twee omen. Die een is gehetē ap
mē vā nerboē en hebbē v truowelickē ghedient in
turkiē als goede capiteinē harē heer sculdich z p te

3
dienen menigen tijt en menigen heidē hebben si ū
slegen en hebbē in menich groet perikel om uwen
wille geweest dat si willich en gaerne gedaē hebbē
Dair om edele here conic karel v is wel kondich dz
gi npe hē lypdē so veel en gauet dat si een paer spo
ren copē mochtē Aldus edel here coninc karel heb
ben si mi an v ghesent an v begerende vriendelick
dat ghijse verghiftē wilt eerlic dair si hogelic ende
eerlic haren staet op mogen voeren

Als coninc karel dese woerdē gehoert hadde.
so sprach hi tot heer hugē mit eē toernigē moe
de en seide Ghi epschet te ū gheefs voer hem luden
wāt si hebbē mi menige reise geepschet en ic en heb
hē npe n z willē geuen noch ic en sal hē niet gheuen
si doē daer toe dat si mogen Als here hugē den mo
genden coninc karel dese woerden hoerde spreken
wert hi seer ontfet vā binnē en sprach met houaer
diger talen. seggēde hem here coninc en wildt mi
oemē n z begiften die v so langhe tijt eerlic en rid
derlic gediēnt hebbē men sals v groten lachter en
de scāde spreke in ander heren houe en v goede eer
like fame die ghi hebt sal daer bi ū gaē en wtgedaē
wordē welc v oneerlic wesen sel Als conic karel de
se hoemoedige woerdē gehoert hadde vā heer hu
gen so wert hi met toerne seer otstekē en toech met
haestē een swaert. en sloech heer hugen dē eedelen
mā dat hi doot viel ter aerdē voer conic karels ta
fel dat den loer vā dō salē leer nat was vā sinē bloe
de. En daer worte ē groot geruft. en gecrēsch ond
de edelē daer grote oerlogē of quam
Dat ij. ca. Hoe heer hugē doot gewroken worde
vā beide sijn oems m z haer hulpers en hoese conic

karel wtē lande banden en ter soenen quamen

Als heer hughe aldus deerlic was vslaghen vā
 coninck karel verkeerde die blijscap die daer
 was groot in bitteren rouwe Als dat apmijn ende
 amerijn unemen en heer hugē vrienden sprongen
 alle op als vbolgen en briffchēde leeuwen en wor-
 pen de tafelē met spijse ommedat spijse en drācter
 neder viel onder de voetē Aldus synde inden druc
 om dē doot vā haren neue seiden si met toernigen
 moede mij willē dē doot ons neuē wreke datmere
 daer of spreke sal soe lāge als die werlt staet al sou-
 den wi daer alle bliuē doot Apmijn wapende hem
 haestelic m; zij vole en had in synre hulpe. hondt
 vidds die wtgelesenste vā alle sine landen Coninc
 karel die wapēde hē met alle sine magen. en vziert
 dē hi hadde geringhe syn bataelge in ordināci ghe-

4.
stel en had ontwondē sinē stādaert dair hi ondt had
p. dusent man seer wel gewapēten vā harnas ver-
sien Daer quamē vā lauwen coninck karel vele te
hulpe en die vā niemē die van melanen quamē oec
met groter machte vā volc wāt si stonden ondt ope
magnificenci en macht vā conic karel. Coninc ka-
rel had noch in sijnre hulpe vlamingē. brabāders
en menigerlep geselescap. also d; conic karel hadde
groot volc wt vele en diuersche pleckē meer dā ick
seggen of beschriue can Doe toech conic karel m; al
le dese grote menichte vā mānen om apmijn. ende
sijn vriendē te dodē en te vslaen hoer lātte barnen
terouen en te niet te maken.

Hermijn hadde in sijnre hulpe. xxx. hondt mānē
en warē al meest grote herē als hertogen gra-
uen oft ridders die edel vā gheboorte waren. en si re-
dē met ontwondē bānieren ter poertē wt m; grote
gheblas vā hoernē en trompettē. dat het scheen of
die aerde gedroētt hadde vā tgelupt daer was dat
gelupt groot nerboenē nerboenen En als apmijn
met sijn volc quā daer die grote conic karel sijn volc
in ordinācie geset hadde soe quamē die scaren met
groter cracht en nide te samē also dat int v; gaderē
menige spere gebroekē worde en menigen ridder van
dē paerde ter aerde ghedragen worde. Apmijn die
edel hereriep m; luder stemē en seide Edele baroe-
nē en vrome mānen helpt mi wreekē den doot vā
heer huge minē neue Ic en vrage daer niet nae hoe
lāge dat ic daerna mach leuen Apmijn sprac dat
sal ic doē m; lōf m; goet sal ic dair om auenturē
en in perikel stellen. daer vergaderde menich edel
mā en vochten alsoe langhe dat hem swaerden en

7
weere gebrac soe dat si hem weerden metten apple
len vāden swaerdē en apmijns partpe weerde hem
seer vromelic also d; si seer vmopt wordē en sloegē
coninck karel menigen mā of en veldese met groter
cracht en macht ter aerde alsoe dat ouer beide sīdē
grote moert geschiede vā ridders te verslaē. Daer
was menich mā besprēget mettē bloede en had dē
lieuer gerust dā lāger geuoctē mē sacher die paer
dē lopē bi. xx. of xxx. sonder here die strijt was stuer
en fel. Die vā herboeneen wildē niet sparen noch
wikē si woudē steruē of hē vweren. si vochten alle
gader mzenē stoutē moede oft apmijn haer vader
had geweest si stredē tot dattet wert dōcker nacht
also dat si vā node scheidē mostē Coninck karel ver
loser veel vādē sinē wāt hi had op de tijt de meeste
scade so dat hi vlozen hadde van sinen volcke bin
nen diē dage x. hōdert mā of meer En de graue ap
mijn heuet vā zij volcke. cccc. mā of meer doe most
apmij wiken ouermits de dōcker nachte Here hu
gēdoot costē menich edel mā clij. en sonderlige bi
die ouermoet vā coninck karel en apmij en menige
scone casteel en stercke muer wert daer ned geuelt.
en verbrant om den doot van heer huge

Die sprack coninck karel. met erren moede.
mi is gedaē grotē lachter en mij volcke heb ick
veel vlozē Ic belouet gode en sijnre cracht al heuet
ōs den nacht gesceidē ic en laetse hiernz lāger bliuē
wtē lāde wil ic se vdriven alle en verbannen se mit
alle hare vriendē wt alle mij rijke en nemen hē al
haer goedē Doeriep coninck karel zij hoechste ba
roenē en sijn raets herē als coningen hertogen. en
grauē en deedse sittē ter pierseare elc na zijre waer

5

de daer dingede coninc karel en maecte apmijns ge
sacht ballingē ouer alle sijn rijk Dit gedaē synde
so onamt apmij en sijn vriendē met hare adheren
ten en hulpers dz si karels lātrumen moften twele
si met groter haestē gedaen hebben Die graue ap
mijn hadde met hē ruij. hondert ridders. die alle
vrome en wtgelesen manē warē ter wapē en si na
men met hē vā haren goeden. tbeste dat si bergen
mochtē wāt si wiltē wel dat si coninc karels macht.
doen z wēdstaen en mochtē Coninc karel die nam
hē alle gader haer goet dat si gelatē hadden. ende
gast dē genen dpet hē beliefde. des was die graue
apmijns partpe te lidene v̄drietelic. wāt apmijn en
sijn volc de met hē v̄dreuen warē moften hem des
daechs onthoudē in dicke vā v̄ woestinen. Hier
moechdi hore die graue apmijns wonderlike auen
turen Des nachtes plach hi m z j volcke te barnē
en te rouē al dat hi butē vaste muerē besloten wis
te ofte conde vindē also dat hi n z en spaerde geeste
lic noch waerlic waer hūse berijde mocht of begaē
Weel cloesterē en kerckē destrueerde hi en sloech so
veel geestelike ludē moniken papen clercken non
nen als leke luden en destrueerde al tot parijs toe
Hi hadde bp hē een neue gebieten maeldegij een
stout ridder. en was geleert in v̄ conss vā nigromā
cien daer hi grote scade mede dede coninc karel. en
menich and mēsche. En dat gout dat si roede in v̄
kerckē dat dienēde wāsten outare gods. dat sloe
gen si dē paerden onder haer voeten Dit oerloghe
was seer v̄drietelic en pijnlic en geduerde xvi. jaer
dattet npeen was vrede tusschē coninc karel en ap
mijn

Dat derde capittel Hoe coninc karel sende drie ambassaten tot apmijn vā dorzdoen. ō paps met hē te makē vā dō doot vā heer hughe sijn neue. en hoe dat dese paps worde gemaect en qualic gehouden en seer coorts gebroken

Aldus dit oerloge geduerde seer lāge nochtāswast tē laetstē den genoten vā vrancrij swaete te lidē en ōdrietelic wāt als apmijn woude moeste si stridē en si ouerdzoghen des engingen te rade met malcāder dat si dē coninc bidden wouden dat hi vrede makede tegē apmijn en sijn volc Als si aldus met malcāder gessloten haddē sijn se gecomen daer si coninc karel vondē. en hebbē hem ghegruet met reuerēcien En als si hē groete eerwaerdicheit ghedaen hebbē seiden si Here coninc v is condich hoe dat dit oerloge lange gestaen heeft tusschen v ende apmijn vā dorzdoen Wij biddē v dat ghi vrede mē hē maken wilt. wāt alle tlant daer of beschadicht

eñ gescent wort. Als coninc karel die woerden eñ be-
geerten vā sijn herē gehoert. eñ ouerghemeret had
de v̄droech h̄j seer swaerlic nochtā s̄ h̄ seluē ouer
leggēde dattet de genotē h̄ alle baden soe consen-
teerde h̄j dat h̄j doen woude wes h̄ luidē daer
goet in dochte Daer tracteerde eñ ouerdzog h̄ die
genoten qat coninc karel scriue soude een minlike
gruet eñ enē brief ane apm̄j eñ sijn maghen. als
dat hi h̄ die misdaet beterē woude die hi teghens
h̄ eñ sijn vriendē misdaen hadde twelc terstōt al-
so gedaē was Daer sende coninc karel drie ambas-
saten met enē brief tot apm̄j die doe tot pierlepōt
lach inhoudēde dat h̄ heer huge sinen neue dē do-
den op wegē woude met gout negē weruen. eñ op
dat hi dair mede sijn paps eñ vrietscap mocht v̄cri-
gen Als apm̄j desen brief had gelesen doe hads h̄
onmare eñ seide met toernigē moede tottē drie am-
bassaten Segt karel dē coninc dat ick dit oerloghe
noch veel lieuer houde dā ic sulken soene an name
ouer minē neue. Bese drie ābassaten sijn wederō
gekeert eñ hebbē dese woerden den coninc gheseyt
Doē sende coninc karel wed met eē brief tot apm̄j
inhoudēde dat hi den doot v̄geuen woude vā sinē
neue hi woude h̄ geuē sijn suster vrou ape tot enē
wiue eñ alle sijn goet dat hi h̄ of sijn vriendē geno-
mē had Als apm̄j desen brief ouer gelesen had die
h̄ coninc karel ghesent hadde heeft hp dē drie am-
bassatē gehieten dat si toeuē soudē hi soudē hem
met sinē vriendē beraden aldus heeft apm̄j sijn
vrienden bi h̄ doe comē als amerijn vā nerboē wil-
lē vā oringen. eñ menich and edel baroen. eñ seide
h̄ luidē dē boetscap eñ badt h̄ allē d̄ si h̄ woude

helpē radē wat hier best in gedaen waer en hē alle
goet dichte. Daer seidē si alle woude coninc karel
hē alle houdē. en doēt goet dat hi hē gescreuen en
ontbodē hadde si warē des goet willich te doē. Bair
sende apmijn enē brief ane coninck karel bi alaert
en maeldegys sijn neuē. Inhoudēde. waert dat hy
hē sijn suster geuen wilde tot eenen wiue. en voert
onderhoudē dat tractaet also hi bi sinen brieuē hē
ontbodē hadde. Hi waer te vrede de paps an te gae
met veel ander woerdē de indē brief gescreuē ston
dē die te lanc warē te scriuen. En alaert en maelde
gys quamē tot parys gingen si tottē coninc en des
den hē reuerencie. Dat gedaē sijn de gauen si hem
den brief inde hātē seidē dat hi hem daer af eē at
woert soude doē hebbē wāt die paps en mocht n
gemaect wordē noch dē doot gesoent van hare ne
uetē ware dat hi dede na tinhoudē vādē brieue.

Doe coninc karel dē brief ontfangē hadde de
de hi dē brief voer alle sijn magē en baroenē
lesen. En als si alle dz inhoudē vādē brief gehoert
haddē en wel ostaen die opinie en meninge vā ap
mijn en sinē magen so warē si alle seer bljde. ende
bietē den coninc dat hyt al volquame. en hē des ter
stont een atwoirt ontbodē welc coninc karel gair
nedede. Daer wort ontbodē voer dē coninc alaert
en maeldegys. En doe si voer coninc karel quamē
seide hit tot hē dat si togen en seidē apmijn dz hi qua
me te senlis om aldaer eē vast tractaet vā dē soenē
te makē wāt ic en wil niet lāger oerloge teghen hē
voerē. Met desen atwoerde togen si weder tot pier
lepont. en hebbē apmijn geseit des conincs menige
en als hyt mit sijn vriendē ostaen heeft sijn si blide

geweeft en hebbē hē alle bereit om te senliste tree-
 kē elc als hi cierlicste. en eerlicste mochte met alle
 haer macht En als conick karel ōhoerde d; apmijn
 en; p magē bi senlis quamē is hē te gemoet getogē
 m; p magē en menigē edelē mā m; vrouwē en ioc
 frouwē en dede sine tēte slaē in eē scoē pleyn. daer
 mē dē paps makē soude en is apmij een stuctegen
 gegaē met. v. hōdert ridōs willē. en baruoet ende
 voer apmijns voetē geuallē seggēde ic heb misdaē.
 ic bid d; gi mi ōgeeft dē doot vā uwē neuue. ō gods
 willē ic wils v en uwe magē beterē w es ic ōmach

Dat. iiij. ca.
 Hoe apmijn
 trouwede co
 ninck karels
 suster. en hē
 bi hoer wan-
 ritlaert wrid
 laert adelaes
 rtrepnout.
 Deshi niet en
 wiste en hoe
 spse heimelic
 dede op hou-
 den

Als die paps ghemaect was helt men die brui
loeft En die bruyt wert ter kerke geleit an de
een side leide se eē bisscop en die ander side roelant
daer troude se apmij in grote state en men hielt die
feeste rij. dagē lāc met groter eere soe blidelikē dz
mēs niet en soude connē vtellen. en coninc karel
dede apmij's neue dē doden. ix. werf op wegen mit
goude en dz gout gaf hi apmij ouer zjns neue doot
Als apmij dz gout otfangē hadde vādē coninc doch
te hi in hē seluē hoe wel dat den coninc paps maec
te ouer sinē neue. hi soudet hem nochtās vergeldē
dat hijt noch m; mās bloede betalē soude Nochtā
gaf hē coninc karel hem en sijn magen wes apmij
of sijn magē wonnē op die heidē dat souden si vri
houdē sonder vā pemāt te leen tonfangē Als dz ge
daen was. en apmij met sinen vriendē te vzedē ge
stelt warē en otfangen wes hē in v soe beloest was
So ginc apmij tot coninc karel en bat hē vriendelic
oft hē gelieuē woude dat hi hi hē inden houe bliuē
mochte. Coninc karel at woerde en seide dz hys n;
en dade wair om apmij sinē haet werp op karel en
nā sijn wijf met hē. en toech met eenen errē moede
vā coninc karel en voer tot pierlepōt. en coninc karel
toech met zj volcke vā senlis en voer tot parijs en
als apmij mit sinē wiue en vriendē gecomē was te
pierlepōt doe seide hi tot sinē herē Ic sal hof houdē
m; alle m; vriendē en magē xl. dagē lanc. al soudē
hē karel noch sere storē. En wat soene hi mi gedaē
heeft ic en hout vā geēre waerdē. noch ic en begeer
geē vrede Wāt waer ic pemāt vā zjre side t; p; vriēt
of vreedē can begaē ic sal se crencken waer ic mach
an liue en goede Doe apmij dese woirdē sprac doe

8
watter menichedel mā diethoirdē diet oer seer leet
was mer daer en was niemāt so koene de daer toe
seggen dorste. En die edel vrou verape wast oeck
seer leet dat si eten of drincken en conde

Dit gedaē wesen de so ginc die graue apmij sit
ten ter tafelē met sinē vriendē en ander herē
daer was heerlikē gediēt elc na zijre waerdē. daer
was grote bliscap en iolijt so dz elc sinē rouwe ver
gat sonō die scoene vrou verape die was vol druck
en rouwē dat si haer n̄z verlachen en mochte Dese
edel graue begifte elc na sijnre waerdē en ōdienstē
Dit gedaen die graue soude gaē slapē en als hij in
die camer was toech hi zj swaert m̄z toernichz vter
scēde en leide sijn vinger opt crups vā tswaert swe
rēde dat hi dodē soude alle de kinder die van haer
quamē en slaē al karels magē waer hijt bi brengē
mochte. Die vrouwe anhorēde dese woerdē was
seer droeuich mer si hielt hair manierlic of si daer ō
n̄z gegeuē en had en ginc bi haren man te bedde en
bewees hē grote vriet̄scap en so alst god hebbē wil
de wā hi vā dier nacht an haer eē ionge soē. Apmij
en was n̄z lāge bi hups en toech in oerlogē daer hi
se wiste als hi gewoē was en de vrouwe kint bliuē
dragēde. hieltet so secretelic dattet niemāt en cōde
merckē sonō een ioncfrouwe die sijt te kennen gaf
en beual hoer dz secret te houdē Doe si bi na bi ho
ren tijt was riet haer die iōcfrouwe dz si treckē sou
de in eē cloester en bliuē daer tot dat si gelegen wa
re vā den kinde dz si seggē soude dat se pelgrimma
gie woude gaen twelc si also gedaē heeft Int cloes
ter wesen de god ūsach si wort ūlost vā eenen scone
ionge sone Nē dede dz kint kerstenen en het wort

genoemt ridtsaert. Die geuaders warē de bisscop
tulpijn en die graue gile dit kint wort bestedet hei
melic mer het hadde brieuen bi hē dattet echtelich
gewonnē was en van edelre gheboerten mer men
en wist n; wiet toe behoerde want die moeder ont
sach seer apmijn en kēde z; wreetheit d; h; l soude
dodē waert d; h; t onnaem en wiste. Hier en binnē
is apmijn thups gecomē vāden oerloge en hadde
geuohtē op de heidē wāt hi was op hem seluē wt
getogen en doer niemāts bede of bedwanc En op
ten seluē dach als apmijn te huis quā so quā vrou
ap; z; re hupfzrouwe mede thuis en was ter kerckē
gegaē en sauons ginc apm; met sijn hupfzrouwe
te bedde en wan an hair noch eē soē en d; droech si
so secretelic en gelach hier mede it cloester so d; ap
m; noch niemāt en wort gewair d; kit wort kerstē
gedaē en genoemt adelaert en wort mede gsent d;
ment hepmelic op voedē soude daer na otstinc si dē
derdē soen daer wert mede gedaē als met den āde
ren twee en d; wert gehetē w ridtsaert Dit aldus
gedaen des is apmijn getogen in een oerloge daer
hi was seuē iaer dies hadde vrou ape grote ruowe
wāt haer was tidinge gecomen dat apmijn v; slaes
gē was dair si haer seer qualic o hielt en seer tōure
den om was onō dat si dē rouwe dreef quā apm; p
selue thups en hadde seuē doergaēde wondē sittē
de op sijn paert gewapēt; p; schilt adē hals sijn bā
nier ontwondē En als vrou ape onam d; apmijn
quā ginc hē te gemoet mit eenē bliden aensichte en
nāmen in horen armē en custen vriendelic en hietē
welcome en als apm; p; vrou ape sach was hi blide
en trat vādē paerde en ginc m; haer in eē camer en

so gewapent als hi was en gebuetst so alst god ge-
 liefde wan hi reinout die si heimilich dede op voe-
 de. Ald' had apmijn iij. kind dat hinc en wist d'pe-
 ionckte vaden vierē was groot starcbouē die and-
 en māl ic gelijc is de valc bouē die sparwer Tot de
 sertyt had de conick karel en sone genoēt lodowijc
 dese soē en reinout warē beide van eenre oude. en
 sere vā eenre grote. mer doe si xv. iaer out warē ont-
 wies repnout lodowijc eē voet en waseē voet lan-
 ger dā lodowijc de welcke lodowijc wert thuis ge-
 haelt om sake die ic herna int lāghe verclaren sal
 en niemāt en wist dat repnout en sijn broeders ap-
 mijns kindere warē. Hier wil ic van repnout wat
 swigen en scriuen wat van coninc karel.

Dat v. ca. Hoe coninc karel sinē soē lodowijc wou-
 de doe cronē coninc vā vancrjē. en hoe bisscop tul-
 pin des n. en woude latē toe gaē ten waer dat die
 graue apmij hē mede croēde en te boue quā en hoe

o die graue gesept was en hoe die graue van syn
wif geseit was dat hi vier kind had dat he vermo
der deen sloechse rid den gaf de ioncken volbepert

NEt is gheboert dattet ghinc tegen pinxter als
dz conic karel hof hielt also hp gewoelic was
so dat hi heuet alle de edelste bi he doecomē geeste
licen wairlic. Als de paeus die patriarch bisscopē
conigen hertogen en graue en iondlinge de .xij. ge
notē En als si al bi he inder salē waren ghecomen
heeft conic karel eē stilt doē biedē en is op gestaen
seggēde Ghi edele hoge moghende baroenen v is
wel wetelic dz ic seer out vā dagē worde en mi dese
pynlichz o werlt swair wort als dz ic voirt aen die
wapen z wel gebrukē en mach noch die grote heer
lichz en digniteit daer ic in bē niet wel berechtē en
mach ouermits grote mopenis de dair i is Daer o
wil ic en begere dz ghijt cōsenteert. en volbrēd als
dat ic mijn soē lodewijc ouer geue mijn croē en lāt
en dat gi he croente en set als gheweldich coninc en
erfhere wāt hi eē ionc vroē iongelinc is Doe sprac
bisscop tulpū voir al e de herē en seide heer coninc
het is waer en het wair wel mogelic mer ic wed seg
gedat wāt al is lodewijc iōc en scone en tot redeli
kē oude tē mach nochtā niet ghesien. wāt v hof
en is noch n z volmaect. Doe sprac conic karel met
haestigen moede wie is hier gebrukēde wāt ic heb
be hier binē minē houe de voertbariste edelste als
geestelice en waerlic vā al kersterijc Doe antwoerde
bisscop tulpū dē conic wed en seide met soetē woit
dē heer coninc ic segge v voerwaer hier breekt eē de
nuytste en edelste mā vā dē werlt en is vā dē hoech
sten geslachte en eē vrp onbedwongen mā. wāt hi

en voert zj goet vā niemāt te leen ende was van v
 gebannē xij. iaren en vi wekē. Also dat hi menige
 ouermoedigere ple op v volcdede mit seitē vā wa
 pen wāt hi sloech al doot en roefde en brāde i v lāt
 wast geestelic of waerlic en dz gout daermen gode
 mede diēde opten outair dz sloech hi sijn paerden
 on d hare voetē. En als bisscop tulpj sijn woerdē
 geeindt had sprac conic karel dit is apmij de oude
 de heuet mi dicke menich v driet en laster ghedaen
 Nochtās bē ic bekennēde en weet dat hi wan met
 ter hāt de doernē crone ons heren ihesu cristi de hē
 op sijn gebenedide hoeft was ghedruct en hi wan
 mede de nagelen dair onseliene here mede aenden
 cruce genagelt was doir handen en voeten En ick
 weet voerwaer dz hi mē doot gesworē heeft .en al
 dat vā mi gecomē is ic segghe v waerlic ende ic be
 loeft gode cōde ic pemant vā minen vrienden ma
 gen of enige van minen heren beuinden dat si ap
 mijn enige hulpe of bistāt dedē ic soude se doen do
 den Mer wist ic enige bode so stout ic soude om ap
 mē sendē en ic bid v lieue here bisscop tulpj wilt
 mi hier in radē wat hier best in gedaen is ghi weet
 doch hoet mit mi staet De bisscop atwoerde dē co
 ninc en seide heer conic dē bestē raet die ic weet dat
 is dat gi v fēste en hof doet verlanghen. xl. dagen
 en sepnt ter stōt om apmijn een bode met enē brief
 inhoudēde dz gi hem sweert vrede en vāste gelepe
 op sinte dponijs lichaē En stelt te borge dz te hou
 den xij. de beste herē vā uwen rijke al valt et v wat
 swaer en v drielic is nochtās best en eerlicste ge
 daen. Als coninc karel desen raet vā bisscop tulpj
 gehoert hadde dochtet hē goet Ende sepde totten

bisscop waer soude ic pē māt vīndē so coē de soude
doirē an nemē de boetscap te doē doe sprac bisscop
tulpj ic sal d vier kiesē die de last vāder boetscap.
an nemē sullē en suliēt gaerne doe Doe gic bisscop
tulpj en dede voir dē conic comē dē stoutē roelāt
willē vā origen bertrā en bernaert Als si voir dē co
nic quamē vzaechde hi hē of si die boetscap anemē
woudē welc si gaerne dedē ende gaf hē een cierlich
paert m; costelic gerepde. wāt d; gerep was al vā
goude en sīde en eē costelic hoetbāt de gracioes en
suuerlic was int ā sīe Dese vier heerē gereidē hem
om te reisen en satē op haer paerdē de hē conic ha
rel gegeuē had die goet warē En als si tepunte sa
tē en cierlic toegemaert wort elc gebrocht en ē rijc
kelikē mantel en en ē telge vā oliue. Ald' redē dese
vier edel herē m; eenē blidē moede en vroliker her
tē sond enich merre nacht of dach so lāge d; si qua
mē in apmij's lant. en ōsagē pierlepōt daer apmij
op die tyt hof hilt m; alle ij vriedē. en dair waren
xxx vrome riddets En apmij hadde de gewoēt als
hi hof plach te houdē had hi altoes in ij casteel vū
hōdert mā die altoes gewapēt warē. en wel ōsien
van hernas Die wtgenomste vā ij volc de namē
ware d; casteel tot apmij voir ōraet of opstel. Doe
geboerdet na d; die maeltyt ghedaē was d; vrou
ape de scone vrouwē was voir eē bejster vā d' sa
lē gae staē en sach in eē vallepe comē ridē de vier
ridders Doe si gewaer wert comē ridē de mercte si
m; grote naerstē en sochvoudicheit wie si wesen
mochtē tē laet sīe wert sīse kēnēde. en seide in haer
seluēen is de eē n; mī neue graue roelāt die ander
grauē willē vā oringhen den derdē eē stout ridder

en hiet bertrā de vierde is heer bernaert so mid dūc
 begerē si hier te wesen ick duchte d; si in haer doot
 riden ic woude dat si warē ouer dusent milen dpe
 edel vrou riep de poertier en seide tot hē gāc haeste
 lic tot geē vier heerē de ginder comē en beige hē de
 senier hoebandē dē bestē geuet minē neue roelāt
 en segt hē dat se zj mope hē heeft gesent de vrou is
 vā dit lāt. en doet haer paerdē te gemake en bren
 getse in die sale si comen voir dē ouermoedichsten
 mā die in alle die werlt is ick duchte seer voir hē lu
 dē ic woude wel d; si vā hier warē

Oet descutidē sat apmijn on d al sijn edele ba
 roenē in scoon. en costelic bliant vā groēder
 side d; ōciert was m; menigē costelike steē die seer
 genoechlic warē te sien en hadde dat eē been op d;
 āder geleit bi hē in die sale satē vj hōdert mānē ge
 wapēt en redē om vechtē Aldus sat apmij m; gro
 ter ouermoet al hadde hi here geweest ouer al ker
 st en rj. hy was oec so ontfic onder sijn baroenen
 datter niemāt en was hoe hoge of hoe edel de spre
 kē dorste. tē was bi oerloue of wille vā apmij Die
 vier ridders dair ic voir of seide sijn gecomē in die
 sale en teerst d; si in de sale quamē en si apmij ghe
 ware wrodē hebbē si hē m; reuerēcie ghegroet en
 al d; binē d sale was Dair en was niemāt so stout
 in de sale die spreke dorst of seggē welcōe Doe vie
 lē die vier herē ouer haer kniē voir apmijns voetē
 doe seide die graue roelāt m; soetē voir den Edele
 graue apmij wj comē tot vāls bodē gesent vādē
 conic vā vranerj de ons bi v laet biddē dat ghi co
 mē wilt tot parj en cronē zj sone lodewijc. wāt
 hi en kent niemāt so edel of hoge gebozē de hē son

der v mach spanne de troē en heeft daer om zū hof
doen v langen xl. dagen Apmyn anhozende die ta
le vā roelāten ātuoerde hem niet. en sweech stille
enen woude n; op sien mer al sijn bloet v anderde i
hē en sijn verwe ontgin hem so dat hidic wil bleec
wort als hi sijn viādē so voer hem sach staē had hi
se enich sijn m; zeren mogē slaen si en souden hē n;
ontgaen hebbē Andwert seide roelāt sprekēt tegē
ons edele graue apmyn dat biddē wi v vriedelice en
segt ons v menige of gi lodewijcke cronē wilt wāt
gi soudt op dusdaniger condicien ātuoerde geuē
een misdadich of snode mēsch Apmyn en ātuoerde
noth n; en sweech stille Doe sagē die vier ridōs op
maltanō seer droeuich Vrou ape de edele vrouwe
mercte dat en nā een goudē scale en goetse vol van
dē bestē wij en seide drinct neue roelāt de edel wij n
ic wil hude v scēcker gaerne wese dair gaf si roelāt
den scale en dair na die and dze herē dat si drinckē
soudē en hietse welcoē m; een vrolich ghelaet Dit
belchde hē alte seer apmyn daer hi sat do seide vrou
ape tot apmyn edel here ic bid v vriedelic wilt doch
dese herē ātuoerde geuen want het sijn v selfs ma
gē en de beste vā kersten rjē dat gin v swicht dat s
grote dorperh; Als apmyn dese woerdē vā vrou ap
en hoirde was hi m; toerne otstēkē en sloechse mit
ter aefscher hāt dat si voer hē ter aerdē ned viel en
dat bloetten nasen en tē mōde wt scoet Hierbi stō
den de iij. ridōs als roelāt en de ander drie en wa
ren seer vstoert vā binnē dat si daer warē gecome
sond wapenē Si hieuē vrou apē vander aerdē en
als si tot haer seluē quā. docht si in haer seluē d; si
de omine brekē woude vā haer mā en seide gi herē

ic en heb genē noot si dwoerch haer seluē vādē bloe
 de en ginc mzeē vrolikē anlichte tot apm pē en cūstē
 vriendelic an sinē mōtē en d hēlf dē seggēde edel he
 re ic bid v vriendelic geest dese herē ātwoirde Als ap
 m pē stoernigē moet begā te vcoelē sprac hi tot haer
 seggēde Gheminde vrouwe wat mach ic ātwoer
 dē wat mach ic seggē ic seg v certē d z ic hē de d ge
 uallichste mā die peter werlt quā En gi sijt d z d ge
 uallichste wijf die pelijfōt sic Doe ātwoirde vrou
 ape waer d segdi dat vercorē mā Apm pē seide waer
 de vrou ic mach wel seggē wāt ic heb v meer dā x.
 iaer gehad tē en god en v leende mi nie so veel gracie
 dat ic eē kint hadde an v gewonnenē dat mīn lāt na
 mīn doot besittē mocht en nu sal m pē lāt comē an
 de gene diemīn doot vāt is wāt ic wetet wel voer
 waer d z hīt mīn vriendē d twelvigē sel als ic doot hē
 En nu willē si begerē dat ic hē cronē sal des ic nīer
 doē en wil wāt ic hate hē mer dā dē vad wāthad ic
 pē māt vā sine vrienden begaē ic soudese scadē daer
 ic mochte En des gelijcs soudē si mi mede doē wāt
 wordē si mi machtich d z si mi crigē si soudē mi do
 dē Doe seide vrou ape edele here oft waer d z gi kīd
 had luttel of veel soudise dodē. Doe sprac apm pē
 waerde vrouwe ic seg v certē h hadde ick kīd ic sou
 dese voedē op houdē en liec hebbē en doē hē wesē eē
 vad schuldich is z h kīd te doē Doe seide d pē edel
 vrou voerwaer heer so z h de edē vlozē de gi swoirt
 doē ic v eerstwerf besliep als d z gi doden soudet al
 le die kinderē de ghi bi mi wont Doe ātwoirde ap
 m pē en seide Waerde vrouwe v bolgē of bedwon
 gen dē en z h vā geēre waerdē had ick kīd so mocht
 ic vrolic wesen mer god betert nē ic dat mi leet is.

Doe sprac de edel vrou ape swert mi bi v ridōscap
dat gi v kind vrede doe sult. lichteghi sulter enige
vinden Als apmij dese woirdē vā vrou ape hoirde
hads hē vreemde seggēde. Vrouwe des wil ic gair
ne doe mer ghi segt mi dzic qualic ghelouen mach
wāt ic weet wel dat ic nie kinderē en wan an v mij
edele vrouwe Doen nā de edele vrou ape dē graue
apmijn bi d hāt en seide gaet met mi ghi sult se sien
Apmij verblide hē seer vā die woirdē de hi sinder
vrouwē hoerde sprekē. en stōt op en ginc mit haire
so als hi voerbi de voerseide ridōs lidē sonde groe
te hise elc bi namē en hiet se wellecoē hi seide hi sou
de wed bi hē comē in de sale dat si sijn ontbeiden
hi soude hē goede āt woirdē gheue. mer hi moit nu
eerst gaen en bestē sijn kind daer hē na verlangede
Als hi sijn woirdē gheepndt had leyde hē die edele
vrou voer eē stenē camer daer si i warē. Doe bleef
apmijn eē weinich voer de dore staen eer hi inginc
ter wylē dat apmijn voir de doere der camere stōt
die tongelingē de daer binnē saten hier niet of we
tende so heeft reinout geseit mit enē ouermoedigē
sinne wāt hi stout en onueruairt was ondāc moet
hebbē de geen dē hier is hofmeester en drossaet en
diēter tafelē van etē of drincken wāt wat gerech
tē dat hi hier brenct hebbē eerst op ander tafelē ge
weest en sinder of genomē en wien hebben gheen
wijn de doech. had ich hier dē bottelgier en scēker ic
legt v voerwaer ic soude se slaē d; si n̄ mer meer op
en stondē en des n̄ mer meer doen en soudē Doe
āt woirdē de coene adelaert reinout en seide broed
ic bid v dat gi vā dier talen op hout wi seggen dat
geen dat ons gelieft ghi weet wel dat ons moeder

ons beuolē heeft d; wi stīl wesen soude al wetē wi
 wie ons moed is wi en kennē onsen vād niet. wāt
 ons moed en wilt ons n; seggen en ic segt u certē
 sloech di apm; drossate bottelgier en scēcker hi is
 so wreet en homoedich vā sinnē hi soude v doē do
 dē mittē ald hertstē doot diemē man doen mochte
 gewapēt volc hi altoes heeft ind salē en optē caste
 le daer bi broed laet sulcke woerdē meer te spreke
 gi hebt orecht Als reinout dese woirdē vā j; broe
 d hoerde sprac hi m; toernigē moede soude mi doē
 dodē apm; de oude grise hōt des moeste de duuet
 woudē. ic en gaue o alle sijn gewapende luden n;
 een cas ic soude hē so slaē m; m; nre vupsten dat hi
 nēmermeer op en stōde dese woirdē hoerde apm;
 dair hi voir de doere stōt en verblide hē dair om in
 sijn herte seggēde tot sijnre vrou ic seg u voerwaer
 dat hit es m; dat hore ic wel mer vādē anderē twi
 felt mi Doe sprac de graue apm; de stoute mā ic
 wil prouē harē moet of si oer vroem sijn van hertē
 hi heeft m; sijn voet op de dore gestotē mit sulcker
 cracht d; si ontweē brac en viel neē in de camer op
 die vloer Reinout sprac op m; groten haest en mit
 dat apm; in de camer quā werp hi hē ouer enē bāc
 dat hiter airdē viel seggēde tot apm; wat doetstu
 hier du oude gislaert ic seg u voirwair wi hebbē ge
 getē en waerdē eer gecomē hier gi mocht vā onser
 caritate hebbē genomē. Doe quamen de and drie
 broeds toe gelopē als d; apm; siēde wert so ver
 waerde hi hē d; hiter aerdē lach en reinout ouer hē
 stōt m; eē wreet aensicht doē riep apm; mit grote
 haest en seide edele iongelingen en wilt mi n; slaē.
 ic ben v vād en ic sal v alle vā auont ridders makē

Doe sprac reinout sidi o se vad here oude grise foe
 waer mileet dz ic v had geslagē Ten eerste so ruste
 apmij wridtsaert an sinen mont daerna de stoute
 adelaiet en rid sairt En als hi reinout ruste dructe
 hi jn aēlicht herde an t sine so dz reinouts lippe bloe
 de des was reinout toernich en seide wat doet di he
 re oude grise Ic seg v also helpe god en waerdi mij
 vad n z so geschiet v euel ic sonde v slaē met mijnre
 vupst v sterf dach lage daer an. **D**oe sprac apmijn
 soen des bēic blide dz gi die gracie hebt vā gode dz
 ghi nut daer toe sijt dz gi wapē dragē moget ic sal
 v noch hudē rid d s makē **D**oe sprac vrou ape edel
 here wes si behoerē sullē vā rid dliker wapē dz heb
 ic hē alle doē makē cierlic en pūtelic **A**ld^o so moech
 di m z groter erē ridē m z v kinderē tot mps broeds
 houe wāt hi heeft v gesworē vrede en dat geuesti
 get met. xij. die beste van kersten rj c op dese woer
 den die vrou ape sprac sweech apmijn.

Dat vi. ca. Hoe dat die grave apmij jn kinder.

ridders maecte en hoe hi zyn ionckste soen reinout vol
beiert gaf en dede hen dat beriden dat veel heren en

Hioncfrouwen aenslaghen.

Als apmij in de sale was gecome dede hi spreken
de ee groen lakē vā sīde en liet sijn kind voer hen comē
en ridsaert quā eerst mē brochte twe verguldē
spore de costelic warē die spiemē an zyn voetē en ap
mij gorde hen daz swaert. en deden knielē en sloech hen
indē hals segghēde staet op ridsaert weest cloec en
vroē en helpt dat bloet weken dat god voer os an
den cruce storte. Ic hebe hier voertijts seer ouerda
dich geweest daz berouwet mi nu seer Alder weest en
goet rid en huesch i woerdē en in werckē Ic en ge
ue u erue noch lāt gi en suldet metter hāt seluer wē
nē miz u wel snidē des waert op de heidē en ic sel u ge
ue sulcke goet als mij vader mi gegeuen heeft wat
goet ic heb en dārt mē mi nō gonnē. wāt ict mettē
swairde gewonnē heb op de turckē gods viādē en
wes gi daer op moget winnē moet u god te goede
geuen Mer gi moet miz mi te houē eer daz gi op heide
nis vaert Doet lief apmij comē dē degen adelaert
hi brochte en swaert an zyn hals zyn spore warē hen ge
spanē die costelic warē en goet apmij gorde hem
tswaert en sloech hen indē hals segghēde Depnst om
gode diemē indē hals sloech en daz mijc was vō dra
gēde vādē iōdē om osse verlossinge Ic segge u voer
tot ridscap hoert vele die se eerlic dragē sel ic en ge
ue u tijelic goet burge noch castelē gi en winse miz
u vromichz op de heidē. en turckē gi moet mede te
houē miz mi eer gi vaert op heidenis Dair na maec
te apmij wridsaert rid en seide hen al tgeē daz hi dā
der kind geseit had daz gedaē was liet hi reinout co

mē die houterdich was en stout sijn spore warē hē
gespānē en hi was so lāc doe hē apmijn indē hals
soude slaē dat hi op een bāc staē moſte Dat gedaē
ſeide apmijn reinout ſtāt op ridder goet en hebt die
moet vā eē eſpentijns wāt hi draecht carbōckel in
ſinē hoirnē den ſeghe of vechtinge en verliest hi nē
mermeer Ic geue v allene reinout pierlepōt mōta
guten valken ſtene gien ſelt n̄ laten ſonder enich
vermidē of toeuen gi ſult al̄tijt op de turckē en hei
dē vechtē Doe brocht mē dair vier ſcone orſſen die
goet warē en genoechlic int ſcouwē d̄z beſte vā vie
ren gaf mē reinout d̄z hi daer op te houe ſouder ridē
wāt het was eē voet hoger dā de and̄ drie Doe rep
nout d̄z ors ſach dochtet hē veel te clein hi v̄hiet; n̄
vupſt en ſloech d̄z ors dair mede tuſſchē sijn orē d̄z
tet voer hē ter aerde viel Hi ſeide vād̄ dit is eē crāc
ke ghift wāt dit ors is mi vele te crāc en te licht doe
de edel vrou ape dit anſach v̄wōdert hair en ſeide
ghi ſoutſe alle doot ſlaē diemē v voerbrochte Des
balch hē apmijn en ſeide m̄z toernigē moede ſwiget
mijn vrouwe vād̄ iē woerdē laet reinout minē ſoē
proeuē sijn cracht en macht Ic ſegge v voirwair ic
woude dat mē hē hondt voir brocht en hiſe al doot
ſloege Doe brocht mē hē wter ſtal noch eē ors dat
hoger was dā dat and̄ d̄z ſloech hi oec metter vuift
doot Dair na brocht mē hē d̄z derde dat ſeer groot
was en daer ſprāc die ſtoute reinout op en ſprāc d̄z
ors delendē in ſtuckē dattet coorts ſterf Als apmijn
d̄z ſach was hi blide en ſeide ſone reinout en weest
niet droeuicij Ic weet v̄ē paert en hiet beiaert dat
heeft die craht van ic. orſſen en ſtaet in een ſtarcke
tozē dair endarf niemāt bidē orſſe comē onermits

sijn quaeth; dese volbeiert is vā ēē dromediarius
 gecomē het is so snel vā lopē al wairt dateen spar
 wer eerst wt; ijre mutē quame ēē so ned vlogē dat
 die geen de op bepaert late hē reikē mochte hi sou
 de die sparwer sijn vederē cortē al vliegende Doe
 reinout sijn vad dus hoirde prisen seide hi allachē
 de vad d; waerwel mijn paert. Doe sprac de edele
 graue apmij tot sijn soē reinout doet v wapen an
 v lichaē dat rade ic v voirwair wāt het is soe vrese
 lic ten laet hē niemāt genaken. ēē heuet een vrese
 lic gebijt wāt het bijt stenē ghelic ander orssen hop
 bitē Doe sprac reinout de oueruaarde sal ic mi wa
 penē tegen een paert het waer scande wiet hoerde
 of sage herē of ioncfrouwen. Doe sprac apmijn so
 ne ic rade v dat gi v wapēt wāt tors is groot fel ēē
 starc Als reinout die woerdē hoirde vā sijn vader
 wapēde hi hē in zij volle hernas of hi tē stride gāē
 soude. En nā in sijn hāteen stog van een vamelāc
 en ginc daer tors was hē volgede veel ridders .en
 ioncfrouwē om taen siē hoet n. it reinout vergaen
 soude sijn vader en moeder volgedē mede somwij
 len lagē de ridders en ioncfrouwē opten muer. wāt
 si grote begeerte haddē te siē wat auētuere datter
 geschien sal Doe hiet apmij dat men de stal ontflo
 te en seide tot reinout soē dwinct dat orse ic salt di
 noch geuē mit dien dat apmijn de woerdē tot rep
 nout sprac trat hi in die stal als hi in was sloet mē
 de doere toe Doe sach reinout d; ors voer hē staen
 dat ors sloech repnout mzeē voet dair hi stōt voer
 sijn hoeft dat hi al odoeft viel ter aerde Endelach
 langeer hi bequā vrou ape dit stenderiep m; gro
 ter haestē en wrāchaer handen seggende .eplacen

mijn kint is doot Doe sprac de edele graue ampt soe
ne dwinct het oorsic geuet di wāt ic niemāt beten
gā dā v Die edele vrou aperiep seer iāmerlic apla
ten hi is doot siet wair hi leit apmijn sprac swijche
vrou is hi vā minē bloede en heb ic hem gewonnē
gi en dozt nztwifelē hi en sals wel genesen Onder
des bequā repnout en scaēde hem dat hi daer lach
hi heuet sinē stoc verheue en meende bepaert daer
mede ter neē te slaē des hē bepaert benam en nam
reinout in sinē mōt bidē hals berch de hi scoirde en
werp repnout voer hē ind crebben reinout sloech
weē op bepaert en beiaert werp reinout op de aer
de had repnout vā scandē mogē doē hi hadde wtē
stalle gelopē. Doe nam reinout bepaert bidē hals
en hieltet mālic en sloeget ros mit vupsten. Aldus
wraasselēde vocht hi lāge tegē bepaert als nu bouē
als nu ond vechtende creech hi hē den breidel indē
mōt en spracker op mit twe scarpe spore doe deed
mē de stal dore wide opē En elc de vloech op hoech
ten om te siē den loep en sprongē vā volbepert als
reinout mē beiaert quā opt rume gaf hi hē die spore
en dē toem en satter op of hē wt gewassen had
de geweest beiert was groet sterc en snel en droech
reinout ouer twe wide grastē mit eē sprōcelc grast
was wel xl. voet wijt Ald⁹ reet reinout eē lāge stōt
wech en weē d; hi mode was en d; ros beiert was
seer besweet en bloede vādē spoer slagē die hē rep
nout gegeue had doe bete repnout die dege vā den
orle en dwoecht vādē bloede Die vrouwē en iō
frouwē quamē vā d muer obeiert te siē doe sprac
de coene wigant dit oors en gaue ic om geē goet bei
aert stōt voir hē en beefde en leide; p voetē te samē

en neech reinout toe en hi wenede dat ois datter
 ee kint mocht o gaespele sonde misdoen Het was
 pick swart man en al datter aewas vorē walt wi
 de en seer breeet ouer de hoepē repnout ded toe ma-
 ken ee costelic gereide alstoem voerbupch en cou-
 uertuerde en ee costelick sadel met vier siden dare
 gaerdē die seer ghenoeclijc waren om sien

Dat vij. ca. Hoe de graue apmij m3 sijn kinderē
 tehoue quā en hoe hi otfāgē was vā conic karel en
 hoe lodewijc conic karels soē gecroet was vā vrāc
 rijc en hiet sinē drossaet en sinē coc dat mē apmij
 kind niet en gaue tetē en sinē camerlinc dat mē hē
 geen beddē en gaue op te leggen en hoe hy alle sijn
 herē beghifte sonder apmijns kinderen gaf hi niet
 De graue apmij m3 sijn vier kinderē gereide
 hē om tēhoue te varē. en wapende hem of si
 souden te stride varē voersagē hē wes hem van no-
 de was en al zij volc. des ūwondert menich mēste

dat apmij en sijn kind mit sijn volc so gewapē tē
dē wāt haer paerden warē ouerdeckt en versien vā
al dz daer toe behoirt Dair reet mede de graue roe
lāt heer willē barnaert en bertram en redē te houe
waert si redē so lāge dat si te senlis quamen. en vā
daen redē si te parijs Kepnout sat alleē op beiaert
de aerde droēde daer hi reet en dz vier spranc wten
kenē daer bepaert ouer liep zj broederen satē alle
op ādere paerdē en hadden hare bannierē otwon
den so si eerlicste condē. Aldus genaectē si dē houe
mz grote loue en eren Als coninc karel vernā dat ap
mijn bi parijs quā mz sijn volc al gewapeke sende
hi hēenen bode seggende apmijn dat hem coninc
karel badt dz hi hē mit sijn volc ontwapēde twelc
apmij dair bede vā coninc karel also gedaen heeft
coninc karel gareide hē mit sijn volc om apmijn te
gemoet te treckē en vriedelijc te otfāgē Dit toern
de seer lodewijc en seide tot sinē vad suldi nu pegē
treckē den genē die v haet en doot viātis en v sou
de crenckē mocht hi Doe seide coninc karel swijcht
soen lodewijc ic wil dat mē de twiste v loene en vze
de make het heeft lāge genoeg ghestaen nu gereet
v mede sond merrē ghi moet mede varen sien v ne
uē en gruetē se milic Coninc karel badt al sijn ede
le baroenē vrowē en ionfrouwen dat si mit hem
togen tegen apmij van pierlepont om hem eerlijc
te ontfangen si ātwaerden alle den coninc dat sijt
gaerne dadē Ald^o togen si mitten coninc apmijn
te ontmoet heerlic op geseten en wel toe gemaect so
rierlic en cōstelic als elc conde beide vā herē en iōc
frouwē Doe apmij bi coninc karel quā otfincken
die coninc blidelijc en hietē vriedelic welcoem mit

Sijn kinderē en al zj volc des danckede apmijn die
 coninc m̄ soetē woerdē mer lodewijc en sprack ap
 m̄ noch sijn kind niet toe en sweech stil Dit was
 teerst in xxxij. iare dat de coninc apm̄ onghewapēt
 had gesien Roelāt bat dē coninc dat hi apmijn ho-
 ueschelikē otfige en badts lodewijc mede daer lo-
 dewijc op ātuoerde hi en hadde mit apm̄ of sine
 kinderē n̄ te doen Doe seiden de baroenē en ionc-
 frouwē tot malcāderē onderlinge is dat apmijns
 sone repnout het is eē die māllicste en scoēste ionge
 linc diemē vōde in al kerstē d̄z hoerde lodewijc
 en het toernde hē seer wāt hi was die scoenste iōge
 linc naest reinout diemē vidē mochte mer reinout
 was eē voetlāger m̄naliker en scoone van huyp en
 hi sat opt beste ors dat in de werlt was Hoert hoe
 sotlijc en ōweent d̄z lodewijc sprac en seide . Waer
 hoerdemē pe seggē enigen mensche dat apm̄ kin-
 deren had of wae sijn kinderē gecomen warē mer
 hi heeftse gehuert en om dattet scoon iongelingen
 sijn heeft hi doē seggē dattet sijn kinderē sijn ic sal
 proeuē in cortertijt of repnout m̄ maech is of n̄z.
 Dit d̄ seggēde reet lodewijc tot repnout en grūete
 reinout seggēde Neue god geue v goeden dach en
 reinout seide neue des moet v god lonen En als si
 malcand gegruet haddē seide lodewijc tot reinout
 neue geuet mi d̄z paert daer gi op siddt men prijstet
 seer ic sals v dācken Repnout ātuoirde voerwair
 seg ic v soude ic dit paert pemat geuē ic gauet v . Ic
 wil v gaerne dienē met minē liue mer dit paerten
 staet mi n̄z of het is mi so suer gewordē eer ic crech
 en oer mede en mach mi geen and̄ paert dragē. Als
 lodewijc dit hoerde vā reinout was hi toernich en

de wat is vā rudē en grouē gheslacht is ongewoge-
ne des geuēs Mer ic seg v als ic sidt in mpre maiest-
teit en gecroent sal welen en ic elckē begiften sal so
en sal ic v n; geuē Reinout wert toernich als hi dit
lodewijc hoerde spreken en seide wed Ghif d'ijne
giftē dē genē diet vā node is. ic en heb d'ij n ghiften
n; te doē wāt mī vād goets genoech heeft d; ics n;
te doē en heb En doe dese woerdē geepndt waren
gingen si in een lustelike boēgaert dair coninc ka-
rel plachte digē daer was alre hāde spel en solaes.
mē scaecter mē scerinder daer satē vrouwē en ionc
frouwen mē hātierde dair n; dā vroechde .elc ver-
loes dē tijt eerhijt wiste. En alst maeltijt was dat
mē soude gaē etē. beual lodewijc dat mē apmīns
kind geē etē voeren sette Dese woerdē hoerde me-
nich edel mā mē gaf water als d; betaēde eerst die
paeus patriarch cardinal en de bisscopē daer na de
coninc en die coninginne en elc na zjre waerde wor-
de daer gestelt tertafelē. En apmīns kider settemē
in eē hoec daer die hondē haer ganc meest was als
dat de hondē hē dicwil hinderlic warē dair worde
eerlic tertafelē gediēt vā spijs en drāc mer apmīns
kinderē en quā n;. si soudē wel ghegheten hebbe
haddē sijt gehadt si sagen op malcanderē en warē
toernich Doe seide reinout m; toernigē moede. en
swoer d; hi spijs halē soude wiēt leet of lief waer.
reynout stōt op en liep in de coekē m; ostoerdē sin-
nen en stac de dore m; eē voet d; si op spranc. hi nā
vīj. scuttelē met spijs Die coc dit siēde woudet re-
nout benemē en seide tot reinout laet staē i duuels
name reinout wort toernich en stac de coc met een
voet d; hi vier storte die coc hielt reinout nochtan

bi sijn clef en en wildē niet laten gaen doe verhieft
 reinout; en vupst en sloech dē coc dair me dat hoeft
 in stuer dat hi doot ter aerde viel Reinout ginc mit
 die spise daer en broeds laten seggende. broeders
 hier is genoeg vā als wat Doe quā clacht voir dē
 coninc dz sijn coc was doot geslagen Hi vraechde
 wiet gedaen hadde si atwoirdē apmijns sone rep
 nout doe sprac coninc karel. en loech dat hi dē coek
 doot sloech des is hi dancs waerdich ic sach seluer
 wel dz si n z tetē en haddē de iongelinge daer si satē
 en hē en is npeniet gebrocht en hier eet doch so me
 nich mā god ōwate dē coc dz hi daer regē was dat
 hi spijse nā hi heeft sijn rechte loē dese iongelingen
 sijn mijn magē ic en wille n z verdriuen en houden
 vreedē ludē voer hē Ic seg voirwaer tē staet mi op
 een coc n z wil icker eē mi coemter tien wes daer an
 misdaen is dat neē ic op mi Als si dit hoerdē vādē
 coninc de ouer reinout claechdē swegen. en gingē
 wech Doe quā eē die daer broot brochte en gaf rei
 nout genoeg mes hi wilde daer na quā die de wū
 scende en seide tot reinout here wildi pet wat wū
 dz gi wilt ic salse v geuē Aldus diende men apmijns
 kind eerlic dit toernde lodewijck alte seer Hier en
 binnē quā de drossaet die dair diēde vāden gerech
 tē op reinout dz hi loech. En seide ionc mā gi hebt
 misdaē bestōde onse coc mi pet. ic seg v voerwaer
 ic soude v slaē dair om wāt gi hebt hē geslegē doot
 des en hebdi geen dāc Repnout sprac tottē drossa
 te gi en sijt n z vroet gi drepchtte veel sonō misdoen
 sloechdi mi dair lage aen v doemsdach Doe wort
 de drossat toirnich en seide dz wort geproeft al wa
 erdi noch so stoute ē stoc dat hi ophief en sloech na

reinout Als repnout d; sach scoet hi op en scutte de
slach m; sine arm. syn vupst verhief hi en sloech de
drossaet d; hi doot voer hē ter aerde storte wāt rei:
nout was toernich en stiet d; lichaē vādē drossaet
doot voir hē lach m; eē voet en mit sulcher nūt dat
tet eē stuc weges in salen rolde Dit sach conic ka:
rel daer hi sat en seide ic sie wel de dair de ouerdaet
doet d; hi toirnich is lodewijc sprach heer vād dūc
tet v goet gisjt here vādē lāde corrigeert ghs met
mē sal v seggē lachter en blaet Doe quā men daer
clagē dē keiser d; syn drossat doot waer nochtā ge
boet de conic vrede datter niemāt soe hoē en waer
de reinout mis dede doe en wasser niemāt meer so
stout de hē teghē reinout setten dorst doe hiet men
voert comē de speelluden die solaes condē makē o
te dueroechdē de daer ouer de tafelē satē Alsmē sou
gaē slapē beual lodewijc sine camerlinc datmē elc
voerlage vā beddē sond apmijc kind datmen die
wijc eē bāc daer op slapē soudē de camerlic dede
als hē lodewijc beual Als reinout dit sach wert hi
toernich en seide tot syn broeds ic wedde wi noch
tauōt sullē hebbē de beste beddē Doe die heren en
knechtē al te samē te bedde warē en begōdē te sla
pē nā reinout eē hals berchē en begā so vreselic te sla
ne op die geē die te bedde warē d; si waendē n; en
tijts wech te comē so d; si vielē ouer malcander pa
thint ouer dē vād deē vrient ouer die and wie eerst
wech conde comen was de beste also d; repnout le
dich vāt wel xxx. beddē en leide j; broeds op t scoē
ste bedde d; hi in lodewijc huse vāt Die ghene die
vā haer bedde v dzeuen warē som half gecleet som
bi na naet claechdet dē coninc hoe si gheuarē had

den en wiet hē gedaen hadde en badē hem dat hēt
 corrigerē soude Als de coninc dith oerde seide hi in;
 toernigē moede ghi doet qualic en het is groot scā
 de d; gi alle claecht ouereē mā. icen doe daer geen
 iustici ouer als si d; hoirdē warē si droeuich en gin
 gē wech en lagē dair si mochtē reinout en sijn broe
 ders liepē mit v; her hertē ter tijt toed; hē de dach
 scoon v; baerde Doe stōden si in; gemakē op elc cle
 dede hē en als si gecleet warē gingen si tot coninc
 houe en de coninc quā hē te gemoete met menigen
 edelē mā en woude gaē tot sijn soē lodewijc Ope
 coninc hadde bi hē xxx. bisscopē. ix gecroende conin;
 gen. xij. hertogē en ghinc tot lodewijc en apmijns
 kinder ghingē mede Doe coninc karel quā tot lode
 wijcs camer seide hi soē staet op het is tijt v; sal hu;
 dē grote eer geschied mettiē rechten lodewijc op. en
 seide sijn welcoē heer vad en gi herē allegaē Daer
 na sprac coninc karel tot sijn soē lodewijc mit eē bli
 dē anichte Done ic sal v; noch hudē geuē mijn cro
 ne en mij lāc en makē v; heer ouer al kerstērijc Doe
 seide lodewijc heer vad dat si ter goed tijt gebene
 dijt si god daer of d; hi mi vercorē heeft tot sulckē
 staet Die graue apmij halp lodewijc cledē en tul
 pijn de aertsch bisscop mede nochtās diēde hē me
 nich mā wāt twe coningē bestē hē sijn mouwē. en
 twe bisscopē Doe v; raechde coninc karel dē graue
 apmij d; hi bade; hē kinderē of s; enige officiē dienē
 woudē elc na haer mogenth; en goetwillich; welc
 he dienstē si gaerne otfangē wildē en daertoe dāc
 kē en eer bewisen dē coninc seer hoechlic Doe hiet
 de coninc dat mē reinout maecte bottelgieren en ade
 laert d; otflaete en rid; saert d; hi voerdē coninc diēden

en wridsaert voer de bisscopē Als dese edelen ghe
croēde coninc lodewijc rede was leidemē ter kerckē
wridsaert gic voer hē en abelaert de mere graue so
dat hē niemāt en mocht genakē besidē hē ginc rep
nout de stout was en mālīc die eē voetlāger was
dā lodewijc en ginc achter ridsaert Ald⁹ ledemē lo
dewijckē ter kerckē Dese iij. broeds droegē eē pel
lē groēd lodewijc bouēzj hoeft ginc dz hē de wit
nzen bewapde of die zon ōbarnde Als lodewijc in
de kerc quā leit mē ic choir dairt cierlic toe gemaect
was de coninc ginc bi hē en die and herē gingen els
staen na hare waerdē Apmijn ghinc staē dair hēt
scoenste en beste vāt en sijn kinderen bi hē en neuē
conickarel lodewijc Mē vint bescreuē in de croni
ke vā vrancrijcz dz niemāt gerecht coninc vā vran
rijc en mach wordē hi moet wesen eē echt kit en mē
mach misse singē op sijn lichaē en gods lichaē con
sacrerē en offerē ter erē gods Dē moet men hebbē
olpe kerken en vier mede het is de salichste croē vā
vācrrijc wāt gebrake dair pet vā dese sake men en
mochte hē geē coninc makē Doe wert lodewijc ge
leit op sinte mariē outaer En bisscop tulpj sac de
mis en die patriarch vā iherusalē diēde ter missen
mē sanc die misse met groter triūphen Alst so verre
quā dat mē offerē soude offerde lodewijc eē bisant
vā goudē ter erē gods van hemelrijc. Doe offerde
reinout wt hē seluē twe bisatē vā gout. doe docht
lodewijc in hē seluē dat sijn offerhādē te clej was
en offerde drie bisantē doe offerde reinout wēd en
offerde vier Als dz apmij sach seide hi ter goet tijt
reinout waerstu geborē ic woude dz ic al mī goet
vroest had in bpsantē en hier gebrocht en gise al of

kerē soudet Doe sach lodewijc optē outaer hem en
 quā geē olpe of kaerse doe badt conic kaerel gode
 m; vieriger hertē dat sinē sone lodewijc hebbē sou
 de wes eē coninc toe behoerde Doe quam ter stont
 in schine vā twe duuē en brochten olpe en kaersen
 en ouer Doe dedemē hē grote ere en reuerencie en
 mē sacreerdē onser god op sijn lichaē en als de mis
 se so verde was dat mē pater noster sāt doe brocht
 mē een rijckelike crone deseer costelic was en goet
 vciert m; menich costelic steē daer stōdē an twe ro
 binen groot en scoē int anke en and stenē ontallic
 doe set mē se hē op thoeste en doe hīde croē op thoest
 hadde was hi in hē seluē opgeblasen van houerdi
 en. En als lodewijc ald⁹ sat mitter croē op thoest
 floech hīde hāt an alle de edelē de dair warē in tei
 ken d; si coninc lodewijc onδ danich soudē wesen.
 En doe mē hē die crone spāde doe ert dair groot
 gelupt gemaect m; trompettē met clarettē en met
 alre hāde istrumētē daer mē genoecht me bedrjft.
 so d; de fēste vā die croninge nie sulc gesiē en was
 en doe de coninc ald⁹ gecroent was doe wert hem
 eē bloet swairt sonδ scede op zj sīde gegort in teikē
 dat hi d; recht bescermē soude en rechte iustici doe
 soude Als dit al gedaē was en lodewijc ghecroent
 leide mē hē tē pallaiswaert an die een sīde van hē
 gic de paeus en an danδ sīde die patriarch en dair
 na quā coninc kaerel m; derij. genotē vā vrancrij
 daer na grote menichte vā bisscopē achter dese vol
 gede de graue apmijn m; sijn heren daer was een
 heerlike stacie eē pgelic ghinc manierlic en statelic
 tot mē tē pallaple quā. Apmijns kind als repnout
 en sijn broeds warē voir te houe gegaen om haer

officiē te bewarē en als lode wijk en de herē te houe
gecomē warē ginc mē sittē ter tafelen elc na sijnre
waerdē en na dz hi vā geboertē was Apmij sat me
de an coninc karels tafel dair diendē apmijns kind
elc vā sine officie twe bisscopē diendē mit rid saere
en adelaert diēde in de sale seer pūtelic en miz wrid
saert diēdē twe grauē elc was sorchuoudich vā zj
officie so dat daer heerlic gedient was en repnout
diēde vā sijn offici so dz vā sijn diēst elc wiste te seg
gē Alle dic was daer oueruloedich vā spij en drac
Als de maeltijt gedaen was ghinc mē dāsen en ge
noechte hātierē wāt dair warē te houe vel edel sco
ne ioncfrouwē de seer behagelic warē it scouwē en
an sien mē scender dē wijn oueruloedich in goudē
en siluerē vatē dair waren speelluden vā meniger
hāde spel elc toechde sijn coninc so hi best conde en
mocht De vzoecht was dair so groot en manierlic
in goeder genoechtē dateē pegelic die dair tē houe
was dē tijt nzen verdroet noch ogenoecht daer in
en hadde En die maeltijt gedaen wesende ginc co
ninc karel slapē mit sinē herē en vorsten lode wijk
den iōgen coninc dede roepē ouerluit wie ghiften
en lenē ontfangen wouden vā hē dat si hē volgedē
hi soude elc na haere staet en rijc dō begifte. lode
wijk ginc in enen sconen boēgaert en ginc sittē on
der eē plein dat dair bereet was scoē en costelic als
hi geseten was dede hi de herē voer hē comē en gaf
seer scone giftē elc na dat hē dochte dz si waerdich
warē of dat hē selief had en si an hē vdiēne souden.
Dair en was niemāt hi vtfinc ghifte hoe neē dat si
vā geboertē warē luttel of veel sonē alleen de gra
ue apmijns kind die hi versmade enen woude hē nē

geuen Als die graue apmijns kinderē dit sagen dat
 tet al begift was dat indē houe was bi den coninc
 sond si luidē alleen en dat lodewijc hem so hatich
 was gingē si tot hare vader en clachden hē hoe si
 geuaren haddē Als de graue apmijn haer vād die
 clachte vā sinen kinderē ghehoirt hadde wert hi ō
 stoert en toernich en ginc haestelijc tot coninc karel
 daer hi i zj camer lach opt bedde. als hi bi dē conic
 quā gruetē hi hē minlic en als hi hē ghegruet had
 de seide hi Heer coninc lodewijc v soen heeft gegeuē
 alle dē heren sijn hof volgende schone leenen ende
 ghiften en al hebbē si giften ontfangen sond mijn
 kinderē alleen de en wil hi n: geuen nochtans heb
 ben si hē geuolghet en reuerenci bewesen meer dā
 alle de and die in sinē houe warē. ic en weet n: dat
 mijn kinderē hē mesdaen hebbē. Als coninc karel
 dese woerdē vā graue apmijn hoerde hadde hi me
 delidē mit hem en seide. Maelt mi uwe kinder mī
 neuē ic en wilsē n: ōstoten oft ōdreuen hebben ich
 sal selue begiften en geuen hē gauē so eerlic als
 enige herē die ic in mī rīc hebbe Als die graue ap
 mī dit vā den coninc hoerde ginc hi om sijn kinde
 ren en brochtse voer dē coninc en als si voer des co
 nincs bedde quamē vielē si ouer haer kniē en grue
 ten dē groten coninc karel van vranerijc en hietse
 wellecoē leggendetot hem lupden ic wil v begauē
 en schone giftē geuē Rid saert ghi sijt die outste vā
 al v broeds wāt het is mi gheseit dat ghy die eerste
 geboren sijt ic sal v geuen haue en scatic make v in
 spangen mercgraue d: suldi vā mi ontfangen v le
 uen lanc. Idelert ic make v mercgraue vā poelgen
 Wrid saert de derde broed ich geue v dē seftē schilt

fusschen parijs en loutwē het is eē schoon goet ghy
moget v staet daer eerlic op dragen Doen seide hy
tot reinout lieue neue gi moet oec mede wel v ghift
wesen geue ic v dat lāt van artops angiers .en bo-
lops Als dese vier gebroēds aldus eerlic en hoghe-
lic beghift warē vande edelen coninc karel soe vie-
len si op haer kniē voer conincs bedde en rustē sijn
voetē en dācten den coninc hoghelick daer ontfan-
gen si dat leē blijdelic als si dat leen ontfangē had-
den namē si oerlof an den coninc en gingen inden
boēgaert Doe wertet lodewijc vboetscraet dat ap-
mijns kind vā sinen vader den coninc beghift wa-
ren des hadde hij nēt en toerne Doe apmij en zj ki-
der quamē indē boemgaert. sprac apmij tot lode-
wijc in arren moede danc hebt heer coninc vā uwen
ghiftē Lodewijc atwoerde apmijn seggēde Ic heb
wel vhoert hoe dat mijn vad v kinder schone giftē
gegeuē heeft voerwaer seg ic v ic en wils niet ont-
berē of toe latē wāt het is wel dz twee deel van mi-
nen rike ic salt hē weder benemē cortelic. Als dese
woerdē geepndt warē. seide lodewijc ic moet sien
of mij herē cracht hebben en mit sijn wapen te dra-
gen an enē stern die hier leyt inden boemgaert. ic
vmete midziede sterre bē die nu ter werelt leeft.
en niemāt en is vā soe hogen gheslachte als ic ben
sijn herē dese woerdē horede swegen al stille And-
werue seide hi noch de selue woerden doe wort ap-
mij toernicheit en mocht zj vmetel woirdē nē lāge
vdragē seggēde tot lodewijc si di sterre goet en edel
het sal hē seluen openbarē. wat wildi v beroemen
ic weet noch een iongelinc vārr. iare woude hi zj
cracht doe hi worpe dē steen soe vorde als gi al da-

di al uwe macht daer toe Als die coninc lodewijc de
 woerdē hoirde sprach hi tot apmij nuz arren moede
 du oude geck god moet bederuen v lijf ic seg v ser
 tepn en liet ic nuz doir gode ick soude v met minen
 vupstē so slaē dat ghij s nēmermeer en ūgaet Laet
 uwe kind hier comē en proeuen haer cracht mettē
 steē lodewijc toech sinen mätel wt in arren moede
 en werp se nedē nā den steen met enen haestigen
 sin en werpē. v. doet verre Dair stont menich edel
 mā bi diet anlagen daer na werpen die stercke. en
 beste vā vrancrijck mer dair en was niemāt so sterk
 of crachtich lodewijc otwerp se een voet wāt daer
 en was niemāt si en gauen lodewijc dē prijs als lo
 dewijc dus dē prijs hadde vā den steen seide hi tot
 apmij mit hoemoediger talē wat segdi nu ghi no
 de grise hōt hoe en haeldi nu niet v so ē reinout ghi
 seide hi soudem i dē steen otwerpē die v dader recht
 mē soude v treckē bi uwen bairde dat v die oghen
 ūheerdē in uwē hoefde hoe en haeldi repnout v so
 ne nu nuz waer na beidi v woerdē sullen v bescamē
 wāt ghi v sone ghepresen hebt bouē allen heren in
 onsen lāden wonēde Dese scempighe woerden de
 apmij lodewijc hoerde spreke. ūw armdē x̄p bloet
 seggēde ic segge v voerwaer coninc lodewijc gi en
 sijt nuz so hoene dat ghi v hant sout slaen an minen
 baert v hātē v armen toech di nēmermeer weder
 na v Coninc lodewijc seide wed grise hōt loep heen
 dinē so ē repnout en doe dattu geseit hebste en laet
 hi dē steen tegen mi werpē. als apmij dā lodewijc
 aldus smadelikē toe gesprokē wort liepē hē de tra
 nen ouer dē ogē en die tranē ouer sijn ogē lopende
 quā hi int prieel bi sijn kinder die daer satē en son

gen n̄z vrouwen en̄ ioncfrouwen en̄ waren vrolic
Als reinout z̄h vād weemoedich ſach. en̄ die tranē
ouer ſijn wangen lopē liet hi ſijn vroechde en̄ blij-
ſcap en̄ quā tot finē vād ſeggēde Vād watis v̄ miſ-
comē of meſ daē ic ſalt wreke al ſoude ic m̄jn lijf
en̄ goet ūlieſen Apm̄j die graue atwoirdereinout
m̄z bedroefō herten. Ic ſtont inden boemgaert bij
lodewijc en̄ dair began hi ūmetelic te ſprekē d̄z nie-
māt ſijns gelijc en was in cracht ſchoonheit of van
edelē geboert en̄ beroēde hem ſo veel dat ſijns ghe-
lijc ind̄ werlt nieten waer Anderroerf ſeide hi wed-
doe en mochte ic n̄z langer van hē ūdragen. ende
ſeide tot hē datter noch een was vā xx. iaren wou-
de hi ſpn cracht doē hi ſoude dē ſteen ſo vorde wer-
pen als hi doe werp hi ſijn mātē in arren ende fellē
moede ned en̄ ūtwerp alle den genen d̄pe daer wa-
ren een voet doe ſprac hi mi ſeer lelic. en̄ hiete mi te
weſen een grijs hont en̄ iſt d̄z gi dit n̄zen wreert en̄
werpt dē ſteen tegen hem ic ſalt beſteruē. hier om
bidde ic v̄ lieue ſoē wilt mi nu ūhoren en̄ en laet mi
geen logenaer bliuē. Repnout antwoerde. vader
het en wair n̄z behoirlic dat ic d̄z doe wāt lodewijc
is nu onſe conic en̄ ſijn ūwaende woirdē de hi ſpre-
ket x̄p hoe uerdige dadē comē hē noch ouermits.
ſijn ionchet dus vād ſet v̄ te v̄redē ic en wil teghen
hē gheen gemenck hebbē Als apm̄j deſe antwoer-
de vā reinout hoirdē was hi droeuich ſeggēde m̄j
lieue ſone ſuldi mi nu in deſer ſcādē en̄ confuſiē la-
ten en̄ en werpē den ſteen n̄z teghen lodewijc ic ſal
dat moetē beſteruē Doe ſeide reinout vader hebt
mate in v̄ lijde gi weet doch wel d̄z wi coninc lode-
wijc voirt an moetē onderdanich weſen en̄ weſ hi

metbruyt ouermits sijn opgeblasen hoer uairdige
 herte dz obetert weder sijn vad. aldus seg ic v vad
 icen wil vā dage teghen hem n; werpē daer bi ma
 tich v rouwe. Als apmijn die graue hoerde dz hi n;
 en vorderde m; biddē tegen sijn soen sepde hi met
 haestigen woirdē soude ic dan daer om bliuen een
 logenair mi wair lieuer dz ic rechteuoert storue ich
 seg v soē voerwaer wildi dē steen werpen tegen lo
 dewijc en moechdi hē den steē ontwerpen ich sal v
 geuen bepaert Ten leste wert reinout becoert mit
 medelidē vā sijn vader ende sepde m; eenen arren
 moede Vad ia ic ontwerpe hem den steen al waer
 hi de duuel selue. Met dese woerdē sprac repnout
 op en ghinc mit sijn vader inden boēgaert daer lo
 dewijc was hē volchdē sijn broeders en menich e
 del mā vrowē en ioncfrouwen om te sien dz wer
 pen vādē steen. En als apm; m; sijn kinderen in
 den boēgaert quamē gingen si dair den steen lach
 reinout nam den steē en werpē een halue voet ver
 der dan hē lodewijc geworpen hadde des was co
 ninc lodewijc seer toernich daer hi stōt als eē ouer
 moedich mā en sacht selue mettē ogen daeren had
 niemāt so cloec geweest te vorē lodewijc had se oē
 worpē enē voet en sacht nu dat reinout vorē werp
 dā hi Apm; seide tot reinout sone ick bid v pepnst
 hudē om de ere. Lodewijc toech sijn mantel wt in
 toernigen moede en werpē dair heē ende sette sijn
 crone vā thoefte en hiet dat mē hē den steen brengen
 soude twelc ter stont gedaen worde wāt hy nāt in
 grotē eucl dat hē reinout den steen ontwerp lode
 wijc nā den steen wēd. en werpen een voet vorder
 dan reinout gedaen hadde. Repnout nā den steen

wed en werp noch vordē dā lodewijc. Doen am lo-
dewijc dē steen wed en en conde so vordē niet wer-
pē als reinout dede nochtā deet hi sulke craft dair
toe d; hē tbloet ter naze en mōde tot sprac apmijn
sach op reinout en badt hē dat hi sijn crachten aen
dē steē woude tonen Doe werprepnout sijn man
tel ne en badt ridsaert dat hi hē dē steen langede.
twelc hi dede en als apmij den ouden den ionghen
den steē toedragē sach stōt hi op. en loech daer om
als reinout dē steen had werp hi dē steen met sul-
ker cracht so d; hi dē steē werp drie grote mās voe-
ten vorder dā hi te voren gedaē had dat ō wonder
de menichedel mā diet sach Doe seide apmij gebe-
nedijt si oi reinout en al d; dair was ioc en out vro-
uwen en iocfrouwē gauē repnout den prijs als co-
nic lodewijc repnout d' hoerde prijsen hadde hys
groten nijt int herte seggende dē volcke dit es pm.
mereē sot dinc vā v luiden d; ghi een huerlinc ope-
om gelt gehuert is hoe wel d; hi seit dattet sijn soē
is dus seer prijsē eē grof karel. en boer is somtijt so
sterc als eē edelice en soude oec mede soe vordē wer-
pen Met dese woirdē keerde hē lodewijc ō en ginc
van daen Doe seide apmij tot reinout mijn soē nu
is bepaert vepgē Doē loech reinout en seide Heer
vader ic dāc v seer der giften Doen seide apmij seg-
get mi soē hoe mocht gi v cracht so onthoudē had-
de gi v crachtte volle getoecht. gi hadde lodewijc
dē steen noch een voet ontwoerpē dese woerdē ver-
hoerde lodewijc ter wilē dat hi wech ginc doe scaē
de hi hē noch meer en ginc van daen mit een serich
hert doe quā hē in sijn gemoete gaendegwelloen
here derode en macharijs dit warē twe ō radirs en

Iodewijcx nauwteraet luden si gruetē den coninc
 en vracchde hē wpe de meester was vā den steē lo-
 dewijcx sweech en en antwoerde hē luden n. Doe
 seide macharijs ic sie wel wat v deert reinont heeft
 v leet gedaen mer ic weet v raet suldi v bewarē he-
 re coninc dz v elc prijsē so suldi gaen indē boēgairt
 weder en nemē repnout in v armen daert alle dpe
 edel sien vrouwē en ioncfrouwen en sult seggē m
 beuepns der hertē dat mēt hore dz ghi gode dāten
 de sijre moed die v verleēt heeft sulcken schonen.
 hint dz hi alle dpe edelingē te bouē gaet in schoon-
 heit en cracht als hi wel getoent heeft an den steen
 als gi dit gedaen hebt sal v elc prijsen en grote eer
 sprekē dē suldi seggen tot adelaert dat hi camē sal
 terstont in een camer bi v en als gi hē daer hebt sul-
 di tot hē seggē dat hi tegen v sake en en wil hi des
 n. doen so suldi hem op leggen dat hi hem ō meten
 heeft dat hijt bet conde dā ghi En wil hi dair dā te
 gen seggē so suldi segghen dat wijt onō ons drien
 gehoert hebbē en wij willent hem ouer seggen die
 sullē wi seggē met strengen woerdē. en ist van no-
 de wi sullē der noch veel meer toe crijgen diet selue
 sullē seggen en dan suldi seggen. en maken een eet
 die optē anderē mint vijf spelen sel hebben gewon-
 nen des ands hoeft. en dat niet te ōdingen ō geen
 goet en so drae als die vijf spelē gewōnē sijn de ge-
 ne diet gewonnē heeft sel dī anderen thoest of slaē
 en als gi dan heer coninc die vijf spelen gewonnen
 felt hebbē so suldi hē thoest of slaē aldus moechdi
 vā de scaemte boet onfaē en bliuē gheweldich co-
 nine en dā en sal der voert meer niemāt so cloec we-
 sen de pettege v sal dorre dōē Coninc Iodewijcx de

se woerdē hoerē vā macharijs het dochte hē goet
raet en seide macharijs gi hebt waer gesept. want
daeren is niemāt diet scaet spel bet can dan ic. Vo-
derwijc dede also hem die vraden geraden hadde hi
stont voir een venster en wepfde adelaert met een
hāt scoe Als adelaert dit sach dz hē de coninc wepf-
de meēde hi of hp hadde willē drickē adelaert ginc
inden wijn kelder en tapte vāden bestē wijn de hi
wandt en scencte enē goudē scale vol en hoetse den
iongen coninc seggēde Here coninc drinct vā dien
wijn het is dē besten die gi vandage ghedroncken
hebt als lodewijc dese woerdē hoerde wert hi tou-
nich en sloech thoest ned en en sprac n; als adelaert
sach dz lodewijc toernich was scaēde hi hē seer en-
de en wist wat doē hi seide her coninc heett v pemāt
te cort gedaē dat gi wreken wilt dat segt mi als a-
delaert dese woerdē tottē coninc seide sloech hp hē
die scale wter hāt dat se tegē die want vloech ende
sprac ane stuckē Doe woude hi wech gaē doe hi dē
iongē coninc so vbolgen sach als lodewijc sach dz
hi wech gaē woude sprach hi m; ouermoede ic wā
de te hebbe vriendē en mogen alst van node waer
die mi besermē soudē. mer mi dunct het sijn mijn
doot viadē als rid saert wrid saert adelaert en rep-
nout ten was hē n; eere genoeg dz repnout bouē
mi hadde dē prijs vādē steē mer ghi adelaert hebt
vōmetē dat gi sijt mijn meester vandē scaeck spele
ald' vheft ghi v en vnedert mi welc mi toernt. als
adelaert de woerdē dē coninc lodewijc hoerde spre-
ken heerde hi wē. en seide des neē ic god te hulpe
dz ic npe en dochte de woirdē te spreke en ic sweert
bi gode. en sinte dponijs waerd pemāt diet op my

seggē woude ic deet hē missaken in een crijt. lodewijc
 seide daer en wort n; toe gedaē mer ghy moet
 gaen m; mi in eē camer daer sullē wij een and' spel
 beginnē. Doen nam macharijs adelaert bider hant
 en gingē te samen mit lodewijck in die camer. als
 si in die camer quamē was daer gwelloē daer sep;
 dē macharijs. en gwelloē dat adelaert hē ōmeten
 had bette konnē scaken dan lodewijc. noch warē
 daer vij. grauē de des mede oerkondē en seide dat
 tet waer was. Adelaert wort geleit i eē camer en be
 set vādē herē om dat hy hem n; ontgaen en soude
 Doe ginc lodewijc tegen adelaert ouer sitten ende
 mē brocht dair een scaeck bord dat costelic was en
 subtyl vā werck mē brocht dat constelic spel om d; z
 ouermits de subtyl; vāt werck adelaert sijn spel
 verfiē soude lodewijc seide tot adelaert ic seg u wi
 moete spēlē ōstaet mi wie eerst opten anderē wint
 vijf spēlē sal hebben dē anders hoeft. Als adelaert
 dese woirdē vādē iongen coninc hoerde seide hy
 heer coninc ic en spele om so costelikē pant n; ende
 oec heer coninc. waert scande dat gi u hoeft tegen
 timne sout settē mer wildi spēlē om castelen of slo
 ten dat doe ic gaerne. Lodewijc atwoerde wed' Ick
 bē een coninc en ic moet m; woert houden ick swe
 re u bi mijre croen dat ic om anders geen dinghen
 en spele dā om u hoeft en t m; . Als adelaert vanden
 coninc dit hoerde was hi droeuich en seide m; soetē
 woerdē wel in gods naē moet dat wesen. Doe sep;
 de gwelloē in hē seluen nu heb ic minen wille wāt
 waer lodewijc doot ic dzoge noch die crone tot pa
 rijs. Lodewijc had det voer reckē om d; hi des da
 gestē vorē was coninc gecroent. elc dede sijn best

Yodewijc nā adelaert een ridder en een oude Adel
laert seide god hebs deel mī ongeluc is groot. die
coninc wā op adelaert dize spelē after eē de coninc
seide om etelic hūdē had v broeder dē prijs vande
steen mer ic bliue hier of meester. Ic seg v serteij ich
sel v hier ter stede v hoeft of doē slaē Als adelaert dz
hoerde v sichte hi en sloech thoest neē en seide He
re coninc of gi mīn hoeft wonten soude ic n z mogē
v dingen die coninc seide neē gi mer r graue adelaert
al gaef di mi daer voer al v goet ic en naēs n z voer
v hoeft dat seg ic v serteij Doe sprac adelaert in hē
seluē seggēde O heer ic bid v doer v bitter passien
doot dat gi mi graci geeft dat ich met eeren vā mī
nen neue herē mach. si settē haer spelē elc alsoet hē
goet dochte ic scaec v en mat v met enen rock seide
adelaert en nā hem eē ridder die coninc lodewijc
wert toernich als hi sach dat hēt spel v liesen most
adelaert seide mē moet vā twe quadē e beste kiesē
nu trect gi voert heer coninc adelaert begāt spel seer
pelic te volgen en matte dē coninc mit enen ridder
die coninc en mocht des niet beter en adelaert wā
hē die v hē spelen af after een Als adelaert de v. spe
len had gewonē was hi vrolic van herten en stont
op seggēde tottē coninc Neue ende heer coninc nu
weet gīt dz ic v hoeft gewonnen heb mer ich en be
geres n z en ic bid v dat ghi niet meer soe costelic en
speelt ic seg v de v grf desen raet dat hem v leuē ver
droet De coninc was grā om dese woirdē en sloech
tscaerbort in sijn aensichte dz noese en mont bloede
en seide valsch villep n sestu di tegēs mi Adelaert
was hier o seer droemich hi had hē gaerne geweest
mer hi en haode n z dair hēt mede doē mochte also

dat hi 37 slip nā en hieltse vber tyn nose en mōten
 ginc inden stal daer bepaert stōt niet lange en had
 de hi daer getoelt reinout quā daer me als hi ade-
 laert sach bloedē was toernich en seide wpe heeft
 v geslagen adelaert seide niemāt ic hoer v lieghen
 broed ghi sultet mi seggen of v leuen leit daer aen.
 Broed seide adelaert ic heb mi gestoten teghen een
 balc dat mi nose en mōt bloede hier indē stal Riep
 nout seide brod tē is so niet. en toech 37 swaert op
 adelaert Als adelaert sach d3 syn broeder toernich
 was seide hūt hē en riep genade Ic quā indē stal o
 dat ic beiaert genen soude horen en hop als ic daer
 bi quā sloecht mi onuerstē voer mīn mont dat ick
 ter air dē storte Reinout d3 hōrēde seide tot 37 broe-
 der ghi lieget des wāt ic heb bepaert alsoe gewent
 dat hi mīn broeds niet en sal mes doen daer om ist
 al logen dat gimi doet v staē met dien nam hy ade-
 laert bidē haer. en hief dat swaert op als adelaert
 d3 sach wert v uert en riep ghenade edel broed ick
 salt v seggē al soude ic daer v steruē Audē doe ghi
 dē prijs bouē ginct vanden steen was dpe coninc
 toernich en ginc in de sael en wepde mp. en als ick
 sach nā ic wīn mede ic meēde of die coninc had wil-
 len drinckē als ic daer quā vande ic daer gwelloen
 machar h3 en heredrept. en doe ic dē coninc drinckē
 boet sloech hi mi dpe scale wter hāt doe woude ick
 wech als ic wech soude gaē claeche hi ouer o3 en
 seide d3 ic mit scaerspel vmetē had vette konnē dā
 hi Als ic d3 hoerde keerde ic mi wēd ome en seide dat
 ic des onsculdich was en woude mi pemāt op seg-
 gen ic wopde mīn lijf daer tehgē setten ende cam-
 pen tegē hē in een parck. Doenā mi lodewijc bijd

hant en leide mi in een camer daer seide mach arys
 gwelloen. en heredrept dz sijt gehoert hadden dat
 ict my om ete hadde bet te konne scaken da coninc
 lodewijc en daer ware seuē grauē diet mede sepdē
 daer ginc lodewijc tegen mi ouer sitten ende seide
 wi mostē een ander spel beginnē doen ic sat wort
 daer gebrochteē scaeckspel en ic most bi bedwāge
 spelē Daer swoer lodewijc bi synre cronē dz hi o
 geen dinc spelēen soude dā wpet op dē āderē win
 nen mochte de eerste vijf spelē soude hebbē des an
 ders hoeft Doe wā ic op lodewijc die eerste vijf spe
 len en seide tothē dz hi niet meer en speelde om soe
 dieren pant en dat hi qualic dade diet hē riet Hier
 o wert lodewijc toernich en sloech mi mettē scaec
 bort in mī aensicht en daer o was hi seer droeuich
 en ginc vā daen Doe seide reinout tot sijn broeder
 sulckē costelikē pant als thoelt vā eenen coninc en
 wil ic hier niet laten

Dat achte. capit. Hoereinout lodewijc dat hoefe
of sloech en werpt tegē de wādt dattet bloet in ka-
rels anſicht spranc en hoe apmijn mit ſijn kinderē
vochtē tegen coninc karel en hoe apmij geuanghē
was en coninc karel hē woude hangen

Repnout. en adelaert gingē te ſamē tot horē
vād apmij en claechden hē hoe adelaert met
lodewijc geuarē hadde van beghin ten epnde. Als
apmij dit hoerde wort hi half ōwoet en hiet dat hē
elc wapēde. en datmen de paerden hepmelic wter
ſtede lepde datmēs int hof niet en ōname ende ap-
mij toech mit ſijn volc terſtont heimelic wter ſtede
reinout hiet adelaert bepaert ſadelē en lietet wter
ſtat leidē en als alle dic te punte was ſeide reinout
het coſt d; mach ic ſel d; hoeft vā lodewijc ōſen co-
ninc hebbē en mit deſe woirden ſo wapēde hē rep-
nout en adelaert. en togē haer cleder daer ouer d;
mēs niet en ſach en ſloegē elc een mantel om en na-
mē elc in die hāt een bloot ſwaert. aldus gingen ſi
te houe onder deſ is d; volc al meēſt gecomē wten
boēgaert in de ſale en lodewijck ſtōt en gat elc ſijn
loen hier en binnē quā repnout en adelaert in dpe
ſale en coninc karel ſtōt bi lodewijc doe hieten ſi al-
le datmen apmijns kind doer liete en als repnout
en adelaert bi coninc karel quamē gruetē ſi hē min-
lic mer lodewijc en gruetē ſi n; . En terſtont greep
reinout coninc lodewijc bi den hoefde en ſloech hē
thoeft af en nā thoeft bi dē hare en werpt tegē die
muur dattet bloet in conincs aenſicht sprāc Als co-
ninc karel zj soē lodewijc ſo deerlic vermoert ſach
was hi mit grote toerne ontſteke en spranc op mit
groter ōbolgenth; en ſeide Ghi edele baroenē dpe

mi nu liefhebbē helpt mi wrekē den doot van mē
nen lieuē soē de repnout soe deerlick ōmoert heeft
Doe sprongē alle de baroenen op en wapēden hē
haestelic wel tot xx. hondt toe en gingē na repnout
Doereinout en adelairt dit sagen setten si hem ter
vlucht en rupmde met hē bepden wter stede en rei
dē tot haren vad daer hi helt met. vij. hondt man
wel voer si van wapē en was op een scoon velt en
derreinout riep met luder stemmē vad laet ons vli
en geeft mit ois beiaert wāt ic heb lodewijc thoest
al geslaghen het vliē is ons gheen scande want co
ninc karel is ōse coninc en die graue apmijn sepde
daten sal n̄ geschien dpe vā nerboen en plegen n̄
voer te lopen ofte vlieen huden meer sal ic bliuen
op dz velt en ōwachten wat mi op comen mach en
werē mi tegē coninc karel. en ist dat daer pemant
vliet ic sal teerstōt doen hangē. Daer was elc wel
voer si vā wapē reinout sat op bepaert daer hi hē
seer wel op ōtroest wāt hijt seer bedwongē had en
sijn broeders saten op ander orssen heerlijc als de
geen die hē wouden weeren. en haer viāden cleyn
ontfangē Aldus redē si den conic tegen dair hi mit
sijn volc quā en reinout ōsach dē conic dair hi quā
rijdē besiden dē ghenen die den standaert hielt en
noepte beiaert n̄ sporen en stac den coninc n̄ sul
ker n̄jt doer dē scilt en half berch dat hi vadē paer
de viel en eer hi tswaert treckē cōde wert hi seer ge
slaghen reinouts broeds reden mede in de meeste
hope en dedē wonō metten swaerde noch tās sou
den si daer indē aenganc gebleuen hebben en had
de apmijn haer vad hē n̄ ontset die met sijn volck
ou quā en sloech inden meesten hoep en dede won

der metten swairde dair was ouer beide siden me
 nich schoe feit vā wapē gedaen Doe geboet conic
 karel ouer sijn herē dat mē apmijns volc int hem be
 statē soude en om ridē dēle d; also gedaē wert Als
 apmij d; sach seide hi tot sijn volc hier en mach nie
 māt vliē eles weer hē vrometijc daer vochte apmij
 so seer en lāge dat hē al sijn volc of gheslagen was
 mer hi en sijn kind satē noch op haer paerden. doe
 wort apmijns paert onder hē doot gesteken soe dat
 hi vallē most En reinout waende d; sijn broeders
 geuāgen geweest haddē. of doot wāt hū en sach se
 nergent Doe nopte hi beiaert m; spozē ende bep
 aert sloech en beet so dattet menich mā dode diet ā
 beet en doot sloech ald⁹ doerbrack reinout die sca
 ren m; crachtē en sijn broeders volgeden hē man
 lic also dat si voir volgen ende dat heer volchde hē
 strenghlic na also d; de drie broeders haer orlen
 doot bleuē en mostē gaen te voet Als dit repnout
 sach hiet hū se springē op bepaert doe namē si haer
 gerepdē en leidense op bepaert en spronghen daer
 op doe settē si die vlucht m; beiaert also dat hē dat
 here n; volghen en mocht noch niemāt hoe cloech
 si op gesetē ware Als dit de conic sach was hi daer
 droeulich om noch stōt apmij en vacht te voet ende
 weerde hē vromelic daer wasser veel diet iāmerdē
 en hē node soudē hebbē sien steruē. Doe riep die
 bisscop tulpj en seide tot apmijn geelt v geuāgē
 de graue apmij seide gaerne heer bisscop in v gelei
 de en ist des coninc wil terstōt reet de bisscop tot
 ten coninc en seide wil ich den graue apmijn vā

gen De coninc seide wair hi genaen ic dede hē han-
gen die bisscop vinc apmij en hi wert geleit in vas-
ter hoedē Als dit gedaē was bāde coninc karel ap-
mij's kind wt al sijn lant en swoir dat hi apmij sou-
de doen hāgen en vrou ape doē bernē om dat si die
dracht gedragen had die sijn soen lodewijc v̄slegē
had Coninc karel hiet foukij vā parijs dz hi apmij
name en sloege hē ter stont dat hoeft of. Doe seide
bisscop tulpp here coninc dz waer grote dorper hz
dat mē een geuangen doot slaē soude. want doe is
hē heere coninc vinc nā ic hem in mijn gelepe daer
om heer coninc en gedoge ic niet eert geschiede soe
soude ic hē helpē met al mijn macht Doe seide dpe
stouter oelāt so soude ic mede Doe sprac foukij he-
re coninc het wair mes daē soudi hem slaen wāt hi
geuangen is laet hem v̄dinghen. hi heeft huden so
grote vromichz gedaē dattet wond waer te seggē.
Doe seide coninc karel ic sal hē doē hangē. en vrou
ape doē bernē het cost dz mach Doe āt woird de roe-
lāt en seide heer coninc dat waer v grote lachter en
dair ouer en soudē niemāt vā v heren willen staen
dat gi apmij soudt hangen en v suster bernen Doe
sprac de coninc mit erre moede setstu di teghen mi
roelāt neen ic heere coninc seide roelant mer v heren
en soudē s n; willen gehengen dat men apmij voie
haer ogen soude v̄doē en v suster ontliven si soudē
daer alle lieuer om steruen en tegen v vechten Als
napm dese woerdē v̄stont sepde hi totten coninc.
heer coninc hier is bartram. mij sone ic heb hē seer
lief of hp tegen v pet mes dede soude ic dz ontgeldē
dat waer ijmer lachter al heeft reinout de graue te-
gen v mes daen ghi hebt hē luden een schoen goet

gegeue dat si tot haer liue gehadt soudē hebbē d;
 si ōboert hebben wat wildi dan vader en moeder
 wjēt Die coninc seide tot apmij wil apmij sijn ki-
 deren ōsweren. en mi geuangen leueren ic sal hem
 quijt latē Doe riet tulpj de bisscop apmij d; hijt
 doen soude Doe swoer apmij en jū wjē hoer vier
 kinderē doot al dadē sūt node si swoerent op sinte
 dponijs hoeft dair menich mā bi stōt waert i haer
 macht dat si haer kinderē leuerē soudē dē coninc
 sijn wil mede te doē en hier omme so liet hē die co-
 ninc quijt Doe riep die mogende coninck karel de
 twalef genoten voer hē. en hietse sweren waert d;
 si apmij's kinder in enich lāt vonden en kondē vā-
 gen dat si se den coninc brengen soudē twelc si alle
 swoerē en beloefden Hier wil ic swijghen van ap-
 mij en seggen voert van sijn kinder.

Dat negende capittel. Hoe apmij's kinderen tot
 pierlepont quamē en voeren in spangen daer si ōt
 houdē warē biden coninc safozet die doe heyden
 was en hoe hē reinout dat hoeft of sloech om d; hi
 hē jū scat onthit en vacht met sijn broeders opt co-
 ninc volc dpe dē doot van haren coninc wreken
 wouden.·

His reinout mit zyn broeds des conincx heer ot
 rupmt warē d; si hē niet achterhalen en con-
 den ouermits de snelh; van volbepaert diese ont-
 droech redē si mit hasten besprenget metten bloe-
 de tot dat si int casteel vā pierlepōt quamē En als
 si daer quamē vraechde de gene die dair gebleuen
 warē hoet ōgaen was met hē luydē ende waer ap-
 mūn haer vād en haer moeder warē hi seide hij en
 wist n; of sijn vād doot was wāt doe wi van hem
 scheidē stont hi en vacht te voet onder menigē vro-
 mē ridder die hē seer haten. Als si dit hoerden dpe
 daer in desale warē dreuē si groten rouwe en mel-
 baer binnē desen quā dair eē schoon ioncfrou die
 seer behagelic was nād werlt en was eē broeers
 dochter vā apmū en vrachde dpe herē wat si te ho-
 ue ōnomē haddē do seide reinout de duuel wouts
 dat wi daer pe quamē want wij hebben coninckha

rels soē lodewijc v̄slegen Als die ioncfrou dit hoir
 de was si seer droeuich en̄ hads so lāger so meer v̄-
 driets dat harē neuē so soudē bliuen v̄dreuen wē
 lāde en̄ oem hairoem apmij̄ had si ongemetē rou-
 we wāt si waendē nemmermeer te sien en̄ si batter
 voer v̄selieue vrowe d; hi corts thups mochte co-
 mē en̄ v̄dingen tegen coninc karel die heren ghin-
 gen etē en̄ dedē hem te ghemake en̄ als si gegheten
 haddē en̄ die maeltijt gedaen was begeerdē si dat
 mē hem v̄slaghe vā dat gheen dat si behoeflich we-
 sen soudē en̄ badē om eē sommier mit goude ende
 iuwelē als de ioncfrouwe die meninge van die he-
 ren v̄staen hadde geboet si terstōt die dienres d; si
 volcomē soudē dat die heren begeerden daer was
 ser terstont diet gaerne dedē en̄ laeden een somier
 met goude en̄ iuwelē en̄ maectē een pac daer in de-
 den si wes de herē vā node wesen soudē en̄ alst al
 rede was bereidē de herē wertwert si harē wech ne-
 mē woudē doe ouerdroegē si. dat si varen woudē
 inspaengē tot safozette diese gairne v̄thouden sou-
 de wāt hi vā node hulp te doen hadde. Doe gingē
 die heren en̄ satē op haer paerden. en̄ namē oerlof
 an alle die indē houe waren. en̄ om haer wech rep-
 sen wort grōtē rou bedreuen aldus redē die heren
 tot si in spaengē quamē daer si den coninc wisten.
 wāt haer vad apmij̄ hadde bidē coninc onthou-
 dē geweest vij. iaer en̄ als de coninc dese brods vā
 verre sach comē v̄kende hūse an haer wapen. ende
 schilde seggēde tot die bi hē waren die daer comen
 sijn̄t apmij̄s kinderē begeren si bi mi te bliuē ic sal
 se onthoudē si schinē mālic hebbē si hair vads aert
 si sullē alle mij̄n vianden saen verdreuen hebben

Doe dede die coninc dē valbrug neder legghen en
de hier en binnē waren die ridderē van haer paer-
den getredē en ghingen den coninc te gemoet ope
daer quā m; sinen maghen. si grueten den coninc
mit soeten woerdē en die coninc hem weder die co-
ninc vzaechde hē luiden wat si begheerden doe sei-
de reinout heer coninc ic en mijn broeders soudē v
gaerne dienē en onthoudē hebbē bi v doe seide die
coninc wildi gelouē an onse wet en goden als ma-
met appollijn en iupiter Reynout sprach heer coninc
neen ic niet dede ic dat so wair ic sot. Ic geloue aen
god al machtich die hemel en aerde maecte en o s o
lost mit sinē preciosen bloede an de galge des cru-
ces en houdē kerstē wet mer wi willē v gaerne die-
nen om soudp Doe seide saphoret bi mamet ic gons
v wel op dz gi mi getrouwelic dient ic en sal v n; la-
ten gebreken gaet op geent casteel dat ghind staet
en neet dair v logijs dat casteel leen ic v en doet mi
v stat ic false bewarē tot uwē bestē alst v belieft sal
ickē v weder geuen en ghi vā mi schepden wilt. en
bewild bi mi bliuē so lāge als ic leue so hebdi hier
onthout en ic sal v genoeg te doē geuē Als reynout
dese woerdē dē coninc hoirde spreken was hi blij-
de dattet hē also was gecomen si gauen dē coninc
harē scat dat hijt bewarē soude Reinout ende sijn
broeders redē optē castele dat sterc. en schoē was
en vondē daer al wat si behoefde. dus warē si met
ten coninc vā spangē genoēt saphoret drie iaer. en
diendē den coninc getrouwelijc in allen oerloghen
daer si menich seft vā wapē daden Als dē coninc
so lange gedient hadden verginghen haer cleeder
en gewaden dat si ghebrek hadden en wordē n; ge-

acht noch eer gedaen vā troninc volc. aldus bad
 reinout dē coninc dat mē hem sijn goet gaue hi sei-
 de dat hijt doē soude en d; hi daer om quame mer
 men gaf hē niet **D**oe repnout dit sach wert hi toer-
 nich en seide ic belouet gode en geest hi o sen scat n;
 ic sal hē het selue doē dat ic lodewijck dede doe sei-
 de adelaert broed floech di desen coninc doot so en
 wistē wi ons waer onthouden Reinout seide wat
 ist dā wi sijn ongeuallige menschen . al haddē wij
 gout het soude onder onse hādē copen wordē **R**ep-
 nout riep sinē knaepen seide tot hē gaet totten co-
 ninc en segt hē dat ons cleede . of gheue ons onsen
 scat en doet hys niet het sel hē berouwen te laet en
 de ōstaet de woerdē wel die de coninc seide die knape
 was genoemd windalij . en dede d; hē sijn meester
 beualen als die knape voir dē coninc quā gruete hi
 hē en als hi hē gegruet hadde seide hi **H**eer coninc
 mī here doet u seer biddē d; ghij se ōcleden wilt of
 geuē harē scat d; si hier gebrocht hebbē doe si eerst
 quamē **D**ie coninc sprac den knape mit toernigen
 moede toen seide gāt wt mīn ogen quaet knecht
 en segt dī heren mede die in comelingen maken si
 meer feestē ic doe se hangē **D**oe seide dī knape he-
 re dat wair onrecht doe wende de coninc sinē dros-
 saet d; hi dē knape slaē soude en de drossaet floech
 de knake miteenre vupst dat hē nose en lippē bor-
 sten en stac hē m; een voet dat hi int vier storte en
 de toech hē voert dair doir als d; de knape seer met
 maect was **D**ie knape liep wech als hi eerst mocht
 en quā bloēde ter nose en mont voer sijn here
His reinont zī knecht sach so seer bloedē wet
 hi ontstehē m; toerne segt mi knape wijē di al

dus seer heeft geslagē Die knape seide dē droffael
vāden coninc Reinout seide waer o sloech hi di de
knapē atwoirde Ic en weets here Reinout vraech
de dē knape segget mi sloech hi di om dat ghi onse
haue epschte pa hi here De coninc seide ic en gaue v
niet wē een hellinc pa seide reinout leit hi dat pa
hi here en seide gi waert incomelingen en deet als
valsche ridōs wāt ghi hadt v here en neue vmoert
en wente sinē droffael dat hi my slaē soude twelt
hi dede en sloech mi metter vupst voir nōse en mōt
en stiet mi int vier als reinout d; hoirde vādē kna
pe was hi toernich en riep sinē broed ritlaert ende
seide ic beuele v en wridtlaert beiaert dat ghijt leit
wtē stalle en ouer dect heimelic en wapent v mede
adelaert gi moet met mi gaē w; sullen ons wape
nen en nemē ons swaerdē mede en ouer ons wapē
fullē wi ons mātels slaen en gaen totten coninc
Ic segt v serte p n ontset hi ons o se scat ic sel hem het
selue doē dat ic dede dē coninc lodewijc. en nemen
choeft voir onse scat en voerēt mede after lāde doe
seide adelaert d; wair eē quaet pant voir onse scat
ic naē wel wat beters doe seide repnout ick coelre
gmer m; moet ouer en m; toerne met dese woer
den gingē sitē houē en rid sairt en wridtlaert maec
ten beiaert rede en hē seluē mede als reinout voer
den coninc quā daer hi sat m; sijn baroenē en rid
deren wast ouer maeltijt daer sat menich edel mā
Repnoute en sijn broed vielen ouer haer kinen voer
dē coninc en gruetē hem Die coninc sach se an mer
hi en sprach m; als repnot dit sach seide hi met een
hoemoedich gelaet heer coninc het is wel drie iaer
leden dat wi v trouwelic gedient hebbē in uwē laf

ten en ons lijf doer v geauenturiert hebbē waert in
 oerloghē te doē was en hebben menich mensche o
 slegen om v te helpē en ghien gaest ons npe eē spo
 re an o se voete en al had ic gout in mij hāt het wor
 de copere eert daer wt quame aldus edel here conic
 hebt medelidē met ons hi togedē sijn bloedige ar
 mē en sijn cled die geleden waren dat sinzen doch
 ten Die conic sloech thoest ned en en woude op de
 ridōs niet siē. en als repnout dese woerden gesept
 had liepē hē die tranen wten ogen. en o sichte seer
 heer conincen wildi o s n z cledē. geuet o s onse scat
 weder dz wi v gegeuē haddē doe wij eerst bi v qua
 mē wij willen gaern oerlof hebben en rumen v lāt
 en varē daert god gelieft. en ic seg v heer coninc en
 bins n z te vreden dat mē knecht so gellagen. is dē
 genen dien sloech salt noch berouwē Doe seide die
 coninc mit erre moede b ij mamet gi maect v clage
 onmatē groot ic seg v bi onsen godē al stonde ghij
 hiertē doē s daghe toe ic en gaue v cleder noch scat.
 Doe seide daer eē mercgraue Waer o soudemen v
 scat geuen om dat gi incomelinghē sijt het is noch
 onlange geledē dat gij lelic mesdaen hebt ghi sloe
 get v oems kint die v rechte coninc en here was al
 dus gaet wech seide de coninc mē gaue v n z een mi
 te Doe wert reinout toernich en seide gi sult of die
 duuel hebs deel mettiē toech hi sijn swairt seggen
 de gi sult v ouerdaet becōpē als de coninc dit sach
 riep hi met luid stem mē ghenade ende seide ic sel v
 cleder en scat geuen tot uwen wille Neen sprac rei
 nout gi ontseidet mi doe ic v badt en hiet ons inco
 melingen ic salt v nu o geldē of mi en gebreke arm
 of swairt reinout sloech de conic dz hoeft of en gaeft

sinē broed adelaert en seide. wij moeten aen ons
paert binnē en nemēt te pande voer onse scat Doe
wert daer indē houe groot geschal de stat hiet aqui
taengē op die tijt mē sloech die cloeken hem wapē
de al dat weer doē mochte om dē doot vā harē co
ninc te wreke Hier en binnē is repnout en zj broe
ders gecomē bi beiaert en hebbē vier de meeste he
ren ōslagen de indē houe waren Ende alle vier de
broeds sijn geseten op beiaert en theer hebben si ō
sien dat op hē quā met grote nijt .en den hertoech
rpant des conincx broed .was beleder vāt heer en
de heeft reinout ōsē daer hi op reet en reinout we
der op hē spāt badt sijn volc dat si hem crachtelic
volchdē wāt het heer was groot rpant stac op rep
nout en reinout gaf bepaert dē toemende reinout
stac rpant doer dē scilt en inden buyc dz hi doot ter
aerdē viel en tros mede Doe liet hi beiaert lopē en
seide beiaert wilt mi hudē helpē dz ors ōstont dpe
woerdē wel daer wrochtē de vier ridders wonder
mz haer swaerdē en bi hulp vā beiaert dz heer was
groot also dat de vier herē strēgelic beuochtē wor
den hoewel dz si veel volcs ōsloegē Doe quā daer
een stercheidē rjden en meende repnout te slaen.
en sloech reinout opten scilt van goude datter een
groot stuc of sprang dz si hem presen diet sagen en
de als hi voer bi adelaert lidē soude .sloech hē ade
laert dat hoeft an twe stuckē dat hi doot ter aerdē
viel daer sloegē de ridders alle doot dat hē gemoe
te oft genakē conde nochtans warē si so seer ōladē
en had volbepaert gedaē si soudē dair alle vier ge
bleuē hebbē wāt bepaert sloech en beet veel volcx
doot so dattet ors was seer te ōtsē wāt waert sijn

sprongē nā elc rupmde hem die rumen mocht. nie
 māt en doerſtet genakē Dus vochten ſi ſo lange d;
 ſi die ſcarē doerbrakē wāt ſi warē moede en mitte
 bloede ſeer belopē en beiairt waſ tot menige ſtede
 gewōt Ald⁹ redē ſi ſoe verre dat ſi ſonō ſorge warē
 vandē herē en ōbonden haer wonden en binnē de
 ſen ōvolgede hem luden theer ſo dat ſi bi hē warē.
 Doe ſeide reinout wi moetē noch wēd ſtriden doe
 ſeide adelaert ſtōt dē raet an mi en ic toz had i mi
 ne gewout ic en vocht n; broed wāt ic vlogē lieuer
 wter noot dā ic d⁹ doot bliuē ſoude Doe ſeide rep
 nout broed dat en mach n; weſen. wit dien redē ſi
 mit bepert in⁹ heer en vochtē ſo lāget at mē wel eē
 mile gegaē ſoude hebbē. en maectē ontalijke veel
 dodē doe werdē ſi moede en theer en ſcheen niet te
 mideren doe brakē ſi mit cracht de ſcarē en ōtredē
 theer wāt haer ſchildē waren al ſtucken en haer hel
 men doerſlegē en waren ſeer gewont en bepert me
 de Doe ſeide adelaert nu en weet ic n; werwert wi
 tidē mogē dair wi ōthout ſoudē hebbē ſo en weet
 ic mede ſeide reinout Doe ſprac wridſaert en ſeide
 het is eē vzeēt dinc d; ons de werlt te clepn is Doe
 ſeide ridtſaert ic weet ōs ōthout Reinout vragede
 waer iſt tottē coninc pemij wāt dpe coninc ſaſoret
 floech zj vād en beide zj broeders en deſtrueerde
 drie caſtelē doe ſeide wridſaert iſt alſo ſo ſullē wij
 hē weſen welecoē en ōs gaern onthoudē doe ſeide
 repnout laet ōs dair varē en ſi namē harē vaert en
 redē dat ſi binnē iij. dagē quamē in pemijns lāt en
 verſagen dat caſteel daer pemij en ſijn baroenē op
 warē het waſ eē ſcoon ſtarcc caſteel en lach neuē eē
 roetſe. Doe ſeide wridſaert wij mogē nu wel ſonō

sorgewesen wāt gind staet pewijs burch doe sprac
 adelaert de ridde laet ons ruste wāt wi sijn moede
 daer tradē si vandē paerde en ginge sittē int gras
 en obonden elc anders wondē Dat gedaen wesen
 de leidē si haer hoefde in haer schilden ende liepē
 een weinich.

Dat x. ca. Hoe reinout en sijn broeds op stonde
 al s si eē weinich gellapē hadden reden si tot coninc
 pewijs en gauē thoest vā coninc saforet en hoe hise
 othielt en reinout; sijn dochter gaf En eē roetse dair
 hi hē op onthielt tegē coninc harel van vrancrijck
 Is dese vier ridderē gellapen hadden saten si
Hop beiaert en redē mit haeste haerre vaert en
 bōdē thoest vā saforette an eē staec. en stakent om
 hoge bouē haer bannierē en de croen was dair bo
 uē op gebonden en redē tot dat si quamē voer pe
 wius burch Die coninc stōt tot dier tijt opter tinnē
 en seide ic sie vreetheit. ginder comen vier ridders

Schoon en behagelic en hebben maer een oors bescre
 de het is dat grootste oors dz ic pe sach. Doe liepen
 ned die ridders en ioncfrouwe om dat paert te siē
 daer die herē op satē. Die coninck ghinc selue met
 sijn baroen om de riddesten. ende als hise sach
 was hij blide Als die broeds den coninc sagen wie
 len si hē te voet en gruete hē minlijc ende als si dat
 gedaen hadde so toechde si den coninc thoest daer
 die croē op stont en seide heer coninc hier is thoest
 vā uwē viāt den coninck saforette. en gheliefdet v
 wi willē v diene mit al onser macht en helpē v wes
 wi omoegen Doe nam die coninc dat hooft en sep
 de gi herē gi sijt mi welcoem en ick sal v herberghe
 geuen en dair toe broot en wijn Reinout seide dat
 loen v god wi willē volcomē wes gi ons hiet Doe
 seide de coninc ic wist gaerne hoe ghi hiet Reinout
 seide dat willē wi gaerne doen en segghen hoe wij
 hietē en wie onse vader is onse vader hiet apmijn.
 en mijn outste broeder ridsaert de ander adelaert
 die derde widsaert en ic hiet reinout Als dit die co
 ninc hoerde ontfinc hise met bliscap oft sijn kinde
 ren hadde geweest ende dedese heerlick verleden
 en dede hem een meester hebben diese ghenas van
 haer wondē Aldus dedese de coninc veel ghemac
 dat si in seue weken genasen van haer wondē. en
 beiaert mede hi dede hē nieuwe scilden maken en
 de haer hernas versien en schoon makē en conuer
 tueren ouer haer paert Als dit gedaē was gereide
 hē die coninck om te stride te trecken Ende hadde
 groot volc vergadert bi hē om te wreeke dat hem
 die coninc saforette misdaen hadde Als die coninc
 mit sijn volche rede was dedē de broeders beiaert

sadelē en ouerdeckē mit een coffertuer en satē dair
op mit groter hoemoedich; Dus reet de coninc pe
wijn in saforettē lāt en sloegē al doot dat si vondē
en destrueerdē veel sloetē en stedē en dodēt al son
der wijf en kind dus lach coninc pewijn in saforettē
lāt bi drie iaer en dede castelē en slotē maken daert
hē geliefde om dat lāt te houdē wat strijde dat pe
wijn nacht hi had altoes victorie daer hē god en de
iiij. ridders toe hulpe also dat pewijn sijn viādē vā
wā en ontfiē wert van sinen vianden ouermits de
vier ridders wāt si vroem en cloec waren Aldus die
dē si pewijn getrouwelic bi vier iare en pewijn des
de die broeds grote eer. en gaf hē scone ghiftē van
rierheit en puwelē Doe coninc karel verhoerde dat
reynout m; sijn broeds onthoudē waren biden co
ninc pewijn so sende coninc karel eē bode m; eē brief
an coninc pewijn in houdēde oft coninc pewijn te lie
ue en om grote vriēslap vā coninc karel hē senden
woude de vier broeds die sinē soē lodewijc so iam
merlic vmoirt haddē hi badts hē sere en wouts hē
dācken. Die bode haeste hē dat hi quā in pewijne
lāt en vnam wair die coninc was dair hi toech. en
als hi dē coninc sach gruete hi hē en seide dz hi qua
me vā den coninc vā vrancrijē de hem den brief sen
de en om eē antwoirt wed om te hebben Als die co
ninc dē brief in de hāt had brachiē op. en lassen wat
ter in gescreuē stont Als pewijn den brief ghelesen
had en dat in houdē daer of vstaē was hi droeuich
en dede de baroenē heimelic bi hē comen dats die
broeds niet en wisten en seide tot hem Ghi herē en
baroenē coninc karel vā vrancrijē heeft een brief an
mī gesent de in hout dat ic hem sendē soude de iiij.

broeds en sende ic se hē niet so sal hi mīn viāt wor-
 dē raet mi hier in gi herē wat mi best hier in gedaē
 is en mī eere mede bewaert. wāt doer die broeds
 heb ic mīn viāden ōwonnen en ben seer ontfiē in
 heidenis ic en wil geen verrad wesen Doe seide de
 hertoech vā ribemont totē coninc Heer coninc ick
 heb wel eer gehoert dz si coninc karel grote lachter
 deden en sloegen sine soen lodewijc doot dat ick
 rade v dz ghise hē luer behoudē haer lijf ende ist
 dat gi des n z en doet soe sal v verdriet nakē wāt co-
 ninc karel sel comē in v lāt en vernielent. en cā hi v
 dā crigen hi sal v doē hāgen Heer hughe van auer
 naes sprac m z toernigē moet als hi desen raet had
 hoer geuē vermaledyt si de raet en seide heer conic
 geef di so op de ridōs mē sal v ouer dusent iaer ver-
 rader hietē en het wair oec dorperlikē gedaē want
 si v trouwelic gedient heb bē en menigen heidē ver-
 slegē en v naē in heidenis doē ontfien v vaendra-
 ger is adelaert. en ridsaert is eē vzoem ridō soudi-
 se dus ouergeuē en verradē men soude v min ach-
 ten dā eē dwaes Doe seide ploreit de hertoge heer
 hughe heeft waer gesent doe sprac eē coen ridder. en
 hiet reinier Ic segt v heer conic in dē waerh z verloor
 di dese vier ridōs gi waert onteert en ist dat ghise
 mit vraden is op geeft si sijn van soe hoghe magen
 als dat si v iagen soudē wtē lāde quaem di in poel-
 gen of calaber tē cilien griekē of hongerien in en-
 gelāt normādien of vā crīc v stōdete līj dē swaer
 vdriet wāt si hebben in alle dese landen veel edele
 magen mer wildi v seluē quitē en v eer bewaren te-
 gen hair vrendē dordise niet othoudē om karels
 wil so laetse varē in een and lant daer si karel niet

en ontfien als heer lābert desen raet hoerde seide hi
mit scempige woerdē heer coninc d̄z is goedē raet.
die v gegeuen wort mer ic seg v certē weder segdi
se dē coninc gi sult varen als dander die tegē coninc
karel strijt maectē en̄ m̄z scandē vermonnē wordē
Als ploreit here lābert dese woerdē hoerde spreke
wert hi toernich en̄ sloech heer lābert m̄z een vupst
inden hals dat h̄j doot ter aerde viel. voerz p̄ voer
tē Als de and̄ herē dit sagen warē s̄js blide doe sep
de heer huge vriēt en̄ spreket n̄z meer als eē dwaes
gi riet ō len coninc grote scāde en̄ seit dat hē coninc
karel hāgen soude m̄z reinout men mach hāgē die
mē wil mer gi hebt v doemf dach. heer coninc die v
desen raet gaf en̄ gaf seker ō v l̄j n̄z eē mite ich segt
v voerwaer geen coninc en̄ mach v rader wesen d̄z
gi dese brods sende den coninc en̄ h̄se tleuē naem.
d̄z waer scādelic heer coninc. doet minē raet laetse
varē in een and̄ lāt. daer si hē weten te onthouden
voir coninc karel so doedi w̄j selic De coninc docht
desen raet goet en̄ seide dat h̄j doē woude wāt hē
iāmerde seer reinout. en̄ sine broeders dat si vā hē
seide souldē om goede dienste die si hem ghedaen
haddē mer coninc karels toern d̄s sach hi sere Doe
sepde heer huge auernaest totē coninc heer coninc ich
seg v in d̄ waerh̄z geen goet mā en̄ hoert te hore na
dē raet vā ancel en̄ lāberti neuen si s̄jn bepde van
dē gellachte denie goet en̄ dedē heer coninc wildp
behoudē v eer gi sult reinout v dochter clarisse ge
uen en̄ geeft hem d̄pe roetse op die gronde daer sal
hi doē makē eē vastē burch ic seg v voirwair mach
reinout bi v dochter kind̄ weruē hi is van so hogē
gellacht hi sal v de oerlogē tegen coninc karel wel

helpē dragē so moeth di rustelic leuē en son d' sorch
 als de coninc desen raet hoirde was hi blide wāt diē
 raet docht hē goet en seide mochtet also comē dat
 reinout en jū broeds mit mi bleuē int lāt soe waer
 ic blide Die coninc ontboet reinout en jū broeds d'z
 sirot hē quamē twelc die broeds terstont deden en
 als si bidē coninc quamē gruetē si hem en als si hē
 gegruet haddē seide reinout heer coninc wat belieft
 v vā mi De coninc seide tot reinout hier heeft gesent
 coninc karel vā vrācrjē enē bode mēnen brief de
 inhoud d'z ic doer jū beliefte v en uwe broeds geuā
 gen woude sendē in vrācrjē desen wil ic niet doē.
 ic en wil geē vradet wesen. mer sijn toernen der ic
 niet verwachtē reinout wildi mit v broeders varē
 in poelgē calaberē of ouer de supt zee ic en sal v nē
 mer meer begeuē m'z scatte noch met goede doet d'z
 so doedi als de wijse segt v menige wat gi doē wilt
 reinout atwoerde Heer coninc het staet os te hants
 tot sorgen wāt tegen coninc karel en mogē wi niet
 stridē hier in tlat noch ouer zee mer heel coninc wil
 di mi de roetse geuē die daer staet indē grōde ic sal
 daer eē casteel op doē makē d'z ic coninc karel n'pet
 eē mite ontfiē en sel Doe seide coninc pewij reinout
 gaue ic v de roetse gi dwoncter al m'jn lāt mede en
 oec gascoēgē Doe seide reinout here coninc ic en sou
 de niet des wil ic v geuē m'jn sekerheit en waerder
 pemāt de v misdoē woude ic soudet op hē wreken
 alsoe d'z hi m'z vredē n'zen soude mogē slapē op sijn
 bedde noch etē of op staē wildi mi de roetse geuē ic
 en m'jē broeds sullē v al os leuē dienē gelijc of ghi
 onse vad' waert De coninc atwoerde ic sal mi dair
 op beradē doe gie de coninc tot jū baroenē en sepde

Ghi herē hier is reinout en heeft mi gebedē om die
roetse in de grōde of icse hē geuen wil hi sal dair op
doē makē ee castele so starc dat hi hem daer op ont
houdē sal tegē coninc karel en sinemagen en nyet
ontfē karels macht en ic heb v wel geseit wat brief
dat coninc karel an mi gesondē heuet Nu raet mi
gi herē wat best gedaen is en ick mijn eer beware.
Floreit atwoerde heer coninc ghi sult reynout die
roetse geuen voer ons allen en clarissen v dochter
mede so sal mē v ontfē in veel plaetsen waer mē v
neemt Doe seide anceel so wildi oſen coninc settē te
gen coninc karel als hi dit vneemt sal hi comen en
vderuen al conincs lāten vangen hem en reinout
met sijn broeders en doense hāgen dit waer tmer
scādedat mē oſen coninc die so edel en machtich is
in zj lāt hangen soude. en reinout met sijn broeds
Dese woerdē vā ancel vertorende seer auernas en
sloech anceel mze vupst in zj hals dz hy ter aerde
storte en doot bleef dair is dijn loen vā dijn goede
raet Als die coninc dit sach seide hi ghi heren laet dit
wesen ic sal reinout mijn dochter geue en de roetse
indē gronde so sal hi mi helpē waer ict te doen heb
en sine broeds mede gelijc of ic hair vad wair Doe
riep de coninc reinout en seide tot hē Reinout edel
graue wildi en alle uwe broeds mi getrou wesen ic
sal v de roetse indē gronde geuen. en mijn dochter
de scoon bloem tot enē wiue en dair toe de jelft vā
minen goede so moechdi v casteel laten tmerē so
starc dat gi v dair op onthoudē moecht tegen dpe
macht vā coninc karel wāthien mach v niet deren
allage hjer voer hondt iaer doe seide reinout heer
coninc dāc hebt v dochter neme ic gaerne en dieroef

se mede Ald⁹ gaf coninc pewijn sijn dochter reinout
 tot enē wiue enē deedse hē trouwen Mer vādē feest
 vand bruloft wil ic swigen om de lanceit wil Als
 de feest vand bruloft ouer was othoet repnout al
 die tijnmer luden en metseleers de hi cōde crigen in
 alle die lāden daer otrent om sijn casteel te maken
 also dat hi ūgaderde dufent tijnmer māsen vñ. hō-
 bert metseleers En ter stōt dede reinout dz casteel
 beginnē en met haestē op makē dic van muren en
 seer hoge om dat casteel ghingen twe muren alsoe
 dat dit casteel in corter tijt volmaect was. Doede
 de reinout othiedē doert lāt wie totter roetse wou-
 de comē woenē repnout soude hē hufinge geuē en
 daer toe vñ houdē al haer leuē Als dit de ludē ver-
 hoerdē quāmer veel volcs also dz reinout in corter
 tijt ūgadert had bi hē vñ. hondert mā Sommighe
 warēt ambochts ludē sommige wonnen wñgaer
 dē sommich boēgaert entē. sommich die corē won-
 nē en lant eerdē Reinout ontboet coninc pewijn sijn
 wñs vād dz hi tot hem quame Als pewijn de boet-
 scap quā voer hi derwert m; sijn herē Als die coninc
 op de roetse quā seide hi tot reinout gi hebt eē scoē
 en sterc castele gemaect en wel ū sien oft noot dede
 segt reinout hoe is sinē name Reinout antwoirde
 dē coninc het is op eē roetse gestaē de morbē is daer
 om is sijn rechte naē montalbaē. Doe seide die co-
 ninc reinout gi hebt hem eē goede en gherechte na-
 me gegeuen Hier mede scheide pewijn vā repnout
 ¶ Dat xi. ca Hoe coninc karel sach dz nieuwe casteel
 dat gemaect was op de roetse in pewijns lāt als hy
 sinte iacobs reisde en dede vragen wiet hoerde. en
 hoe hi roelāt tot reinout sēde en hoe hi dz casteel be-

DEt geboirde dz coninc karel repfen soude tot
 sinte iacobs en roelāt was bi hē en als si wa-
 ren gecomen in perwīns lāt wort coninc karel den
 casteel fiende en sach dattet scoē hoge en sterc was
 en onwinlic en seide tot roelāt siet dat casteel neue
 wie macht i so corte stōt hebbē doē tūmerē en in al
 gascoēgen staet geen casteel so starck noch so scone
 Roelāt seide tottē conic wiet gemaect heeft is mi o
 kōdich mer ic seg v voerwaer het is starc en onwin-
 lic wāt het is seer hoge vā muren en toernē en wel
 gemaect i were en heeft menich merc gouts gecost
 het is tūmerē eē machtich en rīc mā diet heeft doen
 tūmerē. Hier mede lietē conick karel en roelāt hare
 woerdē en lietē hē ouer een water setten. doe qua-
 mē si int lāt dat perwī reinout mit sijn dochter ghe-
 geuē hab. en als si ouer warē hiet coninc karel roe-

lāt dat hi daer in flāt vragē soude wie d; scone casteel had doē timmerē in so cortert tūt Roelāt ghinc dair hieē acker mā vernam bi sinen ploch roelant reet daer toe en vragede hē wpe d; casteel had doē tpmeren en wiet behoerde en bewoēde Die acker mā horēde die woerdē vā roelāt hi āt woerde hem en seide so als ic hore vādē ludē so heeft eē graue doē tpmeren die hē daer op onthoudē wil teghen sine viāden wāt so mē mi seide heeft hi grote oerlogē en twiste tegē den coninc vā vrancrijē. en is wt sinē lāde ōdruen doe seide roelant vrient hoe hiet de graue de acker mā seide. Reinout. en heeft d;pe broeds scone iongelingen en het casteel hiet montalbaen en oec heeft hi getimmert een scoon stede.

Als roelāt vā die ackerman die waerheit wilt vādē castele keerde hi weder tot karel den coninc en seide dit casteel heeft doē tpmeren reinout m; sijn broeds en hiet montalbaen en hebben ghe stich eē scoon stede Als de coninc dit hoerde wert hij toirnic en seide tot roelāt gaet en segt reinout m; neue d; hi mi op geue t casteel montalbaē en de stede en geue hē mi gheuangē met sinē broeders en al sine poertiers. en ondsatē m; wille mede te doē ic salse voerē in vrancrijē so mach hi vrede hebbē en tegen mi ōsoenen vā sijn misdaet En en wil hi dit niet doē so sel hē euēl geschien wāt ic sal mit macht comē in sijn lāt en ōdruen. en verberne al datter is en doē hē en sijn broeders hangen en al doē steruē wat ic daer vinde als roelāt des conincs wil verstaen had ginc hi tot montalbaen en als hi in d; sale quā gruete hi reinout mit al sijn hupsgēfin minlic en sine broeds als hi dat gedaē had seide hi tot rep

nout mi heeft an v gesent coninc karel vā vācreije
als d; gi en̄ uwe broeders en̄ al v ondersatē coemt
gevangen op sijn geleide en̄ tot sinen wille en̄ geuē
hē montalbaē en̄ v stede en̄ vallē hem te voet m; v
baroenē en̄ begerē genade hi salse v doen. Als rep
nout de boetscap en̄ coninc karels menige verstaē
had seide hi tot roelāt ic seg v roelāt ic en gane den
conic minen here den snootstē man niet te soen die
in al mijn lāt is coninc karel lage mi lieuer vj. iaer
hier int lāt m; sijn macht ic en geuern; een plupm.
om Als roelāt dit hoerde vā repnout seide hi wildi
v tegē coninc karel settē ghi sloecht pmm̄er sijn soē
lodewijc Doe seide reinout ic en vager n; na wāt
die grote ouerdaet de mi die conic ontboet en cā ic
niet ūgeten het vergae mi alst mach mer wil mi de
conic tegē hē latē versoenē. ic wil hē montalbaen
gaern opgeuē en̄ mijn lāt vā hē te leen ontsaen. en̄
onddanich wesen en̄ dienen hē al mijn leuen Roel
lāt neue wilt hē dit seggē dat ic dit doen wil dat hi
sijn dreggē wil latē Roelāt seide repnout doet wel
en̄ gaet in hādē doe seide reinout dat en doe ic niet
ickēne dē conic alte wel en̄ weet dat hi mi seer haet
hadde hi mi in sijn vāgenis hi dede mi hāgē mer ic
bid v roelāt doet mijn boetscap andē coninc. Met
dese woerdē keerde roelāt weder tot dē coninc. en̄
heeft hē geseit reinouts meninge wat hi doē wou
de En̄ als de conic dat ūstont was hi verstoert. en̄
sende conic perijn enē scarpē brief als dat hi toer
nich op hē was ō dat hi sijn doot viādē in sijn lādē
onthieldē en̄ hē gegeuē burch en̄ lant en̄ grote eēre
gedaē daer hi seer toernich om was Coninc karel
haeste hē te reisen tot sinte iacobs en̄ keerde weder

In vrācrhēcē als hi in vrācrhēcē getomen was ver
 gaude hi groot volc. en geboet hereuaert en toech
 cerstont i reinouts lāt m̄ al zj volc en beleid m̄:
 talbae seer stāckelic En als reinout vernā dat de
 conic quā om te beleggen montalbaen ontboet hi
 alle sine vriendē de alle quamā om hē te helpē dus
 lach de coninc in reinouts lāt en verbrānde en ver
 derfde al d; h̄j mochte mer h̄ leet grote schade van
 volc die hi v̄loes also dat reinout montalbae heer
 lijchielt tegen dē conic en sijn volc een heel ier en
 als conic karel eē ier voer montalbaen ghelegen
 hadde v̄droet hē wāt hi lach wel h̄ en mocht n̄
 winnē Ald⁹ gaf sijn hi zj herē oerlof thups te varē
 en hi voer seluer i vrācrhēcē Aldus brackarel zj heer
 op voer mōtelbae luttel tot sijn v̄erē. Hier wil ick
 swigē vā karel. en seggen vā repnouts auenturen

g 19

Dat xij. ca. Hoe reinout mizij broeds voerē om
hair moed te beken als pelgrims en quamē te pier
lepont en hoese die vad vangen woude en brengē
se in vranche en hoe pierlepont vande coninc bele
gen was en reinouts drie broeders gheuangē wa
ren en de coninc woude se doen hangē mer reinout
outquā en hoe de broeders verlost wordē met hul
pe vā maeldeghe haer oem.

O te achteruolgē o se materie so. geboerdet
dat reinout tot hē riep sinē broed adelaert hē
seggende lieue broeder gisyt daer al mijn raet. en
troest anstaet ic bid v helpt mir adē het is geleden
vij. iaer dz wi os moed nie en sagē noch daer af ge
hoert mī herte is mi hier om so swaer ic moet se siē
en spreke of ic sterf vā rou Doe seide adelaert wat
hebd i vorē broed gi weet wel dat onse vad en moe
der onse doot gesworē hebbē comen wi dair wi zij
vlozen Doe seide reinout broed dien eet en achte ic
niz wāt de ouders hebbē natuirlie dē kinderē te lief
daer om het gae alst mach ic moet mī moed siē. en
reynout seide tot sijn drie broeds ic weet os goede
raet wi sullē gaen ic bosch vā bordeus en ō wach
tē dair dē pelgrimmē. en biddē hē dz si haer cleder
geuē voer die onse en gaen so onbekent doer tlant
tot onse moed Desen raet docht de broeds goet en
seidē so wtē castele dattet luttel warē diet wisten
en si wachtē dē int bosch pelgris Als si eē wile indē
bosch geweest had dē quamē dair vier pelgrims de
vande heilige lande quamē en warē wt vranche
en hēden reinout wel en si had dē palmē in hair hā
den en als de pelgrims bide broeds quamen ghin
gen si hē teghen doe sepde repnout. Ghi pelgrim

weet welcoē wt biddē v dat glons geuē wilt uoe
 clederē en scoē om de oſe Als de pelgrims dit hoer:
 dē warē si veruaert som en verſondēs niet wat hē
 ſeide ſo wasser eē de ſeide reinout ſijt gi nu gewor
 dē een rouer en ſtaker hoe lange hebd ijt gedaē ick
 ſegt v certē iſt d'ic leuēde in vracrē keer ic ſal dē
 conic ouer v clagē als dat gi ſijt een rouer. Doe de
 pelgrim d'z ſeide wert reinout toernich en toech zj
 ſwaert en greep dē pelgrim bidē baert en ſoude hē
 geſlegen hebbē. mer eē ander pelgrim viel ouer zj
 kniē voer reinout. en ſeide genade here ſiet wat gi
 doet wi zj gods pelgrps en hebben gheweelt ouer
 zee tot iheruſalē al warē oſe cleē noch ſoe goet doe
 ter mede wes v gliet doe ſeide reinout pelgrim gi
 ſijt wps en dade gi v broed waer doot Doeliet hē
 dē pelgrim gaē de pelgrims togē haer cleē wt en
 gauen ſe dē heren. en de heren togen hair cleder wt
 en gauē ſe dē pelgrims die ſe an togen En als ſi die
 pelgrims cleē en haddē. beſaghen ſi ſe hoe ſe hem
 ſtond en als ſi alle gereet warē ghingen ſi menige
 dach naert en moede voetſtap eer ſi tot pierlepōt
 quamē en als ſi voer traſteel vā pierlepōt quamē
 vōndē ſijt geſlotē ſi cloptē daeran die portier quā
 ter poertē en vracrēde wat ſi woudē Doe ſeide rei
 nout tottē portier vriēt laet oſ vier pelgrims i gaē
 wi hebbē tot menige ſtede gheweelt. en in menich
 lāt wi hebbē geweelt te romē tot ſinte adries i ſcot
 lāt en in pēdiſen ſinte gillis in prouēſen nu hebbē
 wi grote hōger. en dorſt d' biddē wi om gode dat
 gi oſ in laet. Doe ſeide de portier al bad i noch ſoe
 ſeer doir gode ic en ſals n'z doē wat rō ſeide reinout
 d'z ſal ic v ſeggē oſ quā giſter lede mare vtē lādē vā

vrancē als dat onse herē geuangen soude wesen
als ridsaert adelaert wijsaert en reinout Ic segt v
vriēt seide de portier en waer v haert so lāc nīc sou
de seggē dat gi waert den stoutē reinout ic en sach
npe mā hē bet gheliken. Doe seide reinout ic bid v
vriēt om gods wil laet ons in en doer de lieft vā de
ioncherē dat se god mī ere laet leuē en heeft se coine
karel geuāen dat si ontgaē moeten mit liue en sijn
si doot of vdaen god wil haer sielē ontfermē sijn si
in storme of enigernoot dat se god vāder doot be
hoedē wil Als reinout dese woirdē seide bequāmē
dese woirdē dē poertier seer wel so dat die poertier
seide Ic sal v latē tot in hre vrouwe de v ghenuech
sal genen van spijse en dranc doer die eer vā d ioc
herē Doe seide reinout dī lone v god mettiē ontde
de die portier de poerte en die herē ginghen in En
als si in warē ginge si in dpe sale daer si haer moe
der hebbē versien en grueten se eerlic seggende. ioc
frouwe god geef v goedē dach Doe seide die vrou
god loens v pelgrims. Doe seide reinout vrouwe
wi hebbē i menich lāt geweest als te romē sinte ia
robs in galissen en tot menich andē stede mer wi en
warē npe vā honger so sere v wonnen als nu Dus
edel vrouwe geest ons teten doir gode so dat gi os
weldaet en pelgrimagiē deelachtich moet wesen.

Doe seide de edele vrou pelgrims weest te vre
de ic sal v etē en drincken geuen die vrouwe
dede de pelgrims sittē an eē tafel en deder op bren
gen spijse en drac oueruloedich so dat die herē atē
en dronckē en warē vrolīc. Die vrouwe ghinc in
de kelre daer si dē besten wijn vāt diemen drinckē
mochte en tapte eē kane vol wijs en brocht se de hē

ren dair si satē an die tafel si nam een gonden scaet
 i de hāt en schēctese vol en gasse reinout en reinout
 nā die scale en drācle wt en als hijse wt had sepde
 hi vrouwe de meer had vā dien wijn. Die vrouwe
 nā de scale en scenctese weder vol en gasse reinout
 en seide pelgrī hoe moechdi dē wī gi drinctse seer
 ic duchtse v miscomē sal reinout sette dē scale wed
 an si nē mōt en drancse weder wt als de vrouwe dī
 sach seghēde si hair. en seide mi ō wondert wā ē du
 bist gecomē dattu pelgrim dē sterckē wijn so drine
 kes wāt ridders en soudens so veel npet ghedronc
 ken hebbē als du alleē doetste Reinout sprac dat v
 god lone geeft minoch meer vā dien wijn. wild hē
 mi noch eēs geuen ic sal v mijn leuen danckē Dpe
 vrouwe was goet tier en en scencte hem die goudē
 scale wed vol en gasse hem weder in die hāt en als
 repnout die scale in de hāt had dranc hijse wed wt.
 Doe en konde de vrou dē pelgrim van wond niet
 genoeg an siē Doe seide repnout vrouwe ic wilde
 wel dat ic meer had wāt had ic noch een scale van
 dien wī ic en ontsage coninc karel minē oem npet
 eē mite Als adelaert dī hoirde was hi seer toernich
 en stiet reinout mī sijn ellē boech dī hē ter ned viel
 en bleef leggen of hi doot geweest had so dronckē
 was hi vrou ape nā reinout in hair armen en rustē
 menichwerf en mē waende dat si vā blīscap bi hē
 doot soude hebben ghebleuē mer adelaert nā se in
 zī arm en droechse vā reinout Dit heeft versien eē
 verspier of vradet. en seide vrou ape doet reinout
 vangen en sendē coninc karel. want ghi hebtet ghe
 sworen en veeten hoerdi nī te brekē. ende wild hē
 niet doē so sal ic ter stōt tottē coninc ridē en seggēt

hē dat gi reinout den moerdēnaer v sone van mon
talbaē in v casteel ontfæet so coēt die coninc voer v
casteelen doetē vangen en hāget hē en apmij en v
sal hi doē ōbernen Als dit de brader seide wert die
vrouwe seer toernich ō sijn woerdē en seide val sce
tpran al dede mi coninckarel mī broed swerē opt
lichaē vā kintē dponijs mīn herren consenteerde
niz mī kind enich quaet te doen wāt om leuē noch
om steruē en sal ic mīn kind niz begeuen. Doe liep
die verrad daer hi apmij vāt staende in eē vier sca
re en seide here uwe kind; sī alle gaē in uwe sale de
coninc lodewijc doot sloegē doetse vāgē en bindē
en sentse coninckarel en wildijs niz doen ic segt v cer
teij ic sal tottē coninc varē en seggē hē dat si sijn in
uwe castele so sal de coninc comē en vangē v en uwe
kinderē. en v vrouwe doē v bi v kinderen hangen
en vrouape ōbarnen Als apmij v andē verrad de
se woerdē hoerde wert hi toernich niz haestē nā hi
een stoc de daer stont en sloech dē verrader dat hī
doot voer sijn voetē viel Doe seide apmij vā dien
worter niz geseit doe riep apmij edele baroenē wa
pent v geringe en helpt mi mīn kinder vangē dat
icse coninckarel mach sendē Doe wapēde si hem al
le out en ionc en als si gewapēt warē toech apmij
niz sijn volc na die sale Dit wort adelaect gewarr
en seide god. en maria helpt ōs het staet ōs nu tot
grotē sorge ic siē mī vād comē na de sael niz men
ge gewapēt mā hi seide moed nu geeft ons raeten
weet gi ōs geen raette geuen wi sijn verlorē want
reinout de stoutste vā ons allē die leit in onmacht
Doe seide de vrouape draecht reinout daer binnē
en hout de camer mālic wāt daer is geē so starc op

taſteel ſi dedē d; hē haer moed hiet en droghen rep
 nout in de camer en leidē ned op eē ſteen doe ghin
 gen dei ij. broeders m; hair ſwairdē v oir de camer
 ſtaē en onō des quā apm̃. en hiet dat mē ſijn kin
 der vāgē ſoude en n; ſparē wāt hi woude ſe coninc
 karel ſendē do ſeide de graue adelairt gi herē ſtaet
 after de gene die mi willē vangen ic ſal ſe mit minē
 ſwaerde ſlaē ons en vangd in ē mer meer Met dien
 woerdē de herē ſtarckelic beuochtē en wat de broe
 ders mettē ſwaerde geraecten bleef doot of ſeerge
 quet ſt aldus wordē ſi beuochtē drie dagē en ſi hiel
 dē de camer twe dagē vechtē hāt d; reinout noch
 ſliep en dair n; of en wiſt. En alſt quā andē derde
 dage bequā repnout en was vādē ſlaep opgeſtaē
 Doe ſach hi ſine broeds noch ſtaē vechtē. of ſi wtē
 ſinnē geweest haddē. en begondē moede te werdē
 Doe nā repnout ſijn ſwaert in de hāt en ſeide broe
 ders ſtaet afterwaert gi ſijt te moede v ſlagē ſijn te
 ſwac Doe tradē de broeds afterwertende reinout
 ginc ſtaē midden in de ſale. Doe ſeide reinout god
 moet mi ſcēdē of ic pemāt ſpair al wairt apm̃ m̃
 vad coēth i m̃ goemoet hi ſal d die doot o ſteruē
 hi trat daer h̃ volc dicke ſache en ſloech ſo verſelic
 d; hē elcont ſach als de doot wāt wat hi met n; de
 ſloech bleef doot hoe ſtare d; ſi warē Als d; apm̃ ñ
 ſach ſeide hitot z̃p volc m̃ kinō blinē o geuāē wāt
 reinout doet meer vromich; dan al m̃ volc en h̃
 heeft tbeſte ſwaert dat mē vidē mach wat hi raect
 d; blift doot ald^o laet o s vliē of wi bliuē alle doot
 Doe ſette hē apm̃ m; z̃p volc ter vlucht wat elc lo
 pē mochte Als dit reinout ſach volchde hi ſijn vad
 met nide daer om warē d; and broeders droeuich

en adelait volchde reinout na reinout doe beate
scare m; crachte tot d; hi sijn vader vant en had jū
swaert oheuē en soude sijn vad ghedoot hebbē en
had adelaert gedaen die reinout m; cracht hielt d;
hi sine vad niet staē en soude en seide edel here rep
nout wat wildi doe loechdi doot o sen vad die sca
de en mochtēt wj n; mermeer o winnē noch voer
god beterē en oec n; mermeer in edels mans hof co
mē ten soude ons staēt tot een scandalic en groot o
wijt En tegē coninc karel en verwozuē wi dan nē
mermeer soen en tegē gode en mochtē wijs n; bete
rē Doe seide reinout ic segt v certē ic sal hē lerē d;
hi sine kind wil vā Hinam sijn vader en leide op
een bāc en bant hē handē en voete en lepdē op een
paert mettiē quā dairē knape gaen repnout riep
dē knape en seide vriet nem dese mā en voirtē hae
stelic tot coninc karel Die knape seide ic en sals niet
doē dede ict het ware orecht wāt het is m; gerech
te here gi doot mi lieuer eer ict dede Repnout wert
toernich als hi dē knape d^o hoerde spreke en nā hē
en hielt hē eē hāt af en stac hē eē oge wt doe sneet hi
jprechter ore of doe badt de knape genade en seide
hi woude gaern doē wes hi hē beual. en brengē ap
m; tot coninc karel doē seide reinout nu doet tu als
de wise. vaert haestelic en segt coninc karel d; ic hē
dese gifte sende en d; hi hē tselue doe d; hi mi doen
soude of hi mi geuāgē had De knape voir dach en
nacht en vloecte reinout menichwerf onō wegetē
lestē quamē si tot parijs en als si doerde poerte le
dē seide de poertiers mi dunct het die duuel is dpe
daer opt paert leit dus voerē si so lāge d; si quamē
voer karels hof d; gellotē was de gersloē clopte her

an die poert als d; de poertier ter poertē quā en dē
 dede d; clincket en vzaechde dē knape wāē hi quā
 of wat niemaer d; hi brocht en wat geuāgē hi dair
 had doe seide die gersoē het is de graue apmijn vā
 do rdoē Als d; de poertier hoerde was hi droeuich
 en seide heer apmijn wie mocht so stout wesen die v
 d' bāt en so scādelyc tot eē present hier ghesonden
 heeft apmijn atwoerde mī kind hebbēt mi gedaē
 odoet die poerte en laet mp doer lidē d; ic dē conic
 minē here clagen mach. Doe odede die poertier de
 poirte en apmī voir doer tot d; hi quā i des conics
 sale En als hi nu in de sale was wort hi vādē paic
 de geboirt ter stōt quā de conic upemare d; apmijn
 was gecomē en gebonden handen en voeten Doe
 ginc karel in de sael dair hi apmī vant en seide tot
 hē here apmijn sīt welcoē. doe seide apmijn tottē
 coninc Heer conic laet v otfarmē ouer mi doe seide
 de conic heer apmijn wie heeft v dir gedaē apmijn
 seide heer conic mīn kind si quamē op mīn casteel
 als ict vnam dede ic mīn volc wapenē en meē dese
 te vāgen en hier te sendē mer ic seg v heer coninc d;
 si mi af sloegē v. hondt man. Als de coninc apmijn
 hoerde seggē v droefde hē sijn moet. en seide ic sal v
 selue varē en doē se vāgen doe hiet conic karel sijn
 baroenē en and volc dat si hē wapenē souden edel
 of onedel. En als si alle gewapent warē quamē si
 tot conic karel en als coninc karel sijn volc d' rede
 sach sat hi op sijn paert en reet m; sijn volc soe lāge d;
 si quamen tot dord orne op dese selue tīt was rep-
 nout gestaē bouē optertinnē en sach dē conic van
 vācrrijc comē m; eē groot heer vā volck en beleide
 d; castel hi sach d; si haer tētē en pauwelionē begō

den te rechtē voerdē castele. Doe ginc repnout tot
vrou ape zjre moed. en seide moed her staet oes nu
eerst tot sorgē wāt coninc. karel heeft dē casteel be
legen en ist d; hi ons mach vangen hi doet ons alle
hangen moed en weet ghi ons nu gheeraet soe bli
uen wi alle vlorē. Doe seide die moed vrou ape tot
reinout trect an v cleē die ghi hier brocht en ic sal v
tot eēre posternen wt latē. aldus moech di v leuen
bergē Reinout dede dat hē sijn moed hiet. hi toech
de pelgrims clederē aē en nā oerlof an sijn broeds
de hē seer mislietē. wāt si niet en dorsten auenturē
doir de posternetegaē wāt daer grote sorge i lach.
om daer n; doer te comē aldus was haer d; scepdē
seer vdrieteic Reinout was seer droeuich d; h; zj
broeds dair latē moest en als reinout oerlof an zj
moeder en broeds genomen had ghinc hi heimelic
ter posternē wt. Sijn moed en broeders dreuē alle
grotten rouwe omtseidē vā reinout en badē gode
voer hē vrou ape seide tot adelaert m; wenē de ogē
hoe seer rouwet mi dese vaert en sijt i m; hups be
legen vāden coninc des is m; hert in swaer vdrict
mer lieue kind doet mi nen raet hi sal v goet wesen
gi sult wollē en beruoet dē coninc te voet vallē daer
is v vad en alle uwe magen si sullē v helpē bidden
si dedē dat hē haer moeder riet. en namē malcāder
biō hant en gingē wollen en beruoet nadē here en
so drae als mēse vernā wordē si geuangen. en voer
dē coninc gebrocht. En als si voerdē coninc quamē
vielē si ouer hair knpē voer des conincs voete en be
dē hē doer gode oetmoedelic d; hi hē genade doen
woude. en seide wes si mis daē haddē woudē si be
terē so veel als si vmochte m; liue en siel op d; si ter

soenē mochtē comē Coninc karel hiet dat mē se bō-
 de twelc ter stōt gedaen wort wāt haer handen en
 voetē wordē te samē gebonden so strengelijc dat
 tet bloet ter nagelē wt quā en als d; vrou ape sach
 was haer wee te moede si viel voer des conincs voe-
 tē ouer haer kniē en badt genadelic dē coninc d; hi
 haer gaue hoer kind Coninc karel āt woerde d; hijs
 n; doen en woude en seide ic sal se houdē so langhe
 dat ic reinout mede heb en doense dā te samē hāgē
 an montefaucoē de coninc voire m; sijn volē weder
 tot parijs en dede die drie broeds ki hoedē leggen

Dat xij. ca Hoer reinout quā m; volbeiert bi pa-
 rijs om sijn broeds te verlossen. en enē bode sende
 an coninc karel of mē de vete vō soenē mochte en wat
 soē hi den coninc boet biden bode.

Hier reinout m; vrouwe en groot vōdriet geromē
 was tot mōtalbaē beclagēde hi sere sijn misual d;
 hi so vā sijn broeders scheidē moest. en achter latē

En hy had oec ohoert dat se coninc karel geuange
had en woude se doe hangē en het was al rouwich
om die herē dat in montalbaē was reinout wapē
de hē en dede volbeiert ouerdeckē en sadelē en sat
ter op en scheide vā montalbaē. en reet nae parijs
seer clagēde zj misual seggēde in hē seluē waert d;
men mī broeds brochte om te hāgē hi soude se mit
cracht dē coninc ontnemē of om doot bliuen Met
dat hi d^r reet pepnsende quam daer eē knecht lopē
de starc en snel was en had eē grote staf op zj scou
derē mizerē pennē en de staf was mit pser wel be
legē reinout seide in hē seluē of mi die volcht om
te verspiē of om te belettē dat sal ic gheringe wetē
mi en gebreke arm of swaert en beiert mī gode ons
doe reet reinout in des knapē gemoet en sprac tot
hē seggende volgestu mi in euele moede of om mi
te belettē ic wil dat ghij mi segt Die mā seide here
soude ic u volgē in quade daten wair n; wel vā mi
gedaē wāt ghij sijt mīn here en ic bē u knecht u va
der gaf mi op uwer moed casteel cccc. pōt alle iaers
terēten die mach ic alle iaers oterē. Als reinout vā
dē bode dit gehoert hadde seide hi tot hē segt mi u
name Doe seide de knecht ic bin genoēt rigāt van
napels do seide reinout du moetste mi eē boetscap
doē andē coninc vā vācrjē en seggē eer ghi u boet
scap doet d; gi begeert eē bede als sekerheit en vast
gelep so dat gi moecht gaen en comē ongescaet vā
uwē liue dā doet u boetscap Die bode seide tot rei
nout dat hi de boetscap gaern dede. andē coninc vā
vācrjē en het is wel recht d; ic bē u knape Doe sei
de reinout ic sal u de boetscap seggē De bode seide
segstemi v; p als ic mī boetscap doe spreect pemāt

in mī woerdē ic slaehem met mīn staf dat hi nem
 mermeer op en staet des gelouet mi Doe seide rep
 nout tottē bode segt dē conic int opēbaer voir sine
 baroenē d; ic hē bidde dat hi mīn broeds spare en
 segt hē dat ic gaerne p; oet moet socht wollē en bar
 voet en geuen de meeste soen die pe ouer mā ghege
 uē is ic wil lodewijc negēwerf mit goude op wegē
 en gheuent ouer lodewijc siele ick wil maken een
 mā van goude so groot als lodewijc was ende doe
 makē een kerck in de ere vā o; ser vrouwē en goedē
 dē priesters m; mīns selfs goet dat mē daer in sin
 ge alle dage die vij. getiden. noch wil ic hem geuen
 bepert mī goede orfde en mī casteel mōtalbaē wil
 ic ontla; en vā hē te leen wil mi die coninc latē ver
 dingen mīn lijf en mīn broeds lijf en vrede geuē
 En ist d; hi mi hier int latē n; sien en mach ic en mī
 broeds willē gaern varen ouer zee. en ist dat die co
 ninc dair en binnē ouer zee. comt wi willē hē dienē
 en on; dan ich wesen m; siele. en liue en dienē hem
 oer so getrouwelic. en riddlic dat hi niemāt in sinē
 houē ons gelijc vindē sal wāt wi hē niet begeuē en
 sullē om leuē noch om steruē i hoe grote perikel d;
 wi comē mogē wi sullē bide hulpe vā god we; staē
 En ist dattet de conic niet doen en wil. segt hē d; ic
 sal comē in sijn latē en o; barnē al d; ic machtich wer
 dē mach ic en sei sparē cloesterē noch kerckē ic en sel
 se al o; barnen en nemē t; gout en siluer d; ic daer vin
 de en betale dair mede mī soudeniērs. en rupters
 de mi dienē En ic sal dē conic tselue doe dat ic lode
 wijc sinē soē dede wāt ic heb o; hoert vā hē als d; hi
 des nachts gaet te mettē dā sel ic hē nemē wāt het
 is i de kers of elwairt en slaē hē m; minen swaerde

doot yndusdanige manierē sal ic mi dā ouer dē co
ninc wreke of hi sal mine broeds quijt latē en mi zj
paeps geue doe seide reinout i hē selue en bedacht
hē vā sine opset en seide god behoede mi voir sulc
he scāde. dz ic coninc karel minē here slaē soude wā
ic heb hē so veel misdaē ic en weets hpet te beteren
Doe seide reinout tottē bode doet mi de boetscap
eerlic dz bid ic v en als gi coemt i de sale bidē coninc
so gruet mi pimmer de rj ghenotē. en gruet mi p
mer lere biscop talpū en segt hē dat ic mijn broeds
beuele i haer geleide oft se de coninc woude doe hā
gen dat hise beskerme willen en dit selue bid al mi
ne mogen dat si pmer tē minstē raet noch daet toe
en doe of mederidē daime mijn broeders hangē
soude En ist dat se coninc karel ijmer miz cracht hā
gen al sent hise butē miz mach vā volc ic sal se wā
nemē als si ond de galge couē sal ic proeuen mine
cracht en slaēt al dat ic beridē mach miz minē oelc
beiaert also dz hi miz broeders nemmer meer hangē
en sal. Doe seide reinout voert tottē bode eer gi
uwe boetscap doet siet dat gi pimmer vaste geleide
neemt also dat gi mit erē moecht gaē. en comē son
der derē vā uwen sine Die bode seide wed reinout
en onfiet v n z ic sal mijn boetscap wel doen het ver
gae mi alst mach Mit dese woerdē nā die bode an
reinout oerlof en liep miz haestē so lāge dz hi te pa
rjhs quā in des conincs sale en als hi in de sale quam
sach hi coninc karel comē wt eē camer doe begā hē
de bode te scamē dz hi voir so grotē here soude met
sinē staf staē nochtās en woude hys n z wter hant
leggē tē lestē wert hi bedocht en lepden onder sine
voetē en viel voerdē coninc ouer sijn knpē en dede

hēresterē als hi dat ghedaen had stont hy op en
 sach stoutelic op dē coninc en louich en seide coninc
 edel here ic brenge di ē boetscap Doe seide die co-
 ninc goede boetscap moet altijt welcoēzj. nu segt
 ons met wat boetscap dat ghi geladē sijt De bode
 seide wēd tottē coninceer gi mine boetscap van mi
 horē sult begere ic an v eē bede vaste vrede. en goet
 ghelep also dat ic gaen. en kerē mach met erē onge-
 scaet vā minnē liue ands en seg ic mī boetscap nī.
 wāt heer coninc soudemē bode onteren. of scande
 doē soe wert dic wil o gereet menige boetscap vā te
 doē Als de coninc de bode dus hoerde spreke seide
 hi tottē bode gi segt waer ic sweer v vrede bi mī re-
 trone en dī v niemāten sal mis doen of v lijf nemē.
 des neemt roelāt tot eē borge de daer staet hi is eē
 die starcke vā dē werelt en dē koensten geleit hij v
 bode ghi moecht wel wesen sonder anxt.

Die bode antwoerde dē coninc heer coninc mī
 heer roelāt en sals hē niet belgen ic name lie-
 uer and borge die ic name sonder sorghe Doe seide
 de coninc tot oliuier weest mede sijn borge vriēt wil-
 len v dese twe herē geleidē gi moecht wel gaen. en
 comē met eerē. wāt v en mach dan niemant deren
 sond alleē god. Doe seide de bode heer coninc dese
 herē en moeten hē niet belghen. ic had lieuer seker
 borge die ic vrijer nemē soude Doe seide de coninc
 geleit desen bode mede bisscop tulpū ic seg v bode
 willē v dese iij. herē geleiden int gaen. en kerē ghij
 moget vīp wesen sond sorge Doe seide de bode tot
 ten coninc weder heer coninc dese herē sijn goet mer
 noch naē ic lieuer and borch die mi bet ghenoege
 soude doe seide de coninc gelepten mede heer ogier.

Gode willē v dese vter herē geleidē v en mach npt
māt derē sonder alleē god. doe seide die bode wed
tottē conic heer coninc si en mogen mi niet ghenoe
gen. ic seg v ind waerh; ic had noch veel lieuer een
baster borge de ic noch lieuer had Doe karel de bo
de dese woerdē hoerde sprekē wort hi toernich. en
seide bistu dē duuel en mach mē di geē te wille settē
kiesst self doe seide de bode stoutelic heer conic geef
di mi dā oerlof self geleide te kiesen. so en wilt v n;
belgē gi moet selue mijn borge wesen Doe seide de
conic god loēs v bode dat du mi eer doetste ic sel di
te recht houdē tegē herē en baroenē en al dz v derē
mach en dz swoer hē de coninc bi sijnre cronē Heer
conic seide de bode gi sijt conic. en moecht v woert
niet wed roepē Aldus wil ic mī boetscap beginnē
en wilt na mi horē heer conic dat v god lāge spaert
v doet gruetē eē die drouichste mā die pe inder we
relt was en eē de beste ridō de pe sonne of mane be
scheē en de edelste creatuer de pe vā moeder lijfōt
sinc heer conic het is v suster kint reinout en doet v
bidde vriendelic of gi v doetmoedihgē wilt en spa
ren sijn drie broeds die gi geuāgē hout en ist dat v
gelieuē wil hē en; j; broeders tontfanghen in uwe
genade wes hi en sijn broeds meso aen hebbē tegē
v en uwe mogēth; wil hi gaerne beterē en v te wort
vallē wollē en baruoet en geuen hē de meeste soen
die pe ouer mā gegeuē is Eerst wil hi lodewijc ne
genwerf m; goude op roegen en wil makē v eē mā
vā goude so groot en lāt als lodewijc was en ghe
uēt ouer lodewijcs doot Doirt wil hi doe makē in
deer vā oler vrouwe maria eē scof kerc. en gode
de priesters m; j; selfs goet so dz si houdē de vij. ge

Den alle dage. en elcke priester alle dage doēde een
 misse en mōtalbaē wil hite leē vā vōtfāgē of doet
 mit d; casteel dat v gelieft en in al die kercken van
 kerstē ijc of cloesterē eē maent lāt doen singhen al
 le dage misse ouer lodewijcs siele en beiaert d; goe
 de orisse sal hi v mede geuen En ist d; gi hē in desen
 lādē niet gedogen of sien en moecht so sal hi met al
 sijn broeds treckē ouer zee. En waert d; gi bi hē lu
 den quaēt si soudē v bistaē en in geenre noot bege
 uen om leuē of osteruē. Ad^o heer coninc verwacht
 uwe edelhz wilt hē en sine broeds genadich wesen
 Doe seide de conic tottē bode obiet mireinout pet
 meer Doe atwoerde de bode seggēde. heer coninc
 pa hi v obietreinout ist d; v d; n; en mach genoegē
 en gi die vete tegē hē houdē wilt so sal hi comē in v
 lāt brāden rouen en destruerē dorpē closterē ker
 ken en al dat hi butē vāste muerē beriden mach en
 dat goud d; hi in d; kerckē vint daer sal hi medelone
 dē genen die hē dienē. Doe seide coninc karel. ont
 biet mi minē neue reinout n; meer Die bode seide
 pa hi heer conic. hi otbiet v ist d; gi hē en zū broeds
 in graciē n; ontfangē en wilt hp sal v doen tselue
 dat hi uwē soē lodewijc gedaen heeft wāt hi heeft
 onomē an v eē nieuwe maniere als d; ghi des nach
 tes gaern v getidē leest en gaet te mettē so sal hij v
 eens nemē waer in d; kercken of elders daer hi v be
 uindē cā en slaē v doot ald^o sal hi hē moerdelic an
 v wreke Als de conic vādē bode dese woerdē vstaē
 had was hi leer drouich vā hertē en seide tot hē hp
 gode bode dese boetschap de du mij brēges is mi n;
 lief te hore ic woude dattu after gebleuē had steen
 tot mi n; gecomē en waerste wāt de mare de du mi

brēges doet mi therte groot ōdbiet hebbē de conic
beclagende hē vander tidinge die hi ghehoert had
de vāden bode seide tot hē du waerste seer vroet en
wīs dattu goet gelep naēste wāt hadstu aldus da
nige woerdē geseit in mijn sael sonder borghen of
goet geleide ic legt v ind waerh; ick had v d; hoeft
of doen slaē Doe seide die conic tottē bode ontbiet
mi mī neue reinout pet meer neē hi heer conic mer
ic seg v voerwaer hi doet seer gruetē die xij. genotē
vā vrancrijē en dē bisscop tulpē en beueelt bisscop
tulpē op sijn ere d; hi sijn broeds in sine geleide ne
me En bidt alle sine hoge magē dat si hē ontfermē
willē sijn claghelike woerdē en dat si niet en rijden
of gaen of raet of daet daer toe geuen daermē sinē
broeds verdoet. En ist here conic d; gi sijn broeds
verdoet En ist here conic dat gi sijn broeds ter gal
gen doet brengen met macht van volc om te doen
hāgē so suldi reinout daer bereet vindē en sal v zū
broeds mit crachte nemē of daer doot bliuē. en cā
hi v heer conic daer mede siē hi sal v mittē swaerde
versoekē so dat gi sijne broeders nemmer meer en
hancet Als kavel dese woerdē ōstont vādē bode sep
de hi ontbiet mi d; minē neuerepnout. nu sal ic siē
wie so stout sal dorre wesen de repnout ipē daer of
tot maechscap treckē en seggē d; hi hē bestaet wīe
d; doet ic doē hāgē binnē ij. dagē. Als dit die conic
seide hads de bode rou ic herte. en nam sinē staf in
die hāt en ginc eerst voer roelāt en seideroelāt edel
graue berecht mi doch d; ic v vragē sal Reinout de
edel here vrou apē soē vā mercwout bestaet hi v of
niet Doe seideroelāt pa hi bode ic en missake hēnz
om niemāts wil de bode seide totoelāt ic seg v cer

teſen hadde die iochere gelochet ic had u gellagē met
 minē ſtaf Doe ginc de bode voer biſſcop tulpē .en
 ſeide heer biſſcop ſegt mi doch datic v vrage of rep
 nout v pet beſtaet de ſeide pa hi zyn vriēt wil ic altyt
 weſen Als dz de conic ſach ſeide hi wie heeft os de ſe
 bode gebrocht de zyn boetſcap d' meesterlic doet hi
 is wijs ſtout en ſnel en doet zy boetſcapeerlic ende
 voert ſeide de conic tottē bode wāneer ſageſtu rep
 nout dpe bode ſepde heer conic als ic mach ſegghē
 ſoe ſach ichem giſterē doe ſeide die conic wed vriēt
 waer ſaech die hē te voet of op een ors de bode ſeide
 her conic ic ſalt v ſeggē do ic hē ſach had hi beiert dz
 goede ors beſcredē de conic ſeide dz is mi leet dz hij
 beiert noch heeft de conic ſeide bode wilſti mi rep
 nout wiſe ic ſal v duſent gulde vā goude gheue en
 ſal v te recht houdē al reinouts magē en al de derē
 mogē doe ſeide de bode heer conic ic en wils n; doe
 ic ſeg v heer conic bi mīre trouwē quaē ic dair ghi
 reinout wout vā gē ic ſoude v mit mī ſtaue ſlaē dz
 ghys nēmermeer ogetēen ſout mien gebzake arm
 noch mī ſtaf doe ſeide de conic vriēt op v woerden
 en acht ic n; eē caſ noch op repnouts ſtouth; want
 het is eē dwaes mēſce de alſulke u metelde woerdē
 ſpreect als ghi doet bode tot u wē ouerhoeft waert
 ſake dz gi geē geleide en had ic ſoude v doe hā gē v
 u metelde woerdē wāt ic nie ſo qualic en dorperlic
 vā bode heb hore ſpekē ¶ Dat ruy ca. ¶ Reinout
 zyn ors vol beiert geſtolē waſter wylē dz hi ſliep en
 hoe hyt wed creech bi hulpe vā zyn oem maeldegys
Reinout de dē bode wt gheſent hadde aen co
 ninck karel u wonderde waer hi ſo lāge moch
 te merren en waſ ſeer droeuich dat hij niet weder

en keerde. en meede dattē coninc karel had doē vā
gen of heimelic doē dodē also dat hū grotē rouwe
daerom dreef wringēde sijn hādē en toech x̄p haer
en wenste de wyl d; hi doot geweest had en als h; p
dē rou ald⁹ was driuēde eē goede wile quā hē dpe
vaer so stercan d; hi slapē moste en als hi d; geuoel
ded; hi hē vā slapē npet lāger onthoudē en mocht
reet hi te bordele int wout eē weinich butē de padē
en trat vā bepaert en nā sijn glauie en starc in dpe
aerde en bāter bepaert an en ginc leggē mettē hoef
de in sijnē scilt en sliep so lāge d; hi na seer beclaech
de bepaert de daer gebondē stont an sijn glauie be
gā hongert te crigē en dede so veel mettē hoefde dat
dē breidel of ginc en ghinc weiden een stuc vā dair
wāt hi tgras seer begeerde Hier en binnē sijn gero
mē. knechten ō voeringe te halē so si dagelic pla
gente doen En als si int bosch quamē hebbē si bei
aert daer alle sien gaen en seiden tot malcanō siet
hier bepaert d; goede o; laet ōs bindē onse voede
ringe en vangē bepert het is waerdich groot goet
waert sake dat wūt gerrigē condē wi soudent ge
uē dē coninc van vancrych sal ons geuē scats ge
noech en makē ons rijke ludē met dese woerdē lie
pē si om to; te vangē en omghingent met subtyl
h; dat sūt tē besten vingen des si alle blide warē en
leidē ter stont na parijs en binnē parijs quam nie
maer hoe dat volbeiert geuangē was En als si bi
nen parijs quamē liep het volc ō beiaert te siē edel
en ō nedel vrowē en iōcfrouwē rijc en arm op de
se selue tijt was coninc karel opt palaps en sach tot
een vepnster wt en bi hem stont roelant En als co
ninc karel nedwert sach hōlde hi groot geruft. en

sach volclopē in groter menichte bi malcāb seide
 hitotroelāt neue gind vechtmē sere ic woude d; ic
 dair waer ic soudet vrede so soude ic oec seide roe
 lāt laet o; gaē daer en scheidense mittiē gingē si be
 nedē en als si benedē warē sach bi op en sach d; die
 knechtē beiaert brochtē Doe seide de conic tot roe
 lāt siet neue ginder brenghen rj. knechtē bepaert
 geuangen dat wilic v geuē Doe seide roelant heer
 conic gi segt wel en seide voert in hem seluē hi had
 mi lieuer bidē hādē de edel graue reinout. hoe wa
 ren die knechtē so coen dat si vāgen dorsten d; ors
 ic woude si daer om alle gehāgē warē ic sal dē raet
 geuen dat si daer om noch alle steruē sullē of hāgē
 Mettiē quamē de knechtē voerdē coninc en kniel
 dē voer hē. en seiden heer coninc siet hier bepaerdē
 diē geuē wi v doer uwe eere Doe seide die coninck
 kinderē gi segt wel doe vraechde hē de conic waer
 si dat ors vingē Doe seide die knechtē heer coninc
 butē bordele it wout dair ginct weie doe vraechde
 hē de conic of si reinout pet sagē. si seide heer conic
 neen wi vā hē en wetē wi groot noch cleij Dair na
 seide de coninc tot roelāt neue neemt d; ors ic ghe
 uet v doeter mede wat v ghelieft en die conic seide
 dair hi stōt nu en mach hē reinout in geē lāt othou
 dē ic en doe hē vangen. Doe atwoerde roelāt heer
 coninc gi segt waer en roelāt seide voert heer conic
 doet dat ic v sal radē beueelt d; ors dē knechten te
 houdē en of si bepert v liesen d; si daer alle om ster
 uē sullē. Die conic seide totten knechtē. ic benele v
 tors op sulcke condicie als roelāt geseit heuet Die
 knechtē namē dat in hoede also alst roelāt woude
 hebbē en de conic seide neēt wel tors waer en geseft

hē genoech hopen en corē ic seg v voirt waer ic en wou
den; dz bepert pet misquaē ic verlore mi lieuer du
sent pont m; dat de conic dz sprac quamē twe scoo
ne ioncfrouwē in die sale en warē geboren van pa
rijs. en seide segt edele graue roelāt wāneer suldp
beiaert beridē en laten sien den snellen loep vā vol
beiert en sine grote sprōgē Doe seide roelāt totter
ioncfrouwē alst v gelieft scone iōcfrou blift hierē
weinich staēde ic sal gaen biddē oer lof andē conic
mettiē heerde hi wter sale en ginc tottē conic en sei
de heer conic mi biddē ioncfrouwen vā parijs dat
ic beiert beridē soude butē parijs op de waerde en
latē die edele vrouwē sien sijn snelle loep en vorde
sprōgen doe seide coninck karel ic gaffē v hudē uwē
wille mede te doē Als roelāt dz hoirde seide hi heer
conic god loens v so wil ic gaē ter stōt en beridē be
iert butē op die waerde daert de vrouwē mogen au
sien so doet seide coninck karel wāt sal v doecht of eer
geschie het sal v van vrouwē comē Roelant ghinc
in de sale tottē ioncfrouwē en seide hudē of en son
nendage sal ic beiert beridē doe seide si tot roelant
weder wi biddē v op huest; dat ghi bent tot en son
nendage. hier en binnē sal ment verepschē ouer al
parijs also datter veel comē sullē o beiert te sien te
beriden. en hoe hē sine loep nemē sal en hoe hē roe
lant bedwingen en bestieren.

Der wil ic nu swigen eē weinich en o halen vā
heide en vernā wel dz hi lāge geslapē hadde En ter
stōt sach hi na beiert zū goede ois dat verlorē was
En als hi beiert n; en sach spranc hi op mit eē vbol
gen her te en sach al o hi sach ghelijc een mensche de

sijn sinnē vlozē heeft en als hijt nergent en sach be-
 gā hi so ongemetē rou te driuē dattet n; wel te seg-
 gen en is hi wanc sijn hādē dat hem tbloet ter nae-
 gelen wt sprac en toech sijn haer. seggende in hem
 seluē. O felle fortune en diapēderat vā auenturē
hoe mogstu mid² swaer ende hert mesen O doot
 waer o spaerstu mp wāt ongeluchiger mā en was
 nie geborē ic sie wel het is waer dat mē plach te seg-
 gē als eē mā eē ongeual heeft and is hē bi. ick heb
 beiaert mī goede o; vlozen. en mīn broeders zū
 geuān Ic was mi huden vermetēde in groter ver-
 waenbz en houer dien dat ic mine broeders dē co-
 ninc otnemē soude en hē slaē ic sie wel god en wils
 n; hengen hij heuet den conic te lief men mach den
 coninc n; scadē mit woerden of werckē alst wel bli-
 kelic was an elegast die dē coninc omoerden wou-
 de mer god waerscoude dē coninc dattet niet en ge-
 schiede Ad² als dit reinout ouerdochte en meer an-
 der dingen ūdubbelde sijn rou. seggende wat doē
 mi de sporen an mī voetē en ic beiert heb verlorē.
 en toech al sijn hernas vā sinen liue.

Her reinout aldus stont in sijn clage quā daer
 eē man wteē hagedochte welke man hē sel-
 uen umaken en versceppē conde bider const vā ni-
 gromāciē als nu ionc als nu out en crāc. en hi was
 geheten maeldegūs h; ginc sijn const vā nigromā-
 cien opēbaren bi hulpe vā cruiten stenē de hi bi hē
 had en secretelic in sijn cleb genapt warē so dathij
 scheē out en crāc te wesen en seer mismaect vā lich-
 aē zū bairt op zū borst en sinē wū brauwē tot ouer
 zū ogēd; hi doert thaer siē most also d; hp out sceē
 g. hondt iaer hi huplde en hoeste seer en ghincienē

44.
de op zyn stoc en ginc tot reynout Als hi bi reynout.
qua gruete hi he en seide god geue v goedē dach rei
nout gruete hē wē en seide vrient ic mē ic nie goe
dē dach en had sint ic vā mpre moed geboren was
Doe seide maeldegys. here gien sult en man hope
god sal v licht beradē als eē mē sce is in sijn meeste
ūdriet so is hē gods hulpe naest hi en helpt een mē
sce mt sijn ūdriet Reinout seide ic en geloues npet
dat mi pemāt soude mogē helpē wt dz ūdriet daer
ic nu in bē ic hebbe mīn broeds verloren .en conic
karel houtse in sijn vāgenis .en wisse doē hangen
daer ic grotērou o heb en ic heb ūlorē beiaert mīn
goede ois npe en was mā vā quad auenturē dan
ic nu bi ic wilde mi de doot haelde so waer ic quijt
vādērou daer ic nu ewelic in stae. Maeldegys ho
de dese woirdē vā zyn neue reinout hoirdē hi wel dz
reinout heel mistroestich was en seide tot hē iō che
reen wilt ald' seer i wā hope nzwelen mer bidt go
de oetmoedelicō gracie en genade hi is so otfarm
hertich de hē oetmoedelic bi ddē dz zyn hi sal v vrilic
vā v ūdriet verbljdē en uwe broeders sparē v and
doot ic heb in mē leuē geweest also verre als eē pel
gringaē mach ic hebbe geweest te romē .en sinte
iacobstot sinte gillis i prouēse en tot sinte adriesi
scotlātē oec heb ic geweest int lāt vā iherusalem
en npe en quā ic in enich lāt daer ic vāt soe sconen
mā als gi snt beuaē mit so groten rouwe Reinout
seide mē rouwe de ic te hāts int herte heb is onseg
gelic ic wilde ic doot wair so waer ic ontladē vādē
rou Doe seide maeldegys tot reinout here ic bē eē
arm mā heb di pet dat gi mi moget geuen so sal ic v
doē in mīn gebede en alle uwe broeds dat si die

achtich mogē wesen al de weldaet diemendoet en
 de ic doe en dat se god mī lieue vlossē wil wt harels
 hādē doe seide reinout pelgrī ic en weet wat geuē
 doe wert hi peinsende op zj spore de hi an sijn voe
 ten hadde d; si vā goude warē hi deed se vā zj voe
 ten en gasse dē pelgrim seggende nem pelgrim die
 spore si sijn vā fine goude het was de eerste ghifte
 die vrou ape mī moed mi gaf god laet se mit eeren
 leuē dair vteerdi wel opr. pont ist dat gi despozen
 wilt houdē do nā maeldegīs de spore vā reinout
 seggēde heer god loet v en stac die spore in sijn ma
 le en seer seer blide te wese. en dāckede reinout seer
 en seide here ic woude v vriedelijc biddē had gi eni
 ge gifte meer dat ghise mi wout geuen te bet soudi
 al mī werckē deelachtich wesen doe seide reinout
 pelgrī houtsta dī spot met mi ic seg v ind waerh;
 waert geen scāde en oneer dat mē eē pelgrī sloege
 ic soude di slaē dat di dī leuē berouwē soude Doe
 sprac maeldegīs seggēde seker here so dadi sonde
 wāt haddē si mī al gellagē de ic aelmissen gebedē
 heb ick wair ouerhonōt iaer doot wāt ic bid i kerc
 hē in closterē wair ick hā reinout seide pelgrī ghī
 segt waer Doe seide de pelgrī here of ic n; en bade
 en gaef mē mi n; waer of soude ic leuē reinout sep
 de gi segt waer pelgrī ter noot moet mē altijt wel
 biddē do seide maeldegīs nu seg di recht hre en m;
 tien stā maeldegīs sere en seide tot reinout. Edel
 here ic bid v doer gode heb di pet meer d; ghīt mī
 geuē wilt d; gode urre broeds vlossen wil vander
 doot en vblidē vā v vdrzet doe atwoerde repnout.
 die graue pa. ic pelgrim neē dien tabbaert wel ghe
 uoert wāt waer gicoemt ghi moecht tet wel. r. pont

op ōteren de geue ic v doer gode en sijnre moed en
sint ian en alle gods heilige d; si behoude m̃p broe
ders siele en dat se god bewaer voeroe smadeliken
doot wāt ic ducht dat se de conic vdaē heeft en god
mi geue sulcker gracie d; mi conic karel niet en doe
vāgen en d; ic hē ontuliē mach wāt had hi mi in zj
re macht hi soude mi doē hāgen. Mit dese woerde
nā maeldegij's de tabbert en wāt se te samē en stat
se mede i zj male doe seide maeldegij's wed tot rep
nout here hebdi pet meer. behoude ic wil wel doer
de mine vā goude d; ghijt mi gaest so woude ic m̃
groter naerste gode voer v en uwe broeds bidden
Als reinout dese woerde vādē pelgri hoerde wort
hi toernich en ōhief zj swaert seggēde du bo se pel
grim saltu m; mi spot houdē ic salt di leerē Als de
pelgri d; sach ontspranchi den slach en scutte se op
sijn stor Doe seide maeldegij's tot reinout laetstu
mi mer ic seg di het sel di rouwē wāt ic seg v so help
god ic soude mi werē als reinout d; hoerde seide hi
wat segdi pelgri soustu di werē ic segdi inder waer
heit al waer di so veel als bomē it wout en ic v slaē
woude mien soude geen ontgaen doe seide maelde
gij's ic seg v certein gi weet luttel wie ic bē of wat ic
can vā dese woirdē dpe maeldegij's seide wert rep
nout seer toernich en ōhief zj swaert wed en sloch
na maeldegij's de hē hier op vslach. en ontsprāde
slach en scutte op sine stor doe toēde maeldegij's sp
conste en vānōde vā dpe ouddom in een ghedaen
te vā een iongelinc vā xx. iaren Als reinout dit sach
gmonōde hi hē seer daer of en was veruaert en se
de in hē seluen wat ist dat mi nu geschiet ic en weet
niemāt so cloec diē ic slaē wil hi en moet vā m̃p hāt

Steruē al ist dat fortune min v dē rugge keert. wāt
 mī broeds zj geuā ēn ic ducht d; se conic karel hā
 gen sel dair toe heb ic beiert mīn goede ors ōlozen
 aldus comt gaern tē verdriet na tand ēn nu comt
 voer mi de duuel bel sehub of een and. ēn soude mi
 gaerne mede tēpterē ic sal wilt god besoeckē oft is
 als bedroch of duuelp mittiē woirde heeft reinout
 tswaert ōheue ēn sloch ēē so vreselikē slach d; mael
 degijs meēde doot te bliuē ēn mochtse met groter
 pijnē qualic ontuliē dē swarē slach En m; d; mael
 degijs de slach m; pinē ontweec riep hi lude ēn sep;
 de wat doedi en kēde mi niēt neue reinout mit dat
 maeldegijs de woerdē sprac bleef reinout staende
 seggēde neē ic wie stidi d; segt mi do seide hi hē ic bē
 gehietē maeldegijs Als reinout dat hoerde so viel
 hi zj oē te voet seggēde genade oem an v naest god
 staet al mī hopē. ēn leuē ēn ic bid v milic mī broes
 ders nu bi staē ēn behulpich wese ic heb beiert mī
 goede ors ōlozen des heb int herte so grotē rouwe
 wāt daer op was al mī toeuēlaet maeldegijs sep
 de reinout doet d; ic v lerē sal ic sal m; mīre cōstē
 beiert voer v brengē Als reinout d; hoerde wert hi
 een deels ōblijt seggende oem wat ghi mi hiet doe
 ic gaerne ēn en laet des niet doer anxt of vrese van
 der doot Doe nā maeldegijs een oude heuc ēn gaf
 se reinout ēn seide doet dese heuc ouer v hernas an
 dat mēt hernas n; en sie de heucke en had nergē
 gaten dā daer mēt hoeft doer stac ēn was ter aerde
 lāc daer na gaf hē maeldegijs ēē hoet daer an stōt
 menich teikē vā loet ēn dede hem ij. oude hosen an
 treckē Als d; maeldegijs gedaē had toech hi ēē ād
 heucke an ēn ēē hoet op zj hoeft ēn baerde sijn con

ste vā nigromācie en veranderde reinout in eē ghe
daente als eē mā vā c. iaeren seer cranc en seer mis
maect vā lichaē sijn baert grau en lācen sijn wijn
braeuwē ouer sijn ogen Dit gedaen wesende sette
hi hē te wege om te gaē en wie hē ludē te moet qua
mē sagē maeldegys en reinout na om dat hē ludē
dochte dat si nie so arme mismaecte pelgrims ghe
sien en haddē. en selue dochte elckē mensche diese
mit ogen sach d; seer vremde was En wāneer d; si
wter ludē gesichte warē warent vrome stoute ion
gelingen en coene ridōs. In desen schine ginghē si
so lāge d; si quamētendē twout te bordele Doe sa
gen si al omen maectē andē sīde vanden wege eē
schone hage docht en dāder spde een boem soe als
ons de historie seite en si gingen sittē onder de hage
docht n; lanc en haddē si gheseten. maeldegys ver
sach vier monikē de ridēde quamē op pairdē Doe
seide maeldegys tot reinout blift gi hier en ōwach
tet mi ic sal dē monikē te moet gaē de ginder comē
ridē wāt ic soude gaern biechtē als reinout d; hoir
de seide hi oem so doet ic hope het ons te bet gaē sel
hier mede scheide maeldegys vā reinout en gic de
monikē tegen en als hier bi quā dede hi reuerencie
en gruetese seggēde god geue v goedē dach De mo
nikē seide pelgrim god loens v voert seiden de mo
nikē o oude pelgrē wat hebdi menich mēsch vleeft
Doe seide maeldegys wed ic bidde gode d; hi mij
leuē laet so lage d; mi niemāt aelmissen en geue en
dat ic ontbondē waer vā minē sondē ic bid v heer
dat gi mij biecht horen wilt Doe seide daer eē mo
nic pelgrē gi sult gaen tot een prochi paep wāt wi
hebbē haest en en mogē n; toerē doe seide maelde

ghes wed here gi siet wel dat ic eē arm cranc mēsche
 hē sal ic dā in mīn sonden smoren so most ic dā ter
 hellē varē eē welic vlorē bliuē mer ic hope datter
 sonz wesen en sal ic moet vclagē mī misual ic had
 de bi mi v̄gadert mit biddē xx. pont eē doe ic in dit
 bosch quā so quā mi te gemoet reinout eē benā mi
 dz gelt eē floech mi so sere dz ic waēde doot te bliuē
 mer ic behielt iij. bisantē vā goudede had ic so hei
 melic genapt dz hise nz v̄indē en conde ands waer
 icse mede quite nimer meer en mach ic hē prisen eē
 icen weet nz wat doē mer ic bid heer hoer mī biech
 te ic sal v̄de iij. bisantē geuē doe v̄raechde maelde
 ghs dē monic of hier gent wist dair enich edel volc
 v̄samet was Doe seide eē monic en sonnēdage sal
 tot parīs groot volc wesen beide vā edel eē oedel
 doe seide eē monic tot die and in latp̄ lat os hē sijn
 biecht horē eē nemē die iij. bisatē wāt si sullē goet
 wesen o in de wj̄ te v̄drinchē. Dit dochte dē adere
 monike goet. Doe seide eē monic coēt voert pelgrj̄
 ic sel v̄ biecht horē mer maelde ghs v̄raechde dē mo
 niken eere eē seide ic bid v̄ gi herē heb di pet gehoirt
 watter te doē sal wesen dz gi mi segt de rechte waer
 h; daer of. Doe atwoerdē die monikē dz sijt gaern
 dadē ic selt v̄ seggē seide daer eē monic en sonnēda
 ge denaest comēde is sal die graue roelāt beiert be
 rj̄dē butē parīs opt velt om die iōcfrouwē te latē
 sijn sijn grote sprōgē doe seide maelde ghs macht
 wair wesen is beiert daer paet seide de monice eē co
 ninckarel heeft roelāt bepert gegeuē eē als roelāt
 beiert beredē heeft so wil hi iusticie doen hanghen
 sijn neuē te montefaucoen an de galghe. Als mael
 deghs dz hoerde seide hi soetelic ic segge v̄ ind wair

heit en sijn si noch n̄z gehangen soe mochtē si wel in-
ten liue ontgaē doe seide eē monic si leuē noch. mer
si leggē i groot ūdriet en hi wil oeciustici dair ouer
doē en wreke sijn soes doot. En ons is beuolē dat
wi reinout sinē neue indē bā doē sullē. of verbiedē
dat hē niemāt en herberge of ūcope eten of drinckē
en waert datter iemāt so coē wair diet dede wi sou-
den hē mede indē bā doē. Als maeldegijns dē moni-
kē d̄z hoerde seggē wert hi m̄z toerne beuaen ende
dacht i hē seluē d̄z hijse dodē soude maeldegijns sep-
de m̄z eē beuepnst hert ic bid v gi herē d̄z gi wilt val-
lē op v knpē en biddē voer mi d̄z mi mijn biecht sa-
lich moet wesen en volcomelijc wtsprekē son d̄ pet-
te ūgeten en tē epnde toe in m̄j penitēcie te volher-
dē op d̄z gi mede der goeder werckē die ic doe en ge-
daē heb mede deelachtich moecht wese. Als de mo-
niken maeldegijns d̄z horēde seggē tradē si vā haer
paerdē en vilē ouer haer kniē. biddende gode dat
hi dē pelgrij ūlende volherdicheit in sijn opset. en
goede werckē en ūgeuen sine sonden daer hi lange
in geweest had hier en tusschē toechde maeldegijns
sine const so d̄z hi was starc en vroem in d̄ luden ge-
sicht en nā eē stoc die daer lach m̄z p̄ser beflagen en
sloech eē monic mittē stoc dat hi voir hē doot viel.
En als de and̄ monikē d̄z sagē warē si leer ūuaert.
en meēdē hē tontlopē mer haer cleē warē lanc. en
si haddē hosen an so d̄z si niet leer lopē en mochten
en maeldegijns volchdese na. en sloechse doot. Als
d̄z reinout had ūsien seide hi oem wat hebdi gedaē
gi hebt alle dese monikē gedoot die v penitenci set-
tē soudē mi duncket gi wiltet al ūslā d̄z v te moete
coēt do seide maeldegijns reinout neue ic en mocht

die penitēcie n̄z doen die si mi setten si was mi alte
 swaer dair ō sloech icse reinout seide wē oem sou
 de icse slaē en̄ dodē de mi penitēcie settē de te swaer
 was ic had ō in eē cloester vā deser oerdē ouer hon
 dert gedoot Reinout neuē seide maeldegys laet de
 woerdē varē en̄ coēt hier laet ōs dese moniken wt
 doe al d̄z si an hebbē en̄ bindēt op de paerdē en̄ brē
 gen se die cleē en̄ paerdē. Reinout was toernich in
 hē seluē d̄z de monikē doot warē en̄ seide oem gh̄
 moet selue doe wāt ic en wil daer n̄z toe doe. Als
 maeldegys dat ōstont toech hi dē monikē cleeder
 en̄ coussen wt bāt se te hope en̄ lepd se op de paerdē
 en̄ de monikē werph i indē wech Dit ald⁹ gedaen
 wesen de gingen si tē cloester dat buten parys stōt
 vā seluer oerdē en̄ als si voirt cloester q̄mē v̄raech
 de maeldegys nadē abt de hē f stōt vā dē poertier
 gehaelt wort en̄ als maeldegys dē abt sach dede hi
 hē reuerēci en̄ seide heer abt v̄ doet gruetē repnout
 de graue en̄ sent v̄ dese paerdē en̄ cleē dat ghi hē in
 v̄ gebede doe sult en̄ bidden voer hē en̄ sijn broeds
 dat se god ter soenē laet comē Doe v̄ragede dē abt
 maeldegys wā reinout de paerdē comē en̄ de cap
 pen doe seide maeldegys hi heeft iij. monikē ōsla
 gen hier int wout vā bordele en̄ hi dwācons daer
 toe dat wijs herwert v̄ brengē moest en̄ v̄ geuen
 dese cleē en̄ paerdē En̄ eer maeldegys sijn woirdē
 vol seide seide reinout stille kēs d̄z maeldegys hoir
 de mer de abt en hoerdes n̄z gi hebt se selue ghesla
 gē doe stac maeldegys reinout mittē elleboge doe
 ōstont reinout wel dattet maeldegys ōt beste de
 de nochtās dochtet reinout v̄reē di dat xp̄ oem dese
 woirdē sprac doe seide wē de abt tot maeldegys

vriēt heeftse reinout oſlegghen dus vermaledide he
god si ſliepē hier te nacht alle vier wat is mi geſciet
ic en wil dese gifte vā reinout niet ontfanghen hñ.
is hier int lāt te bannegedaen so datmen hem eten
noch drinckē oſcopen moet en in onse kercke salmē
oer oſwaten en te bā doē Doe seide maeldegijſ tot
ten abt wildi de giften niet ontfangen so willē wij
tot repnout wed varē en leggēt hē so weet ic wel te
vorē leggē wij t hē d; hi comē sal en oſbernē v cloes-
tere en slaē v en alle v monikē doot en latē niemāt te
liue en oſderuēt tot in die grōde Als d; die abt hoer-
de wert hi oſuaert en seide tot maeldegijſ vriēt ich
bē an oſs beradē ic bid v d; gi reinout de edel graue
ouer mi n; en claecht wāt sñ ghiftē wil ich gaerne
oſtfangen en onsen staet;ñ ghiften niet te laten en
willē voer hem en sñ broedē biddē en wes goede
werckē dat wi doē in misſen of getiden dat hise en
ſine broedē deelachtich mogē wesen Doe atwoer-
de maeldegijſ heer abt ic seg v in d; waerh; op dus
danige voerwaerdē als gi ons beloest so laten wij
hier de paerdē en d; goet d; wij hier brengen Adus
ſeide maeldegijſ en reinout wtē cloester en namē
harē vaert m; haestē na parijſ En als de heren in
parijſ quamē wast sonnēdach. en dē tijt d; roelāt
beiaert beridē soude op de wairde butē parijſ alst
voerſeit was als dē dienst in d; kerckē gedaen was
gingen de herē etē mittien quā maeldegijſ en rep-
nout voir de brugge tot parijſ en mittiē sag hē si al
om en sagē eē schuere opē staen daer veel stroes in
was en daer nā maeldegijſ eē arm vol vā d; stroe.
en droecht te parijſ op de brugge en gic daer op sit-
ten en seide tot reinout O lieue geselle hoe suldi op

dit stroe comē ic weet wel d; v lāge staē seer pūnlic
 is wāt gi vorde gegaē hebt. Ald⁹ suldi v seluē seer
 wee doē eer gi te sittē coemt ic beuoelt an mi seluē
 wel hier en binnē is eē man bi hē ludē gecomen de
 wter kerckē quā maeldegij's riep tot hē en sepde ic
 bid v lieue vriē d; gi doch m^p geselle helpē wilt d;
 hi te sittē coemt op d; stroe. op d; m^p ghesel hē pm
 mers geen wee en doe wāt ic en mach hē niet helpē
 als de goede mā d; hoirde vā maeldegij's dede hijt
 gaern en halp reinout te sittē diē hē docht die arm
 ste mēscē de hi pe z; leuē gesien had en gaf reinout
 eē penninchē docht hē en mochts nergēt bet beste
 dē En als reinout dē penninc had leide hijē mael
 degij's in de hāte en de stackē in sijn tascē Doe sei
 de de goede mā tot maeldegij's vriē begeerdi her
 berge dat segt mi pa wi here seide maeldegij's d; v
 god loē here waer staet v hups Doe seide de goede
 mā ginder ond ghenen boem daer suldi een waer
 dinne vindē die v milic ofangē sal Doe seide mael
 degij's here d; laen v god der doecht de gi ons biet
 wi willē wes gaern voir v biddē Ald⁹ seide de goe
 de mā vādē pelgrj's Binnē deser tijt was de mael
 tijt te houē gedaen en de herē begondē te gaen wt
 wert daer roelāt m; bepertridē soude maeldegij's
 sittē de op de brugge mit reinout had met hem ghe
 brochte eē cop vā goude en sette se tusscē reinout de
 cop was wter matē goet dair stōt an menich costē
 lic steē de tegē tsonne schj scone radien of schijnse
 len gauē de cop was oec so groot dat mē's niet veel
 so groot ge sēen had en i desen cop maecte maelde
 gij's hē en z; geselle dat si daer wt soptē en goot in
 dē cop dē bestē wijn diemē vindē conde wāt mael

deghe had dē wijn m; crudē en woerden selue ghe
maecte en dē wj was van sulcher crachte wien drac
de moeste maeldeghe ontdanich wesen en tot sinē
dienste staen **D**oe gaf maeldeghe reinout wed; zj
sporen vā goude **D**aer na sprac maeldeghe. neue
doet sporē wed; an uwe voetē doe seide reinout we
der wat sal ic m; die sporē doen wāt ic bepert quijt
bē doe seide maeldeghe wed; repnout neue doetse
an u voetē tē sal u niet quaet wesen en trecter uwe
wide coussen ouer ic sel m; mñre constē beiert voir
u brēgē en als mē u daer op helpt suldi twewerf an
danō sīde of vallē mer de derde reple als si u op set
ten suldi u vast houdē m; dz maeldeghe dese woer
den seide quamē de herē vandē houe en voer de he
ren ginc eē grote scare vā poerters en noch twe an
der scare daer na vā lāt luden of bueren als de ghe
ledē waren quāmer een scare vā vrouwen daer na
quamē die ridōs heerlijc op gheseten op orssen die
goet warē **D**oe stōdē daer ioncfrouwē op de brug
bi maeldeghe. en reinout diet volc sagē voer bi hē
gaē edele en oedel doe seide daer eē ioncfrou segt mi
gespele welc dunct u die scoēste mā die hupdē ouer
dese brug geledē is en dier noch ouer liden sal **D**oe
seide die and; het is roelāt de farnagutte versloech
doe seide de and; ioncfrou het is oluier neē seide eē
and; het is die hertoge vā bamere **D**ese woerdē ge
daen wesen de vand; ioncfrouwē en hoe si dē scoon
stē mā verstē haddē so stonter een scoon ioncfrou
diet gehoert haddē en als alle de iōcfrouwē wt ge
seit haddē en elc ridō gepresen na haer goet dūchē
in doerhdē en sonblinge in scoonh; vromicheit. en
best geformt vā lichaē so seide die ioncfrou ic seg u

inder waerh; noch weet ic eē scoonre man dan ghy
 on d v allē noch enich genoemt hebt Doe begōsten
 die and ioncfrouwē haer te vraghē wie die ridder
 waer Doe seide die iōcfrouwē en kēd ijs niet het
 is eē rid d genoemt reinout. en en mach hier int lāt
 nu n; comen mochte die coene ridder hier int lāt co
 mē hi waer de scoēste mā die vā dage ouer de brug
 ghe ginc of gaen sal doe seide de ander ioncfrouwē
 het is wair hi is die scoōste vā hude van haer ende
 vā maetsel vā lichaē Dese woerdē hoerde reinout
 dair hi sat vā d iōcfrouwē en wert lachēde Maer
 degijs sach d; reinout loech stiet hi hē met een elle
 boghe seggende reinout wat gi doet en lacht n pet
 Doe seide reinout lieue oem ic hebt vergetē en die
 ioncfrouwē vā parijs dedent mi on d dese woerdē
 warē dpe herē voerbi maeldegijs en reinout ouer
 de brugge geledē en conic karel begōste bi de brug
 ge te comē en roelant ghinc besiden hē. en bepaert
 worde voer hē geleit en die rj. knechten diet beuo
 len roas haddēt elc an eē tou. en als conic karel bi
 de brugge quā wert hi maeldegijs en reinout sien
 de en tusschē hē beide haddē si eē grote goudē cop.
 Doe seide karel tot roelāt stiet doch neue roelāt tuf
 schē geē ij. pelgrīs staet eē goudē cop mi dunet ich
 en liet sulckē cop n; makē om v. hoōt pont Roelāt
 seide gi segt waer neue roelāt seide de conic laet o s
 vragē dē pelgrīs waē hē die cop coēt die groot en
 costelic gemaect is vā goude en gesteenē doe redē
 conic karel en roelāt tottē pelgrīs en bepert woert
 voir hē geleit en beiert roec an de pelgrī en bekēde
 j; here en d; orstoende oft blide gheweest had en
 draefde so op de brugge ouer en wē en als conic

harel en roelāt bidē pelgrims quamē sepe de coninc
harel seggem i pelgrij d; di god spoede maē coeme
v dese cop maeldegij's ātwoerde dē conice en louch
seggēde heer conic goets vindi genoech ouer al. ic
seg v inder waerh; had ic minen cop menē te ūlie
sen bidē volche d; hier vā dage geredē en ghegaen
is of noch comē sal ic en hade n; voert geset of latē
sien voert seide hi dāc heb de conic vā vrācrjē also
wel behout hij dē armē zij clene goet. als dē rijckē
dies veel heeft Doe seide de coninc wed segt mi pel
grim waē die cop gecomē is dat wil ic wetē Mael
degij's ātwoerde en seide d; gelt daer de cop om ge
maect is. is wel lx. iaer geledē d; ic bat in de kerckē
en closterē. en capellē en ic heb dien cop doē kerckē
nē en is genoemt christiaē. daer is mede tot desen
roppe daer god m; sijn iongerē wt sopte optē wite
ten dōredach. en de paeus vā romen heester misse
ouer gesongē en de cop gaf hi de gracie al waer een
mēscē noch so swaer belast m; sondē en nocht āslā
ge daer i gestaē en hadde hieē sop hier wt hi soude
so reij vā sondē wesen als maria magdalena was
doē si ōs herē voetē saluede onō dese woirdē die de
conice en maeldegij's te samē haddē knielde beiaert
voirreinout doe seide conic harel merct doch lieue
neueroelāt ic seg v voerwaer d; sijn twe engelē de
god hier gesent heeft want siet d; stōme beest doet
hē reuerēcie Roelāt ātwoerde gi segt waer heer co
ninc dese woerdē ōstont maeldegij's en sloech bep
ert m; si nē stoc dattet op sijn voetē sprāc doe seide
coninc harel waer ō slaetstu m; ois pelgrim Doe
ātwoerde de vroede maeldegij's seggende heer ick
segge v had v ois pet voert gegaen het had m; ge

sel geslagē de hier bi mi siddt daer o bid ic v here om
 gode dat gi v ois wat achterwaert doet leidē. dat
 wijt mogē schuwē wāt wijt seer o t siē doe dede co-
 nic d'z ois wat aftewaerts leidē so d'z de pelgris son-
 der anxt siccē mochtē Doe seide conic karel ic bid v
 pelgri ghif mi doch eē sop dat god mī sonden ver-
 geuen wil daer ic mede belast bē. ic sal di eē goudē
 pēninc geuē Doe seide maeldeghe here d'z en staet
 v niet te doen in d' waerh'z wāt ghi most mi eerst dē
 conic wisen Doe antwoerde conic karel weder. mē
 seit d'z ic conic bē Doe seide maeldeghe heer coninc
 so en belget v n'z dat ic so dorperlic en o waerdelijc
 tegen v gesprokē heb Doe seide de conic wed' neen
 ic vriet wel moeti v arē wāt ghi en kendet min pet.
 wat woude ic v dā witē mer gif mi een sop ic sal di
 geuē eē guldē penninc vā mīnre goedē Mer mael-
 deghe seide heer conic ic seg v dit en staet mi niet te
 hoē tē wair dat ghi vergaest al de gheen die v mis-
 daen hebbē. gi weet wel dat god vergaf al dē genē
 die hē den doot an dedē doen hi hinc ander galgen
 beseruces Doe seide de conic vrient ghi segt waer
 mer veinout heeft mi so veel misdaē bi z'p selfs scul-
 de d'z ic hē v verguē en mach. en dair is noch een
 hiet maeldeghe en doet toueri diē haetic noch veel
 meer ic woude wel d'z ic hē v hangē had om dusent
 gulde so veel torēs. en scade heeft hi mi gedaē segt
 mi pelgri wat mā is d'j gesel de hier bi di leit mael-
 deghe seide heer coninc het is mī vā d'z broeder en
 en mach sien noch hore des heb ic int herte groot v-
 driet Doe seide conic karel pelgrim gif mi een sop-
 pe in v giffenisse vā minē sondē dat v god wed' ghe-
 dēcke en betere d'j geselle z'j verdriet Maeldeghe

seide heer conic hie leit mī arme geselle .en tīsn
geledē .1. dagē dī hi en hoirde noch en sach des heb
ic alte grotē rouwe en pī int herte .en en mach oec
mede nī spreke dit gheschiede hē in eenre nacht dat
hi v̄loes verstat memorie cracht en wetēscap in eē
hups daer wi geherberget warē en eergisterē con
den wie eē vroede vroude mī vreedē vrouwē plach
te v̄kerē en seide mochte hi comē tot dier stat dī hp
op beiert mocht ridē so soude hi genesen van sinen
quale en crigē gesonthī De coninc antwoerde pel
grī waer dī waer so quaēdi hie ter goet tīt Doe
seide maeldegīs mē moet eē dinc beprouē eer mē
weet wattet doē can conic karel arwoirde en seide
pelgrī ic bid di doer gode ghif mi eē sop dattet god
bequaē si ic sal dī geselle dat ois bepaert laten be
riden Maeldegīs vstaēde dese woerdē vande con
nic seide heer coninc in gods naē sijt dat begonnt.
Mer heer conic doir uwe eer sal ict doē gi weet wel
dat o se god in bethleem gebozē was en in armē de
derē gewondē . dat dede sijn oetmoedichī om dat
god woude dī hē elc mensce bedenckē soude en ho
uerdie latē sinckē en oetmoedich wesen Doe seide
conic karel pelgrī du segst wair Maeldegīs sprac
tottē conic here coninc ic seg v dat gene knechtē die
daer achter vstaē also veel te v̄liesen hebbē als ghi
Daer om edel heer conic laet die knechtē me tē sop
pe gaē mī v en elc neme eē soppe doer uwe ere Die
coninc arwoerde wed pelgrim het wort ghedaem.
Doe hiet coninc karel dī dpe knechtē voert traden
en nemē elc een sop twelc die knechtē dedē en qua
mē tot maeldegīs mit deuoter hertē en leidē haer
hāden te samē als si dē broc ontfingen och hoe lute

el willen si wāt si dedē Tēlesten ginc de coninc sel
 ue m; deuociē en ontfinceē sop wanēde dat hi sijn
 sondē m; die sop quijt geweest soude hebbē twelc
 m; anders en was dā bedroch. Dit gedaē wesende
 liet de coninc beiert brengē op de waerde butē pa
 rīs en de pelgris quamē daer mede met groter pi
 nē alst scheē inder ludē gesichtē als si op de waer
 de warē seide coninc karel tot roelāt edel graue roe
 lāt ic bid v doet dese pelgrī ridē op beiert dattet go
 de bequame si. Doe atwoerde roelāt dat hijt garē
 dade hi nā den pelgrim in sijn armen en hieffē mit
 pinen op beiert. als hij hē op bziert gheheuen had
 viel hi an die andē side of. Doe was roelāt dair me
 dete lidē en hieffen wēd op beiert. en hi viel an dpe
 andē side wēd of Doe seide maeldegijns ap here ghp
 doet grote sonde d; gi v spot hout. m; minē armen
 geselle wāt v ois is also groot en ist d; hi daer meer
 pē valt hi blijft doot do seide coninc karel tot roelāt
 ic bid v lieue neue edel ridd d; gi dē pelgrim so vast
 hout dat hi n; en valt Doe nā roelant den pelgrim
 wēd en hieffē op beiert en als hi daer op was hielt
 hi hē vast bi sijnē cleb d; hi n; vallē en mocht en als
 reinout d^o op bepert sat began hi hē vast te houdē
 en sette zj voetē in de stegereep vā goude do warē
 de knechtē dpe beiert bewaerdē onteert vā goude
 en erue de hē coninc karel gegeuē had doe si hem bei
 ert brochtē Doe seide reinout moeste ic. ic soude ga
 ren allē ridē Doe seide de coninc laet den pelgrim al
 leē ridē do seide maeldegijns god si gelofte lieue ge
 selle d; gi spreek moechdi oec si en en horē pa ic sep
 de reinout ic heb al mijn leet v lozē Doe seide de co
 ninc heer bisscop doet vste gemoet halē cruce en va

14
wāt god heeft ōs grote ere gedaen also gi s̄en mo-
get merckē wāter miraker geschiet is. maeldegys
ginc wēd togē s̄ine konst so dat reynout die op bei-
aert sat s̄ijn craft wēd had. Reynout sietēde op bep-
aert en saich al ōme dat mē hē of beiert nzen wach-
te olt waernā doe noep̄te hi beiert m̄z sporē en als
beiert s̄ijn meester op hē voelde settet hē te lopē so
wat dattet ōmocht de eerste sprōc was wel lx. voet
of meer als de knethē dit gewaer werden diet ōs
beuoelē warē hielden si hē qualic. Maeldegys die
merckēde s̄ach seer ōdrieticlic hippelēde en springē
de gins wēd roepēde och lieue heer conic wat s̄als
wesen m̄j geselle is opt ōs geseten ic docht dat hi
den hals brekē sel of tōs sal hē of werpen en tredē
hē longen en leuer wten lue. Als maeldegys d̄z tot
ten conic seide wāc hi s̄ijn hādē. en toech s̄ijn haer
en scheen grote rou te driuē dattet onseggelic was.
Als conic karel maeldegys desen rou s̄ach. driuen
had hi z̄ys medelidē en riep haestelic de genotē en
badt hē vriedelic dat si beiert vāgen woudē en be-
scuddē dē arme mēsche die op beiert sat en brēgen
wēd om. Als de coninc dit gheseyt had noepten die
genotē haer ors̄en die eerste warēt roelāt en ogier
daerna de hertoge vā bamere en sampson en voert
alle die and̄ genotē wat d̄z haer ors̄en lopē moch-
ten en volgedē dus reinout de op beiert sat en heb-
bē versten wēd boech scoet voir. Reynout de ald̄
op beiert sat s̄ach dic wil ō of hem pemāt volghede
ten leste wert hi siende dat hē de genoten volchdē.
Als reinout dit s̄ach seide hi i hē seluē here god hoe
gaern woude ic d̄z ic nu wist of mi mine magē vol-
gen int goede of int quade wāt wist ic dat si mi int

quade volchdē ic souder mi lieuer ouer wreke dan
 ouer eē vzeēde mā Mit dese woerden toech hi sijn
 swaert en hielt beiert staēde dat si bi hē quamē. en
 als de genoten bi repnout quamē so na dat si hem
 horē mochtē riep repnout totten genoeten ghij he
 ren heb di mī doot gesworē ic bid v dz segt mi Doe
 atwoerdē de genoetē reinout neen wi ridder coen
 Doe seide roelāt reinout neue wi en dochtē n z dat
 wi v hier vindē soude Doe seide de bisscop tulpijn
 si di dz neue reinout pa ic atwoerde repnout. Doe
 seide ogier. reinout neue mi ōwondert van v dz gi
 hier sijt Doe seide oliuier segt mi doch neue wie es
 de pelgrī die daer bidē coninc gebleuen is Reinout
 seide het is mī oem maeldegij roelāt sepde het is
 die geen diet wesen soude wāt hi en doet n z dan hi
 mitrē coninc spot doe seide wed de stoute repnout
 Ic bid v soete neue roelāt dat gi maeldegij niet en
 wroegēt roelāt seide wed soude ic dz doē dat waer
 seer mis daē en grote dorperh z dat ic hem wroegen
 soude ic en sals waerlic n z doen Doe seide reinout
 ic bid v here bisscop tulpij doer alle vrietscap de ic
 wed doer v doē mach dat gi mijn broeders in v ge
 leide ontfāē wilt die de coninc geuaen heeft en ghi
 edel baroenē dz selfde bid ic v mede als dat gi mine
 broeds tegen conickarel wilt ōdingen. en n pēt en
 gehenct dat mēse ter galge leide om te verdoē Mit
 dat reinout dese woerdē geseit had. sprack daerē
 iongelinc foukēs sone vā morlione iē seg v reinout
 dat ic v geuangē leuerē sel conickarel de v en uwe
 broeds morgē sal doen hangen Reinout horende
 dese woerdē vādē scilt knecht wert hi toernich seg
 gende god behoede mi en mine broeds voir sulckē

doot ic hope ane gode dat gi sulc liegen ende coem
minaerder ic salt v ũghelden Mit dien quam dpe
schilt knecht om reinout te vaengen Doe ũhieft rep
nout zñ swaertē sloech dē scilt knecht dz hoeft vā
den lichaē doe seide reinout laet hāgen diemē han
gen mach du hebset ũmer metter doot becoft Als
roelāt dz sach louch hi daer ō en seide reinout neue
dāc hebt dz ghijt deet wāt gi hebt hē sijn loē geghe
uē Doe seide reinout giedele baroenē blijft al mit
gode de moet v altijt in sijnre hoedē ontfangē en ic
beuele mñ broeds gode en op v geleide en mñ oem
maeldegys beuele ic maria gods moeb en hier me
deneme ic an v allē oerlof en sceide van hier want
ic en dar hier n: lāger bliuen En aldus nā reinout
oerlof ah die herē en sceide vā dair en reet met hae
ften natcastel vā montalbaen.

Dat xv. ca. Hoe die herē wē tot conick karel qua
mē en seiden dat si beiert niet vinden en condē en
hoe conick karel repnouts drie broeds woude doen
hāgen daer bisscop tulp p tegen was met roelāt en
and heren en dat benamē dattet niet en geschpede
en hoe maeldegys reinouts broeds verlostē tot co
nincharels vāgenis en tot coninc karel ginc daer
hij lache en sliep i zñ camer en seide t hē dz hñ se wter
vāgenis nā en brochtē tot montalbaen

Hls dpe herē aldus als gi gehoert hebt vā rep
nout gesceiden warē redē si weder na parijs
tot conick karel en als de herē aldus na parijs riden
de waren ouer dzorgen si m: malcanō wat si tot co
nick karel seggē soudē als si voer hē quamē doe sep
de bisscop tulp p wat sullē wi seggen vā desen scilt
knecht de reinout geslagē heeft wie sal dat voerdē

coninc v antwoerde. Roelāt seide dat sal ic doen en
 sal seggē d; ict selue gedaē heb dair weet ic raet toe
 en d; docht hē allē goet en redē so lāge d; si quamē
 vordē conic en als de conic de herē sacht was hi bli
 de en hietse welcō en vragede ter stont roelāt of hi
 beiert brochte Doe seide roelāt here conic neen wi
 mittiē heeft die conic vssen dē scilthnecht. die daer
 doot in gebrocht wert op eē ors. des hē v wonderde
 en seide wie is demēse die gi daer doot in brengen
 ist de pelgri die op beiaert reet roelāt seide heer co
 ninc neēt het is foukijns loē vā morlione Die conic
 seide wēd wie heeft dē scilthnecht gedoot doe seide
 roelāt heer conic d; dede ic die conic seide neue dat
 is misoā. Roelant sep de wēd heer coninc ghi kent
 wel beiert alst begint dan ist seer fel En alst quaet
 is so en macht niemāt dwigē of achteruolgē en wi
 warē dē ors so na gecomen dat wijt sagen metten
 ogē des wi alle blide warē wāt de man dier op sat
 was out vā dagē so d; hē tors ont dragē had en als
 wi tors int gesicht haddē meēdē wijt wel te vāgen
 Doe quā die scilthnecht ende woude m; sijns selfs
 cracht beiert alleē vāgē en toech sijn swaert en als
 beiert eswaert sacht wast so scu dattet vloech oft dul
 geweest had en wi vlozē beiert tusschē twefozeestē
 in eē coern lāt. Doe was m; hert so seer mettoerne
 beuāgē dat ic dē scilthnecht doot sloech Doe seide
 conic karel roelāt neue gi deet recht het was grote
 dorperh; vā dē scilthnecht dat hi v voer v allē wtri
 den soude en vāgē beiert alleē dat hē niet doen lie
 en was mi waer leet gien haddet gedaen Als d; de
 coninc geseit had seide roelāt heer conic ic wil d; gi
 doet hāhen die knechtē die ghi beiert beuolē had

om d; si hē bepert hebbē laten ontgaen. Doe seide
de coninc roelāt neue wildt hebbē gedaen so sal
geschien Doe geboet die coninc dat mē de knechte
hāgē soude welc terstōt nāe des conincs gebot ge
daen wert dairō dicwyl vā veel onderwys coemt
grotē onrust en afterdeel Maeldegijs de biden co
nic was ginc tot hē seggēde here aplace wat is mij
geschiet mij ghesel is op v oers gesetē en ic weet wel
d; hi daer of geuallē is en mach doot wese des heb
ic in mī hert so grotē rou d; ic n; segghen en kan.
en ic wil gaē ouer zee voer de siele van minē geselle
d; hē god genadich wesen moet en als maeldegijs
dese woerdē tottē coninc seide hielt hij hē seer qua
lic hi wāc zj hāden en toech zj haer en scheē te dri
uen ongemetē rou en seide adieu lieue geselle ic en
sie v nēmer meer meer Doe coninc karel desen rou
maeldegijs sach driuē had hi zj medelidē en seide
vriēt hebt mate in dī rouwe ic sal di begaue con
lic in eē rīc cloester daer gi v leuen v broos hebt en
can ic v nemē wair v geselle doot ghebleuen is ic
sal in de eer vā onser vrouwe ouer zj siel doe singē
alle dage eē misse d; segic v voer wair do seide mael
degijs god loes v edel heer conic ic en mach hier n;
lāger lettē. en aldus nam maeldegijs oerlof andē
conic doe geboet de coninc dat men maeldegijs ge
uē soude x. ducatē vā goude En aldus seide mael
degijs wt parijs en dāctē dē coninc seer vā sijn goe
de giften die hi hē ghegheuen had Als dit ghedaen
was ontboet de coninc alle zj baroenē bi hē en seide
Edele herē ic sal mi wreke ouer die gene die mijnē
sone so moerdelic vloegen Aldus swere ic bi mī pri
cronen d; ic mi ouer de moerdenaers wreke sal. en

als de coninc aldus sijn eet gedaen had dat menich
edel mā leet was diet hoerdē liet hi reinouts brods
wt de vangenis halen. en voer hem brenghen als si
voer hē quamē liet hi hair handen en ogen o bindē
alsoft die uē geweest hadden Als dit die bisscop tul
pyn sach had hys medelidē en seide heer coninc doet
doch wel en laet os onse neuē totten scepen doē brē
gen wāt edel heer coninc het is ij mer v vleisch. en a
bloet gi weet doch wel dz wetten elckē mā te swair is
Doe seide coninc karel weder heer bisscop tulpj des
en doe ic n z wāt ic sel noch huden wraec ontfangen
ouer mē soen en doē mine neuē hangen die bisscop
antwoerde here de herē hebbē hier so menigē maech
dies n z gaern sien en soudē dat meuse voer hair ogē
hangē soude en ramp moetē si alle hebbē of ljer eē
hangen Doen seide de coninc soutstu di dan tegen
mi settē neē ic heer coninc seide de bisscop coninc ka
rel seide wēt ic salse doē hāgen doe seide de bisscop
here desen henge ic n z. en si hebbender te veel goed
magen toe en rāp moeten si hebben of sijn consent
toegeuen. Coninc karel riep tot hem fouken vā pa
rijs en seide. wat radi mi wil ic mine neuē doē han
gen of wil ic se latē leuē om die soene die si mi biedē
Doe seide foukē totten coninc en louch heer coninc
daer toe si di seluer vzoet genoeg wāt ghi siet doch
wel dat bisscop tulpj met macht tegen v wesen wil
en ist dat ghij doet so sal mē seggen dattet bedwāc
dede gien dorstes n z laten Als die coninc dese woer
dē vā foukē hoirde wert hi toernich. en swoer bi zj
coninclike croen dat hi zj neuē nemmermeer tegen
hē en soude laten verdingen. en soudese te hants te
montefaucoen doē hagē. desen selnen eet beroude

hē na seer en was hē leet En als die bisscop den coninc desen eet hoerde doē balchs hē seer en seide he re coninc ghi sult v neuē tegen v laten vdingē ist v lief of leet Doe seide de coninc tot bisscop tulpj wilstu di tegen mi settē. en mettē d; hi dit seide sloech hi dē bisscop Doenā die bisscop den coninc b; der kelen en soude hē gedoot hebbē mer die herē schoten dair tusschē en trocken bisscop tulpj vande coninc. Coninc karel was toernich en sprac met erre moede nu sal ic weetē bisscop vā riemen wpe de gene sijn die mi begeuē sullē en mit v leuē en steruen sullē Doe trat die bisscop an een sijde nu bid ic mi ne imagen die ane mīn hulpe willē wesen of inder noot niet begeuen dat si mi comē Als de bisscop d; sprac sprac bi hē ouer die graue amerijn aernouts tone vā benlāt daer nae heer aernout selue doe die hertoge vā arden en en stout vzoem ridder en was genaemt dideric Daer na sprac b; den bisscop ouer die hertoerch vā bourgongen en sepdē heer bisscop tulpj wi willē v helpen teghen alle die ghene die v soudē willē deren. doe ginc ouer ritsaert vā normādien daer na de starcke ogier een stout ridder doe ginc ouer die hertoge van bamer en m; hē bartram en ridder die bepde sijn kind warē doetrato uer vā geneuen graue oliuier daer na den stouten roelāt nochtā en badt mens hem niet. Doe seiden die herē tot bisscop tulpj den v mis dede edel heer bisscop wi soudēt so op hē wreekē dattet hem zij leuen costē soude Als coninc karel d; sach seide hi ap neuē roelāt hoe hebdijt aldus gemaect ic sie wel ic heb besteeet mī broot seer qualic d; ic v dus langhe gehouden heb binnē minen houe van ioncx op ge

noet en heb v gemaect de meeste vā alle minē herē.
 en mī betronwe ic op v geset en ghi begeuet mi ter
 noot Doe seide roelāt heer coninc des en acht ic niet
 mer gi moget v wel scamen voer al die werelt wāt
 verdadi dese drie herē het is v vleisch en bloet v scā
 de waer te groot Doeriep de coninc foukē van pa
 rijs weder en seide wat segdi foukē wil ic mī neuē
 laten vdingen om die soene die si mi geuen willen
 fouke atwoerde dē coninc en seide heer coninc des
 sidi selue vroet genoeg en sieden z d; v hoge magē
 di met v allz dage gaen tegen v gewapent sijn in
 hulp vā bisscop tulpj en ist dat gi die drie heren te
 gen v laet v soenen men sal seggē dat ghijt doer ot
 sich gedaen hebt en ands niet Doe seide de coninc
 fouke gi segt waer. dit hoerde die stercke ogier. en
 wert seer toernich en trat voert en nā fouken bi dē
 hare en sloech hē met een vuist in sinē hals dat hp
 in vōmacht viel voir des coninc voetē of hi doot ge
 weest had doe seide de koene ogier du valsche raet
 geuer en bosc tpran ic waen die herē nu ouer di ge
 wroken zj Mettien ginc hi voert dair die drie herē
 saten en ontbant hē haer handen en ogen want hi
 se so gebondē n; si en mocht Doe seide die bisscop
 tulpj wijē sal de gene wesen die dese drie herē ha
 gen sal ic waen niemāt so stout en si Die coninc sei
 de heer bisscop gi set v vōmate seer tegen mi. Doe sei
 de die bisscop weder heer coninc ic seidet v te vorē en
 ic seg v noch woude ic mi tegen v settē ic wōne v of
 vlant en croen Als die bisscop dese woerdē seide so
 wert karel toernich en claech det voer alle sijn herē
 als dit de bisscop sach had hi medelidē mettē coninc
 en bandt apmīskinder hāden en ogen wēd. Doe

seide bisscop tulpn̄ heer coninc nu doet er uwe wille
mede wes v belieft mer laetse v dingē het is best De
conic seide wed aplacen wats is mi geschiet dat mi
delieft daer ic m̄ betrouwē op stel mi begeeft Doe
seide de stoute roelāt voerwaer heer conic ic en doe
n̄z mer ic seg v wilt ghi vechtē op de sarasinē en hep
den ic en begeue v doer geen anxt of vrese vād doot
en altijt wil gaerne ic vreselicste wesen en dē meestē
arbeit doen en v getrouwelic dienen Do sprac die
coninc wed en seide hoerdijt heer bisscop tulpn̄ het
is m̄z minnē of met onminnē ic sal noch huden m̄
suster kind hangen en wraec doē ouer m̄n soen lo
der w̄t ic en wāē m̄p leet nemmer meer te verghetē
sonder enich lāger beiden m̄z macht vā volcke wāt
alst tē quaetstē coemt soe grotē slach slaet dic wil eē
knecht als eē ridder die de wapē geplecht heeft Als
roelāt dz hoerde vādē coninc wert hi toernich en sei
de Heer conic soud i dā uwe knechten tegen mi wil
len settē of soukēs knechten met dese woerdē toech
roelāt sijn swaert. en sloech een vā sijn knechtē dat
hē thoest vādē liue vloech Doe seide roelāt heer co
nincen set v knechtē n̄z tegen mi wāt ich soud se wel
alle ē verlaen al die gi in v rijk hebt Als coninc ka
rel sach dat hi n̄z en vgroerde wat hi dede sweech hi
lāge en docht in hē seluē hoe hi hē best mocht wreke
Quer eē wile seide hp gi herē gi mis doet alte seer dz
gi m̄ dustōder doet en mi v wonderd waer v ghijt
doet wāt ic gesworē heb dat ic m̄p suster kinder sou
de hāgen. en wreken den doot van minē soen lode
w̄t. En m̄ gesworē eet moet voert gaen wāt ic so
n̄z brekē en mach. d' waerd i vā edelre hertē oft eer
baer gi sout dair toe helpē dz ic m̄ eet volquaē dog

seide de bisscop tulpj̄ heer coninc en weest n̄ te haes-
 stich het is tweewerf geschiet dat gi uwen eet bras-
 ket ald' en acht ic dit niet veel. De coninc seide we-
 der heer bisscop heb ict gedaen dz is mi leet en ic en
 weet n̄ dattet geschiet is. aldus segt mi wanneert
 geschiet is. Doe seide de bisscop ic salt v seggen. En
 gedenct v n̄ heer coninc dz ghi in uwen erren moe-
 de swoert bi uwer cronen als dz gi amelise vā olin-
 de soudt doē hāgen om dz hi bi uwer dochter liep
 en nu hebdi dē man wed' soe lief. dattet wonder is
 want hi diēt tot uwer tafel en hebt hē v dochter te
 wiue gegeuen en dair mede goet erue en lāt. Als co-
 ninckarel dz hoirde wort hitoernich en seide m̄ er-
 ren moede ic v biede v bisscop meer tegē mi te argu-
 eren of te spreke wā het schijnt soudi tegē mi enich
 gedinge maken dat gi mi of winnen soudt lant en-
 de croen. Doe seide roelāt heer coninc nu doet m̄
 raet si sal v goet wesen dz is doet dese. .ij. herē wed'
 inder vāgenis reiden en laetse leuen noch een wj̄.
 le hier en tusschē suldi v beraden so dat alle dinc tē
 besten comē sal. Doe seide die coninc roelāt neue v
 raet wil ic doen doe werdē die broeds weder in die
 vāgenis geleit de in grooter vresen geweest haddē
 vāden liue en daer mede scheide het parlement vā
 den herē en coninckarel ginc in sijn camer en wor-
 de also te vreden ghestelt.

Dit gedaē wesende. so ist geboert dat maelde
 gij̄s weder gecomen is tot parj̄s om te olof-
 sen reinouts broeds wter vāgenis daer si in lagen
 in groot perikel haers leuēs wāt si en wisten n̄ vā
 vre tot vre coninckarel en soudese doē hāgen. Ende
 als maeldegij̄s was in parj̄s is hi gegāē indē pal-

leys daer die broeds geuangen lagen. als hi daer
quā toechde hi sijn const en die valbrugge ginc ne
der en die poerte otlotē en als hi in was ginc hi so
lange dat hi bi der vāgenis quam daer toende hy
weder sijn konst en die doer vāder vangenis braec.
Doe trat hi in en nā adelairt bider hant en ter stont
ontdede hi alle die slotē en kettenē daer si mede ge
bondē warē die broeders n; wetende dattet mael
degūs was mer waenden dattet volc geweest had
die de coninc om hē lupdē gesendt had. dat men se
heimelic dodē soude waren si dronich Adelaert sei
de. adieu lieue broed reinout want karel past ons
te dodē ghi en siet ons nu niet meer leuē de god wil
beware onse sielē Ridsaert en wridsaert seide. nu
ist al gedaen wi moetē nu pmer steruen wāt wij
horē dat de coninc volc om ons gesendt heeft en hi
wil ons dodē en begondē leerte screpē dattz mael
degūs ontfermde en seide tof hem luidē gi herē en
sijt niet ouairt wāt ic segge v voirwaer ic bē v oem
maeldegūs als dit die broeds hoerdē waren si blij
de Adelaert seide lieue oem nu staet ons bi wāt o se
leuē staet an god en v. Doe seide maeldegūs weest
te vrede ic sal v leidē wter vangenis mettien woer
den nā hysle bider hāt en brochtse wter kercker en
leidese an die brugge tot parijs Doe seide maelde
gūs ghi herē ic heb mesdaen d; ic v wech leyde son
der conincs wille ald^o blijft hier staē ic sal gaen no
men oerlof an dē coninc wāt son oerlofen wil ic
v niet heē leidē Doe seide adelairt oem laet os gae
want die coninc en sal v geē oerlof geuen dat werc
ic serep maeldegūs sepde ghi moet hier so langhe
staē dat ic oerlof genomē heb. Als maeldegūs

Des conincs cammer quā ginc hi staen voer tconinc
 bedde en seide heer conic god geue v goeden dach.
 Ic heb mine neuē wter vāgenis genomen het si sca
 de of baet. en si staen voer die brugge binnē parijs
 en ic bid v heer coninc dat gi mi oer lof gheeft ic soue
 de die herē lepdē tot montalbaen daer si v heer co
 ninc n; ontlien en sullen Die coninc d; horende de
 daer lach tusschē wakē en slapen seide tot den pel
 grim maeldegys doet m; uwen neuē uwen wille
 Als maeldegys dit vāden conic hoirde was hi blij
 de en ginc daer hi vādt des conincs crone. en sijn
 swaert en namt mede daert de conic met ogen aem
 sacht en keerde wed tot die drie herē. en brochtse in
 cortertijt tot mōtalbaē en als reinout sijn broeds
 sacht was hi seer blide en dācte sinen oem seer Ald^o
 bleef reinout m; sijn broeds en; n; oem tot montal
 baen in goet hoedē Coninc karel die van maelde
 gys dit gesien hadde. en gehoert tusschen slapē en
 wakē was hi wed in slape gevallen. en als hi daer
 na weder wacker woert en wist hi n; of hem maelde
 gys in eē droem te voren gecomen geweest had of
 dattet gheschiet was warachtich in dese arguatie
 lach die conic so lāge d; hi op stōt. o te siē wat daer
 of was oft droem was of anders Ald^o heeft hē die co
 ninc mit haestē gecleet en ghinc so drae als hi ghe
 cleet wastotter vāgenis de hi vādt op staē en ginc
 daer in daer sacht hi d; hi de broeds quijt was daer
 hi grotē rou om hadde. en ginc weder om nae sijn
 cammer. en onder des quā hē roelāt te moet die hem
 gruete en seide heer coninc ter goet tijt moet gi al
 dus vroech op gestaen wesen Doe seide die coninc
 lieue neye roelāt ic moet v m; quade auētuer cla

gen dat mi te nacht geboert is te nacht als ick lach
 en sliep quā mij te vorē den bedrieger maeldegys
 en so mi dochte seide hi tot midz hi repnouts broe
 ders wt de vāgenis genomē had en badt midz hise
 wech leidē most tot montalbaē daer si mi niet ont
 sien en sullē en mi docht ic sachē voer mi staē. ende
 gaf hē oerlof dz hij se wech leidē soude en doē daer
 mede wes hē geliefde. en ic sach dat hij mīn croen
 en mīn goede swaert nā met hem dat ic wāē neme
 mermeer weder te crēgen Roelāt āt woerde dē co
 ninc met corten woerdē heer conic gaefdi hem oer
 lofen weet ghīt noch maeldegys ondāc Roelant
 neue gi hout v spot met mi des soude ic wel oerberē
 Hier mede gingen si te samē in de sale die coninc
 was seer tonuredē om sinen geuangen.

Dat xvi. ca. Hoe conic alsaps in de stede vā coelen
 belegen was vādē hepdē en om hulp sende aen co

ninc karel en hoe coninc karel roelāt dair sende die
de stede vlostē. en des hepdens coninc vlostē ghe-
noemt corfan

Roelāt en coninc karel stondente samē in die
sale. en veel ander herē en ha dē onōlinghe
woerdē vā maeldegijns onō des vlsach coninc ka-
rel een hode comē en seide tot roelāt neue ons ghe-
naket npemare doe seide roelāt goede boetscap de
moet alrijt welcoē wesen **O**nō d; roelāt dese woer-
den sprac quā die hode in die sale voer den coninc
en gruete hē en als h; dē coninc ghegruet had sep-
de de hode heer conic ic brenge v npemare de milie
uer after bleue wāt de conic vā coelen ansaps doet
v bid dē dat gi hem hulpe senden wilt. en ist dat gi
hē terstont geeen hulpe en sendt so moet hi die stat
op geuen wāt die hepdense coninc corfan heeftse
starkelic belegen m; groot volc en ic ducht d; h; se
winnē sal eer gi dair coēt. Coninc karel was droes-
uich vā dese npemare en seide **E**del ridō neue roe-
lāt ghi en liet npe dat ic v badt nu bidde ic v dat gi
vaert en ontset de stede vā coelē ic sal v leuerē. xij.
dusent mānē die mit v reisen sullē roelāt antwoer
de dat h; gaerne dede doe seide oliuier roelāt v ro-
me ridder gi en sulter alleē niet varen. ic wil met v
varē met vij. dusent mā roelant seide danc hebt o-
liuier. **V**aerna seide ogier de vromeridder roelāt
lieue neue ic sal mede met v te colē varē wil god en
de nemē mede vij. dusent mā **D**oe seide die graue
roelāt weder hebt danc heer ogier dair na seide du
nap eē vromeridō en was hertoech van bameren
roelāt neue ic sal mede met v varē en nemen mede
mit mij vij. dusent vromer mannē die v mede sullē

te hulpe staē roelant atwoerde mit een blijde aen
sichte neue god danke v der vrietschap Doe sepe
die herē tot malcāder dat si vā dien auont butē pa
rijs wuodē logierē en daer haer tentē slaen met de
se woerde seheidē die herē van malcander. en elck
ginc tot sijn herberch om hē rede te makē. oliuier
met sijn volc warē eerstrede en reet m; sijn volc bu
ten in schoone ordināciē en sloech sijn tentē op bu
ten parijs in eē schoē velt. hier en binnē was conic
karel bouē op sijn pallaes. en riep roelāt tot hē. en
seide siet lieue neue roelāt ginder een schoon scare
vā volke ic bid gode d; hise beware doe si dus tegē
malcand sprakē quam buten riden ogier. met sijn
volc in goed ordināciē en wel toe gemaect. ende
sloech sijn tētē bi oliuier Doe seide conic karel roe
lāt neue siet ginder ogier met sijn volc al scone mā
nen ic bidde goede d; hise behoefde voer o d; riet doe
quā dunap m; schoone volc vā wapē en vrome rid
ders en sloech z; tentē bi ogier coninc karel dit siē
de daer hi lach seide siet ginder neue roelāt dunap
met schoone volc vā wapē Dit gedaē wesen de ginc
roelāt en wapēde hem mit sijn volc. en berepde hē
en nā oerlof aen dē coninc. en reet wt met sijn volc
twelc eē schoone heer was en vrome mannē vā wa
pē wel toe gemaect twelc seer genoechlijc was o te
sien en als hi butē was m; z; volc sloech hi sijn ten
ten bi die andē daer bleuē si leggē buten parijs. tot
des āderē dages en so drae als dē dach o baerde re
den si mit grote haest na colē en als si bi coelē qua
men daer vondē si een grote scare van turkē. ende
als si die sagen steldē die heren haer volc in goeder
ordināciē en redē so lange dat si quamē bi de hep

den. en als si op een bogescote na die heiden waren
reet roelāt mit zij volc en oliuier met sijn volc voir
in theiden heer en die and heren quamē na Als die
turkē die kerstē aldus op hem sagen comen steldē
si haer volc in goed ordinācien. en redē die kersten
tegemoeete daer oesaemdē die twee herē te samē die
bangicheit wert daer groot en menich mā oslagē.
en vrome ridōs vanden paerde gedragen daer de
deroelāt wonder mettē swairde en oliuier en doer
brakē der hepdē scaren. Ogier en dunap sachsen
mede menige vromicheit vā wapen doen en menē
gen heidē dodē en ter aerden vellen soe dattet hepdē
sche heer sonblinge vā hē vierē gescoffiert wert.
mer principael meest bi roelāt als d; sachs dē heidē
se coninc genoemt corfan dat zij volc dus oſlegghen
wort en falgierde bi toe doē vā de vromich; vā roe
lant sloech hi zij paert met sporē en reet met groter
nijt op roelāt soe crachtelic dat hē sijn glauue brac
in veel stuckē mer roelanten oſcoter niet of als die
coninc dit sach dat hi op roelāt n; winnē en mocht
en roelāt die steec n; en hinderde die hi hē gaf wert
de hi mit haestē sijn paert en waēde wech te rjden
mer roelāt duolchde hē soe strenghelic en gaf hē een
slach dat hi doot viel ter aerdē als die heidē haren
coninc doot saghen vallen vanden paerde. wa
ren si droeuich en riepē op roelāt ap bōse tprā wat
doetstu en beuochtē hem so strenghelic om haren
coninc te wreke so dat roelāt veel te lide had wāt
der turkē wasser wel tseuentich dusent Roelāt in
desen druc en ellende welende en an allen tiden be
uochtē wert weerde hi hē seer vromelick. want hy
doersloech diemjle mā te harnas an. ij. stuckē en

somtijt mā en paert beide wat hi geraecte met vol
len slagen was doot also dz hi seer bespreget sat vā
den bloede Als dunap sach roelāt dus seer vladen
sloch hi sijn paert met spore en doerbrack met sijn
vromich; der heiden scare soe dattet menich turck
metter doot becofte Oliuier en ogier de stoute rid
der dede binnē dien dage menigē turck de sadel ru
men en ter aerde vallen alsoe dat die turcken wel
moste rumen en setten hē ter vlucht wāt si die vromi
cheit vādē vier heren n; vdragen en mochte als
die heren sagē dat si haer viāden vwonnen hadde
togen si binnē coelen. daerse die coninc anfile met
groter blijscap of finc en bleue daer xl. dagen. ende
die herē wert daer grote eer gedaen en schoon ghif
ten ghegeuen Tēden die xl. dagen nam roelāt aen
de coninc anfile oerlofen reis de na parijs en als si
binnē parijs quamē en die coninc roelāt sach was
hi seer blijde en hietē hē en die herē welcoem De co
ninc nam dunap an deē spde en vrachde hem wat
de coninc anfile seide en hoe hise of finc en of hē roe
lāt in dz oerloech mālic ghehadt hadde dunap sep
de here coninc roelāt heeft hem seer manlic ghehad
en veel vromicheits gedaē ic seg v heer coninc had
roelāt een ois tot sinē wille hi soude m; sijn vromi
cheit dwingen al dat in de werelt waer

Dat xvij. ca. Hoe die conincophinc sijn croen en die
te winnē wie m; sijn paert eerst ane v stake quame
en die croen daer of naē en hoe reinout dz verboets
scapt werten hoe hi die crone wan.

Die mogēde coninc vā vracrijc was seer droe
uich dat hi geen paert en wist te crigē voer si
nē neueroelāt als bepert. wāt in alle die werelt en

was sulcken paert n; als beiaert de coninc en soude
 geen goet sparen mocht hi sulckē o; crigen als bep
 aert en seide wair sal mē vinden beiaerts gelijc had
 iceen paert al sulc als beiert ic soudet minē ueue roe
 lant geuen en ic en woude gheen goet aen sparē wāt
 so mocht ic reinout dwingē dū amels seide heer co
 ninc in alle lāden is goets genoegh Hier toe sal ic v
 raet geuen gi sult n; pemaier doen lopen in veel diuer
 selāden als dat gi v crone wilt setten op eē stake
 tusschen mōmertoes en der sepne en wiese daer of
 halē mach het is m; stormē of winnē ghi sult se hem
 vierwerf m; goude op wegē en z; paert dat dā snel
 re is vā lopen suldi copē tegen hem en geuent uwē
 neue roelāt so moech di reinout daer mede dwingē
 reinout had eē spier in des conincs hof de dit hoer
 de Bese liep m; groter haestē tot dat hi quāt tot mō
 talbaen voer reinout en seide. Heregi sijt verradē
 wāt coninc karel doet in allen lāden n; pemaier lopē
 als d; hi sine crone settē sal tusschen mōmertoes
 en der sepne op eē stake en diese daer eerst mach wi
 nen het is m; stormē of mit minnē. die edele coninc
 karel wille doē vierwerf op wegē mit goude en het
 o; dat daer best sal lopē wil de coninc gaerne copen
 tegen hē. en geuent sinen neue roelāt dat hij v daer
 mede dwingē. Swijch seide reinout wat brengestu
 voert waer soudemen vindē sulckē o; dat beiaert
 soude on; lopen of ontspringē dat en vondemen in
 die werelt n; is dit wair seide reinout so wil ic selue
 tot parij; varē ratet m; oem ic sal visiterē dat ic de
 crone sal winnē en brengen se hier ter stede endem;
 dat reinout dit seide quāt maeldeg; in de sale doe
 seide repnout tot z; oem maeldeg; oem hier is ge

comen een bode vā parijs en seit d; coninc karel he
uet doen kondigen sinen mādemēt in veel diuer
sehe lāden als dat hi zū crone setten sal op eē stabe
tusschen twee schone stedē en wiese daer eerst of cā
crigen het si met liefte of mit storme de coninc wil
seloffen tegē dē genen diese wint en wegen se vier
werf m; goude op en tors dat dair best sal lopē wil
den coninc copen tegen hē. en gheuent sinen neue
roelāt om mi daer mede te dwingē. waer waēt die
conince eē orste crigen in al die werelt dat bepaert
soude mogē onblopen ten is n; mogelic. aldus en
is al sijn opset n; en vā geenre waerden Doe seide
maeldeghs ic rade u wel d; ghijer vaert en u broe
ders mede mergi sult mede nemē veel vā uwē volc
ke d; gi daer mede bewaert sijt Reinout dede d; hē
sijn oem riet wāttet hē daer aen stont. en repnout
dede bepert sadelē en hien zū broeders en sijn oem
maeldeghs bereiden hem o te treckē tot parijs. en
als si redewarē saten si op haer paerdē en reden so
lange dat si tot orliēs quamē Doe vraechde maeld
deghs waer die beste herberge was die hē gewijst
wert en als si voer de herberge quamē traden si vā
hair paerden en gingen in Maeldeghs ghinc ende
coft die beste spise die hi op de marct vādt Doe vra
geden de poerters onb malcanderē wat ridōs dat
dit warē die daer gecomē waren en als die spise ge
noech was ginc men etē men gaf hem water als he
ren toe behoert en elc ginc sitten ter tafel en at en
de dronckē mit bliscap die wīnen werter niet ge
spaert Als die maeltijt gedaen was stondē de herē
op en elc ginc wanderē daert hē ghelijfde repnout
en maeldeghs gingen te samen in eē schoon boem

gaert daer meniger hāde crupt. en bloēkēs stonde
 daer of las maeldegēs dat hē goet docht en stāpte
 sete samen en als hū se gestāpt had was hi blide hi
 nā dat crupt en smeerde dair rein out mede ouer al
 sijn lijf en als reinout gesmeert was verāderde zj
 coloere wāt hi te vorē out scheen. xxxij. iaren en nu
 scheen hi te wesen eē ionc vā xv. iaren wāt het sche-
 ne of hi npe baert en hadde gehad an zj mont Als
 dit adelaert sach loech hi daer o en wjls det zj broe-
 der rit saert fiet wat onsen oem gedaen heeft m; zj
 rekonsle Maeldegēs ginc terstont indē stal bi bei-
 aert en smeerde beiert also hem goet dochte en mit
 sijnre const vāderde bepert de te vorē swart was
 alseē rauē de wort ouer al sijn lijf so wit als snee
 vā haer Als die broeds dit sagen loeghen si daer. o
 en adelaert seide nu is bepert ontephēt of ontkent
 had ic so wel niet gekēt ic en soude npet weten dat
 tet bepert o se goede ois wāre Doe seide wridsaert
 also helpe mi god onse broed is mede ontkent men
 machs n; kennē wridsaert seide ick segt v voerwaer
 dat niemant en is onb der sonnen die segghen sou-
 de dat is bepert of kennē soude noch reinout minē
 broed Als dz gedaen was seide maeldegēs nu laet
 ons gaen rj dē nae parjē. wāt men kent repnout
 noch bepert n; en mi en sullen si oer npet bekenne
 hoe nauwe si mi befiē Reinout dede beiaert sadelē
 en spāde twee gulde sporen aen sijnē voet en gorde
 ren swaert ane sijnē side also dat hi heerlic opghese-
 ten was en niemāt van sijn broeds wāre so heerlic
 op geseten als hi Dese woerd ē die maeldegēs mit
 repnout en sijn broeds gehad hadden hoerde een
 valsch verspier of verrader. en wort bekēnende dē

edelē graue reinout hi liep haestelic in zj herberge
en bereide zj paert m; geoter nairsticheit en reet m;
grotē haest tot parijs thent hi voerden coninc qua
en als hi den coninc sach gruete hi hē d; gedaen we
sende seide hi edel heer coninc ic seg u also helpe mij
god reinout sel comē tot parijs en v crone winnē ic
hoer det hē seluer seggē Als de coninc d; vādē o spier
re hoerde was hi droevich en seide wat segstu bode
ic weet wel d; reinout hier nzen quāē al mochte hij
parijs daec mede winē. Die o spiere seide wē heer
coninc ic seg u voerwaer ic sach se ghister tozliens tre
noute en sijn broeds en maeldegys mede. Als coninc
harel dit hoerde werct hi toernich en riep foukē van
morliene en seide ic sal u mede geuē. iiij. dusent mā
dair suldi capitej of wesen en sult treckē en wachtē
mij neue reinout en siē ijmer wel toe d; hi v nzen o
gae. en ist dat gi hē vint soe suldi hem gheu anghen
breggē en ist dat si hē weren willen moech di mi die
hoefde brēget vā reinout en zj broeds ic sal se v mit
goude op wegen froukē āt woerde dē coninc d; hijt
gaern dede Ald' reet foukē mit sijn volc wt en belei
de de wegen het en doe god bi zjre graciē reinout
die wort gehāgen wāt de wegē sijn te nau gewacht
Hier en binnē is reinout m; sijn broeds en maelde
gys gecomē op vier milen nae parijs in eē scoē velt
daer eē scoon fonteine spranc daer giugen reynout
en maeldegys vādē paerde. en seide tot adelaert gi
sult capitej wesen vā d; heer en bliuē hier leggē ich
en reinout sullē te zamē rōdē na parijs mer oft ghe
buerde dat mē m; cracht op os quāē en slaē woudē
so soudē wi dē horē blasē en waert d; gijt hoirded;
gim; d; volc o ste hulp quaēt. adelaert seide d; hijt

gaern dede Ald⁹ scheide reinout en maeldegij's vā
reinouts broeds en reden nae parij's maeldegij's
seide tot reinout wat mē tegen v spreket antwoert
al in baertaens mit soetē woerdē. of gi geen frans
en cōde. mettien heeft foukijn repnout en maelde
gij's versten comē rijden nae hem toe fouke spranc
met haestē op sijn ors en reinout vslach foukijn en
de seide Oem wat doe wi hier wāt ic heb foukē vā
morlien v sien. en die is eē mijn meeste vāht die ic
heb daer om laet ons wed kerē tot onse ghesellen.
en laet ons een and strate ridē na parij's de wi vep
lich rijden mogen maeldegij's seide en loech op rei
nout ghi en sijt niet vroet dat hoer ic aen v woerdē
wel rijt voert en hebt geen anxt. wāt v of bepaert
en mach niemāt kennen. en ist dat si mi kennē mo
gen ic geue hem te baten al dz hē helpen mach fou
ke nopte sijn ors mit sporē en reet wat dat paert lo
pen mocht na reinout toe en had enen scacht in die
hant en als fouken bi reinout quā docht hē dattet
was eē ionge en sach dat hi ongewapent was doe
scaemde hi hē seer en liet sijn glauweter aerde vallē
en nā reinout biden arm segghende ionghe waen
sidi geboren also helpt mi god seg ic v ic en sach nie
so grotē paert als daer ghi op sit het heeft wel bep
aerts ganc en mi dunct dattz beiert is mer reinout
antwoorde foukij mit schonē woerdē in bartaens
doe seide foukē tot reinout spreke frāfops dz di god
scēde ic en verstaē v niet rijt heen en hebt rāp Doe
quā dunap mit haesten rijden tot fouken en seide.
fouke hoe en had di reinout n; v slegen fouke seide
tot dunap tē is reinout n; het is een ionghe vā xv.
iaren hi en hadde noch geen bagertende ic en cōdes

niet o staen hi is gecomē wt aelmaengen of wt ber-
taengen m; desen woerdē stac dunap zj swaert in
die scede dat hi getogē had en noepte zj ors m; spo-
ren en reet na reinout wat d; paert lopē mocht. en
als hi bi reinout quā nā h; dē toem vāden paerde
in die hāt en seide iō chere wāē sidi geborē reinout
ātwoerde met soetē woerden in bertaens en seide
in beuermijc ben ic geborē Doe seide dunap spret
frā sops ic en verstaen niet. Als dunap anders ge-
tael vā reinouten hoerde seide hi met erren moede
vaer heen dat di die duuel geleide dunap nā mael-
degūs paert bidē toem ende seide segt mi waen de
ionchere geboren is die daer alleē rjht. maeldegūs
ātwoerde in fransops. in bartaengē is hi geboren
en is eēs grauen kint. mer sijn lant. en stedē heuet
hi verset Doe seide dunap. segt mi vā waen hē dat
paert gecomē is het is sterck groet en snel also helpe
mi god ic en sach nopt ors so goet noch so groot en
het heuet wel beiert s gancen zj maectsel en waert
vā hare also beiert is ic soude seggen dattet bepert
selue ware Doe seide maeldegūs here tē is geē wō-
der dattet groot is wāt tē at npe anders dan coeren
en broot. Dat die iongelinck mijn heere ghehoort
heeft dat die coninc heeft doē roepē als van sijnre
crone waer mede dat mēse winnē soude ende de co-
ninc dat ors copen wil datter snelste is vā lopē. en
geuēt sijnen neue roelāt om repnout daer mede te
dwingen. daer om is hi hier ghecomē dat hi hoep
mit hulpe vā sijn paert de coen te winnē. Doe se-
de dunap hebdi vā reinout niet vernomē maelde-
gūs seide ic meē dat hi noch after is en hi staet seer
na des conincs lachter doenā maeldegūs oerlof an

dunap en reet nae reinout en dunap reet tot foukē
 en seide .mi dūct wi hebbē grote dorperh; bestaen
 dz wi dē ceonē reinout wachē want ick weet wel
 dat repnout npet te parijs en quaem noch hier on-
 trēt al mochte hi daer me winnē senlps bolops .en
 ampēs mede .foukē seide seker heer gi segt wair en
 vereischt dit die stoute reinout hi sal seker spot m;
 ōs allē houdē en hi mach oec wel seggen dat hi seer
 ontfiē is wāt wi hē te seer veruolgen Doe seide die
 graue dunap het is wair en mit desen woerdē heer
 dē die herē wed tottē coninc en als de coninc foukē
 sach vraechde hi hē hoet ōgaen was of hi repnout
 geuangen hadde foukē seide .neen wi heer coninc
 Doe seide dunap here ic seg v dz wi grote dorperh;
 bestondē dat wi wachē den vromē reinout wāt ic
 weet wel dz hi te parijs n; en quaē al mocht hi daer
 mede winnē ampēs en orilēs doe seide de coninc
 dunap gi segt waer mer repnout is eē vā uwē ma;
 ic seg v serteij ist dat reinout ōtcomt ic sal v voir hē
 doē hāgen Doe seide dunap here ic sal v beter raet
 geuen gi sult alle de poertē doē sluten die vreemde
 ridders en baroenē suldi alle daer butē laten en in
 elcke poerte suldi setten .xxx. gewapender mannen
 of mē reinout pēwer ōnaem .of quaem hi voer en
 gepoert dat mē hem dan vanghen mocht ende sen
 den tot v dat gi hem mochte doen bewaren.

Doe seide die coninc . here dunap dat is goet
 raet En terstōt dede die coninc alle die poer-
 ten slutē ende sette in elcke poerte .xxx. ghewapen-
 der mannē .aldus dede die coninc parijs hoedē .
 bewarē om reinouts wil ender reinout is mit mael
 degijs gecomē voer de poert tot parijs en si cloptē

mettiē rinc mer men hoerde se niet. als dit maeldegij
sach stach hi sijn hoeft doert clincker. ende sach
daer eē gewapēt mā staen die hi met schone woer
den toe sprac en seide segt mi doch vriēt waer o dat
die coninc die poertē doet slutē des o wondert mi
alte seer en dat alle dese riddos hier butē moeten bli
uen meēt de coninc dz hi alle die goede paerdē bin
nen heeft neē hi niet hier is een beter butē. Doe at
woerde die goede mā maeldegij. en seide het is o
reinouts wil gedaen maeldegij seide ist anders dz
wat wetē wij van reinout mer ick heb pimmer ghe
hoirt als dz hi voir of after is en staet na des conincs
oneere. Doe stōt bi reinout eē ribaut en seide. sach
ic pe reinout so sie icen nu. het is die ionghelinc die
daer op dz grote paert sit maeldegij heeft hē bi to
uerie so o andert bepert verstant seer wel oft eē mē.
sche gad geweest en sloech dē rpbaut daer hi bp hē
stont voer de borst dz hi doot ter aerde viel Doe sei
de maeldegij dit paert heeft desen knecht doot ge
slegen Doe stondē daer herē bi en seide dat ors he
uet recht gedaen wāt die knecht heeft hem belogē.
wāt hoe soude dit bepert mogen wesen. want bep
aert is pec swart als eē rauē en dit ors is witter dā
een snee vā hare en gedaēte en oeck kennen wij rep
nout wel wāt hi heeft een gedaent van xxxij. iaer
en dese ionghelinc en schint geen xv. iaer. men dede
die poert op en liet se binē ridē Doe vraechde mael
degij w air de beste herberch waer in parij. men
wijde hē. en als si voer die herberge quamen tra
den si vā haer paerde. en die paerde werden inden
stal geleit. en die herē gingē sitten en onbeten doe
scencte maeldegij de waert een paert dz goet was

en was eē teldenaer die waert danct hem en dede
 die herē wel te gemake en was blide vā sijn ghiftē
 en ghinc ter marct en coft goede spise daer hise vin
 den conde Als die herē gegeten hadden ginghen si
 slapen en des nachtes sprac maeldeghe wt zij sla
 pe en sanc van blijscap en stot open ginc indē stal
 tot beperten bandt hē sinen rechter voet. en ghinc
 doe te werc met sijnre konst vā nigromancien. soe
 dat bepert vanderde vā sijnre vetticheit en scheen
 seer mager en lā te wesen en en scheen niet waert te
 wesen twee penningē. als die waert beiaert aldus
 vander sacht vōderdet hē en wert toernich en sei
 de du bese gersoene wat hebstu den onsgedaen ver
 doeme god en bistu niet maeldeghe sich beloeft go
 de eer ic ete of drinke sal ict dē coninc seggē Als rei
 nout dit vāden waert hoerde wert hi mē toerne ot
 stehē en seide. Heer waert. ic seg v ouerlicht on
 voer dē coninc wāt dat waer mē daen. of mē on
 op v stal geargert is soudi ons dair om verradē en
 voer dē coninc met valscheit beliegen dē waer seer
 qualic gedaen. Doen seide die waert ic seg v inder
 waerheit ic sie wel dat gi reinout sijt en ic salt dē co
 ninc seggen eer ic ete of drinke reinout wert o de
 se woerden toernich en toech mē haestē sijn swaert
 en sloech dē waert dat hoeft vā sinen lichaē dat hij
 voir hē neder viel en seide tē wert pinner vā v niet
 geseit dat sacht die waerdinne. en riep lude. o wij o
 wach en mēbaerde seer qualick roepēde heer god
 wat sal ic doē mē mē leit hier vōslagē dat heeft de
 se bose iongelinc ghedaen Doe seide maeldeghe
 totter vrouwē ic seg v bi gode ist dē gi nzen swijcht
 ic slaē v mede thoest af. die vrou was vwaert als si

dit hoerde. en doer anrt vanden doot sweetch si. Reinout en maeldegys sadeldē haer paerdē. en reden butē parijs in een schoen plyn en wachtē daer so lange dat die coninc ghegeten had Ende als tē houe gegeten was. reet die coninc met sijn baroenen buten en hem volgeden alle dpe prijs begheerden te behalen. en elck socht paerden daer hise crighen ronde en de geen paerden en had was dzouich Als si quame opt plyn dair die croē was redē reinout en maeldegys mede oder die herē en als si reinout sagen met bepaert dat so mismaect scheē hieldē sij spot met hē en seiden onderlinge. liet de hier comt sal noch hudē prijs behalen en miz sijnre mālicheit die croen. en dat ors dat so goet is sal dē coninc vā hē copen en geen gelt an sparē. Als si alle haer spot aldus met reinout hieldē atwoerde hi daer op mit soetē woerdē en seide. god mocht mi noch hudē geuen so veel graciē in mijn ionge leuen. alsoe datic noch hudē die crone wonne bouē al Doe stōt daer bi een portier die dz hoerde louch daer om ende seide vrient gi segt waer tors mach v qualic dragē en v habite en sijn niet goet mer oriēt doet mī ract en keert wed int stede en huert enen esel voir dz paert of een coe wāt hi heeft lange sīden en mach scriden seer wīt Hier en binnē gaf die coninc oer lof dat si souden rīden om dese scone croen te winnē en die doedair haddē die beste orssen steldē hē om te winnen de croen en noepte sijn paert de meēde eer te begaen Doe trac maeldegys vā den paerde en othāt beiaert sijn rechter voet. en baerde ter stōt zj const en bepert hadde wed zj cracht en was snel en stark als te vorē dz behagede reinout wel wāt hi en had

doe om geē goet gegeuen Maeldegijs seide tot rei
 nout nu pepst o wel te doe neue en mꝛ salichz moet
 gikeren en sal repsen doer parijs en ane dander si
 de vāder seppen ridē daer sal ic v ontbeiden Aldus
 schiet maeldegijs vā reinout hier en binnen warē
 die geen die om die croē reden vorde voereē groot
 stut Doe seide reinout. beiert goede ors sal eē and
 die croen winnē en vā hier dragen wten velde dat
 waer grote scāde en soudē wi die croene winnē bep
 aert gi most v bet haestē mi dūct dꝛ gi te traech sīt
 als beiert dit hoerde begāt sijn ledē te treckē en be
 gan te lopē mit sulcher cracht dattet elc mēsche ver
 wōderde diet an sagē wāt het liep mit eē verbolgē
 moet en vloech oft eē pīl had geweest Die herē de
 dit sagē seidē tot malcāderē wī hielden hudē spōt
 met desen iongelinc mer mi dunct god gheeft hem
 graci hi mocht de croē wel winnē mi dunct hi heeft
 waer geseit god sal hem die seghe geuen mit desen
 woerdē wert die coninc beiaert gewaer ende seide
 siet ginder neueroelāt dat ors dat soe sere loep als
 een pīl wt enē boge sal ic noch tauont copen ende
 geuent v siet dat gi daer mede dwinct reinout wāt
 besiet dat ors wel het heeft dē loep als bepert. en is
 groot en sterc waert mede swart alst wit is ic sou
 de seggen dattet bepaert waer Roelant āt woerde
 en seide heer coninc het is waer had ick dat ors ick
 woude reinout dair mede dwingē. Ondese woer
 den die de coninc tegen roelant had is reinout ver
 de voer die ander paerdē ter croene gecomen ende
 heeft legē omē vanden stake daer se op stont ende
 reet met beiert in die sepn en voerde de croen wech
 Als dit de coninc sach was hi droewich, en riep vriet

ghif mi de croen wēd ic sal se di vierwerf m; goude
op wegen en d; ors dat so snel vā lopen is wil ic co
pen tegen di en geuen di daer voer watstu eyschen
conste. Doe atwoerde reinout den coninc en seide
heer coninc d; ors is mijn dinget en and waer soudi
vinden en paert so groot als bepaert en dat hē sou
de mogen in lopē of ontspringhen. in al die werelt
en vindt h; n; en ic heb die croen gewonnen ende ich
wil dat gout nemē dat an die croen is. en gheue
mijn luden de mi dienē ic seg v heer coninc saech di
reinout pe v suster kint so ben ict Als dit die coninc
hoerde v wandelde hē z; bloet en seide mit en droe
uige moet sidi dan repnont. neue ic bid v geuet mi
mijn crone weder reinout seide wēd heer coninc ic
en doe des niet wāt die croon wil ic behoudē ende
mit dat gout mijn orbaer doe en die stenē die daer
in staen sel ic tot montalbaen doe settē dat se al die
gene mogen sien die daer voerbiliden. want geen
coepludē en behoren cronē te draghen het is beter
dat se bepert drage mijn goede ors dat niet moede
en mach werdē wāt so ic v neme wildi een coepmā
vā paerdē wordē. Coninc karel sepe wēd tot rep
nout ic bid v dat gi doet dat ic v heet ghif mi de cro
ne weder ic make di voecht vā al m; goet d; ic heb
en adelaert sal ic maken mijn drossaet. en rid saert
m; bottelgier mit wridsaert te samē Repnot seide
here coninc ic seg v en diende wi v n; so als v ghelief
de gi soudt ons met groter droefhept lonē dat hem
ne god. hude heer coninc doe ghi v crone int pleyn
dede settē meende gi te vindē een paert d; bepaert
soude mogen onderlopē. neen ghi here coninc dat
mist. v. wāt bepert is dat beste paert dat in die we

reit is wāt ic heb ghewandert doer alle lāden. mer
 npe en sach ic bepert gelijc. en ic en woude niet dat
 ic bepert geue soude voer eē paert so groot vā gou
 de als bepert is. wāt bepaert is die bloem van alle
 paerde. Hier en binnē quam maeldeghe mit gro
 ter naersticheit ridē wat dat paert lopē mochte en
 de riep lude hebdi die croē gewonnē reinout neue
 dat wilt mi seggen pa ic oem seide reinout dāc heb
 god en ghi oem maeldeghe en ben mit bepert ghe
 comen ouer die sepne Doe spranc maeldeghe van
 den paerde en cufte bepert an sinen mont. doe sep
 de die coninc sidi dat maeldeghe ic bid vraet ende
 uwe neue dat hi mijn crone weder geue ic sal hem
 vrede geuen hondert dagen so mach hi mē vrede re
 den tot dor doē en si en spreke sijn moed wāt si rei
 nout lief heeft voer alle die werelt Doe seide mael
 deghe comt ouer heer coninc wi sullē v die crone ges
 uen Als die coninc dit hoerde wiert hi toernich en se
 de volget mi ghi vrome ridder als roelāt. ende oli
 uier des bidde ic v wāt ic maeldeghe nzen betrou
 we om sijnre constē en touerie dat ic alleē tot hem
 come daer om so volget mi Maeldeghe dz horede
 vāden coninc worde toernich en seide heer coninc
 geen vā v mānen en rade ic so coē dz si sullē d wael
 hept beginnen als dat si in d seppen comē o ouer te
 varen wāt doen sijt ic doese alle o drincken mē mē
 re constē datter niemāt te lande en coemt. Coninc
 karel seide weder du valsche truāt ic seg v sertej ic
 en come niet ouer bi v. wāt haddi mi daer gi soudt
 mi in die vāgenis voeren doe seide maeldeghe he
 re coninc gi segt waer en mē dien sprac repnout op
 beierten maeldeghe op sijn paert en scheidē so vā

dē coninc en redē tot haer ghesellen. Als reynouts
broeds. en meer ander volcx dz si daer hadden dpe
hem v wachten die alle blid warē als si reinout sa
gen metter cronen en haer oem maeldegys en hiet
se wellicoem. en doe redē si te samē tot montalbae
aer si bleuen.

Dat xviij. ca. Hoe coninc karel coninc perijn ont
boet doe hi hof hilt en hoe hi coninc karel beloefde
dz hi reinout mzzij broeds mzzij vradenis leuerē sou
de in coninc karels gewelt om eē somme gelts twele
hi niet volbrēgen en mocht wāt doen hūse vraden
had vochtē die broeds haer seluen daer wt en sou
den gebleuē hebbē en hadse maeldegys nzz ontfet.
Om te achteruolgen onse materie als reinout
en maeldegys dus vanden coninc gescheidē
warē en hē die crone ontuoert was doe was die co
ninc seer dozeuich dair om wāt het begā pinxter te

nakē dat die coninc hof houdē soude so hi gewoen
 lic plachte doen so moſt hi met haestē eē and doen
 maken coninc karel ontboet alle zij vrienden en ma
 gen en alle sijn baroenen die hē lief hadden of sijn
 leen ontſingē en onder hē waren geestelice en waer
 lic en hi ontboet sonderlinge coninc pewij dat hi tot
 hem quaet welch i dede als coninc karel alle die he
 re te hoef had de hi begeerde en seelthilt m; vroech
 den en als die maeltijt gedaen was stont coninc ka
 rel op en riep pewij tot hem en ghinc daer mede in
 een kellenair en seide tot pewij ic woude u wel bid
 den dat gi mi wout leuerē reinout mit sijn broeds
 ic soude u geuen vier paerden geladen met goude
 dat ic mocht wreken mijns soes doot welc mi seer
 op therte leit Als coninc pewij dz hoerde wert hi ver
 wonnē ouermits dat goet welch hi seer minde en
 seide heer coninc wildi mi vier paerdē geue geladē
 met goude ic sal u leuerē mijn swager reinout met
 sijn broeds coninc karel antwoerde soudise mi mo
 gen leueren sonder derē vā uwen liue. want si sijn
 so vroē. en stont dat se niemant crencken en mach.
 Doe seide coninc pewij en loech heer des weet ic wel
 raet ic sal u die vier ridōs leuerē elc op eē muyl son
 der wapē bij die stede vā vanculoen niet an hebbē
 de dā haer clederē. en een mantel daer ouer doeter
 dā uwen wil mede. Als coninc karel dit vā pewijn
 hoerde wert hi verblijt en custen an sinē mont Co
 ninc pewij seide. heer coninc laet ons keren in die
 sael. dat os opset niemāten verneme diet repnout
 segge wāt vernaemt reinout hi soude mi dodē. en
 als ghijse hebt fiet dz ghijse bewaert wāt ontgaen
 si repnout soude mi dodē of hangen dat weet ick

wel: coninc karel seide heer coninc gi en doot v dach
ten noch omēien wāt comē die broeders in vauco
loen daer en heerter nēmermeer geen. wēd want ic
en lietse mi n: ontgaē om geen goet. En coninc ka
rel en pewij hebbē aldus haer caet ghesloten ende
sijn in die sale gecomē en alle de heren die in de sale
warē deden karel reuerēci. en pewijn heeft terstōt
an coninc karel oerlof genomē en ander sommige
vāden herē die daer waren. reden met haesten tot
harē lande. En die ander herē die doe bi coninc ka
rel gebleuen waren. namē oerlof aen coninc karel
en woudē elc tot haren lāde keren. Doe seide coninc
karel gi herē ic en laet v niet repfen want ghi moet
alle varē te vaucoloē en wachten mi daer repnout
en sijn beoeds mede. wāt ic hebben teghen coninc
pewij sijn swager gecoft d: hij se mi daer leuerē sal
om xx. dusent cronē te vaucoloē sonder hernas oft
wapē en elc een mātēl om hebbende. en als si daer
comē siet dat ghise dā vancē en condi mi leuerē die
hoofdē der iongelingen ic sal se v vierwerf m: gou
de op wegen. die herē warens bīde van tconinc
woerdē want si had dē tgoet lief coninc karel seide
tot foukē ic make v coninc stauel vāden here doe
seide foukē. heer coninc ic sal der mīn best om doe
uwe wil te volbrēngē terstont maecten hem die he
ren rede met haer volc. en redē nae vaucoloen met
blidē sinnē om repnout met sijn broeds te wachtē
coninc pewijn de dese oraden is plegen soude is in
gascoengen gecomē. en is gerepft na montalbaen
ō reinout mit sijn broeds daer te vinden de hi dair
niet en vandē wāt si warē te bordele int wout iagē
om wilbraet te vangen god o: sacht dat si vingen so

veel als op vier paerdē ladē mochtē. en hier mede
 heerdē si na hups. En als si aldus butē dat forreest
 quamē riden sagen si een tepken wāt repnout liet
 sijn hoeft hāgen op sijn schilt. Doe seide die coene
 adelaet segt mi reinout broed dat di god eer waer
 om si di d^o bedroeft Doe antwoerde reinout ic seg u
 broed dat mīn hoeft mi so wee doet dat ick niet en
 weet waer bliuē. adelaert seide broed ten is gheen
 wond. wāt wi hebben die iacht te lange gheplegē
 dus redē si soe lange dat si quamē bi montalbaen
 Doe sach reinout opter tinnē veel volcx leggē doe
 seide reinout help maria gods moed wie mach we
 sen op mōtalbaē de daer herbergē wil waer mach
 wesen clarad ijs mīn vrouwe en mī oem maelde
 gīs als reinout in desen clagen reet so heeftē daer
 en binnē v sien eē ridder vā montalbaen. en ginck
 terstont en bescreet een paert endereet mī haesten
 reinout te gemoet ende als hi bi reinout quā seide
 hi reinout edel graue sīt nī v aert coninc pewijn
 is tot u gecomē om te siē wat gi doet Doe seide rei
 nout welcoem moet hi wesen Als reinout tot mon
 talbaē quā soe quā hem coninc pewijn te moet en
 reinout dede hē reuerenci ende seide. heer coninck
 welcoē pewijn antwoerde reinout ic hebs wel te doe
 Reinout seide here coninc had di mi ontbodē ic wa
 re met mī volcx garen bi u gecomen als mī dertich
 hondert mannen Doe seide pewijn en louch trou
 wē reinout dī betrouwe ic u wel mer dair en is geē
 beter boetscap dā een mā selue doet ende oec mede
 hebbe ic u boetscap trouweliken gedaen andē mo
 genden coninc karel want ic heb u paps ghemaect
 an coninck karel.

HIs reynout sijn swager dese woerdē hoerde
seggē ōhoehde hēthert en̄ j̄n moet hi āt woer
de wijselijc seggēde god si daer of v loē soe en was
ic npe m̄j leuē so blide of npe en quā mi so bliden
mare als vāden paps vā minen oem des moechdi
mi wel gelouē. Doe seide die iongelic segt mi heer
coninc wat soen sal ic m̄jn oem geuen. sal ic hē een
voetual doē Doe āt woerde die coninc per w̄jn. gi
sult tegen dē conic ōsoenē te vaucoloen daer suldi
hē ōsoenē wollē en̄ beruoet Als coninc per w̄jn die
seide woude reinout hē cussen an sinē mont Doe
seide per w̄jn reinout en cust mi n̄z. want m̄j hoeft
sweert mi so seer ic en mach geē cussens dogē. Doe
seide reinout ic sal varē in vaucoloen en̄ nemē met
mi ro. hondt mannē ter auēture oft soe quame dat
mē ōraet op mi socht dat m̄j volc mi en̄ mine broe
derste hulpe quamē Doe seide coninc per w̄jn reyn
nout d̄z en mach n̄z wesen wāt ghi moet m̄z v broe
ders alleē varē en̄ gi en moet oec n̄z mede nemē bei
aert v goede ois. of ridē of scilt knecht wāt v paps
is sogemaect tegē conic karel. als d̄z gi met v broe
ders oetmoedelic moet rijdē op mulē van argoem
sonder wapē in v cleber Reinout seide wēd des en
doe ic niet die woerdē sijn voer n̄z soude ic alsoe in
vaucoloen varē dat seg ic v voerwaer en̄ m̄j paps
niet gemaect en ware tegen den coninc al waer ich
so groot als eē berch ic en ontginge niet. Die conic
seide ic seg v bi al dat leeft. v paps die is ghemact
reinout seide wēd here ic sals mi gaē beradē en̄ h̄j
ginc m̄z j̄n broeds in eē steenē camer daer hi vande
sittē sijn vrouwe claradijs Reinout seide vrouwe
nu wilt ōs helpē radē. wāt v vader is gecomen wē

ridder daten mach ic niet doē wāt v paps is alsoe
gemaect tegen coninc karel dat gi alleen moet va
ren in v broeders. en en moet hebbē wapen noch
swaert noch bepert ic sal u wes ontbeyden hier. en
waer nemē tottē casteel ghij en sult nerghent voer
sorgen Als de vrouwe dese woerdē haer vād hoer
desprekē trac si bet naerder en seide reinout ic bid
v dat gi daer niet en treet ic seg v voerwaer ic hoer
wel dat mī vader v verraden heeft en gi weet wel
d; hi tgoet seer mint als reinout 3p vrou dese woer
den hoerde spreke wert hij toernich en sloech haer
met sinē hantscoe voerdē mōt so dat haer d; bloet
ten mont en ter nose wt sprācen hij seide wat ist d;
gi segt ic en geloue v niet waer om soude v vād mi
braden tegen minen oem wat heb ich hem misdā.
wāt ic heb so schone kind bi v die v vader lief heeft
en ic seg v omale dīt sijn si alle dpe quaet segghen
vā haren vād ic seg v vrouwe ic. en mīn broeders
sullē alle in vaucoloē varē ende een voetual doen.
met desen woerdē nam reinout oerlof en coninc
pewijn dede die mulē halen en die mantels daer si
in riden soudē en die heren saten op haer mulē. en
woudē riden na vaucoloē. Als dit de vrouwe sach
was si seer droevich en had om reinout grote vaire
en riep tot hair ridtsaer en seide ap edel coene rid
ic bid v neēt dese vier swaerden. en voertse heime
lic met v wāt ic seg v wistet reinout gi en soutsen
mede nemē ic ducht dat gijse noch wel te doen sult
hebbē. en n; ontberē om geen goet ritsaert hoerde
die woerdē van die vrouwe dācte haer seer. en nā
die swaerdē vā haer en hieltse heimelic on; 3p mā
tē en seide god danc v vrouwe d; gijse bedochten

midie brocht so heimelic ic salse garen mede neme
 hier meden amē si alle oerlof en lietē montal haen
 reinout en zj broeds de goede vrouwe weede seer
 en dreef groot misbaer en bat dz se god in zjre hoe
 de naē als reinout eē stuc geredē was hief hi op eē
 liedekijn om dat hē thert verfrapē soude. Doe sen
 de die stoute adelaert ic seg v broē reinout een mā
 de in dus swarē oerloge leit. en perikel en hoert nē
 te singē Reinout seide weder broeder mī hert is so
 swaer ic en weet nē wattet bedudē mach ic bid go
 de dat hi os beware voer scade of scāde doe seide a
 delaert hoe ist lieue broed is v pet ands dā wel doe
 seide reinout wed tot adelaert broeder mī hert en
 seit ands niet dā goet. dus laet os in godes name
 varen god geue os alle dinc te goede Aldus redē si
 so lāge dat se bi vaucoloē quamē. en mettien heeft
 reinout foukē vā morlioē ōffen Doe seide reinout
 help heilige crups mi dūct wi varē alle in osē doot
 ic hebbe ōffen foukē's standert doe warē die broe
 ders alle weemoedich en seidē Reinout laet os vli
 en wāt coninc pewijn heeft ons ōradē en ōcoft Doe
 seide reinout ic hope ane gode dat dē coninc pewij
 alsulc ōraet niet en soude willē doē. Als de broeds
 dese woerdē onderlinge hadden heeft foukē ōffen
 reinout en riep gi herē elc make hem gereet ginder
 comt die graue reinout met zj broeds gereden op
 mulen vā argoen. foukē was stout. en van moede
 groot hi sprac op zj paert met sporē en reet wattet
 paert lopē mocht na reinout. en als hi birepnout
 quā seide hi reinout gheuet v gheuanghen wāt gi
 beiaert v goede paert met quadē raet after gelatē

hebt wāt nu sal ic v alle vangen. en sendē v den coninc vā vrācrīc die v sal doē hangen. Als repnout dit hoerde seide hi ic hope dat gi niet en sult en bi v wordē suldi bedrogen wordē en vā al sulckē doot wil ons god bescermē. Doe seide repnout ic bidde v foukē wildi mi helpē ane minen paps tegen den coninc ic wil v geuen vier dusent cronē en bepaert mīn goede paerten mīn casteel vā mōtalbaē wil ic ontfangen vā v te leen Doe seide foukē wat mī daer of comt gi bidt om niet geuet v met haestē op wāt ghi moet geuangen wesen Reinout seide fouken laet mi doiriden dat ic dē coninc te voert vallē mach Doe seide foukē vā morlioē ic seg v reinout uwen coninc pewij v wijfs vader heuet v verradē wāt hi heuet v vcoft om xx. dusent cronen. als fouken dese woerdē tot reinout gesprokē hadde seide hi Reinout gi moet geuangen met my varen tottē coninc vā vrācrīc. reinout seide ghi sult daer o liegen also help mi god eer gi mi met crachte vangen soudt ic hadde mi lieuer doot te vechten dat segge ic v als foukē reinout dese woerdē hoerde spraken wert hi toerne otfekē en liet zj spere sincken ende woude reinout doerstekē reinout dz siēde en dorst die steke niet vbeidē en gleet besiden den mule neō nochtās geraectē fouke mettē spere wel drie viger diep en zj spere was al bloedich. als adelaert dat sach seide hi reinout is doot reinout sprac mī haeltē op en seide Swijgedu scalc ic en heb geē noet het is gelogen dat gi segt ridt laert dit siēde dz reinout gequetst was sprac voert en gaf reinout in die hāt florenberge dz goede swaert. Doe seide die vrome ritlaert tot sinē broedrepnout dz sendt v mī vrou

we clarādij's hadde gi gedaen haren raet het waer
 onste goede vgaen wāt sī kēde haren vader dē co
 ninc bet dā gi broed repnout als die edelere in out
 sach flozenberge vlichte hem thert als dē dach doe
 seide reinout waer sidi fouke vā morlioen. god ge
 ue v scāde en vdrzet. gi en doet dat v karel ghebiet
 gi waent onste vāghen en te bindē en te senden co
 ninc karel. ic heb flozenberge in die hant en āders
 geen wapē sidi so koen coemt naer. als fouken rep
 nout dese woerdē hoerde spreke. keerde hijt paert
 m; haestē en reet op reinout m; grāmē moet Hier
 en binnē had ridt slaertelc eē swaert gegeven. ende
 fouke waēde reinout met crachtte doerriden rep
 nout nā tot foukē groten hoede ende hielt hem de
 spere ontweē en nā foukens paert biden toem. en
 seide flozenberge wat condinu doe sidi nu n; goet
 so en prijs ic v n; mettiē sloech hi fouken bouen op
 ten helm en doer sloech dē helm vā stāle soe dattet
 swaert inginc tottē kinneback en viel doot vande
 orsse voer; j; voetē des was reinout blide en sepde
 god v maledide di du en sultstē n; wesen de geē die
 ons hāgen sal oft geuāgē leueren den coninc. en
 de mettiē spranc repnout op foukens ors. dat seer
 starc en groot was en menich merc waerdich was
 binnē dien dat repnout foukens ors bescredē had
 so heeft elc vā sijn broeders eē franlops vādē paer
 de geuelt en riepē slaet voert mer broeder repnout
 laet os deser noot vtridē. wāt wordē wi geuāgen
 wi bliuē doot. die coninc pewij heeft ons vcoft en
 de met vradenis gebrocht i dese last Doe seide rep
 nout swijcht broeds ic heb florēberge in mīn hāt.
 wijke ichudē enich mā god moet mp verbiedē sijn

hemelrijc Doe wordē dese vier broeders seer stou-
telican beuochte en daer was d; geruft en gecrijch
seer groot daer vacht reinout de stoute iō gelinc ge-
lijc een leen en alle j; broeders des gelijcs ald^o die
vier broeds stonde tegen die franlosen dpe op hē
warēfel. en wreet ende weerden hem mannelijch
wāt si sloegen grote slagē. en die veel. aldus vochte
si vā des morgens tot ouer middach Doe seide die
edele graue reinout mi wondert dat wi sonde wa-
pen sijn en noch leue daer om treet van uwē paer-
den en doet an die wapē het is os noot van die ge-
ne die daer vslagen legghen ick sal v wel bescermē
mettē swaerde en sulcke plaets houden dat v npe-
māt mis doen en sal of hi salt metter doot becopen
met desen woerden tradē reinouts broeders vādē
paerde en wapendē hem met groter haest ende na-
ment thernaes vā die edelingen. die daer vslagen
warē dat si an togen. en vierde gauen si repnout
dat hijt an doē soude. adelaert seide ic bid v broed
trete vā uwē paerde en trete dese wapē an wi sullē
v mittē swaerde so bescuddē dat v niemāt mis doe
een sal. mittien satē die drie broders wed op haer
paerdē en hieldē hē vaste bi malcand. om repnout
te bescermē die vāden paerde getreden was othe-
nas ante doē twelc reinout an dede m; grotē haest
wāt hi en had niemāt die diende en eer reinout die
wapē an dede quā op hē werrj vā morlioē m; twi-
tich hondert mānen alle wel verfiē van wapen en
hi sloech mit alle sijn volc crachtelic op die herē. en
eer reinout te paerde rōde comē was adelaert sijn
hals berch doerslagē en wridsaert seer gewōt en ge-
uāgen vā werrj vā morlioē. doe seide werrjn tot

ridsaert is salu terstōt senden den coninc vā vrāc
 die vnz en gaf om al tgoet vander werelt en hi
 salu doen hāgen aen die galghe te montefaucoen
 ridsaert seide werrū dat is mileet doe hiet werrū
 rxiij. ridders dat si scarp toe sagē tot ridsaert die
 hē geuangen voeren soudē in vaucoloen. Als rep-
 nout gamapēt was en op sijn paert sat sach hi al o
 en miste sijn broed ritsaert daer hi met haesten nae
 vracchde. Doē seide adelaert hi is geuangē vā wer-
 cijn vā morlioen. Als reinout dat hoerde was hem
 wee te moede en seide laet ons riden en bescuttē hē
 wat soude ic bedriuē seide adelaert mī. halsberch
 is doerslagen en ic weet wel dat hi so seer gequetst
 is tē doe gode hij moeder om steruē daer o ist beter
 ridsaert alleen vlozen dan wi alle. Als repnout dit
 hoerde van adelaert wert hi toernich en seide wat
 segstu valsche katijf sullē wi dʒ lidē dat mē ridsaert
 voer onse ogen geuangen wech voerē soude en sen-
 den dē coninc die hē hangen soude waert dat hien
 conde gecrigē oft noch so quaem dʒ wi onsen paps
 geraecten tegen coninc karel so soud men segghen
 liet waer riden ap mī's kinder die tegen coninc ka-
 rel stridē woudē daer si grote scāde en ōlies of heb-
 ben wāt coninc karel heeft eē broeder doen hangē.
 an die galghe te montefaucoen. waer dit nʒ grote
 scāde waer mē daer of seide. Met desen woerden
 stac reinout sijn ors mʒ sporen dat hi op foukē wā
 dat mē prijs de waert te wese. M. pōt mer het doch-
 te reinout seer traech. en quaette wese wāt t doch-
 te hē nʒ waerdich te wesen eē mite so veel was bep-
 aert starker en snelre hier en binnē hebbē dē rxiij.
 ridders ridsaert geuangē gestelt op eē paert en bon-

den sijn beenē an die steghereep. en reder. Daer me
dena uacoloē en gauen hem menigen slach en rei
den smadelikē tot ritsaert. nu sidi geuangen ende
gien moget niet ontgaen of verdingē al bade vore
u half die menschē vāder werelt. w ij sullen v corte
lic leuerē den coninc vā franceijc die v sal doē han
gen. Doe seide ritsaert in hē seluē: o genadige god
die hemel en aerde gescrepen hebt offermt v mijnre
wāt mijn leuen is ghedaen. ap repnout mijn lieue
broeder ic bid gode dat hi v bewair vā misualle en
de alle mijn broeds mi en siedi nu nēmermeer met
tien dat ritsaert dese woerdē gesprokē hadde quā
repnout na niet als eē mensche mer als die duuel.
en riep lude ghi felle hofse truwantē gi moet v roef
hier latē mettien sagen die ridds om en waren vā
reinout seer vūaert en seiden tot malcāder ginder
coemt reinout in eē gedaent oft een duuel waer hi
is seer toernich en vbolgen laet ons vlien het is tijt
of w ij bliuen alle doot Reinout comēde biden rid
ders die ritsaert geuangen hadde sloech die eerste
daer hi bi quā antwee stucken en noch twee doot.
die anderen boden geen weer als si dit sagen gauē
si die vlucht Aldus vlost Reinout sijn broed en sei
de hoe ist broeder sidi seer gewōt of heb di enich let
sel ritsaert antwoerde wēd neen ic broeder ic heb
gesont god si geloeft Reinout seide wēd du bloede
catijf waer v lietstu di vange sond enige weere id
segt ind waerh3 het is grote scāde dattu di soe van
gen liets dese reise sal ict v vghenen mer god moet
mi vdoemē geualtet v meer of ic na v sie of bescud
de Doe seide ritsaert broed ic en mocht es niet bet
ren wāt m ij o3 bleef onder mi doot en eer ic op

mē conde was mi mī swaert benomen. ald^o was
 ic geuaen en als si dus tegē mēcander sprakē had
 werrī repnout verre vūolcht dat hi bi hem quam
 en reeter mī cracht op en sloech reinout ouer dē mī
 ēpnde vā een speer so vreselic dat hi al vūdoeft sat
 in die sadel en seide du valsche tprā. du hebste mī
 swager verslegen dē edelen fouken van morlioen.
 qualic moetstu steruē nu sal ic v bindē en vāgē. en
 sendē v coninc karel de v an montefautoē sal doen
 hāgen met v roen broedes. binnen dien is repnout
 bcomē en v hief sijn swaert mī sulcher cracht ende
 sloech werrī dī hoeft an twee stuckē so dat hi doot
 ter aerde viel Doe seide reinout werrīn hoe ist. de
 heicv seer suldi mī vāgen en binden en sendē dē co
 ninc dat hī mī met mīn broeders hāge ic wanegi
 en sult niet Als dī werrīs volc saghe begondē si te
 verlagen hāzen here en seiden wi sijn nu al verlorē
 dat werrī onse heer is doot dī heeft de vrome rep
 nout gedaen hi waēde reinout te vāgen en senden
 coninc karel mer tis om nī hi heeftet metter doot be
 roft doī sloegen werrīs volc op reinout seer vrese
 ic so dī de histori seit dī roelāt oliuier oft ogier npe
 vrilic of heerlic en vochtē als dese broeds deden
 mer reinout vacht principael bouen hem allen
 Doe quā die graue vā calons met sijn volc toe ghes
 egen en die graue reet op reinout en slach hem sijn
 es doot des was reinout droeuich. en sloech den
 graue daer hi sijn cracht toe dede so dī hi vādē orsse
 el en reinont spranc weder op dī ors aldus had
 reinout twee orssen vā dien dage. Doen reet hi
 mer hi theer dicke satch en scoerde haer hataelgen
 e porse wort seer groot op reinout en hi sloeger

menich doot onō des wōrt ritsaert soe amachtich
d; hi hē niet ō weren en mocht wāt het bloet ōt ginc
hē vander hertē so dat hem sijn leden begauen en
de hi viel in onmacht. Als dit versach reinout was
hi droevich en riep waer sidi broeder adelaert hier
leit ō slagē ō sen broed wridsaert god wil zj siel ōt
fermē Doe seide adelaert a placē god laet daer on
wrake of doē Die graue vā calon beuacht reinout
seer scarpelice en dede hē ō driet te voet en te paerde
die doe reinout had mogen sijn vechten en hem se
uen bescremen vā dōot mei. soude hem geprij
hebbē bouē enich ridder. adelaert vacht mede als
een vroē ridder so dede mederit. saert dus vochten
si met vromer hertē mer de machē vā de graue ca
lon was so groot d; sjs niet weder. staē en mocht
groot volc quā hem te hulpe Als reinout sach d; h
dē graue calon en zj volc niet wedert staē en mocht
ten so nā hi sijn broeder op sinen hals eride liep m
haestē na eē roetse die daer bi stont en was vā m
merste sijn broeds volchden hem. als ritsaert
wridsaert om te bescherme dat si hē niet en misde
den en reinout brocht hē op de roetse en leide hē
daer neder op eē platte steē en als si alle bi mal
deren op die roetse waren daermē n; wel op con
en mochte dā eē nauwe wech en dair was veel ste
op die drogen si bi eē daer worden si veruolcht te
ter roetsen toe en wordē strengelic beuochten da
weerde hē die drie broeders tegen dat heer. en re
nout werp so vreselic d; die roetse n; pē māt genā
en mocht si en bleue doot Als die graue calon sach
d; hi de roetsen; winnē en mocht soas hi droevich
de graue ogier was mede idē veldē en seide i hē

uen ap soete neuē gi moecht wel clagē vriedeloes.
 wāt si begeuen v en dat doer bedwāc van coninck
 harel die hē onderdanich zj ic soude v gaerne hel-
 pen mer ic en dar n̄z doer ontzicht vanden coninck
 twelc mi seer deert en na dz ic v niet helpē en der so
 en wil ic v n̄z deren mi comer of dat mach Een v̄ra-
 der de dit horēde was seide tot calon en calon riep
 doē tot ogier. Edele graue ogier gi sijt eē verrad
 ogier wert toernich als hi dz horēde was en sepde
 met grāmen moede calon gi lieget daer an ic segge
 v dz ic nē mer meer v̄rader wesen en sal mer ōtslage
 ic dē coninc n̄z so waer v euel geschiet want ick sou
 de hier v hoeft of slaē dat gi nē mer meer man verra-
 denis an en teecht Doe seide de graue andwerf ick
 seg v ogier dorst i wel gi sout v̄radenis plegē ogier
 heerde hē om . en began in grammē moede te sien
 op die graue calon seer grēselijc wāt hy en mocht
 de woerdē n̄z lāger v̄dragē en seide noch seg ic v en
 ontsage ic den coninc niet so soude v euel geschien
 ic soude v met m̄p swaert in twee stuckē clouen soe
 dat ghi nē mer meer mā en beteecht met v̄radenis.
 die graue calon balch hē seer en seide gi hebt dē co-
 ninc tot menigen stat getrouwelic gediēt en nu sal
 gier di Ogier atwoerde ic seg v heer graue het wa-
 remes daē dat ic soude vāgen m̄jn magē dat se die
 coninc hāgen soude so waer ic arger dā eē dief mer
 liefdet v soe woude ic tot hē gaē en v̄ragen hē of
 si hē woude op geuen of langer strjden Doe seide
 calon so doet ic sel m̄j volc doē achterwaert treckē
 van v̄roetsen so sal mē varinc sien of ghi v̄radenis
 pleecht of n̄z Doe dede die graue calon al sijn volc
 van v̄roetsē treckē en ogier reet totter roetsē en als

ogier so na quā dat mē hem verstaen mocht riep hi
lude. o reinout neef ic bid v en werpt n̄z wāt de gra
ue calon heeft mi tot v gesent en doet v vragē neue
of gi v op geuen wilt. Reinout seide weder vraden
hoe moechdi mi begeuē en m̄jn broeders mede. ic
seg v mach ic vāden stride keren gi sult een viāt an
mi hebbē treet achterwaert heer ogier so helpe mi
god ic werpe v met eē grote steē dat ghi en v paert
beide doot bl̄yft doe seide ogier neue so dedi quaet
wāt ic seg v inder waerh̄z dat v misquame dz waer
mi leet doe sach ogier dz repnout m̄z s̄jn broeds o
uer z̄j kniē lach doe seide ogier edel graue reinout
rust v wat wāt midūct dat gi moede sijt Doe seide
reinout wed verrader hoe moechdi v mogen bege
uē wacht v gi sult mi viāt wese Doe seide adelaert
paert te godeneue dz v god eere. wāt gien begaet
ōs n̄peter noot sond̄ nu dz is m̄j leet ogier gi weet
hoet staet met ōs. mochte gi ons nu vcrigen vrede
tegē dē graue calon dat bidden wi v vriendelic wi
willē hem gairne dienē Doe seide reinout broeder
gien verstaet v des n̄z wi s̄jn so na dē verrad̄ ogier
dat hi ons m̄z recht helpē soude nu seit hi ic en derf
n̄z vāden coninc daer om seg ic hē en h̄j mach daer
toetidē ist dat mi god spaerte en vāden str̄jde wed
kere enē doot viāt heeft hi an mi. ogier seide bl̄yft
met gode m̄j lieue neuē. en wat ghi doet en rupint
ijmer de roetse n̄z Doe seide adelaert god die doer
ōs sterf moet v geleidē hier mede is ogier gesceidē
vādē roetse en reet tottē graue calons en als hi h̄j
hē quam seide die graue calons ic sie wel ogier ghi
wilt vraden is plegen. ogier seide ghi liecht daer o
valsch graue en doersach den graue met een wreet

gesicht an ic seg u en ontsage ic niet den coninc des
 mocht gi vrp weten ic soude v thoest vanden buke
 slaen mer ist dat v goet dūct ic woude vertreckē en
 gi sout selue m; v volc treckē an de roetse en vragē
 m; neuen of si die roetse woudē op geuen en ic sal
 met m; volc gaen leggē op geen ander berchende
 wachtē of hē enich hulpe oft secours comen sal en
 comt hē enich hulpe ic salse met m; volcke so doer
 slaen dat hē gruwē mach en salse alle slaē of vāgē.
 ist in m;re macht Als calō desen raet hoerde doch;
 tet hē goet en calon beleide dē berch m; z; volc. en
 ogier ūtoech met sijn volc op eē ander berch om de
 passagp te wachtē als reinout dus belegē was m;
 sijn broeds in groter noot so hadde hi een clerc tot
 montalbaē gebleuē was en de hem seer lief hadde
 sach dus des nachtes in d' sterrē. dz reinout belegē
 was en waert dat mē hē geen ontslet en dede m; z;
 broeds hi moeste verlorē bliuen en steruē. wāt dese
 clerc was eē vroet astronom'. en vāt oec in d' sterrē
 dat si vā conicpewijn vradē warē Als die clerc dit
 aldus doer siē hadde was hi bedroeft en ginc in de
 sale tot montalbaē doe sach hi maeldegys wte en
 camer comē die riep tottē cocken drossaet seggēde
 gi herē siet dat gi tauont genoegh berept wāt noch
 tauont sal reinout m; sijn broedschups comen al
 dus legget in elcke scotele een swaen en putoer een
 craen of repger als die clerc dit maeldegys hoerde
 seggē seide hi tot maeldegys Ich seg v inder waer
 heit dz reinout noch tauont n; en comt wāt te nacht
 als ic inder sterrē sach vant ic an die tepken vāden
 hemel als dz reinout m; sijn broeders verradē sijn
 en op eē berch belegē is. ist dat mē hē n; pet geringe

en ontfet of te baten comt si bliuen daer alle doot.
en desen berch is gelegen bi vaucoloē. Als maelde
gys dit hoerde wert hy met rouwē beuange ende
toech eē mes en woude hem seluen vā weemoedic
heit dodē Als die clerc dit sach sprāc hi mit haesten
toe en hielt maeldegys die hāt dair hit mes in had
en ontwāc hem wter hant met gewelt Doe seide
die clerc maeldegys wat wildi doen al haddi v sel
uen gedoot nochtāsen warē v neuen niet wt harē
noet vlost. mer gaet en maect v sef als coninc pewg
met zyn volc slapē is en v gadert dā al v vriendē die
v helpē willē en doet v wapenē aen. en rijt dā met
haeste hē te helpē en neemt bepaert met v dit doch
te maeldegys goet raet en als coninc pewg slapen
was met syn volc ghinc maeldegys en blies dē ho
ren en v gaderde al zyn volc dat hy crigen conde en
alst al gedaen was ginc hi in die stalle daer beiert
stont en als maeldegys bepert sach sloech hi na hē
en maeldegys sprāc afterwaert Doe nam maelde
gys een sadel en waendese op bepert te werpē mer
bepert en woudes n z hebben. en sloech teghen die
sadel so dat maeldegys vloech tegen een balcende
viel in onmacht vā hē seluen n z wetende en als hy
bequā sprāc hi op met toernigen moede en greep
een stoc in syn hāt. en sloech bepert dz hi op syn af
terste voetē sat en bepaert sprāc weder op en liep
na maeldegys en waer hi n pet ontlopē het hadde
hē v beten doe seide maeldegys met een toernigen
moede bepert lachter en oneer moet di geschie dat
tu mi dus v bjtste en laetste wāt reinout die edel
graue die di veel doechdē gedaē heeft is in groten
noet en moet dair tlijf v liesen ist dz tu hē n z en help

ste als bepert dit ōstont knieldet voer maeldegij's
 Doe maeldegij's dit sach d; hē bepaert n; en weer-
 de met slaen of biten nā hi den sadel en werpen op
 beiert en gorde de sael met vier banden en als bep-
 airt gesadelt was ginc maeldegij's en wapende hē
 seer tierlic En als maeldegij's gewapēt was sprac
 hi op bepert en nā een scilt an den hals en een star-
 ke glauie in die hāt en reet met sijn volc met groter
 haest na vaucoloē hi hadde ōsaemt in sijn hulp ro-
 hondert mānen die alle heerlic op geseten warē en
 vrome mānen ter wapē. en wel ōsien van harnas.
 die alle begeerte haddē ō reinout te ontsettē mael-
 degij's en conde bepert niet bedwingen ten spranc
 altoes tegen sinen danc. aldus quamen si rj dē soe
 lange met haestē dat si int dal van vaucoloē warē
 en maeldegij's was m; bepaert twee grote bosch-
 scotē voer die andē reinout met zj broeders die op
 deroetse belegē warē en dicwyl anegeuochtē wa-
 ren haddē hē so lange gewert. dat si hem n; meer
 werē en mochten met werpē noch m; stekē of slaē.
 en soudē die roetse op gegeuen hebben. want si en
 mochtēs niet lāger houdē des si alle droeuich wa-
 ren ende meēden alle te steruē als si aldus in desen
 druc waren sach reinout benedē int plpn maelde-
 gij's comen rj dē met bepaert des was hi blj dē en
 seide gi heren weest vrolic. en sonō anxt want ic sie
 maeldegij's comē rj dē op bepaert en heeft groote
 begeerte ons te helpen en mi ōwondert dat ic npe-
 māt en sie vā mīn volc. wat macht bedudē d; mī
 oem maeldegij's alleē coēt gaue god d; ich hier had-
 de mī volc vā montalbaen si souden ons te hants
 wel weter noet helpē rid sairt de dair lach ter airdē

of hi doot geweest had als hi reinout hoerde om
nen vā bepert hief hi sijn hoeft op en seide reinout
broed ic bid v en hoerde ic n; nomen beiaert. ic wa
re gesont Doe antwoerde reinout ic sien comē in ge
nē dale en maeldegys sitter op en brētē herwaert
mer ic duchte voer ogier dz hi maeldegys mochte
slaen adelaert seide broed laet die sorge bliuen al
hadde ogier hem gevangē hi soude hē wel ontgā
bi sijnre constē. Doe seide wridsaert helpt mi broed
datic op mijn beenē staen en laet mijn beiaert ende
maeldegys sien doet rat reinout voert en nā wrid
saert in sijn armē en hieltē op sijn benē en voertē staē
de. Doe sach wridsaert ned int dal daer beiert liep
hi wert blide en seide m; soetē woerden broder nu
ben ic genesen als maeldegys dus quam ridē met
haestē wert hi ogier gewaer en reet op hem wat dz
beiert lopē mochte en stac op ogier sijn spere o twee
Doe seide ogier ic ben v viāt maeldegys antwoer
de v brader dat v god scende en sidi niet hoe v magē
in grotē noot belegen sijn op die roetle en in sorge
vā haren liue staē en ghi en wiltse niet helpē twelc
v grote onere is ic seg v wacht v voert ic ben v viāt
ogier seide weder ic seg v maeldegys en ontsage ic
n; v touerie so waer v euel vā mi geschiet. ic soude
v vechtēs so moede maken dat v vdzieten mochte
maeldegys was toernich en toech sijn swaert mit
grammē moede. en gaf ogier sulcken slach dat hij
en hoerde noch en sach Als ogier becomē was trac
hi wt sijn swaert en soude maeldegys ghesleghen
hebbē mer bepert ondroech hem wten slage. ende
liep ter roetsen wert en reinout sach neder en sach

sijn volc comē des sijn hert v̄zoechde. ende seide
 icheb m̄ volc v̄sien die v̄s no wel in staden sullen
 staen. nu laet v̄s neē gaen hāt an hant recht of w̄j
 ons geuange wouden geuen. want calon en weet
 niet datter benedē geschiet is aldus namen si mal
 cander biē hant en gingen nederwaert dit sach de
 graue calon dat reinout met sijn broeds neē qua
 mē en seide mi dūct d̄z reinout m̄z s̄j broeds hē op
 geue willē nu sal ic se vāē. en voeren se in vrancrijē
 tot coninc karel ic weet wel hi en liet se niet v̄dingē
 om geen goet m̄z desen woirdē reet calon de graue
 ten roetse waert en met diē is beiert an de roetse ge
 comē en heeft reinout v̄sien. en ontv̄zoech maelde
 ḡhs tegē sinē danc en liep reinout tegē Als maelde
 ḡhs sach d̄z hi beiert n̄z wēd houdē en mocht w̄ac
 hi hē dē breidel met cracht indē mont en als beiert
 dat voelde sprāch h̄j enen grotē spronc dat maelde
 ḡhs rumē most die sadel. en viel vāden paerde en
 beiert liep tot reinout maelde ḡhs spranc met hāē
 sten op. en daer quame ē goet bourgonioen m̄z dē
 graue calon en hadde een goet ors bescrede. mael
 deḡhs liep teghen hē. en vloech den bourgonioen
 met sulcker cracht voer s̄j borst dat s̄j swaert doir
 sneet al sijn lijf so d̄z hi doot vāde paerde viel Doe
 seide maelde ḡhs bourgōpoen du moeste hier d̄jn
 ors latē en mettiē sprancker maelde ḡhs op en stac
 tpaert met sporen. en reet ter roetse waert die gra
 ue calon sach om en sach beiert na die roetse lopen
 wāt hi v̄kenden bi sijn snelle lopen en beiert is ghe
 comē hi reinout doe seide reinout beiert du moets
 welcoem wesen en sproncker op met grotē begeer
 tē en als reinout op bepert sat. toech hi sijn swaert

florenbergē en reet in des grauē here daer dede hi
crachten groot wonder en als maeldegys sach rei
nout comē seide maeldegys die edel ridder Reinout
neue hier is volc vā montalbaen. en met dien reet
maeldegys vā reinout en gemoete een viant dien
hi so veruaerlic sloech d; hi doot ter aerden vielen
daer worter veel v̄slegē als die graue calon sach d;
reinout op bepert sat en sach maeldegys mede soe
was hi seer v̄uairt en al d; volc vā montalbaen sach
hi mede comē riden na sijn volc toe Doen toech hi
met sijn volc achterwaert so seer oetsach hi tverlies
vā sijn volc. binnē deser tijt hadde reinout soe seer
geuochten dat hi alle sijn broeds te paerde ghehol
pen had en redē in graue calons volc en vochtē so
seer dattet onsprekelic was. Reinout riep met lud
stemmen slaet voert ghy herē vā montalbaen op al
le dese verraders so datter ons geen en ontgae rei
nout vacht als eē v̄roem ridder en v̄sloecher soe veel
dattet ongheloeftic is en bepaert dede mede grote
moert wāt het dede menigen ridder de sadel rumē
met biten en slaen. Maeldegys is inden ghemoet
vā graue calon gecomen die hi met nide so op sijn
scilt reet en geraettē so wel so dat hi hē doerstac d;
die spere ane dan v̄sijde weder wt quā en viel doot
vāden paerde hier en binnē heeft reinout een fran
sops geslegen dat hoeft vāden lichaem. ald^o bleef
des grauen volc hi groter menichtē doot want die
hystori seit datter op die selfde tijt verslegē worde
drie duisent fransopsen of bourgonponē ald^o mō
ten die graue calon volc rumē en repnout m; sijn
volc hieltē tenelt. en warē ald^o m; gods hulpe en
harē oem maeldegys vloft wt die sware last. daer

si mede in geweest hadden en haer vianden o'won
 nen en met scanden doen vlien Als de stoute ogier
 sach dat die fransosen verwonnen waren. vloge
 wten veldē is highereden ouer een water genoet
 die dordoen mit al sijn volc en hebbē hē ter vlucht
 ghestelt om haer seluen te bergen van harē liue en
 sijn also gerepft na parijs en mits dat ogier aldus
 ouer dat water reet heeft adelaert gheropen m; lu
 der stemmen en seide god wil v geleidē neue ogier
 en die moet v alie doecht lonen. ic bid v ogier neue
 dat gi ons den coninc groetē wilt m; soetē woirdē
 en seggē hē dat hi sijn gout qualic besteet heeft. dz
 hi den genen gegeuen heeft die ons soudē doden
 of vangen. en also ons leueren tot een present laet
 hi ons allulke soudē mers meer sendē wi sullē hoir
 soudpe wel betalen mit swaren slagen dat si nym
 mer meer daer achter gheen sout eyschen en sullen
 Doe antwoerde ogier. adelaert neue v boetscap.
 wert wel gedaen desen sal ic niet latē aldus seide
 ogier van die broeds en reet na vrancrijck En rep
 nout mit sijn broeders en maeldegys m; hair volc
 reden na mōtalbaē en als si onō wegereden swoie
 reinout mocht hi pewij sijn swager te mōtalbaen
 vinden hi soude hē hangen of thoest vanden buke
 slaen want hi ons so scadelic heeft verradē so en sel
 ic hem gheen genade doen ic sal hē soe hantierē dat
 hi nemmer meer man verraden en sal. Als maelde
 gys dese woerdē van repnout gehoert had riep hi
 enen ridder tot hē die secreet was en sepde gi moet
 mit haesten varen tot montalbaen en benemē dat
 quaet dat reinout voer hem genomē heeft als ghp
 tot montalbaē comt. suldi terstōt totten conic gae

en seggen hem dat hi gheringe vliet wāt ist dz hem
reinout vint hi sal hē doē hangen. of quader doot
doē steruen om dat hīse verraden heeft Dieridder
was maeldegys ghehoersaem en reet met groter
haest tot montalbaenen als hi dair quā ginc hi mē
haesten totten coninc en seide hē dat maeldeghe
hem beuolen had En als die coninc de boetscap vā
den ridder verstaē had was hi seer droeuich. en hē
verwandelde sijn verwe en bloet en swoir bi dē da
ghe dat hī after dien dach niet meer cronē dragen
loude en begheuen hem in een cloester dat daer on
trent gelegen was en hiete beurepaer om sijn mis
daet te beteren en goede te dienē mit groter nerstic
heit wāt hi reinout niet en dorste verwachtē ouer
mits dat hi hem seer ontsach aldus worde coninc
pewijn en moninc en leefde in groter strengicheit
Reinout mit sijn broeders reden so lange dz si qua
men tot mōtalbaen clarisse de scone vrouwe was
met groten rouwe beuanghen en si in desen rou sit
tende sach si haren here comē en ginc hē te ontmoet
en ontfinken vriendelice en seide mē soete woerdē.
here gi moet welcoem sijn Doe seide reynout god
loens v vrouwe. mer segt mi dat ick v vrāghen sal
waer is pewijn uwen valschen vader die mī ende
mijn broeds vradelic woudē latē verstaē die vrou
we seide here te beurepaer is hi gheuaren ende he
uet hē daer moninc begeuen om te beterē sijn leuē
en die sonden die hi an v misdaen heeft. Doe sepde
reinout vrouwe icken geloue v niet wat had ic hem
misdaen dat hi mi en mī broeds so iammerlic vrad
den seuden en vercopē om .xx. duisent cronen Dus
vrouwe gaet mede wt mēne ogen dat ic v nēmer

meer en sie die vrou seide weder ghenade here wat
 machic dat beterē doe seide ridsaert voirwair bro
 der wi waren alle vlozē geweest en hadde gedaen
 die edele vrouwe die mi die swaerden heimelic me
 de voeren dede dair wi os bi vaucoloen mede heer
 lic weerden wāt had ic die swairdē gelatē wi warē
 alle doot ic bidde v reinout broeder vergeuet haer
 uwen euelen moet god danc al warē wi verraden
 ten heekt ons niet ghescaet. Die edel vrouwe viel
 voer ridsaert op haer knien. en badt hē oetmoede
 lic dat hi haer woude helpē biddē an reinout dz hi
 haer vergaue sinen euelen moet ridsaert ginc tot
 reinout en seide broeder wilt doch mijn bede hore
 en ūgeuen uwe vrouwe dat si tegen v mis daen he
 uet en wildi dat niet doen soe wil ic wt uwen ogen
 gaen dat ghi mi nimmermeer meer en siet Doe sep
 de reinout eer ghi van mi gaen sout soe vergaue ic
 haer lieuer al die verradenis die hair vaō mede an
 ons gedaen heeft Als de vrouwe dit hoerde was si
 blide en seide here god loens v En reinout nam de
 edel vrouwe in sijn armen en cufte se en gingē met
 malcander in die sael en waren seer vrolick. en het
 worde die schoon vrouwe clarissen al ūgheuen. so
 dat repnout achter die tjt niet meer daer of en ver
 maende noch ingehoechnis en hadde.

¶ Wat rij. ca. Hoe ogier te parijs quā en ūtelde co
 ninck harel hoe di reise vergaen was en hoe hem ro
 lant verradenis op leide en daer om een cāp vacht
 tegen gontier die hi int park doot sloech.

Als ogier van reinout ende sijn broeders ghe
 schepden was reet hi met haesten nae parijs
 ende als hij te parijs quam ginc hi daer hi coninc
 karel vant dien hij minlich gruetete. die coninc was
 blpde als hij ogier sach ende ontfincken mynlic en
 hieten welcoem. als dat gedaen was vraechde hij
 hem hoedie reise vergaen was te vancoloen brēg
 di mi reinout geuangen. Doe seide de graue ogier
 voerwaer heer coninc neen wi qualic hebdi v gelt
 besteedt dat ghi pewijn hebt gegheue om dz hi v rep
 nout mit sijn broeders geuangen leuerē soude soe
 hepe mi god ic seg v reinout heeft v slagen den gra
 ue calon en fouke vā morlioen en werrijn sinē swa
 ger en haer volc is meest mede al v slaghē want ich
 mede mī lyf qualic ont dragen mocht want ic ben
 seer gewont en mīn ghereide most ic daer laten te
 gen minē danc oft mi was lief of leet dz dede mael

degijs die touenaer wāt hi brocht hē grot secours
 wtē castele vā mōtalbaē wel xxx. hondt stouterid-
 ders doē seide roelāt. dat gheloef ic wel heer ogier
 wāt so ic ōnemen cā sidiē ōrader. wāt ghi ōthoet
 hē selue te montalbaē bi enen secreten bode mael-
 degijs Als ogier die woerdē hoerde van roelāt die
 so ōwigtelic warē seide hi gi scale ghi liecht dat en-
 de ist also so moet mi god helpē dat ic ōwoede wāt
 ic npe ōraderen was vā al mīn leuē en diet mi op
 seggē woude dat ic ōradenis gepleecht had ic sou-
 det hē doen lochenē in een camp. of selue daer om
 doot bliuē Roelāt seide weder here ogier ghi sijt eē
 ōrader. Doe ogier dithoerde seide hi m; grammē
 moede gi liecht daer om vals ch bastaert en des mil
 ic v doē lochenē in eē cāp *Kamp* Doe boet ogier den hant
 scoe en roelāt trac voert met haestigē sinne en sou-
 de die camp an genomē hebben. mer coninc karel
 en woude s niet lidē en seide laet staen neue roelāt
 wāt ic sal mī campioen genoemt gontier. teghen
 v doē vechte en karel seide tot gontier gaet en ont-
 faet gi den hātscoe en doet et ogier liden dat hp een
 ōrader is Doe seide gōtier heer conic het wert min-
 lic gedaē mettien trat gontier voert. en ontfinc dē
 hātscoe vā ogier. Doe seide coninc karel tot ogier
 dat hi borgē setten soude ogier seide d; hijt gaerne
 dede en badt dē here dunap vā bamere en dē herto-
 ge van ardā dat si sijn borge wouden wesen. d; si
 gaerne dedē. Doe seide coninc karel mit eē lachen
 de monde die borgen sijn goet genoeg voert seidi
 heer bauier gi moet selue mede indē cāp wesen. en
 de benemē an bepden sijden dat si malcand gheen
 ongelijc en doen en en laet de twee heren n; vechte

sien hebbē eerst gesworen Doe seide die graue du
 nap here al dat mē sculdich is van doen dat sullē si
 gaerne doē Aldus gingen dese twee herē daer si ha
 ren eet doē souden opt heilige crups Doe seide du
 nap gi herē die cāpen sult coemt ghij moet hier ten
 heiligen sweerē Doe seide gōtier d; hijt gaerne de
 de ic moet voer swerē wāt ic aenlegger vanden cā
 pe bē. Doe leide gontier sijn rechterhāt opt crups
 en kmielde seggēde. ghi herē wilt mi horē en ōstaet
 dat ic segge Ic segghe ogier op dat hi vradenis ghe
 pleecht heeft indē veldē voer vancoloen bidē eede
 die ic hier sweer d; meet ic wel warachtich wāt rep
 nout dat is zj maech also wil mi god de ere geuen
 en dat heilige crups daer ics op sweer doe seide du
 nap staet op gōtier v eet is wel gedaē m; dese woie
 dē stōt gontier op en sloech thoest ned. en en neech
 dē heilige crups niet toe soe luttel ontsach hi ogier
 wāt hi en woude niet eēs op hē siē. Doe trat voert
 ogier en soude sinē eet doē en seide ghi herē wilt al
 le eē wepnich nae mi horē so moech di horen wat ic
 sweere. ic sweere bi ihesum vā nazarenē dat ic npe
 vradenis en dede mer die brocōs sijn mī rechte ne
 uen ald^o icken dorste hē helpen of deren soe seer ont
 sacht ic dē coninc mer ic seg maeldeghys dede hem
 groot secours wāt hi brocht met hē. xxx. hondt mā
 nē wel op geseten dese dedē groot wonō. ende dpe
 graue calon bleef daer doot foukē van morlioē en
 werrij en daer toe die gellachten meest die de herē
 met hē brochtē. en als si sach dattet al ōslegē was
 so most ic vliē doert grote volc d; maeldeghys daer
 gebrocht had en mīn gerepde en mocht ic niet me
 de nemē van haestē en dat dit dus gheschier is dat

forma iura
 man habita
 ante signare
 resam

mi god so helpe. Doe seide dunay heer ogier staet
 op v eet is wel gedaē doe stōt ogier op en cūste het
 crups an sinē voet. als dat gedaen was lep demen
 die herē tottē parcke doe seide gontier die campen
 ioen ogier wildi noch lidē die vradenis die gi daet
 butē v auctoloē so moechdi noch vā mi gaen onuer
 legen en ic sal v helpē v soenen teghen den coninc.
 en en widi n z ljdē so is v euel gheschiet. wāt ic sal
 v metter hāt te hants dat leuē nemē doen seide die
 stoute ogier ic en ontfiev drep gē n z god scēde v sep
 de ogier gi en doet dat ghi sculdich sijt vā doen en
 de laet v roemē staen. met dese woerdē reden si int
 parc en als elc op zj stede int crjht waren lieten dpe
 twe herē haer orstē te gader lopē en gontier sloech
 seer grote slagē after eē op ogiers scilt wat hi moch
 te mit alle sijn crachteer ogier te weer cōde comen
 Mettiē v hief ogier zj swaert. en gaf gōtier soe on
 gemeten grote slach en geraecten seer wel so dat hi
 wond dede. wāt hi sloech gōtier des conincs cam
 penioen ten eersten slage doot die so starc was vā
 crachtē en als gontier doot was. en dat ogier sach
 was hi blide en trat van zj paert. en werp gontier
 wten parc want hi seer starc was als dat ghedaen
 was vraechde ogier of hi voldāē had Doe seide de
 hertoge samplon sit op v paert d z v god ere Die he
 ren keerdē weder tottē coninc. ende als die coninc
 die herē sach vraechde hi hoe de camp vergaē was
 Doe seide die graue vā bamer here conick v cāpen
 ioen is v legen Ogier gheschiede grote eer wāt hp
 sloech hē tē eerstē slage doot Doe seide ogier tottē
 conic here hoe soude hi mi vradcr makē ic seg v he
 re coninc b j god almachtich dat hem maeldegōs

h̄ oem secours brochte wt d̄z casteel vā mōtalbaē
dat suldi warachtich vindē en anders niet

Hls roelāt ūhoert had ogiers woerden swor
hi dat hi treckē soude in pewijns lāde. en̄ ha
len hē al waer hi te beurepaer int cloester en̄ als hi
hē hadde soude h̄ hem hāgen aen een boem Doe
sworē alle d̄pe genoten dat si mede varen soudē in
gascoengē en̄ ūderuē coninc pewijns lant Met d̄s
danigē opset en̄ ouerdracht redē die ghenoten nae
gascoengē En̄ als si in gascoengē quamen vraech
dē si waer dē coninc pewijn mochte sijn. doe wert
die herē geset dat coninc pewijn hē ghegeuen had
in eē cloester genoemt beurepaer. en̄ en woude nē
mer meer de crone meer dragē. Als dit die genoten
hoerdē sworē si alle dat si treckē soudē te beure
paer en̄ halē hē wt dat cloester. met desen woerdē
redē si en̄ beleidē dat cloester beurepaer sterckelijc

En als pewij dit sach d; die ghenoten voer dē cloe
 ster lagē was hi ōuaert en sende eenē bode mit een
 brief tot reinout de inhilt seer vriedelic an reinout
 of hi comē woude hem te hulpe tegē roelant die hē
 in beurepaer stengelic belegen had met de rij. ghe
 notē en had gesworē dat hi hē vāghen soude ende
 aen een boem hangē en waert dat hi hem geen hul
 pe en dede so most hi geuāgē wesen En voert seide
 hi mij geminde swager. ic weet dat ic die doot aen
 v wel ōdient heb ic wil gaerne geuāgen in uwē hā
 dē gaen en liden gewillichlic d; ghi mi doet die bo
 dereet met haestē tot montalbaē ende als hi daer
 quāginc hi mit haestē daer hi repnout vandt dien
 hi die bootscap seide en gaf hē dē brief als reinout
 dē brief ouer gelesen had en ōstaē seide hi met hae
 stē laet den dief hangen hi heeft wel aen ons ver
 diēt Als de vrouwe d; hoerde was si seer droeuich
 en haere ōwādelde sin en moet. haer iōcste kint nā
 se hē hant en is gecomē voer reinout en als si bij
 hē stont ruste si d; kint vriedelic en seide. adelaert
 mij lieue kint dese scāde. en laster daer wi nu in zij
 en mogen wij nēmermeer ōwinnen of ōgeten dat
 mē tot v sal seggē in wat lāden dat ghp coemt dat
 v oude vader is gehangen die scāde sal v te swaie
 wesen te dragē als gi so vorde coemt dat ghi ridōs
 namē ontfāgen sult hebben en met dat dese vrou
 we dese woerdē sprac liepē haer die tranen wten o
 ghen en si weēde vtermatē seer Als reinout vā sijn
 vrou dese woerdē hoerde en haer so seer sach screp
 en seide hi vrouwe laet staē v clagē en screpen ic sal
 varē en helpē den valschen man die pe vā moeder
 was geboren tegen die. rij. ghenoten vā vrancrijē

ic seg v in d' waerheit mach ic hem leuende vangen
ic brengen v te montalbae Die vrouwe was goed
tieren en eerbair en vbljdt vā reinouts woird en
de viel op haer knie voer repnoutharen here. die fi
tere dātte Repnout schiet hier mede vand' vrouwe
en geboet d; hem elc ter stont wapēde. en also drae
als reinout rede was en al sijn volc gewapēte en ge
seten op haer paerdē als dit reinout sach spranc hi
op beiert en reet mit sijn volc na beurepaer mer so
als os die hystorie seit eer reinout ten cloester quā
hadt roelāt gewonnen en perwijn genomen en dede
hē die hāden vaste binden en een seel om sijnē hals
en reet daer mede na eē bosch d; bi beurepaer lach.
en perwijn liet hi na lopen so gebonden met die coer
de om dē hals. Ald' reet roelant nae t'bosch om pe
wijn aen eenē boem te hangen Als si dus redē ver
sach roelāt den eedele graue reinout na hem comē
ridē en als hi bi roelāt quam riep hi segghende ick
bid v neue roelāt dat ghi mi geuen wilt den verrā
der ic sal hē voeren in mijn casteel vā montalbaen
en lerē hē sulcken spul dat hi ons nemmer en
verraet Als roelāt dit hoirde seide hi tot reinout gi
bidt al om m; en ic seg v liet wt minen ogen want
ick en mach v n; lāger sien want hi moet hanghen
Reinout seide gi en sult n'pet also moet mi god hel
pē ic soude eer m; florenberge verhten teghen v en
m; swager vlossen want m; kinden waert grote
scāde en v wjē als si tot haer iaren quamen. want
mē soude hem verwijē seg ic v dat hair oude vader
v hangen waer wāt ist dat ghien dodē wilt ic sallē
v mit crachte nemē Doe seide roelant du verwaen
de geck soutstu di tegē mi willen setten. Doe hiete

teroelāt datmen die coerde werpē soude ouer een
 tac van een boem die daer stont ic sal hem hangen
 wiet leet of lief waer reinout seide voerwaer segge
 ic v ic en weet geen so koenen mā die mijn sweer hā
 gen sal hien salt beropē. Doe sepde roelant in erre
 moede dat sal ic siē. Doe sat roelāt vā sijn paertē
 werp self dē reep ouer een tac ende wilde coninc pe
 wijn hāgen Als reinout sach dat hys niet ōbieden
 en mocht sloech hi beiert met spozē ende toech sijn
 swaert ēn hielt dē reep in stuckē ēn perwyn viel ned
 op daerde doe nā reinout sinen swager ēn werpert
 met cracht voer hē opt paert ēn sloech bepaert met
 spozē ēn sette hē ter vlucht met bepaert soe seer als
 bepert lopē mocht Als dit roelāt sach wert hys half
 ōwoet ēn sprāc met haestē op sijn paert ghenamt
 volentys ēn volchde reinout wat zys slopē mocht
 ēn had sijn swaert getogen ēn als hi sach dat hi rei
 nout n; onderridē en mocht riep hi met luyd stem
 mē wat hi roepē mocht ēn sepde Repnout ghysyt
 een vradet Als reinout dit hoerde seide hi Roelant
 ghilicht daer om dziceē verrader ben icken was
 npe vradet noch icken wilt nēmermeer wordē ghysyt
 pmer seide roelāt icdoes v lide mettē swaer
de oftē si dat gi mi met bepert ontuliet Doe sepde
 reinout ic seg v roelāt waren wy twee te samē hier
 alleē den camp soude v ghebozen. mer ghi syt hier
 met veel ridē woudē die mij alle deren icken moeste
 doot bliuē of geuangē mer wildi mi hier alleē ver
 wachtē ic beloue v als ridder goet ic sal wed heren
 in corter stōt mit bepert mijn ois so verre als ghi v
 volc doet herē wed in vancryc ēn wildi hier comē
 gi sult mi hier weder vindē Doe sette repnout syt

swager op die aerde en keerde hē tot roelāt m; bep
aerte en daer gauē si malcand haer trou en reinout
beloefde daer mede te comē en te rechten tegen roel
lāt aldus scheide reinout en roelant van malcand
en elcreet sijnre straten

Dat xxi. ca. Hoe roelāt die ghenoten seide d; hi te
gen reinout campē soude en die genoten des npet
hebbē en woudē en waren daer toernich om ende
hoe roelāt quam reinout te velde. om tegē hem te
campē mer die genotē benament dattet niet en ge
schiede.

Hoe roelāt vā reinout gescheiden was reet hij
tot die genotē weder om en reinout reet met
haestē naemontal baē mit sijn swager En als roe
lant bi die genotē quā seide hi ogier roelant breng
di pewij geuāē so doedi reinout scande ist dat ghy
pewijn binnē sinen lāde hanget Swijcht seide roe
lāt tot ogier dat di scāde gheschien moet en ic seg v
ghi herē ghi moet in vrācrjct ryden en ic moet son
der lettē wede om tot beurepaer varen. Doe seide
ogier ic hoer wel roelāt wil eē monic wordē. want
hi heeft berou vā sijn misdaet en biddē den abt om
v giffenis roelāt seide swijch du v watē ogier. Doe
seide ogier tistijt dat ic swijge wāt roelant is grā.
Doe seide bisscop tulpj nu segt os edel ridē. waer
bi soudē wi kerē in vrancrjce en ghi sout hier bliuē
wat soudē wi tegen coninc karel seggen waer ghy
waert en wat ghi doet. en waer om me ghi niet mede
en quaet wāt die waerheit soude hi van ons wete
willē Doe seide die ridder roelāt ic sal v die waerō
me seggē ic heb tegen reynout een camp an ghenomē
om dat hi mi hudē die vradenis dede. en nam

mipewij daer om was hitoernich en heb repnout
 m3 vradenis beleit. Als bisscop tulpj dese woerdē
 hoerde wert hi toernich en seide Roelāt wat ramp
 hebdi gedaē hebdi reinouts doot ghesworē so en
 moechdi seluen3 otgaen sprac die bisscop tulpj gi
 hebt eē graci dat mē v n3 quetsen en mach als gige
 wapēt sijnt m3 sperē noch swairdē mer roelāt ic be
 loue v bi mī trouwe wort reinout ollegē vā v ghi
 en sulter n3 na leuē drie dagē. mē sal v mede graue
 in die aerde ogier d3 horēde wasser seer blide o doe
 seide ogier ic bid gode d3 hi v bi ge in reinouts ghe
 moet d3 gi proeuē moecht3 cracht ic weet wel hij
 en geeft o v n3 twe bonē Doe seider ic laert vā noer
 mādiē graue roelāt hebdi repnouts doot ghesworē
 ic swere v bi mī ridder scap wert repnout vā v ver
 slegen ghi en sult nēmer meer wēd heren in vrank
 rīc wi sultē v bider kelen hanghen en dit sworē de
 and ghenoten mede als graue roelant dese woer
 den vanden genoten hoerde. seide hi nu staet mi te
 sorgen want tegen v allen en can ic mi niet verwe
 ren Doe seide die vrome dunap roelant doet minē
 raet wat soude ic doē seide roelāt ic hebbere reinout
 mijn trouwe gegheuen d3 ic tegen hem cāpen sou
 de ic seg v ic en liets niet om al parīs Doe seide du
 nap roelant laet dese woerdē bliuē ic sal v raet ghe
 uen dat ghi v trouwe quijtē sult tegen repnout int
 crījt want als ghij int crījt sijt met reinout ende dē
 camp sult beginnen so sullen wp comen riden met
 haesten en ist d3 repnout dā vliet vten crpte so sidi
 wp van uwer beloftē dat ghi hē beloft hebt en ist
 dat hi ons dan niet en wil wiken so sal hem euēl ge
 schien want wi sullen hē panghen en voerē tot co

nīkarel ī vācrīc. Doe seide roelāt heer dunap gi
hebt eē valschræet gegeuē also helpe mi god ick en
sals n3 doē ic sel alleē tegē hē vechtē en berechtē mi
seluē also wi vindē bescreuē so bleuē die woerden
tusschē die genotē hier mede leggē dat si daer of n3
meer en sprakē reinout die is m3 zū swager so lāge
geredē d3 si quamē te montalbaē en als si daer wa
rē quamē hē te moet zū broed s de hē daer vriedelic
ōtfingen en daer nae quā de scone vrouwe clarisse
doe seide die vrouwe m3 eē blide gesichte d3 loen v
god edel here voert seide reinout ghi heren selsteert
en sīt blide met pew īn en doet hem te gemake ick
moet wed kerē tot beurepaer. Doe sep de adelaert
legt mi broeder reinout wat suldi indē cloester doē
reiuout seide ick heb tegen roelant een camp aen ge
nomen dien ic volbrengen moet adelaert seide we
der wat hebdi gedaen hebdi gesworē roelāts doot
dat mach ons comen tot groten scadē en weet ghy
niet dat men hē niet en mach quetsen met swaerdē
of speren als hi gewapēt is Doe seide repnout het
vaer alst mach ick en laet mīn trouwen niet als die
vrouwe clarisse dit hoerde screpde si seer. Doe sei
de maeldegīs. vrouwe laet staen v screpen. want
sal reinout eer gecrighen so moet hi stridē tegen ro
lant de hem vradenis heeft an geseit hi sal daer va
ren en ick sal hē altoes bi wesen doe sep de adelaert
gode en v beuele ic dan mīn broed. Aldus reet rep
nout m3 haesten daer hi cāpen soude en als hi sach
dat hi quam bi roelāt wāc hi sūn glaurie in die aer
de en banter bepert an en ontwapēde hē al te mael
en leide sūn harnas in sūn scilt dit ghedaen wesen
de viel hi voir roelant op sūn knien en custe spnen

moet en seide mit oetmoedige woerdē Roelāt neue
 gi sijt gmer mī bloet ic bid v vriedelic wout v ghe
 lieue d; gi mi helpē wout in mīreerē d; ic ter soe
 nē quame tegē conic karel ic woude v gaerne geue
 mī goede o;rs beiert Als dit roelāt hoerde seide hī
 staet op reinout neue en vliet wt minē ogen d; ic v
 n; en sie of hore sprekē ic bin hier gecomē om tegen
 v te cāpē o dat gi mi hude v alschelic naēt u wē swa
 gher daer om is die camp an ghenomen en no wil
 di van soene sprekē Doe seide reinout met homoe
 dige woerden en waent niet roelāt neue dat ic dit
 doe doer bloothept of veruaernis. dese oetmoedi
 cheit die ic v doe ic seg v inder waerh; icen o;tslaghe
 niet uwer viue want waer ic ghewapēt ic soude de
 camp tegen v wel dorren bestaen Doe seide roelāt
 gaet wapent v neue doe ginc reinout en wapende
 hem mit haesten en als hi gewapent was sat hi op
 beiaert hi hinck sijn scilt an sinen hals en nam sijn
 spere in sijn hant Als roelant sach d; reinout gewa
 pent was seide hi in hem seluen ic bid v gode vā he
 melrijc dat ghi bewaert mīn neue repnout dat ich
 hem niet doeren steke mit mīre spere Als roelāt dit
 in hem seluē geseit had lieten si haer paerdē tegad
 lopen en stakē māl cāder mit sulker crachtē d; haer
 speren braken en roelant viel mit sijn paert ter neē
 Als roelant gevallen was scaemde hī hē en sepde
 tot reinout ghebenedūt neue soe moeti sijn so hel
 pe mi onse vrouwe so waren steke en ontfinchich
 npe van mī leuē vā coningen of grauen waer ic pe
 quam in enigen striden distorie seit ons dat roelāt
 npe en vacht tegen so starcken man die hē vallē de
 de en j; o;rs mede. Doe nam roelāt sijn swaert die

rendael in die hāt en ginc na zj ors en seide valsc
beeste du sulste becopen dē laster. die du mi gedaen
hebeste wāt du en moges n; vdragen diē steke vā een
kit mittiē v̄hie roelāt zj swaert en woude volēt i
ne dodē mer reinout seide wat wildi volēt i n witē
het is eē stō beest sloechd ijt doot so wairdi p mmer
tot wat prijs soudi daer of hebbē de frālopfen heb
bē de manier d; si haer orssen luttel corē geuē en d;
cōt haer herē dic wil tot grotē torē ic seg v in d waer
h; ic en doe beiert geē coern metē ic doet hē voer leg
gē also veel als hietē mach. Doe seide roelāt seker
neuegi segt waer mit dese woerdē sprāc roelāt op
volentij en nā durē dael in die hāt en reinout toech
florebergē en reden te gader m; crachte dit verla
gen de genoten en quamen staphans redē na hem
luden repnout versach de genoten comen ridē na
hem toe doe seide repnout ghij hebt mi verraden
roelant quaet bastaert. nu moet ic vlien god geef
dilachter mit dese woerden reet reinout wech d; pe
voerste van die genoten was ogier. ende als ogier
tot roelant quam seide hij in spotte roelāt v grote
houerdie heeft reinout groote scande ghedaen. in
in desen camp doe ghi hē so sere staect mit u wē spe
re dat hi hem n; onthoudē en mocht hi en most val
len vā beiert roelāt antwoerde m; grāmē moede
swijch du quade scalc ogier du moges wel soe ver
sprekē ic sal dē scade op di v̄halē die mi repnout in
desen cāp gedaē heeft. nu wil ic swigē sep de ogier
mer mi verwōdē hoe reinout soe stout was dat hi
roelāt genakē dorst wāt had hi gheweest in vauto
loen menich frālopf hadde t h; f behoudē Aldus be
scāpte ogier roelāt Als die genoten alle bi roelant

warē ouerdrogē si dat si riden woude na parijs d;
welc si ter stōt dedē en reynout reet na montalbaē
¶ Dat xxij. ca. Hoe roelāt ridt saert vinc als hi vā
sinte iacobs quā en hoe hem de coninc woude doe
hāgen en hoe hem reinout met sinē broeds en sinē
oem maeldegys verlossen.

DEt is geboirt als roelāt sinte iacobs geweest
had. en wed om keerde na parijs d; hi gemoe
te ridt saert comē ridde op eē wit oers en ouolchde
eē euer seer strengelic En als hi bi roelāt quam nā
roelāt den toem vā sinen paerde in die hāt en seide
hout stille ridt saert ghi sijt geuāgē Als ridt saert dit
hoerde was hi droeulich en toech m; haestē zj swa
ert doe seide roelāt vaert m; mi neue ridt saert wāt
gi en moget v n; ōwerē ridt saert d; hoerde en wist
wat doe seide hi neue roelāt ic wil mi gaern in v ge
leide op geuē. en met v varē waer ghi wilt mer an
ders n; Met dese woerdē voer ridt saert met roelāt
Dese woerdē heeft maeldegys ōhoert daer hi hep
melic stont bi hē ludē. en reet met haestē so lāge d;
hi quā te mōtalbaē. en maeldegys te mōtalbaē co
mederiep hi tot reinout en seide spoet v geringe en
wapēt v het is te doe wāt roelāt heeft ridt saert ghe
uangē int woutte bordele en rijt daer mede na pa
rijs Als reinout d; hoerde wert hi m; toerne ōtste
kē en wapēde hē m; haestē en sijn broeds mede en
redē mit haestē so langē dat reinout roelāt sach m;
zj broed weleē walsche mīl v orde en doe sloech hē
beiert met sporē en onderhaelde roelāt en als hi bē
roelāt quā. riep hi met haestē. roelāt neue gi moet
hier latē uwē roef Roelāt antwoirde ic en sals niet
doen ic sal hē geuanghen leueren coninc karel diē

sal otfangē blidelic meren sals dodē latē al soude
ic dair om steruē Doe seide rid saert broed ic wil op
sijn geleide varē reinout sepde ghi en sult n̄z doedi
minē raet Roelant seide wed hi sal ist v lief of leet.
Doe wert reinout toernich o die woerdē. en tocch
sijn swaert Doe seide adelaert laet staē edel graue
vā merewout ic wil wel d̄z rid saert vaert i v̄r̄ijc
m̄z roelāt op z̄ij geleide Reinout wed seide d̄z seggē
broed lact wijē gaen ic weet wel dat mē hangē sal.
roelāt seide reinout neue mē sal n̄z dat en salt seide
maeldeg̃s wāt ic sal voer roelāt te par̄ijs wesen.
Op dusdaniger cōdicie voirdē roelāt rid saert ghe
uāgē i z̄ij geleide en voirdē hē tot par̄ijs en reinout
keerde wed met z̄ij broeds na montalbaē en mael
deg̃s was voer hē op wege en toende sijn cōst vā
nigromācie. en plocte veel crudē die hi te gad stiet
met dē appel vā sijn swaert. en als maeldeg̃s dat
crupt gemenct had wert hi so gelu oft soffraē wair
en voert toēde hi sijn cōst so d̄z hi out sceen en crās
en seer lāc z̄ij baert en die ogebrauwen. Den buych
was hē seer groot en de benē seer dicke en scheene
groot mismaect mēsche te wesen. Doe dede hi an tē
groot ruwemātel die lāc was aldus ghinc maelde
g̃s te montalbaē voer reinout en als hi in de sale
dus voer reinout stōt seide hi ic bid v ghi herē doet
mi doch geuē eē maeltijt broots doir gode wāt mi
hōgert seer dat gi mede deelachtich moet wesen al
mijn goede werckē die ic doe en gedaē heb al mijn
pelgrimagie die ic gedaen heb of doe sal gi stiet wel
here dat ic eē arm mā bē Doe seide reinout du seg
ges waer pelgrim voert seide hi tot adelaert ic bid
v broed doer gode geest desen armē pelgrim tetē

wāt het is eē arm mēsche Adelaert was bereet en sei
 dedat hijt gaern dede. en dede dē pelgrime eē tafel
 deckē daer hijē an sette Reinout stōt voer die tafel
 en seide tot adelaert broed doet hē geuē xxx. pōt op
 dat god. en jū lieue moed beware mī broeder rid
 saert die nu rīt met roelāt in vrācrīke Amen seide
 doe maeldegijns dair hi sat voirt seide hi ic sellē doe
 in mī gebede mer gi siet wel dat ic een arm mēsche
 bēhere en en mach nī lāge leuen. daer om suldi dī
 goet geuē een and daert bet an bestet is. want ick
 en machs nī dragē Als reinout dit hoerde iammer
 det hē dī maeldegijns dat goet wēd seide Doe seide
 maeldegijns otheit reinout en kendi mi nī neen ick
 pelgrī dī is mi leet ic en sach v nīe met ogē gi doet
 reinout en weet gi nī dat ic v te parīs dede settē op
 beiert en gi vielte tweerwerf daer of en de derde reise
 sette v roelāt indē sadel doe nopte hi beiert mī spo
 rēd seide adelaert ic seg v voerwaer het is mael
 degijns Doe seide rid sairt wie sach pe sulckē mā vā
 der cōst vā nigromāciē repnout seide sidi dat oem
 hoe wel neēdi mī broed waer ic waēde dī gi op die
 vaert waer na parīs o mī broed te helpē ic sie wel
 ic moeder selue wapēt v gi herē gi moet mede doen
 seide maeldegijns gi en uwe broeds moeder varē en
 neēt vol beiert mit v en bi mōte faucoē suldi mi ver
 wachtē wāt ic sal noch tijts genoeg comē en ic sal
 v bescheit seggē hoet mit v broeder staet Aldus nā
 maeldegijns oerlofē en reisoen a parīs dī hi eer te pa
 rīs quā eer roelāt. en maeldegijns in parīs quam
 ginc hi te houe daer hi dē conic sach sittē en knielde
 voer hē en seide god die de werlt maecte o lē v edel
 conic sege en victoriē bewaer v voer v dīet als co

nint harel dese maeldegij's sach seide hi god ōwate
di pelgrim en nā eē stoc die bi hē stont en sloech dē
pelgrim dair mede d; hien hoorde nōt en sach en
seide ic en gheloue n; meer pelgris die comē van ro
mē of ouer zee Als d; de conic seide trat maeldegij's
wat afterwaert en toēde sijn cōste vā nigromācien
en ōwandelde dē coninc sijn gedacht als dat hem
die slach beroude Doe seide maeldegij's heer conic
het en is n; goet d; alle dieuē gaē soudē als pelgri
mē wāt gi liet wel heer conic d; ic eē arm mā bē. d;
moech di here conic an mī verwe wel sien en de mi
quaet doē de doē sonde en in allen lāden daer ic ge
weest heb dair heb ic v seer horē prisen voir eē goet
mā mer god betert mi dunct ic en cās an v niet vin
dē Doe seide de conic pelgrim mīn misdaet is mi
leet mer ic en cā min; wachten voer een toeuen aer
genoemt maeldegij's god willē verdomen maelde
gij's seide wēd heer conic ic quā hud ē tot minen on
gelucke ic wout vā bordele dair gemoete ic vijf he
rē en ic had bi mi vergaēt metter bede .xx. pōt en eē
out cleet d; selue namē si. ic hoirde datter eē mael
degij's genoemt was god willē ōdomen en ic hoir
der twe nomē die eē repnout die and adelaert mer
dalō selste was mi maeldegij's de conic seide weest
te vrede pelgrī ic sal v gheuen xxx. pont voer tgeen
dat v mīn neuē genomen hebbē Heer conic waer
ic bidē wege gegaē heb dair heb ic veel doechdē vā
v gehoert. Doē woude die coninc maeldegij's doē
geuē xxx. pōt mer maeldegij's en woude s; en sep
de edel heer coninc of ic dese penningen vā v name
en ic dā quame in anderē lāden mi stonō of te heb
bē groot swar ōdriet want vōdeme tghelt bi mi

131
 mē soude seggē dat ic gestolen had mer wildi mī
 geuen xx. pōt die neme ic gaern en beuaise heimelic
 in mī cleder so dat mē seniet en vinde of mienighe
 dieuē meer an quamē en ic bid v heer conic wilt mī
 doch doen geuen eē maeltijt dat v god almachtich
 daer of loē wātic lange niet gegeten en heb. en mī
 hongert wter matē **D**e coninc dede maeldegys xx.
 cronē geuē en teten brengē maeldegys seide in hē
 seluē. heer coninc gi sult noch becopē de smeete die
 gi mi te vorē gaet conic karel seide tot maeldegys
 coemt vriēt hier sittē op dese bāc men sal v etēs. en
 drinckēs genoegh geuen vā goede spise of vā wijn
Doe seide maeldegys god loēs v here aldus ghinc
 maeldegys sittē an die tafel daer hieten soude. en
 mē brochtse hē genoegh vā spise of wī maeldegys
 at mit gemake en conic karel diēde hē selue **D**ie co
 ninc heeft eē bout vā een gebraden paeughenome
 en seide. vriēt gape en nē dit morseel ic salt di geuē
 in de eer vā gode gi en atet nie so goet **M**aeldegys
 beet mit haestē toe en vattedē conic sinē dupm me
 de en beet sijn tādē te gaē mit haesten toech de co
 ninc sinē dupm wed na hem. en ghinc sitten op een
 bāc en seide god seide di pelgrī dattu hier pe qua
 mes du hebste mi bi na minē dupm of gebetē **D**oe
 seide maeldegys mī clagēde woerdē ap heer conic
 en belget v nzen had so grotē hunger ic en mēdes
 nī te tide te crigen **A**ldus heer coninc ist geschiet bu
 tē mīn wetē mit dat maeldegys dese woerdē seide
 quā roelāt in die sale en brocht trid saert mī hē **D**oe
 seide de coninc nu verblīgt v pelgrim ghi sult nu ge
 wrokē werdē ouer die gene die v gheroeft hebben
Doe ginc conic karel roelāt te moet en hiete hē wel

coem en seide neue roelāt brēgdi mi rid saert geuā-
gen of brēg diē op v ghelepde dat wilt mi bi uwen
eede seggē Roelāt seide heer coninc ic brengen ghe-
uāgen dus doeter uwē wille mede d; v gelieft. Doe
seide coninc karel ic sal hē doē hāgen ane montefau-
coen noch vā auōt bi zj kele. Doe seide rid saert he-
re coninc d; waer te veel gien waert nie so coen d; gi
mi pinē sout willē te dodē. Doe seide coninc karel
setstu di dā tegen mi m; dien sloech hi rid saert mit
eē stoc rid saert d; coen was gēcep dē coninc bider
kelē doe bescuttē de heren den coninc en roelāt sep-
de heer coninc gi mis doet sere dat gi mijn geuangen
slaet die coninc seide weder al soude hi scāde hebben
hi set hē tegen mi. mer het is om n; mi comer of dat
mach ic sal hē doen hāgen voert seide hi roelant ne-
ue wildt hē doē roelāt āt woerde neen ic doe vracch-
de die coninc oliuier of hē doē woude diet oec otflei-
de Doe riep hi rid saert vā noermādiē en vracchde
of hi rid saert sinē neue hāgē woude twelc rid saert
mede otfleide daer na vracchde hē dē hertoge sāp-
son en seide hertoge vcozen sampson wildi mi m; j
leet helpē wreke en hāgē mijn neue rid saert ic sal
v dācke. Sampson seide wed totten coninc dat hē
n; doen en woude Aldus vracchdet de coninc van
vraerijc elc bi sond alle de rij. ghenotē diet alle ont-
seiden dat si rid saert n; hāgen en woude hoe vrien-
delic dat hē die coninc badt Die histori seic ons doē
die ghenotē den coninc ontfleit haddē dat si rid saert
n; hāgen en wouden so stōt daer een op ghenoeft
ripe here vā ripemōt en seide seer stoutelic. edel co-
ninc vā vranerijc willen mi die ghenoten louen en
swerē en haer trou te pāde setten dat si mi n; en sul-

Iē misdoē so sal ic doer uwe ere te mōte faucoē uwe
 neuerid saert hāgē coninc karel seide ripe ghi bent
 een stout mā Doe rieph karel die genotē dat si bi hē
 quamē en als si bidē conic stonden seide hitotroes
 lāt oliuier en dunap coemt en geuet hier v trouwe
 dat gi ripe nēmermeer misdoen en sult al hantch hē
 mī neue Doe seide die heren wi belouen hem dair
 om n z te misdoē des gelijcs dedē die .xij. ghenoten
 dat si ripē nēmermeer misdoen en souden al hinge
 hi rid saert dit iwozē n aile sonder alleē ogier vā de
 nemerke Doe seide die coninc en louch leggēde .ri
 pe genoecht v nu en hebdi borgen dz gi te vrede sijt
 neē ic heer dat seg ic v . mi gebreest noch eē man die
 ic meer otfie dā alle die ander . wie ist seide de conic
 heer conic het is ogier do seide conic karel tot ogier
 geeft ripe v trou . ogier seide heer conic ick en does
 n z mer ic segge so help me god hāc ripe mīn neue
 hien sal d niet lāge na leuen Als die coninc dit hoer
 de was hi ūbolgē . en seide heer ogier en geefdi hier
 uwe trouwe n z ic sal v mede doē hāgē Ogier seide
 we ic wil sien die mi hanghen sal die coninc seide
 graue ogier gi doet mi verdriet gi weet wel dz ic so
 veel heb vlozen als vā minē soen die ic voer alle de
 werlt mīde mit dat de coninc dz seide heeft rid saert
 maeldegij s ū sien n rid saert trat ogier op den voet
 en seide des conincs toern is v te swaer neue . mien
 mach n z mischen wāt ic heb versien maeldegij s .
 Doe seide ogier waer is hi neue dz segt mi Doe sep
 rid saert siet waer hi daer after sīdt Ogier seide tot
 tē conic Heer conic v toern is mī telastirh hier ghe
 ue ic repe mī trouwe dat ic hē n z misdoen en sel al
 hanget hi minē neue rid saert en al hebbe ick ripen

1113

doet mettē monde geswōrē ic en mēns metter her-
ten niet dit dede ogier op die troest vā maeldegys
Doe seide de coninc tot ripe nu heb diu begeerte en
haest v ic en sal nzeer eten gi en sijt weder omgeto-
mē rid saert seide doe tottē coninc mi dūct heer co-
ninc ghi sijt tot sware penitēcie gekomen .dat gi so
lāge an neemt te vastē want en suldi nzeer eten eer
hi mi hāt gi en aet nēmer meer . En mit dat rid siet
d; seide rup mē maeldegys de sael en liep m; ha-
tē en socht repnout diē hi vāt bi mōte faucoē m; jū
broeds en als reinout maeldegys ōsach hiet hij hē
welcoē en seide mīn lieue oem segt mi heeft roelāt
oec waer genomē na mīn broed rid saert. Maelde-
gys seide so als ic sach seer qualic dies moech di roe-
lāt wel dācken mē brengt v broed wt om te hangē
Als reinout d; hoirde was hi bedroeft en seide wie
sal so coenē mā wesen die mī broeder hāgē sel doe
seide maeldegys .het is ripe vā ripemōt Help se-
de reinout en was daer niemāt vā al mī hoge ma-
gen die daer tegen dorstē seggē. Maeldegys seide
neēt reinout sond alleen den starcken ogier. Doer
waer seide reinout mi waer leet had ickē verslegē
als mi vochtē in vaucoloē en hi ouer de dor doene
vloech doe sprac maeldegys tot reinout laet ōs va-
ren int wout so dat ōs ripen zen mach verspien ick
doet gaern seide reinout dus redē si i eē hagedocht
ondereē boem en namē starcke wair na de galghe-
ter wilē si dus onder dē boem satē so seide maelde-
gys tot reinout ic heb alte wonderlic mittē coninc
geuarē als ic eerst in die sale quā vloech hi mi dat ic
goetelic ōd zoech en bi mīnre constē dede ic hem de
clach berouwē en ic clagede seer ouer v d; gi mi be-

roeft had en xx. pōt genomen en dien dede hij mi we
 der geuen doe badt ic hē dat hi mi teten woude ge
 uē welc hi dede en hi diēde mi seluer en woude mi
 eē morseel geuen. en doe hij se mi inden mont stekē
 soude beet ic hē in sinen dupm en doe ginc hi sitten
 op eē banc en sach mi lelicaen als maeldeghijs dit
 dus rein out ōtelde quam de heren so sterckē vaech
 an dat si slapē mostē. en ter willen dat die herē dus
 sleepē quā ripe mit ritsaert bi montefautoenende
 ripe seide tot ritsaert climt die les op sonder toeuē
 nu sal ic sien wat hulpe dz v comē sal Als ridsaert
 sach dz hi de leed op gaē most en niet en ōnam van
 maeldeghijs of rpinout sinē broed. daer sijn hoep
 op stōt began hi seer droeuich te werdē en meende
 dat hi heel ōgetē was en seide tot ripe mit droeuen
 moede ic bidde v ripe laet mi mī gebet doē. dz god
 mī siel bewaren moet als si wtē lichaē scheit. Doe
 seide ripen ridsos die hi bij hem hadde heer laet rid
 saert sijn gebet lesen. dz god sijnre sielen gedenckē
 wil en sinte michiel Doe seide ripe tot ridsaert spre
 ket v ghebet doe viel ridsaert ouer zij kniē en seide
 O here ic bid v oetmoedelic dz gi mī siel ōtfermen
 wilt en brēgē se in v rīc O waerdige here doer v ne
 der dalē in mariē wt den scoot uwes vaders en vā
 mariē waerste gebozē soe wil mī siel ōlenen rust
 en bi v te regnerē. en ōgeeft mi mī mēsaet die ic
 mēsaen heb vā mī kintsche dagē tot nu toe. O
 waerde maget maria en moed bidt uwen ghemin
 den soen dat hi mi mī sondē ōgeue daer ic in ghe
 bondē ben also hise ō gaf maria magdalena i sime
 onshups daer si ōs heren voetē natmaecte mit ha
 ren tranē en droech dese mit harē hare. en lieue he

Confessio
 Mariae

re wilt mi vlossen wt'er noot dair ic nu in ben dz ich
niet en sterue desen scadelikē doot Als rid sairt syn
gebet geepndt hadde stont hi op en ghinc tot rypē
en seide ripe nu doet met mij dat v gelieft het vgae
mi soet mach doe seide ripe tot rid saert slint op en
ghi sult sien wpe v helpē sal hier sal ic v vāden liue
rouen en sult te hāts an die galge hanghen. en soe
v doot vfaen ic segge v rid saert had ic hier reinout
en maeldegys ic soudse hier bi uwer siden hāghen
om v te meerder scāde te doē. Als rid saert dit hoer
de sprach hi in hē seluē god bewaerse vā sulcker py
en als rid saert noch npemāten vnam begā hi wee
moedich te werdē en seide in hē seluen nu heeft my
maeldegys mij oem qualic waer genomen En m
desen ghedachtē clā rid saert die leeder droeflic op
en droech het strop in sijn hāt seer meschopende. en
nz wetende hi en soude steruē Als rid saert op de le
der ginc en te haluen was wert bepaert siende nae
de galge en vkende ritsaert reinout en sijn broeder
slepē noch harde vastē bepert sloech reinout daer
hi lach dat hi daer bi ontsprāc wt sinen slaep. ende
wert toernich op bepert dair om en seide bepert dz
di god scēde waer v slaetstu mi so seer dit ben ic im
mer ongewoē Met dese woerdē sprāc repout op
en sloech sijn ogen nader galgen en sach sinen broe
der staēde bi na int hoechste vander galghen daer
mē soude hāgen reinout dit siende spranc op bep
aert en sijn and broeders mede op haer paerdē en
deredē na der galgen. Ripe dit siende wert seer v
uact en seide. rid saert neue v coēt grote hulpe om
v te vlossen wāt ic spe reinout comē ridē op bepert
so vreselic oft hi v woet waer ic en hinger v n om al

le die werlt dat ic v hier brochte dede des conincs ge
 bot Doe seiderit saert mit grot v̄driet ripe gi moch
 tet wel ontberē dat gi met minzen spottet ripe sep
 de ic en doe waerlic so mi god goet ic sal v die ogen
 ontbindē en latēt v sien en als rid saert die doer vā
 den oghē was sach hi sijn broed reinout comen op
 bepert en sijn and broeders mede en sijn oem mael
 degijs mit dz rid saert dit sach v̄blj̄de hi hem en sei
 de ripe ghi waert bet te houe gebleuen dat gi mi v̄
 maet te hāgen suldi swaerlic becopē. maeldegij̄s
 was alrijt voir beperten als si bider galgē quame
 liet maeldegij̄s zj̄ spere sinckē en wouderipe doer
 stekē en wreken rid saert. Doe riep reinout dz h̄ij̄s
 n̄z doen en soude doē liet maeldegij̄s ripe staen en
 ghinc houwē en stekē on̄s sijn knechtē en repnout
 is on̄s die galge geredē. en sloeth ripen optē helm
 dat hi viel vā on̄s leder doe seide reinout tot ripe du
 valsche tprā. god doe di steruē der quader doot dz
 ghi v p̄j̄nt te v̄doen rid saert minē broed ripe viel
 op zj̄ kniē voer reinout en bat genade seggēde rei
 nout edel rid̄ wildi mi latē leuē ic sal v gheuen ri
 pemont Reinout seide wēd neē ic niet ic en liet v n̄z
 leuē om al de werlt Doe nam repnout ripe bij den
 helm en brochtē ter galgen. Doe seide rid saert ick
 bidde v broeder geef mi ripen wapenē wāt die co
 ninc heeft hē beloest grote scat dz sal ichem eplschē
 Doe nā repnout die wapenē vā ripen en gaf se si
 nen broed rid saert en reinouthinc ripen als dz ghe
 daē was seide reinout gi heren laet ons weder een
 gekeer doē na hups mer rid saert seide eer ic t hups
 keer sal ic tottē coninc ridē en eplschē hēt goet dz hp
 ripen beloest hadde doet dat broed wj̄ sullē v hier

wachtē wāt ghi wed̄ keert met dese woerdē spranc
ridsaert op ripē oꝛs en̄ sloecht met sporē en̄ reet pa
rijs En̄ als hi bi parijs quā v̄sachen die coninc en̄
was gelegen bouē opt pallaps in een vepnster. en̄
de biden coninc lach ogier Als de coninc ridsaert v̄
sach wanēde dattet ripe was seide h̄j nu sie ic wel
dz ripe stout is hi heeft gehā gē ridsaert te mōte fau
coen dat sie ic wel nu sel ic hē sijn leen v̄meren ende
geuen hē stedē en̄ slotē Als ogier dit v̄hoerde wort
hi droewich in hē seluē. en̄ liep met haestē indē stal
le en̄ sadel de bropforte en̄ leidē wtē stalle en̄ spāde
sijn sporē en̄ spranc op sijn paert en̄ reet na monte
faucoen Als dit de coninc sach was hi veruaert voir
ripē en̄ seide Ic duchte dz ogier ripen slaen sal ende
riep tot z̄j baroenen dat si hē wapenen souden en̄
selue wapēde hē die coninc mede. en̄ spranc op sijn
paert en̄ volchde ogier die vorde vorē was. Ogier
is birijtsaert gecomē en̄ waende dattet ripe waer
en̄ sepde tot hē segt mi ripe hebdi m̄j neueritsaert
gehangen ic seg ven mochen v̄dingē niet die pelijf
ontfing hē en̄ sal v̄ hier ter stede thoest van uwen li
chaē singdē. Als ridsaert sach dz ogier was verbol
gen seide hi tot ogier ogier neue steket op v̄ swaert
ic sal v̄ de waerh̄z seggē ripe is selue hangen. als
ogier dz hoerde verblide hi en̄ seide doet v̄ helm of
ic seg ven sidi n̄z m̄jn neue ridsaert so waerlic help
mi god ic sel v̄tlif nemē laet ic des so moet ic ramp
hebbē. met dese woerdē dede ridsaert den helm of
en̄ liet ogier sijn anlicht siē Doe seide ogier ritsaert
neuerijt v̄a hier wāt coninc karel volghet mi naer
stelic en̄ souden mi gaerne slaen waert dz ic ripen pet
mes daē hadde aldus seiden die heren van malcā

der Ogier reet wed om naden coninc. en ridt saert
 hil bi e berch en ogier wachte dē coninc. Als ogier
 bi den coninc quā vraechde die coninc ogier waer
 om dat ripe nzen quam en wat auentuer hem ghe
 boert was Doe seide ogier dat hi rid saert ōhangē
 had en hadde hij bi hē mogē comen hi soudē ghe
 doot hebbē Doe seide coninc karel heer ogier ghi en
 sult n; so koen wesen ic sel hem wel te rechte houdē
 tegen alle die gene de hem deren mogen Ogier at
 woerde dat suldi heer coninc an de galge te parijs
 Coninc karel en hoerde de woerdē niet en reet den
 berch ned en riep coemt voert ripe vā ripemont. ic
 segge v inder waerh; v goet sal ick v ōmeren en be
 schermē dat ghi geen so koenen man vinden en sult
 die hē tegen v soude dorren ōmeten quaet Doe sei
 derid saert o valsche coninc soude gi goet geuē dat mē
 mi hāgen soude dat sal v qualic ōgaē. rid saert liet
 die spere sinckē en reet optē coninck. Als dat die co
 ninc sach sloech hi met zij swaert de spere in stuckē
 en als rid saert verbi hē liden soude sloech hij hē dz
 hi vādē paerde viel Rid saert spranc weder op sijn
 voetē en ginc tegen dē coninc Doe quam reinout
 en reet optē coninc met sijn spere en stacken dat hē
 voer hē ter aerden viel Als reinout sach dat die co
 ninc geuallen was vāden peerde seide reinout mit
 soete woerdē heer coninc sit wed op v paert en rijt
 te parijs Doe sprac de coninc reinout wat hebdi ver
 nomē sidi gecomen om mi lachter te doen pa ic he
 re coninc wāt te montefaucoē heb ic ōhangen ripe
 die ghi geboet dz hi mijn broed hāgen soude. Doe
 seide die coninc des bē ic te onureden mettien riep
 die coninc zij baroenen en seide. Waer sidi neue roe

lāt reinout is ghecomē binnen mīn lant. en heete
mi scande gedaen coemt helpt mi nu vanghen den
moerdenaer als reinout vā de coninc dese woerde
hoerde seggē wert hi toernich. en sprac van bepert
en nā den coninc tegen sinen danck. en werpen op
bepert en swoer bi zjre trouwē hi soude geuange
bliuē dit o sach roelāt en oliuier en menich edel frā
sops de grote begeerte hadden om harē here te hel
pen. Hier en binnē was rid saert gecomen tot sinē
paerde en ginchouwē met sijn swaert ond de fran
sopsen daer na quā wrid saert ende dede mede veel
vromicheit en adelaert viel mit sijn broeders in de
frā sopsen daer si theer dicke sagen en maeldegys
volchde na Roelāt ogier oliuier en dunap volchde
reinout om te olossen den coninc al dat si mochten
Reinout dus ridende mettē conic. was beureest o
sijn broeds dien och after warē. dat si inden stride
bliuen soudē en te seer o ladē waren vā volc. ende
soude hi hē liden helpen so most hi den coninc la
ten En als reinout sach dat hi sijn broeds n z helpē
en mocht hi en most dē conic quijt wesen werp hij
hē vā sijn paert tegen die aerde dat hē therte brekē
dochte. en bepert sette hē ter vluchte met repnout.
en als die conic sach d z hi repnout en sijn broeders
n z volgē en mocht keerde hi met sijn volc droeuich
in parijs wāt hē waren wel hondert man of gelle
ghen en reinout met sijn broeds keerde m z vroech
den tot montalbaen.

Dat xij. ca. Hoe maeldegys geuanghen wert en
gebroecht coninc karel en hoe hē coninc karel han
gen woude en maeldegys badt d z hi beide tot des
anderē dages en hoe maeldegys wt brack en nam

die genoten haer swaerden mede

DEt is geboert een wijle na d'z reinout zyn broe
ders vloost hadde dat oliuier soude rijde iage
in een foreest bute parijs en quam op een berch ride
daer sach hi benede int dal een man d'z hij in hem sel
uen lange twijfelde oft maeldegys was of n'z. ten
leste wert hi henennende om dat hij wist dat hi hen
dick vanderde ouermits syn coste oliuier v'wond
de waen hi come mochte en so snel was. want ouer
mits syn snelh'z v'kende hi hem. Oliuier spranc m'z
haeste op syn paert en reet na maeldegys. en als
hi bi maeldegys qua greep hij hem bi den mantel
onuersien eert maeldegys gewaer wert Staet stil
letouenaer ghi syt geuangen wildi v op geue of n'z
ic sal v in v'acrije voere tot coninc karel. als mael
degys dit hoerde was hi onueruert en sprac wat
achter. en toech zyn swaert en oliuier toech t'syn. en
vloech mit n'gdena maeldegys. en maeldegys die
koen was ontspranc de slach. en vloech nae oliuier
mer oliuier bescuttet mit zyn swaert soe dat maelde
gys syn swaert wter hat vloech als maeldegys zyn
swaert hadde vlozen was hi toernich in hem selue
en oliuier heeft an'werf na maeldegys gesleghen
maeldegys die so snel was dat hi de slach o'tsprac
seide tot oliuier ic wil mi geuangen geuen Oliuier
seide ic sel v te parijs voere en leueren v den coninc
van v'acrije mit dese woerde reden si te samen so la
ge dat si binnen parijs quamen voer de coninc. en
als die coninc oliuier sach seide hi met soete woerde
Oliuier hoe ist met v bregdi mi maeldegys geuan
gen oliuier seide ia ic heer coninc. die coninc sepdet tot
maeldegys o du valsche dief nu lest ledē do rit saert

hier geuangen waren men hem hangen soude soe
soude ic u doer gode eē leker morseel in v mont ste
kē en gi beet mi dat mi swaerder was te liden dan
dat ridsaert bi uwer constē ontquā en rjpe gehan
gen Maeldegj's dit horende vanden coninc seide
hi heer coninc nu ist die lesten dach dat ic u mach sca
dē de coninc seide valsche dief gi segt waer nochtā
hebdi clene sorge maeldegj's dochte ghi segt waer
Doe seide die coninc ic sal u noch vā auont doē hā
gen maeldegj's seide here coninc laet mi doch leuē
tot morgē Doe seide die coninc gi sout mi ontlopē
voer den dage ic en sal n̄z. seide maeldegj's en ick
sal u oec borge settē laet mi leuen. Die coninc seide
rope soudē u borge wordē maeldegj's seide tot oli
uier wildi mi ōborgen oliuier pa ic maeldegj's sei
de oliuier ic doet gaerne Doe seide de coninc heer oli
uier alleē moechdij's n̄z ōborghen maeldegj's
vraechde roelāt of hi hē ōborgen woude twelcroe
lāt gaerne dede en seide here coninc ghi en dorst niet
sorgen. ic en oliuier sullē ōborgen maeldegj's dat
hin̄z ontlopen en sal voer den dage. ende ist d̄z hijt
doet mē hāge ons bepden voer hem Doe seide dpe
coninc en loech d̄z is pmer borge genoeg Als dit
gedaen was geboet de coninc dat men eten soude.
die coninc dede twe en twe te gader sitten van dpe
twalef genotē en selue sat die coninc alleē Doe sep
de maeldegj's here coninc al uwe genotē sijn gese
tē mer ic bē ōgeten en ic wil bi u comē here coninc
als de coninc hoerde die scempige woerdē vā mael
degj's wert hi gram en seide quaet dief hoe dordi
sprekē waer ic geuange als ghi ic en mocht min̄z ō
blidē wāt morgē wilt god sal ic u doē hāgē doe sei

de maeldeghe heer coninc. heb ic noch tauōt respijt
 pagi seide die coninc. mer morgē vroe sal ic v doen
 hāgen. Doen seideroelāt maeldeghe swiger stil
 le en coemt met mi etē gaerne seide maeldeghe ick
 moet noch tauont v zolc wesen en singē inder salē
 liedekhe amozens en vā minnē. Aldus ginc mael-
 deghe bi roelāt an die tafel sitten eten en als teer-
 ste gerecht was op die tafel geset hief maeldeghe
 op en sanc een lustich liet met soeter kelē Doe seide
 coninc karel lust v noch te singē maeldeghe ghi en
 saecht npe mā die bliō was dan ick. om dat ic leuē
 sal tot morgen ic hoer wel maeldeghe gi waēt mit
 uwen sanc die galge te ontgaen mer mi verdoeme
 god gien sult te nacht geuāgen legghen in die kerc-
 ker Als die maeltijt gedaē was. nā die coninc mael-
 deghe bider clere en brochte hem seluen in die van-
 genis en dedē slupten mit soe veel p sers twee paer-
 denen haddēs niet mogen dragen Doe seide mael-
 deghe ic seg v heer coninc ghi en doet mi ontslupten
 en beter herberge hebbē of ic sal v mīnre crach-
 te ontlopē Die coninc seide maeldeghe moech di
 mi nu ontgaen ic geue v te baten alle de inder hellē
 sijn. Doe seide maeldeghe heer coninc scelt mī bor-
 gen dā quijt die coninc seide ic begheer die borgen
 nī Doe seideroelāt heer coninc ick begheer mīn
 borchtoch quijt te zī en ic mede seide oliuier om dī
 maeldeghe moet in die kercker leggē. so wil ic mī
 borchtocht quijt wesen. Doe seide de coninc gi herē
 ic schelde v vand borchtocht quijt maeldeghe sep-
 de gi herē ic wil v gode beuelē en sijn moed ic wed-
 de ic sal eer midnacht mi dese last quijt makē doe
 seide de coninc quaet dief hoe soude dat doē oft be-

ginnen ic heb v̄ h̄mer p̄fers ghenoech om ghedaen
ic sal die genoten tenacht den toren doen wachten
Alst t̄jt was ginc die coninc slapen en̄ die genoten
wapēden hem en̄ gingen leggē voer dē toren daer
maeldeg̃s in was eer mid d̄ernacht quā toechde
maeldeg̃s sijn const vā nigromancien. so dat die
bopen en̄ alt p̄ser d̄z hi om sijn l̄f had vā hē viel en
de die genotē makede h̄j slapēde seer vast d̄pe den
kercker wachtē en̄ die doer vāden kercker ghinc o
pen en̄ hi ginc wt totten genoten en̄ heeft se op mal
cander ghelept. en̄ nā haer alre swaerden daer nae
ginc hien̄ ontloet des drossaten camer en̄ nam me
de vā coppē scalen ende gout so vele als hi dragen
mochte en̄ ginc na montalbaē Reinout die te mont
albaē was en wist hier n̄z of d̄z dit sinen oem boer
de en̄ als reinout op eē nacht lach en̄ sliep dochthē
in sijn slaep. d̄z sijn oem maeldeg̃s aen een boem
was ghehangē reinout wert vā vare wacker ende
stont op metter haest en̄ clede hē daer na wapende
hi hē en̄ seide in hem seluen. **O** goede ihesu ic bid v
dat gi m̄j oem bescermt voir enē scandelijhē doot
Als reinout dit geseit had sadelde hi bapaert. ende
sprācker op en̄ reet tot maeldeg̃s daer hi was en
de clopte an die poert die portier quā en̄ vzaechde
wat hi begeerde **D**oe seide reinout segt mi portier
waer is d̄j here die portier septe serten̄ ic en weets
n̄z. Als reinout dit hoerde wert hi rouwich en̄ reet
nae par̄s tot hi quā te montefaucoen en̄ sach dat
ter niemāt ane en hinch doer welc sijn hert seer ver
bl̄jt wert mettiē sach h̄p tot hem waert comēde eē
wēsch so seer stenēde of hirechtenoirt gestorūē sou
De hebbē reinout wert eē wepnich v̄uairt en̄ meen

do oft die duuel geweest had en seide bistu vā gode
 seg mi wpe gi sijc Doe seide maeldegheys ick ben v
 oem mer ic sie wel gi hebt mi heel vgetē Doe seide
 reinout ic en doe oem mer seg mi ic bids v waer me
 degi dus seer geladen coemt. ic salt v seggen seide
 maeldegheys oliuier hadde mi geuāgen en leide mi
 tot conick karel daer swoer de coninc dat hi mi han
 gen soude Doe badt ic dē conic dat hi mi liet leuen
 tot des anderē dages dit beloefde mi den coninck
 doe dreef ic solaes en genoecht dit toernde dē conic
 en leide mi in die kercker. en dede mi ane doen seer
 veel piers twe paerdē en soudē niet gedragē heb
 ben oec dede hi dē kercker wachtē vā dē rij. ghenotē
 ten nochtās ben ic hē ontcomen. en heb hem grote
 scade gedaē het vgae soet mach wāt ic heb den ghe
 notē haer swaerden genomē en hebse op malcand
 gelept Doe ginc ic in des drossaten camer. en nam
 mede al dat ic dragen mochte en heb mi seluē gela
 dē dat ic qualic sal mogē dragē. Doe seide reinout
 oem naem di ogier sijn swaert. maeldegheys seide ic
 en liet niemāt n. repnout seide oem dz was quaet
 dat ghit naemt maeldegheys seide hadde ic ogier zj
 swaert ghelatē men soudē voer den coninck ghe
 wroecht hebbē dat ic bi hē ontgaen waer so soude
 ogier daer grote last of gehadt hebbē en v driet doe
 hiet reinout maeldegheys op beiert sitten twelck hū
 dede. Aldus redē si na montalbaē met grote haest
 Coninck karel die slapē gegaē was en beuolen had
 die rij. ghenotē dat si die kercker wachtē soudē dat
 maeldegheys oem vāden nuer heema kinderē npet
 en ontginghe lagen in een vasten slaep. Ende alst

dach begante werdē sprāc die coninc wt sijn slaep
en cleder hēē als hi ghecleet was. ghinc hi nae den
kercker om maeldegij's vroe te doen hāgen en als
hi bidē toren quā sach hij sijn baroenē legghende
al op enē hoep doe docht die coninc wel d' maelde-
gij's ontgaē was en was rouwich daer om en riep
lude staet op roelāt neue wi hebben maeldegij's v-
lorē met dat de coninc dus riep wordē alle die ghe-
notē wacker Doe seide roelāt help god w'je mach
ons dus geleit hebbē mettien taffe roelant naedu-
rendaē z'j goede swaert en als h'j's n'z v'ndē en cō-
de werthi rouwich En dāder genotē tasten mede
na haer swaerdē die oec alle v'lozen waren Die co-
ninc dit horēde wert toernich en seide had ickē we-
deric soudē hāgen Ogier antwoerde den coninck
het waer al om n'z al haddi hem bi die galge en ghi
waende d'z ghi hē hinct hi soude v' nochtās ontgaē
en nemē vā v' goet dat hem beliefdē Doe swoir die
coninc dat hi hē te montalbaen niet en soude laten
onthoudē noch in geen lāt. hi en soude hē hangen
en hi soude die swaerdē daer sulue halen

Dat xiiij. ca. Hoe coninc karel montalbaen belach
en reinout daer wt rupmde in eē ander casteel dat
die coninc mede beleide en hoe vrou apa reinout m'z
sijn broeds soene verwerf tegen coninc karel.

Die conic dede al sijn lāt doer hereuaert biedē
 en ōsaemde eē groot here en toech nae mont
 albaen dz hi beleide sterckelice en dede rouen en ber
 nen al dz in reinouts lāt was butē vesten Roelant
 sende enē bode an reinout dien hi dede bidden oft
 hi hē durendael weder geuē woude. die bode ginc
 so lāge dat hi voer repnout quam dien hi sijn boet
 scap seide Als reinout vanden bode de begeerte vā
 roelāt ōstaen hadde seide hi den bode segt roelant
 minen neue dat ich hē gaerne sijn swaert weder ghe
 uen wil en al dpe genoten mede alsoe vorde als sp
 mi soene beiaghen ane coninc karel die bode sepe de
 roelant wat hē reinout gheleith hadde ender oelant
 seidet die genoten voert ende die genoten ouerdro

8 iij

gen dat sijt gaerne doen wilden. Doe seide ogier
mochtē wi soene beiagen aendē mogenden coninc
karel icken gauer n3 om hoe veel goets dat si gauen
Doe seide roelāt dese woerdē sal segghen tulpijn.
met desen woerdē gingen si in des conincs pauwe
lioen en grueten den coninck. dat ghedaen wesen
de seide bisscop tulpj here coninc ghi siet wel mon
talbaen staē hier voer os daer wi voer legghen. en
de het casteel is so vast dat si geen sorghe en dorren
hebbē daer v neuē in sijn god laet hē recht gesien.
heer coninc gi moet haers genadich sijn wi biddēs
v minlic heer coninc dat ghi die baroenen in graci
en ontfangen wilt. Want waer die paps gemaect
so mochtē wi op die heiden varen ende verdriven
gods viaden en haer landen winnē Doe seide dpe
coninck dat hijs n3 doen en woude. Mer ick sal dit
doen ic sal dair een bode senden ende doē hem vra
gen of si hē op geuen willen. ende comen in minen
handē elc gebonden met een touroe ende met hem
te doen minē wille wes mi beliest die bisscop sprac
en seide wie sal dair de bode of wesen doe seide roel
lāt hier en is n3pemant so stout die de boetscap sou
de dorrē bestaē. Die coninc seide roelāt neuē gi sult
selue die bode wesen en seggen reynout wil hijt n3
doen dat ic hem ontbiede icken sal in sijn lant den
nen steē n3 latē optē āderē. Doe seide roelāt ic salt
doen en n3 desen woerdē reet roelant nae montal
baen en als roelāt daer voer quā liet hem die poer
tier in en roelant trat van sijn paert ende ghinc in
die sale daer reinout was en groete hem ende al d3
daer was ridders en knechten Als hi dat ghedaen

hadde seide hitot reinout Edel ridder reinout ic ben
 met eē boetschap de welcke is dese Die mogende co
 ninck karel ontbiet v. en wil dat ghi coemt en valt
 hem te voet wollē en baruoet. en bloets hoeft met
 alle de vā montalbaen een tou om uwe hals hebben
 de en dan sal die coninc sijn wille met v doen dz hē
 belieft en doe di des niet hi sal al verderuē al dat in
 v lāt is en dat hi v can vangen ende v broeders hē
 sal v en uwe broeder doen hanghen ende v kinder
 mede Doe seide reinout met hoemoedigē woerdē
 die mā is waerdich dē doot die doert drepghen vā
 eē lants heer op geuen sal goet eer ende lijf mer roe
 lāt neue ghi sult seggen den eedelen coninck karel
 dat ic hem gaerne geuen wil dorpen ende stedē. en
 mīn slot montalbaen. en wilt vā hem ontfangen
 te leen. en ic wil hem gaern helpen mit liue en siele
 en hem niet begheuen om anxt of om vrese noch in
 geender noot. en ist dat hē ons hier int lant nē sien
 en mach so willē mē garen ouer zee treckē ende het
 crups anenemen. en bliuen daer doer sinen eere se
 uen iaer en ist dat hem dz nēpet en genoecht segt hē
 dā dat hi hē wachte ic sal hem scaden daer ic mach
 met rade en mē dade. Doe sepde roelant edel neue
 reinout het wert garen gedaen ende scheide soe vā
 repnout en reet totten coninck ende vertelde hem
 dat hē reinout beuolē hadde. Ende als die coninc
 dit oostont wert hi seer toernich ende dede sine engi
 en en paulioenē voert cruden. ende stellen tot bi
 poertē vā montalbaen als reinout dz sach dede hē
 wapenē alle die binnē den castele waren en sat op
 bepert ende sijn broeders satē op ander paerdē dē
 reden si int frāsche heer en reinout reet voer mē bei

ert en velden menigen man ter doot ende sijn vole
wacht mede seer manlic tegen dye fransopsen Repi
nout voerde selue de standert ende reet op een frā
sops die hi doerstat dz hi doot ter aerde viel Die co
ninc dz siēde dat reinout was in zj here riep hi seer
strengelic op die genoten van vrancrijk. ghi herē
stelt v ter weer Als die frāsopsen die coninc dus hoir
den roepē redē wel thien dusent ridders op reinouts
volc die reinout heerlic wederstonden. Coninc ka
rel dit siēde noepde zj ons mit sporen ende riep vol
get mi na neue roelāt ende oliuier dunap. ende ba
wier. en alle mijn genoten. of ghi v leen behouden
wilt Aldus reet die coninc met spore na reinout en
als reinout de coninc sach vloech hi voer hem. doe
riep de coninc reinout coem steket teghen mi. Repi
nout atwoerde heer coninc die stekes v bereit repi
nout noepde bepert met spore ende reet opte coninc
so crachtelic dat hi mette orse vallen moeste ende
waer daer gebleuen had gedaen roelant dien be
scutte doe riep reinout ghigascoense slaet voort wi
sulle die frāsopsen verwinnen als coninc karel dit
hoerde riep hi mit fellē moede du selste liegē du tru
wāt reinout versloech menich mā ende sijn broed
ridsaert. en maeldegys dede oech wonder metten
swaerde coninc karel versach maeldegys. ende reet
met nide op hē ende dit balch maeldegys. en reet
weder op de coninc die coninc dede maeldegys gro
te scāde want hi stat sijn ons onder hem doot. ende
maeldegys most vallē ter aerden terstont stont hi
weder op en ghinc vechte metten swaerde daer hij
menich fransops mede vloech des reinout seer bli
de was ende redē wed na montalbaē want si moe

de warē vā vechten. Als dit coninc karel sach was
 hi droevich om dat hē repnout ontreden was Die
 historie seit ons dat den coninc geseit wert hoe dat
 reinout groot volc verslegen had ende hem heerlic
 gemeert Doe seide die coninc gi herē laet die woer-
 den bliuē repnout heeft mi so veel scade gedaen dz
 hūs mi nēmermeer beteren en mach. Dye historie
 seit dat die oerloge duerde seuē iaer. die heren heb-
 ben den coninc so veel gebeden als dat hi perlemēt
 houdē soude om te sien of men dz oerloge vsoenen
 mochte Als reinout dese maer vhoerde toech hy tē
 parlemēte tottē coninc en als hi voer den coninck
 quā gruete hi hē segghēde Edel heer coninc god
 die doer os sterf andē cruce bewair v edel here Co-
 ninc karel dit horēde seide wat gruetsu mi daerstu
 mi so veel scadē gedaē hebste reinout seide heer co-
 ninc ic wils v in boete staē en beterent na mijn ver-
 mogen en heer coninc waert uwē wille. soe willen
 wi ons op geuen behouden lyf en goet Die coninc
 hiet reinout en sijn broeders achterwaert staē wāt
 hi woude hē met sijn maghen daer op beraden die
 coninc had tot sinē rade griffoē en allozeit forchier
 en galeram dit maren dien austeracts ludē dit wa-
 ren die mede lettē dat die genotē tot ronseuale ble-
 uē Forchier seide totten coninc. edel heer coninck
 wilt na mi horē reinout is hier te perlement gheco-
 men ghedēct v dē dach niet dat hi versloech vwen
 soen lodewijc van vrancrij den ionghen coninck.
 sint heeft hi menigen ridder verslegen bi vaucoloē
 als foukē en verrij sinē swager Dese redene hoer-
 de ogier en quā haestelic tottē coninc en seide swij-
 get ghi fortlier en laet mi spreken ghi sijt valsche vā

gronde gien sout n̄z comen te perlement bij enigē
goedē mā Doe seide die bisscop tulpijn ogier th̄is
waer dat gislegt wāt si rieden v̄ heer coninc dat ghi
most oerlogen twelc met bosen rade gedaen was.
en̄ nu willē si v̄ met valschen bosen rade tegen rep-
nout doē oerlogen mer heer coninck doet m̄j raet
tē sal v̄ n̄z quaet wesen laet reinout ter soene comē
en̄ sine broeders so moghen wi mit v̄ varen op dpe
sarasijnē en̄ winnē haer lant wāt daer en soude dā
wesen geē sarasijn of heidē si en soudē moetē haer
lant vā v̄ te leen houdē want men soude tot genen
tiden tegen reinout of sine broeders stridē mogen
Doe seide die coninc ic en hebber niet mede te doē.
ic en wil van v̄ raet n̄z horē of doē wāt ap m̄js kin-
der hebbē mi veel lachters gedaen met desen woer-
den seide d̄z perlemēt ende die coninc swoer d̄z h̄j
met sijn broedrs hangen soude Doe seide repnout
karel oem so wacht v̄ dā wel voir mi dach en̄ nacht
wāt ist dat ic v̄ in enige manieren vangen mach so
moechdi v̄p wetē dat ic v̄ hoeft vā den bupke slaē
sal Als die coninc d̄z vā reinout hoerde was hi toer-
nich en̄ seide du bedrieger setstu din och tegen m̄j
reinout seide ia ic heer coninc om dat ghi niet en be-
geert te soenē Ald̄ seide reinout m̄z onmoede vā
den coninc en̄ reet m̄z sijn broedrs op montalbaen.
Coninc karel dede dē casteel bestormē ane allen si-
den reinout quā met a! sijn volck wt. daer began
die strijt bitter te werden en̄ groot die heren reden
tegen malcander en̄ staken dat die paerden op ha-
re hamme satē. ende maeldegheys had den coninc
bina v̄slegghen en hadde ghedaen oliuier ende roe-
lant en̄ dunap van bamere ende de coene ogier dese

scheidē die herē en holpē den coninc weder te paer
 de doe sloech roelāt op maeldeghe sulcken slach
 daer hi zyn cracht toe dede d; maeldeghe in omacht
 viel ter aerde als roelāt dit sach bant hi hē handen
 en voetē en voerdē in des conincs tēte. aldus was
 maeldeghe geuāgen en gebrocht tot coninc karel.
 Morante vā d riuieren reet op ritsaert en ritsaert
 weder op hē met sulcker cracht so dat haer beyder
 sperē brakē en vielen vanden paerde int sant. mer
 ridsaert was eerst op en ginc slaemettē swaerde so
 vreselic d; hi wed te paerde quā doe reet wt salomō
 die here vā bartangē tegē adelaert en adelaert we
 der op hē en onderstachē so seer metten scatte. dat
 salomō die here vādē paerde viel in onmachtē dit
 sach forstier en hadde art d; hi daer bliuē soude. en
 reet op wridsaert en hi weder op hē so d; hi forstier
 doerstac dat hi doot ter aerde viel des hadde karel
 grotē tozē en riep monpope. en d; hoerde repnout
 en docht wat sal geschien ende die ghenoten reden
 after harē here mer karel reet op wridsaert dat ver
 sach reinout. en nam eē starke glauie ende reet op
 coninc karel met sulcker cracht dat die coninc val
 lē moste vā den paerde en reinout reet in die meeste
 porse en riep slaet voert gi heren van montalbaert
 soe helpe mi god ic sal den coninc verlaen coninc
 karel horēde dit. en was daer om seer verbolghen
 en seide god geef di schande du bedrieger du en co
 mes en verlaeste mi die coninc spranck op sijn ors
 en ōhief sijn swaert iopeusen. en waende repnout
 te slaen mer bepert ōt droech hē h; waer anders in
 forge geweest Doe slogē die. xij. genoten haer paer

den met spore en redē op reinouts volc. en sloegen
hē wel vier hondert mānen of Als reinout sach dat
sijn volc tonder ginc riep hi met haestē ghi herē vā
montalbaen laet ons vlien wi hebbē te doe wāt
des coninc volc iste veel doe vloech al reinouts volc
wat wijkē mochte en reinout hielt after dierigaer
de en bescutte sijn volc aldus wort reinout met sijn
volc int casteel weder gedreue en maeldegijls bleef
gevangen Als reinout in de sale quam seide hi tot
ten herē ghi herē waer is mijn oem Doe seide daer
een ridder ic sach hem vechten teghen dē coninc en
de stredē langete samen van haren paerde te voet
Doe quamē die genoten en holpen den coninc we
der te paerde en sloegen op maeldegijls mer roelāt
vloech hē dat hi storte ter aerden en heeftē so geuā
gen Als reinout d; hoirde was hi droeuich en dreef
grotē rouwe seggēde O maria moeder gods sal ic
mijn oem aldus ōliesen daer al mijn hulpe raet en
de toeuverlaet op is soe mach ic die vrezijns ōliesens
wel vloechē O felle fortune hoe draepstu ald' ade
laert sepde ic bid v broeē laet doch varē desen rou
we wāt gi stiet wel d; ons allen hier spijse gebreect.
en doerlast vāden hunger sullen wi ons moete op
geuen met dese woerden scheiden de heren vā mal
cander Die mogende coninc karel is met sijn herē
ūtogen in sijn tenten. en dreef groot melbaer wāt
hem clagen ghecomen waren. dat reinout binnen
dien dage veel vā sijn vrienden en maghen versla
gen haddē. Doen seide die mogende coninc karel
god die mogende heere wil geuen dat ic daer noch
wrake of ontfāgen moet Maeldegijls seide edel he
re coninc wildi noch die soene ontfāē die v boet rep.

nout dat sage ic alte gaerne soe soude hi u te hulpe
 staen beiden nachten dach m̃z al z̃ cracht Doe swoir
 coninc karel had ic hier dē koenen ridder so soude
 icken althāt bi uwer siden hanghen Doe riep die
 coninc griffoē en allozept en seide doet uwe knech
 ten an die roetse rechtēē galghe. want ic sal doen
 hāgen maeldegij̃s eer ic eten sal Maeldegij̃s ant
 woerde pa edel coninc geuet mi doch hedē respijt.
 ic sal v goede borge setten dat ic sal bliuen geuaen
 so dede gi mede seide de conic tot parij̃s dair die ge
 notē haer swaerdē vlozen Doe seide maeldegij̃s
 laet mi leuē heer conic ic en sal v rouen noch stelen.
 en ic seg v so moet god m̃re sielen doen ist dat ic v
 otlope gi en gater seluer mede Doe seide de coninc
 ovalsch tru wāt maeldegij̃s. soude ic dā met v gaē
 pa gi here d; segge ic v. ic sal v leiden te montalbaē
 daer ghi vā reiuout wel sult ontfāgen werdē. mer
 edel conic laet vsoenen dē edelen ridder. en comen
 tot uwer genadē wilt v beraden doe chdelic wāt al
 le die leuē op die aerde soudē v dan moeten w̃hē.
 Doe seide die conic wildi nu omsoene sprekē recht
 ons te hāts die galghe ghi sulter an hanghen tot u
 wer scāden wāt anders soudi mi ontlopē maelde
 gij̃s seide heer coninc hebt des ghenen anxt ic sal v
 settē borge coninc karel seide wpe soude v vborge
 maeldegij̃s. Doe seide maeldegij̃s. graue roelant
 coemt wat naer en sijt m̃jn borge. d; ic niet en ont
 lope sond oerlof oft de coninc en vaert seluer mede
 Doe seide roelāt d; hijt gaern dede. hoeluttel wilt
 die coninc wat maeldegij̃s dochte aldus is roelāt
 maeldegij̃s borge geworden Alst was otrent mid
 dernacht ginc maeldegij̃s en toende sijn constē vā

nigromāciē en ter stont braken alle die bāden dat
maeldegys mede gebonden was Doe ghinc mael
degys voer tconinc bedde staē en seide heer conic
ons heeft obodē reinout dat wi te montalbaen co
mē souden Die coninc spranc wt sijn slaep vāt roe
pē en sach op en sach maeldegys voer hē staen doe
wist dpe coninc n̄ in welckē staet hy antwoerden
soude wāt maeldegys hadde hem so betouert dat
hi seide ic woude dat wi op die vaert warē Doe set
de maeldegys so gaen wi dā die coninc seide ick en
mach n̄ ghaen Als die historie seit so nam maelde
gys dē coninc op zj hals en droech hem te montal
baen sonder raet vā sijn magen en lepde die coninc
op eē soon bedde doe ginc hi daer reinout lach en
seide staet op tis dach . staet op reinout lieue neue
coninc karel geue ic u geuāgen en hebbē in uwe ca
mer gebrocht Als reinout d̄z hoerde ōwondde seer
vā de woerdē die sijn oem seide en sprac lieue oem
hoe soude dat mogen wesen dat ghi den coninc ge
uangen soudt hebbē ic meende hi u ghehangē had
de maeldegys seide neen hi god si geloeft ic hebbe
v dē coninc ghebrocht reinout stont op en beuātet
waer dat hē zj oem geseit hadde maeldegys ginc
en wrete de and broeds en seide hē lupden soe h̄
reinout geseit hadde des si blide waren . en gingen
in die cammer daer die conic lach die conic wert ont
wakē en lach reinout mit sijn broeds voer zj bed
de staē Die conic was droeuich daer om en qualic
te vzedē en seide dit heeft mi gedaē dē boeue mael
degys dat hē scande gheschien en ic en sie hem hier
niet nochtās weet ic wel dat hi hier bi is . Repnout
viel ouer sijn knie en badt genade welc die coninc

hē wēpgerde rid saert dit horende wert toernich en
 seide heer coninc du moets steruē Coninc karel dit
 horede wert toernich en seide wilstu di tegē miset-
 ten quaet scalc doe trat rid saert na den coninc en
 hief zyn swaert mer reinout bescutte den coninc. en
 werp syn broed tegē die aerde en seide wat wilstu
 doe quaet scalck wilstu den coninc dodē hy is onse
 here en bliuē sal syn leuē Doe vraechde die coninc
 reinout of hy hē woude laten varen pa ic seide rep-
 nout wildi ons v toernigē moet u geuen karel sep-
 de nern ic n̄ reinout seide so moet ghi steruē. ende
 vā hunger vgaen. Maeldeghys sepe de heer coninc
 neemt soene vā uwen neuē so doedi wel en verghē-
 uet ons uwē euclē moet God scende v seide die co-
 ninc ic en sals n̄ doen al soude ich hier steruē. quaet
 die vā hunger. en des moet gi vmaledijt syn wāt
 met scāden hebstuut mi gedaen Maeldeghys sepe
 de here coninc beraet v dat ghi uwen neuen genade
 doet Doe seide adelaert hi sal os zyn toernigē moet
 u geuen oft so helpe mi god hi en keert nēmer meer
 weder in vācrhē. maeldegys seide ic sie tis om n̄
 ic wil v gode beuelē en ic beloest gode dat ic nēmer
 meer crenckē en sal die croen van vācrhē. Aldus
 ginc maeldegys vā daer en sat vier iaer heremijt
 als os die historie seit Coninc karel seide tottē vromē
 reinout neuē laet mi gaē ic sal mi beraden met
 roelāt ogier en oliuier en tulpē en mit alle mijn ge-
 notē en haren raet doen Doe seide reinout here co-
 ninc so doet en gaet alst v belieft wāt wi en houdē
 v niet geuangen met aldus danighen woerdē schei-
 de de coninc vā montalbaen. en nā oerlof aen den
 vromē reinout en reinout seide god moet v bewarē

bewarē edel coninc. Ald⁹ ginc die coninc tot hū in
sijn tēte quā. en als sijn baronen haren coninc la-
gen waren si blīde en ontfingen blīdelic. want si
waendē dat hi doot geweest had of datten maelde
gūs verdronckē had oft ōslegghen. die coninc seide
maeldegūs had mi geuaen en geleuert reinout mi
nēneue en rid sairt woude mi ōslaē mer reinout be-
scutte mi en werp sinē broeder mettē swaerde tegē
die vloer en reinout liet mi gaē en geleide mi. Doe
riep die coninc dē hertoge van bamer dat hy comē
soude en rīdē tot reinout en seggen hē dat hy qua-
me en hē gheuangē gaue die hertoghe dede des co-
ninc geboten reete montalbaē en als hū binnen
montalbaē gecomen is repnout lach deser wijlen
in een vepnster en sach bauier comē rīdē en ghinc
hē tegen en seide edel hertoghe sijt wellicoem hier
bauier seide reinout god loens v. v ōtbiet de conic
vā vranrīc dat ghi tot hem coemt gheuanghen rep-
nout seide ic en doe des n̄z dat ic op des conincs ge-
nade of comē soude mer wil ōs de coninc onser vie-
ret līf geuen wi willē minlic tot hem comen en be-
teren na ons omogen dat wi misdaen hebbē. Du-
nap seide ic salt v seggē wat ghi doen sult. wil v die
coninc op mīn gelepde latē comē so suldi daer bu-
ten comē en beteren dat gi misdaen hebt Reinout
seide ic soude v eē bootscap beuelē woudise doen.
Dunap seide pa ic gaerne segt dē conic wil hi onse
līf geuen wij willen gaerne of comen geuanghen
en brengen die sloetelē vanden castele. Hier mede
nā dunap oer! of an reinout en reet nae den coninc
dat hi voer hē quā de coninc hietē wellicoem ende
seide Dunap wattiedinge brēgd ions vā repnout

die hertoge seide heer coninc ic salt v seggē reinout
 ōtbiet v wildi hem. en sijn broeds haer lijf ōsekerē
 so comē si gaerne in uwe genade Doe seide coninc
 karel mit toernigē moede ghi herē ic salse m̄ crach
 te winnē si sullē hem op moeten gheuen want si en
 hebbē langer geē vitaelge die coninc dede ane allē
 s̄den reescap makē om te bestormē den castele Als
 dit de vā binnen sagen waren si droeuich en clarif
 se die schone vrouwe claechde seer dē hōger ane go
 de Doe ginc reinout tot bepert inden stalle en trac
 een mes en woude bepert dodē en seide tot clariffē
 bepert moet nu steruē doer noot vanden hongher
 rislaert seide ic bid v broed en doot doch bepert n̄.
 Doe seide reinout ic moetē doer grote ghebrece do
 den wes die broeds seer iāmerdē. en bepert ōstaen
 de die woirdē vā repnout viel ouer sijn knien Doe
 seide reinout beiert mi iāmert v dat ghi doer noot
 vāden hunger doot bliuē sult adelaert seide broed
 ic heb eenē beterē raet geuonden nae dattet ōs nu
 staeten en sullē bepert niet doden. w̄j sullen doen
 comē een meester. en doen bepert laten vier coppē
 bloets alle dage solange alst bepert v̄dragē mach
 en leuē vāden bloede. Dunap v̄p̄schende dat die
 heren n̄ tetē en hadden seide totten ghenoten rep
 nout moet vā hunger v̄gaen wāt si hebbē alle hare
 paerdē gegeten doer grote noot sonder alleen bep
 aert Als dit roelāt hoerde iāmerdet hē ende de bis
 scop tulp̄j me Doe seide de bisscop edel graue roe
 lant dit is groot iāmer d̄; wi onse magē sullē laten
 steruē vā hunger en v̄gaen Dunap seide ic sal ons
 goedē raet gheuē w̄j sullen gaen totten coninc en
 biddē hem dat hi roelāt te nacht geue d̄; voeruech

ten en sullen dā met werpen den casteel spisen m; de
sen raet gingen die herē voer den coninc. en baden
dat hi roelāt dat voirrechtē gaue want wij sullen
wilt god eer mid vñacht dat casteel gewonnen heb
ben die conic seide dat hēt gaerne dede Doe namē
die herē an den conic oerlofen steldē haer reescap
te wercke voer montalbaē dit vñsacheen van mont
albaē die ter mueren stont hoe de genotē vā vanc
rijc haer enginen steldē starkelikē en die seidet rep
nout en reinout wasser rouwich vñ en seide het stat
ons tot grotē sorge wāt ons vñsoeket die graue roe
lāt dunap en ogier tulpē en oliuier die lange stille
gelegen hebbē haer enginen sijn wel versien willē
si ons derē of scadē soe en mogen wi ons n; langer
vñwerē wāt haer reescap is starc en goet ondē des be
gā die bisscop te werpē spec en menigere hande vi
taelge als dat die ridvñs eē geheel iaer vitaelge ghe
noech haddē Aldus hoende die genoten dē coninc
en als si genoeg geworpen haddē vertogen si tot
ten conincen seident hē dat si niet bedriuen en had
den reinout mit sijn volc waren blide vāden geno
ten dat si geworpen haddē. en hi gaf bepert weder
so veel tetē dat hi binnē. xl. dagen so vet was ende
starc als te voren doē en hadde reinout bepert om
geen aerts goet geueuen Repnout riep sijn broeds
tot hē en seide wat sullen wi nu beginnen want wij
en mogen ons hier n; langer onthouden van hong
ger laet vñs riden op onsen castele tot ardanē. daer
toudē wi ons wel onthoudē so vordē als wi spise
genoech haddē Als die vrouwe clarisse dit hoerde
was si vtermatē droeuich om dat reinout wech rij
dē woude en haer daer latē Reinout dede bepaert

sadelē en nā oerlof ane sijn vrouwe claradijs. dpe
 reinouts wech reisen seer qualic te vrede was en
 menigen traen wt haren ogen storte Die heren sa-
 ten op bepert en redē heimelic tot eēre water poer-
 tē wt dē roetse neder. om dat hem niemant sien en
 soude op dz si haer vluchte sond sorge doen moch-
 ten en met dz die broeds haer vlucht dus deden en
 redē die roetse ned ōsachse coninc karel. en seide gē
 herē en baronē siet ghinder alle vier apmijns kin-
 der en wanē mit te ontrijde Die conic riep m; haest
 dat hē elc wapenen soude welc die heren terstont
 dadē en sprongē op hair orssen en redē met haestē
 apmijns kinder te gemoet. die here alozept was die
 voirste vātheer en reet op reinout m; sulcher crach-
 te so dat hi reinout doer dē schilt star dz dair eē stuc
 vāder spere in stekē bleef en repnout stackē weder
 doer dē schilt dat die spere doer zj lijf ginc. en viel
 vāden paerde. Als de conic sach dat alozept vande
 paerde gestekē was sloech hi sijn paert met sporen
 en reet na reinout ropēde monpope. Als repnout
 den conic op hē comen sach noept hi bepaert met
 spore en vloech niet bepert voer al dat bepert lopē
 mochte Als dit de conic sach dede hi zj heer m; hae-
 sten op brekē en volchde repnout met enen grāmē
 moede repnout m; zj broeders reden so lange dz si
 tottē castele vā ardanen quamen die opten castele
 waren sagen wt ouermits dat drauē dat si hoirdē
 vāt lopen dat bepert liep en die inden castele warē
 mannē en vrouwē liepen ter poerten ō te sien wat
 daer was en als si sagen dat den vromē here rei-
 nout was so dedē de vā ardanen haer starcke poer-

ten op enltetē in En als reinout met sijn broeders
binnē dē castele waren gingen si en besaghen wat
daer tetē was daer si wepnich of vondē Hier en bi
nen is coninc karel reinout met zij volck so seer ver
uolcht dat si bidē castele quamē en heeftet strēghe
lic belegen Doe seide die coninc mi dunct dz mi rep
nout m3 sijn broeds alle dage npeuwen toern doe
en menē mi met bepert te ontcomen die hem dicke
wter noot gedragē heeft dair si swairlic in geweest
hebbē mer ic beuoelt cā ict ors ghecrigen onō mijn
macht ic salt doe dodē Doert swoer die coninc dat
hy vā den castele n3 schepden en soude doer anxt of
vrese de hē op comē mochte hi en soude reinout m3
sijn broeds eerst geuangen hebben Aldus lach ka
rel met zij heer voir ardanē reinout de m3 sijn broe
ders lach binnē dē castele waren in groter sorghen
ten waer dat hē god sonderlinge te hulpe quame.
si mostē geuangen wesen want hi hem daer n3 ont
houdē en mochte tegen die macht van coninck ka
rel die coninc is seluer geredē voer tcasteel so na dz
hi spraech houdē mochte en vraechde reinout of hij
tcasteel noch tegen hē houden wilde. repnout anti
woerde neē ic heer coninc ic en wils tegen v n3 hou
den mer pepst edel coninc. dat ic v geuangen hadde
en minlic weder gaē liet dat gedenct nu Ter wylē
dat de coninc en reinout te gad sprakē is vrou ape
gecomē int conincs heer en die coninc scheede met
dese moerdē vā reinout sonder meer woerdē daer
mede te hebbē en reet weder na heer daer hem ge
seit was dz vrou ape zij suster tot hē gecomen was
En so drae als vrou ape dē coninc gewaer gewordē
is ghinc si hē te gemoet en viel ouer haer knpen en

de badt dē coninc seer minlic of sijnre hoecheit gelie-
 uen woude d; hi apmijns kinder tegen hem osoenē
 liet voert badē mede dē coninc alle die genoten en
 sijn edelste herē dat hij se osoenen liet Als de coninc
 sach desen voetual vā zj suster is hi oetmoedicht
 en omorwet seggēde wildi mi repnout leueren en-
 de bepert minē wille mede te doen dien hem dicke
 wt groter sorgen en tribulaciē ghedraghen en ver-
 lost heeft so mach hi tegē mi osoenē en anders niet
 Doe seide vrou ape heer coninc gelieftet v so laet mi
 veplich varē int casteel en ic salt reinout vraghen of
 hi hē op geuen wil in uwer ghenaden en leueren v
 bepert in uwē handen Die coninc seide vaert v v
 sonō anxt en segt hē dat si anders niet soenen en mo-
 gē Met deser cōdiciē voer vrou ape tē castele daer
 si reinout vādt die met groter bliscap en iolijt ont-
 fangē werten vrou ape utelderepnout des conincs
 meninge Als reinout dese woerden van sijn moed
 ostaē hadde seide hijt sijn broeds also hē zj moed
 vertelt hadde Die gebroeds dit horende seide ade
 laert reinout broed ghi dunct mi buten v selue we-
 sen hoe dordi dus danige dingē ons te voren leggē
 eer ict dede ic droege lieuer veete teghen den coninc
 mijn leuen geduerende en die ander broders seide
 haer goet duckē mede. Als reinout sijn broeders o-
 staē hadde seide hi Ic seg v broeders ter goeder tijt
 en saliger vze ist ons dat bepaert gewonnen is dat
 goede paert daer wi mede osoenē teghen dat wite
 gen coninc karel mesdaen hebbē en ons seluen vri
 en vāden swarē periker en anxt daer wij nu in sijn
 aldus broeds sal ickē den coninc geuē. Doe ghinc
 reinout tot sijn moeder en seide haer d; hi dē coninc

bepert gaerne gauē met dese ātvoirde is die vrou
 ape gescheiden van reinout en weder gherepst tot
 ten coninc desijt seide dat hē reinout en die broeds
 bepert gaerne gauē doer sijn eer. en gelieuen sinen
 wille mede te doē op condicien als dat hi hem ūge
 uen woude dat si tegen hē mel daen hadden. ende
 in genade ontfangen Als die coninc dese antwoer
 de hoerde vā vrou apē seide hi mi dunct so ic mer
 ke si doent tegen haren danc en wille. want si mer
 ren seer lange.

Dat xxv. ca. Hoe die vier hees kinderē coninc ka
 rel bepert presenteerde en ghauēt hem en hoet dpe
 coninck liet ūdrinckē en hoe repnout een heremyt
 wert.

Als dat tractaet vanden soenē gesloten was tus-
schen coninc karel. en reinout met sijn broeds
quamē si vanden castele hāt bi hant en bepert wert
voer hē geleit tot voer dē coninc en deden een voet
ual voer dē coninc seer oetmoedelic en die coninc
deedse opstaē en ontfincse in graciē daer meniche-
del mā blide om was en sonderlige vrou ape hoer
alre moed Dit gedaen wesende heeft repnout bep-
aert genomē en heeft den coninc ghegheuen seg-
gēde Heer coninc doeter v gelieuē mede als die co-
ninc bepert hadde volquā hi sijn belofte want hij
dede hem twe molensteenē bindē an den hals en
de op die brugge vander opseende werpē in die ri-
uiere bepert sanc kmet die molenstenē so alst eerst
in geworpen was om die swaerh; vander steenen
mer terstont quāt bouē en began te swimme met
tien sacht reinout om en sacht swimme bepert vers-
sacht reinout en doen v hieft sinē voet. en sloech soe
crachtelick tegen de molensteenē dz si beide brakē
en swam te lāde en so drac alst te lāde quā liept na
sinen here reinout Als karel dz sacht seide hi tot rep-
nout Reinout geeft mi bepert weder of ic sal v doe
vangen Reinout dit horende vanden coninc gaf hy
bepert dē coninc weder Doe dede die coninc bep-
aert bindē an elcke voet een molensteen en an den
hals twe en lietet so werpē in die riuiere noch quā
bepert bouē en v sacht sinen meester en brack die mo-
lenstenē en liep tot sinē meester. Adelaert dit siēde
liep tot bepert en custet voer sinē muyl Die coninc
die siēde verwonderdet seer die crachte van sulckē
paert Doe seide die coninc reinout ten si dat ghi mp
bepert wed geeft ic sal v doen vangen en hanghen

te montefaucoē an die galghe. Doe seide adelaert
ū maledijt moetstu zj̄ repnout geefstu den coninc
bepert weder reinout seide wed swijch broeder sal
ic omē ors des conincs toerne hebbē neen ic waer
lic broed also helpe mi god doe seide adelaert o bei
aert hoe valsche here hebdi gediēt met valsche loē
wordi geloent Reinout heeft bepert weder geuan
gen en dē coninc ghegeuen seggende Heer coninc
dz is die derde reise dat ickē v geleuert heb en ist dz
v dit ors nu ontgaet ic en vanges v niet wed want
het gaet mijre hertē veel te na Die coninc ontfinct
ors en seide reinout gi en moet niet om sien wāt so
lāge als tors v siet so en soudet n̄ moghen ū drenz
ken doe most reinout voer de herē sweren dat hi n̄
sem siē en soude na beiert Doe dede die coninc bei
aert an elcke voet bindē twe groote molenstenē en
an den hals twee. en soe werpen in die riuiere doe
most dz ors te gronde sinckē ouermits die swaerh̄
der stenē Een wyle dair na quamt wed bouen en
de stac thoest om hoge. nepende nae sinen here oft
een mēsche geweest hadde de na sinen lieue vrient
gescreit hadde Als dit nepen repnout hoerde en n̄
om en dorste sien ginc hem so na der herten dat hij
in onmacht viel bepert neech sinē here mettē hoef
de nepde seer na sinē here als rid saert dit sach had
de hi in sijn herte groot ūdriet en hē iāmerdet seer.
en dpe ander broeds haddē oeck groten rou mede
om tors dat si sinē here so getrouwesagen ten leste
sanc dat ors in die gront en ūdranc Reinout die lā
ge in onmacht gelegen had bequamen stont op ū
sichtēde seer onlachtelic en swoer bi gode dz hi nē
mermeer op paert ridē en sonde. oft spozē spannē

oft swaert gorden en dochte in hē seluen hi woude
 heremijt wordē en treckē in eē wilt bosch doedoch
 te hi wed hi woude eerst thups treckē te mōtalbaē
 en begauē sijn kind eerst dat elc wiste of hi te man-
 ne quaem wat hi hebbē soude Aldus nam reinout
 an den coninc coerlofen en zj broeders en ginc te voet
 na hups tot montalbaē en sijn broeders schepden
 met droefh; vā hem en bleuen bi den coninc. ende
 als reinout te montalbaē quā ontfinckē sijn vrou
 blidelic en sijn kind en hieten vriendelic welcoem.
 Doe seide de vrou reinout wair is beiert en v broe-
 ders reinout seide mī broeders sijn bi den coninc.
 gebleuen en die coninc heeft bepert gedoot Als die
 vrouwe dit hoirde vā ande hair verwe en viel in o
 macht en reinout hieffe vā ande aerdē en droechle in
 eē camer en custse an harē mont Die vrouwe quā
 tot haer seluē en was so droeuich dz haer die tranē
 wten ogen liepē Rejnout sepde vrouwe sīt te vre-
 den wāt doe wi vā hier redē versach ons die conic
 en vvolchde ons starckelic en brac sijn here op. en
 de beleide os in ardanen. en vzaechde mi of ict cal-
 teel tegen hem houdē woude oft strjden Doe sep-
 de ic neē en onder des quam mī moed die tractaet
 vā den soene maecte op condiciē als dat ick den co-
 ninc bepert geuen soude twelc ic gaerne dede Ald⁹
 vcregen wij gracie vā den coninc. en terstont dede
 die coninc bepert vū drencken Die vrouwe atwoer-
 de here het is mi leet dz wi beiert quīt sijn mer des
 conics toerne was ons te swaer wi en mochtē hem
 en sijn magen niet wederstaen reinout seide vrou-
 we het is waer en reinout riep zj kinder voir hē en
 de vslach elc na dat bē goet docht als hi dit gebaen

had ontboethi hemelice eē sūner en dede hemelhe
eē cappe maken totten voeten lanch en als die cap
gemaect was ginc hi op eē nacht hemelic vā mōt
albaē doer dorpē en stedē so lange dat hi in vreem
de lāden quā daer hem niemant en kende. Als rep
nout ald^o gaēde was ghemoete hemeen heremijt
die in xx. iarē npe mēsche ghesien en hadde twelch
hē wonderde en seide help god waē coemstu mē
se dattu hier geraecte en wie bistu en wat begeer
stu Reinout seide tottē heremijt heer ic bē die droe
wichste mā die van moed geboren is wāt ic en heb
mi in xx. iarē npe vbliden moghen sint dz ic des co
nincs soen vā vancrējt sloech gheheten lodewijc
nu soude ic gaerne biechtē en penitēcie ontfangen
vā mijn sonden want si mi seer berouwē Die here
mijt seide lieue vriēt ic hoer wel dat gi gode qualic
gedient hebt en veel sonden binnē uwen leuen ge
daen mer wildi die sondē latē en niet meer doen so
valt ouer v kniē en bidt gode oetmoedelic dat hi v
gracie vlenedat gi v leuē tot een salich eynde bren
gen moecht En wilt mi uwe sondē met oetmoedi
ger herten helpē die ghi van uwen kintschen dagē
gedaen hebt. Reinout seide dz hijt gaerne dede. en
beliede daer sijn sondē mē berou sijn hertē en als
hij al geseit had sprac die heremijt vriēt uwe son
dē sijn groot mer wildi doē dat ic v rade. uwes sal
goedē raet wordē. en v sonden sulken vgeuen wor
den daer ghi lāge in gheweest hebt. Repnout seide
ta ic here ic wilt gaerne doē dat gi mi hiet. Doe sep
dede heremijt so moet gi hier bliuē in dese woestij
en etē spijse gelijc een beeste. Repnout seide ic doet
gaine al waert meer Ald^o bleefreinout in de woē

sijn drie iaer en dede d; hē de heremijt beuolē had
 de en leerde vādē heremite menich schoon ghebet
 en dede swaere penitēcie en castijde sijn lichaē so d;
 hi seer cranc wert vā lichām. Aldus ghinc repnout
 met pinē tot dē heremijt. en claechde hē sijn ūdriet
 seggēde here ic bliue doot van coude. en hongher.
 wāt mī cleeder sijn al stuckē icken mach mī lichaē
 niet lāger bedeckē Als dit die heremijt hoerde had
 de hi medelidē mit hē en seide lieue vrient troest u
 en hoept op gode hi sal v ū siē Als reinout ands geē
 troest vādē heremijten hoerde screpde hi seer ende
 seide **G**od moet ic nu indē woude steruē van cou
 de en hunger die heremijt medelidē hebbende mit
 repnout dede sijn gebet tot ōsen heere Doe hoerde
 die heremijt eē stemme gesent van gode die hē sep
 de dat hi sijn geselle beuelē soude dat hi sonder toe
 uen treckē soude tottē heplighen lande en vechten
 tegen de heiden Als die heremijt dit hoirde was hē
 blide en riep reinout sijn geselle tot hem seggende
 lieue vriēt mi is geboden van gode dat ic v beuelē
 soude dat gi sondē toeuen treckē soudt ouer zee. ten
 heiligen lāde en helpen de kersten dat si dat lāt we
 der winnē en onder der kersten gheloue brenghen
 wāttet lange gheleden is dattet die kersten verlo
 ren ouermits haer sondē. Doe seide reinout lieue
 here het is meer dā drie iaer geledē eer ic in die wo
 stenpe quā. dat ic swoer ende eenen groten eedt de
 de dat ic nēmermeer op paertridē en soude. of spo
 ren spānen of swaert op mīn sijn de te gorden en ist
 sake dat ic desen eedt brake d; waer quaet die here
 mijt seide tot reinout lieue vriēt sijn god gehoersaē
 Reinout seide tottē heremijt i gods naē so moet d;

roesen wat god belieft wil ic gaerne doe en ic bid v
lieue here dat gi gode voer mi wilt bidden die here
mijt seide dat hijt gaerne dede En aldus nam rep
nout oerlof an de heremijt en scheide van hem mit
wenende ogen. Als reinout vanden heremijt ghes
scheidē was ginch hi met groter naersticheit en vlij
te so lāge dat hy quam optē derden dach bi eē pijn
boem die groot en schoē was en hem dochte dat hi
daer wel op rustē soude wāt hem die nacht beliep
Doen ginc hi ploekē en lesen wortelē en crupt sulc
als hi daer vādē en hi quam voert bi eē schoon fon
tep die seer claer was dair sat hi ned en at vant self
de dat hi geploet had en drāc water daer toe. wter
fontepne als hi dit gedaen had ginc hi wed ten bo
me en clam daer op en sette hē te rustē tottē daghe.
En alst begā te dagen clam reinout meder vande
boem en coes dē wech die nae hongerē lach. ende
ginc so lange dat hi quam te braes dair sinte iorh
leit daer vādē hi scepingē en voer int lant vā flauo
nien Aldus voer reinout m̃ groter begeertē tot d̃
hi quam in die hauen van triple.

Dat xxi. ca. Hoe reinout metter hulpen gods op
turckē vacht en hoe maeldegys bi hem quā en die
hoe maeldegys den soudaen versloech.

HIs reinout aldus te tripe gecomen was dair
 lach hi acht dagē in groter allende soe quam
 daer npehare dz tābarie belegen was en akers in
 groter soze en dattet veel kerstenē verslegen wa-
 ren en gedoot Doe ūgaderdē die heren .xxx. hondt
 mā om de stedete secoursen en te helpē te pairde en
 te voet wātmen hoēs die vroēste .en cloecste die hē
 dochtē nutte wesen om die vaert te bestaē En als
 reinout ūhoerde dat die kerstenē wt togen op dpe
 sarrasinē so liep reinout me te voet bi heer oft een
 arm pelgrim geweest had soe datter niemāt op hē
 en acht ter stont wast ūboetscāpt onder de turcken
 dattet heer vā tripe ond wege was .om die stedete
 secoursen daer redē die turcken die kerstenen te ge-
 moet om dat te benemē . En als de kerstenen hoer

dē dattet heer vāden turcken op hē quam waren si
seer ōuaert wāt si luttel volcx hadden en vielen al
le ouer haer kniē en anriepē onsen here d; hi hē hel
pe en bistāt doen woude wāt si ands alle doot blij
men moesten mittiē ōsagen die kersten den turcken
comē en als dit de kerstē sagen. waren si so ōuaert
dat si weder kerē wouden Als reinout dit sach riep
hi gi herē set v alle vromelic ter weer en twiuel n;
god sal ons hulpe sendē met dese woerdē ōsach rei
nout eē pijn boem groot dick schoon ende lanc rei
nout lieper toe en wrackē wter aerde als d; de ker
stenen saghen ripē si alle helpe ihesus nan nazare
nen wat wil d; ē desen pelgrī hi en heuet coulen of
schoenē noch wapenē an nochtans wil hi hem ter
weere settē dus laet wi hem leenen wapenē dat hi
n; bloet en staē. Doe wert reinout wapen gedaen
of hernas sinē boem de groot was corte hi tot sinē
wille en maeter eē staf of dair hi op diē dach meni
gē sarrasijn mede ō sloech ondes; hi die sarrasijn
dē kerstenē seer genaect mit een so groten heer dair
die kerstenē seer of ōuaert warē reinout die vrome
ridē liep met naerstē dē turcken tegen. en sloecher
wel xxx. doot eer die kerstenē an quamē die kersten
dit siende verblidē hē alle en grepē doer reynouts
vromich; een moet en baden gode dat hi hē die pel
grim behoudē woude en tradē met eē stoute moet
en en sloeghen op die sarrasijnen dat si den rugghe
keerdē en settē hem ter vlucht elc wat si oliē moch
ten als dit reinout sach dat si vluchtēde warē liep
hi mit sinē staue na en sloecher veel doot. wāt wat
hi geraecte met sinē staue moeste steruen aldus ver
uolchde reinout die turckē tot dat hi quam in gro

te heer daer hij n̄ geduyen en mochte. ende keerde
 wed om bi die kerstenē daer die strȳt geweest had-
 de en̄ als hi daer quā besagen si wat volc dat si ver-
 lozen haddē doen vondē sper. xx. doot. x. ghewont
 daer si rouwich om warē mer reinout troestese. en̄
 si voerē takers en̄ reinout liep mede de vlicht was
 m̄ vuerriiger minnē gods lach desdages met sinē
gesellē in die poert mer des nachts ghinc hi heime-
lic vā sijn gesellen en̄ dede hem ond̄ die sarrasinen
 daer hi haer lagē v̄uamen̄ sloecher veel doot dit de
 der reinout xl. nachtē die een an die ander ende alst
 pet begā te dagen liep hi weder in die stat waer ee-
 nich sarrasinen wtē heer warē om water te halen.
 oft and̄s die waren alle ver slagen van repnout. en̄
 als die sarrasinen d̄z lagen dattet hē alle nachte ge-
 boerde gingen die sarrasinen en̄ seident dē soudaē
hoe datter eē mas die meerre was dā twee groote
luidē en̄ nacht met eē grote staue daer hi mede ver
sloech mā en̄ paert als d̄z die soudaē hoerde swoer
 hi bi sinē god appollijn dat hi dē kerstenē seer ver-
 deruen soude en̄ n̄z wed heren hi en hadde kersten-
 rijc gewonnen en̄ onder sijn tribuyp en̄ magnificen-
 ciof macht gebrocht Doe dede die soudaē brieuen
 scriuen en̄ ontboet alle z̄j baroenen d̄z si bi hē qua-
 mē en̄ brochten met hem alle die gheen dieter wee-
 re goet warē. En̄ voert ontboet die soudaen sinen
 paeus calistaen dat hi soude varē indē lande vna-
 supden en̄ winnen alle die steden en̄ sloten daer hij
 bi comen mochte en̄ verbernen se tot in die gronde
mer god die alle dinc versiet en̄ dē sinen indē noot
nieten begheeft oft verlorē laet die sepnde den ker-

*Reinout
grote*

prinses d̄z

stenē hulp daer si bi vlost werden en die turcken v
wonnē Die historie seit ons d; dit waren repnout
en maeldegys Maeldegys hadde heremijt gheset
te vier laer. Nu vhoerdi d; die sarrasinen den ker
stenē grote persecuci dedē. en wouden ouer varen
om kerstenrijc te winnē Maeldegys dede sijn ghe
bet tot gode en badt voir dē kerstenē ende als hi in
sijn ghebet lach hoerde hi een stēme die hem beual
vā gods wegen dat hp sonder toeven treckē soude
en helpē de kerstē haer ongeual wreken en soude
daer vindē sinē neue reinout die gode ghetrouwe
lic diēde Als maeldegys dit hoirde wert hi seer ver
blijt en sond vertreckē berepde hi hem om te gaen
na akers wāt hi reinout seer begheerde te sien. Al
dus heeft hem maeldegys gehaest dat hi des ande
ren dages binnen akers quā Hier en binnen is d;
sarasijnse heer ouer gecomen en setten haer tenten
en pauwelionē ind kersten lāden. En als maelde
gys binnen akers gecomen was sochte hi reinout
so lāge d; hien vandt En als maeldeghys reinout
sach vkende hi hē en sprack repnout toe en seide hē
wie hi was reinout d; horēde was met bliscap v
steken dath i hē niet onthouden en mocht. en nam
sinē oem indē arm en custe hem daer deden si mal
cander grote vrietscap Doe vraechde reinouts ge
selle wat mā was dat repnout seide ic segge v voer
waeren hadde god en die mā gedaen ichad lange
doot en vlozē geweest dicke heeft hi mi en mī broe
ders vlost wt menigē swaren perikel met sijn con
ste en cracht diē hi daer toe dede het is mī oem en
de is gebieten maeldegys. Hier en binnen begon
dē die sarrasine hem te berepden om te striden. en

Dit wert binne der stat onomen en wapen den hē en
 deelde haer volc en maeldegys met reinout soude
 wesen metter eerster scare ald' reden de kersten we
 der stat in schoeder ordinacie en die sarrafinen set
 te haer volc mede in ordinacie en sloegē so op mal
 cader met groter nijt. dz daer menich mensche ghe
 wilt wert. Daer sach mē maeldegys menigē turck
 vāden paerde slaē en als dit repnout sach loech hē
 en sloech m3 sinē staef so vreselic dattz menich turc
 metten liue becopē moſte en die sarrafinē meende
 die kerstē sond' weer te vinnē ouermits haer gro
 te menichte vā volc mer god en woudes niet vhen
 gen want maeldegys en reinout doden so veel tur
 ken met die hulpe vā god dz si der turckē scare doir
 braken die kerstē siēde dese vromicheit vā maelde
 gys en repnout sloegen mede inder turckē heer so
 datter veel doot bleue met dien v'sach maeldegys
 dē soudē van parsys. en reet op hē mer het en deer
 de hē niet ouermits sijn sterke wapenen die hi aen
 hadde en die soudaē stat wev op maeldegys mit
 sulcker cracht dz hi m3 zj paert vallē moſt reinout
 die altoes bi hē was sach dz ende was v'uaert ende
 sloech wev op den soudaē dz hi doot ter aerde viel
 Repnout nā des soudaens paert biden toem ende
 gaf sinē oem maeldegys dier met haestē op sprac
 en dāte reinout sinē neue en toech sijn swaert mit
 groter nijde. en sloech wev op dē turckē daer hysē
 dicke sach en reinout volchde hē altoes na en doer
 brakē der heidē scare en scoffierde theer. En ald'
 vochte dese twe herē sond' rusten vā des morgens
 totter noene en reinout sloech m3 zj staue drie sou
 danē als dit de hepdē sagen worden si alle v'saecht

eñ steldē hē ter vlucht eñ al haer engmen lietē si af
ter als dit die kersten sagē d; die turckē voeruluch
tich warē volchdē si se na met al haer macht. ende
maeldeghjs de altht de voerste was velder veel vā
den orle. Aldus werdē die turckē al vliende gesla
gen wāt wat reinout met sinen staue beliep sloech
hi doot. Ald' vvolchdē si die turcken tot nazareth
toe daer si in wekē eñ die kersten bleuē buten. Die
sarrasinē droeulich sñde vā haer vliēs ginghen te
rade wat si doē soudē. of si die stedetgen die kerstē
houdē woudē of n; Doe seide die conic die de stat
behoerde gi heren wij en mogen die stede tegē dpe
kerstē n; houden laet ons te nacht vlien in een an
der stat desen raet genoegde hē allen eñ dedē also
eñ togen des nachts wter stat m; groter haest En
als die kerstē vnamē dat die turcken wter stat ghe
rupme warē keerdē si weder nae akers eñ deelden
tgoet dat die turckē daer gelatē hadden

XXVII
Dat vij. ca. Hoe maeldegghs eñ reinout m; de ker
stē iherusalē belepden eñ maeldegghjs doot bleef.

Dheren binnē quā hem n̄pemaer dat die turcs
 hen iherusalē gewonnen hadden des waren
 die kerstē seer droevich Doe namen de kerstē harē
 raet an maeldegys endereinout wat si best daden
 swoer maeldegys dat hi daer treckē soude enden
 vā daen scheidē of daer doot bliuē h̄j en had eerst
 gewonnen iherusalē en̄ ons heren graf Aldus voer
 reinoute en̄ maeldegys m̄z het volc dat si ūgaderen
 mochten voer iherusalē en̄ belepdēt ront om ende
 wachtē de passagen dat hem geen hulp of secours
 comē en mochte Als dit die sarrafinē sagē dat si al
 dus starckelic belegē warē. reden si wt met al haer
 macht en̄ als die kerstē die turcken wter stat sagen
 comē met groot volc steldē si haer volc in ordinan

rien en maeldegys reet voer in turcksche heer ende
reinout liep beidē syn oem. en sloegē in turcksche
heer en doerbrakē haer scarē en dodender soe veel
dattet scheē onmogelic datt wel luden so veel mē
schē ōslaen mochtē En als si ald^o dat turcksche he
re gescoffiert haddē bleuen si byder stat om te sien
en te wachtē of daer meer volcx wter stede quā en
als si niemāt en ōnamē iaerhden si die turcken mē
crachte binnē der stat en aldus lagē si voer die stat
een half iaer en scotē met groter nijt binnē die stat
so dat si veel volcx ter aerde worpē. Die vand stat
schotē wē om so naer stellic dat si maeldegys ghe
raectē. en viel doot ter aerde daer die kerstenē gro
ten rou om haddē. Hier en binnē is den kerstenen
hulpen secours gecomē van armenien en honghe
rien en vā anthiochiē so datt; wel xxx. dufent man
was Als dit die sarrafinē ōnamen die binnen lagē
redē wt tegen die kerstenen en als die kersten dit ō
namē steldē si hē in schoonder ordinanciē en deel
den haer volc en reinout met xij stat stelde hē seluē
alder voerste om te wreckē den doot vā sinen oem
maeldegys en sloech so vreselic met die kersten op
die turckē dat si weder inder stat liepen Als dit rep
nout sach seide hi ghi herē ic heb dicwyl in perikel
mijns lijfs geweest ende menighe repse belegen soe
weet ic sullē wi winnen dese stat wi mostent ands
an leggen want alle die passagen wegghen en poer
tē mostē wi so nauwe wachtē also wel des nachts
als des daechs so dat hē geen hulp of secours van
spise comē en machē aldus sullē wi dese stat win
nen en ands niet Dese raet dochte den kerstenen
goeten deeldē hair heer en leidē voirelcke poirt vi.

dusent mannen wel voersien van harnas en als die
 turckē sagen dat si dus starckelic wed belept warē
 ouaerdē si hē seer. en aenriepen haren god mamet
 dat hijse helpē woude wter groter noot last en ver
 driet dair si in warē want si meenden alle te steruē
 wāt si wepnich vitaelge haddē Aldus sijn die cape
 tepnen en gemeentē voer den soudaen ghecomen.
 en hebbē geseit dat si lieuer hadden te steruen indē
 strjē dā vā hunger daer om laet ons wtrij dē mit
 onser macht op die kerstenē doir die ere vā mamet
 en appollij Als die soudaē de begheerte hoerde vā
 sijn volc consenteerde hijt en hiet dz si hē wapendē
 twelc terstont gedaē was Ende die turcken deden
 haer poertē ontslutē en redē wt met al haer macht
 mer si en dorstē niet wt rj dē daer repnout lach en
 de redē tot eē ander poert wt daer een and batael
 gelach daer si met cracht op vielē en die kersten set
 en hē vromelic ter weer. en sloegen int hepdensche
 heer met stoutē moede en o sloegender veelē veel
 gauen dair hem geuangen Als repnout onam dat
 die hepdē wter stat gecomē warē m al hair macht
 sende hij hē die vi. dusent mannen te hulpe en rep
 nout bleef alleen voer die poerte en en wilder n of
 schepdē Die soudaē die noch binnē der stede was
 sach dat reinout allē voer die poert lach so wapen
 de hi hē en spādē twe sporē aen sijn voet en sat op
 eē starc ors en reet ter poertē wt dair reinout voir
 lach en als reinout den soudaē teghen hem sach co
 mē hieten reinout stille staē en nam tpaert bij den
 toem en vraechde hē of hiker stē of heidē waer. die
 soudaē en atwoerde reinout niet mer hy stach sijn
 ors met sporē en hadde gaerne o tredē Als reinout

dit sach sloech hi met sinē staue dē orlle op zij hoeft
dattet doot ter aerde viel **D**oe de sarrasinen dit sa
gen die noch inder stat warē riepē si luidē onse sou
daē is doot **A**ls reinout d; hoerde vanden turcken
dattet die soudaen was spranc hi m; haestē toe en
sloech de hāt an hem segghende heer soudaen ghe
uet v geuangē of ic slae v met minē staue doot doe
seide die soudaē genade ionchere. ic en wil tegen v
n; vechten ic wil migaerne op gheuē in uwen han
den en die hi bi hē had hiet hi d; si after staē soudē.
en geuen hem in handē van repnout d; si garen de
dē En repnout ginc met die soudaen daer die ker
stē nachten en als si daer bi quamē riep de soudaē
tot zij volc dat si of staē souden en tvechten latē d;
si terstont dedē en repnout hiet die kerstē dat si me
de after staē soudē twelc terstont gedaē was **D**oe
riep reinout die edelste vādē kersten. en leuerde hē
dē soudaen diē si in die stede brochten en de ander
geuangē mede en leidesē in sekerh; **A**ldus wonnē
die kerstē in iherusalem met gods hulpe **A**ls de sou
daē dus geuagē was bat hi dē heren oft hē gelieuē
woude dat si sijn luidē wildē laten thuis varē son
der te meldeē hi wilde seluē voer hem allen geuan
gen bliuē ende beteren alle de scaden die hi kersten
rijc gedaen hadde **A**ls dit die soudaē beloefde riep
mē repnout vā montalbaen. en seide hem des sou
daens meninge en vzaechdē wat hem hier goet in
dochte als die vromerid; reinout dit hoerde seide
hi gi heren doeter mede dat v gelieft **D**ie heren ho
rende dē gonst. en goeden wille vā repnout lieten
alle die sarrasine op die voerseide condiciē gaē en
dehiel dē den soudaen geuanghen aldus wert den

soene gemaect tusschē den soudaen en den kersten
 herē als dit gedaen was dochte reynout te volbrē
 gen dat hē die heremijt beuolen had doe hi van hē
 scheide als dat hi wēd comē soude als dat oerloge
 gedaen waer tusschē die kersten en heyden met de
 sen gedachte is reynout gegaē totten patriarch nā
 iherusalē. en viel voer hem op sijn kniē en badt hē
 dat hi hē sijn sonde vghenue woude twelc hi gaer
 ne dede en gaf hē oerlof als reynout dz hoerde was
 hi blide en seide lieue here ic moet wēd herē tot mi
 nen lāde ouer zee om te behoudē dat ic beloest heb
 be Met dese woerdē nā reynout oerlof en int schei
 den dat reynout oerlof nā scepdet al dat binnē dē
 houe was en warē droerich o sijn wech reisen Die
 gedaen sijn de ghinc reynout te sceppe en hem gelei
 dē eerst die patriarch voer alle de edelste vāden lan
 de en bodē hem groten scat daer reynout hē ludē
 seer of danctē en en woude s n z aldus gelepde men
 reynout m z groter erē te sceppe Reynout te sceppe we
 sende haelde die scripper dat sepl op en voeren voir
 wide op gods gewout so langed z si lāden in baer
 lectoe En als si ind hauen warē badt reynout den
 scripper dz hi hē te lāde setten woude twelc die scrip
 per gaerne dede. Reynout nā oerlof aen alle die in
 dē sceppe warē en beualsete gode Doe wert de boet
 bereit en voerden den vromen ridder reynout aen
 tlāt en reynout nam oerlof aen die knechten. ende
 danctese ende ghinc in de stat en die knechten van
 hēcheidende roepden weder antscip Reynout in
 die stede wesende o hoerde daer dat eē camp op ge
 nomē was voir dē mogendē coninc harel in de ste

de vā parijs Als reinout d; hoirde vzaechde hi mit
naerste wpe die cāpenionē wesen soude. dat wert
hē geleit dattet wesen soude gwelloē en repnouts
soe amerij want gwelloen hem op getegen hadde
vradenis voer dē conic dat hi betugen woude mit
macharijs en galerāt henric vā lpone en pinabele
een ridv stout Reinout dit horende wert wter ma
tē droeuich in hē seluen want hi mist wel dat d; al
le vraders warē en nochtans hadse die coninc lief
wāt si bedectē haer quaetheit met subthlheit ende
en gauē dē coninc npe goeden raet. Repnout dit o
uerdenckēde in sijn hert nā hi op dat hi tot parijs
gaē soude en seide in hem seluen ic bid v o ghenadi
ge god dat ghi mijn soen beradē wilt en met desen
gedachte ginc repnout met haesten so langhe d; hi
te parijs quā daer hē npemāten kēde mer hij had
de daer enē vrient daer hi toeghinc dien hi vzaech
de of hij n; ōnomen en had hoe alle dinc te wercke
gegaē waer. en dese was veel tijt bijden heren en
de hi seide paichet opset vādē vradenis heb ic ghe
hoert Het is geboert seide hi tot reinout dat die co
ninc wē soen ontbodē heeft gehieten amerijn en
gaf hē al tleen dat gi hadt en is voert metten conic
gebleuē dit benijden dese verraders. en ō gaderdē
bi eē en sloten eenē valschen raet. gwelloen sepde.
gi herē ghi weet wel dat wij dicke grote scade ghe
hadt hebbē en onse magē verloren bi repnout sinē
vader en daer ō willē wij weder sinen soen cleuen
nemē Ic weet ons raet ic sal voer dē coninc gaē en
de seggen hem hoe ic gehoert heb dat amerijn hem
ōmetē heeft. dat hi sinē vader wreken sal ende dē
goedē o;rs bepert dien hi vā sinen vader soude ghe

Groellon
p. 110

gehad̃t hebbē te lē en dair om willen wi segghen
 dien coninc dat hi hē wacht. en wel toe sie en als ic
 dit geseit heb suldi mijn woerden stuen en seggen
 so mede dus docht hē alle d; goet raet en gwelloen
 is van die and verraders gescheiden en ginck voer
 dē conic en seide. Edel here en wel geboren coninc
 eē npemaer heb ic ohoert die mijn d hertē seer te na
 gaet en v mede edel heer conic ic moet v seggē ame
 rijn heeft hē ometen als dat hy sinē vader wreken
 sal die hi olozen heeft want hi dien toren niet oghē
 ten en can so lange als hi sinen vader niet gewrokē
 en heeft. Doe seide de conic heeft dat pēmant meer
 gehoert iaet heer coninc bi mijnre trouwē het hoir
 de noch wel vū flup dē de een is macharijs vander
 losane en vā bericane galeram. mādre as die stou
 teridder pinabel en heremij Als dit de coninc van
 vracrē hoirde was hi wtermatē toirnich en swoir
 dat hi apmerij daer om soude doen hāgen ald^o de
 dedie conic apmerijn ontbiedē d; hi haestelic qua
 me te parijs tegen hē spreke als apmerijn die npe
 maic wist dat hē de coninc spreke woude toech hē
 te parijs son d toeuen en quam voer den coninc en
 de gruetē milic als hi dē conic gegruet had vracrē
 de hi hē of hē pet geliefde van hem ghedaen te heb
 ben Die conic seide hē verradenis aen als dit de iō
 gelinc hoerde verwonderde hi hē en seide Heer co
 ninc mi vdoeme god of ict mij leuen pe dochte Als
 apmerijn sijn onscout aldus tegen den coninc ghe
 daē had stōter de vradet bi gwelloen en seide. ghp
 liecht vradet ic hoerdet v spreken so deden oec alle
 dese herē de hier inder salen staen en wildier tegen
 seggen ic salt v doen ljdē in een crjt. En met dien

hoet hi apmerij dē hantscoe dien hi begeerlijc ont-
finc. Doe seide pinabel dese cāp sal vechtē galera.
ic cōsenteert seide gwelloen Als reinout vstaē had-
de wpe tegē sinen soē dē camp vechten soude. was
hys te vrede en scheide heimelic van hem.

Dat xxvij. ca. Hoe reinouts soē dē camp vacht te
gen galeram en hem vloech inden crjete.

Reinout die vhoert hadde hoet m; sinen sone
stont ginc te parijs en woude daer bliuē thē
hi sach hoet met sinē sone indē camp vergaē soude
Reinout in parijs comende gemoete hē die coninc
en hi dē coninc siende gruede hem. en sepde heer co-
ninc het is nu geleden veertich dagen. dat ick was

binne akers daer haddē de kerstenen groten noot
 mer god danc si hebbē veel turcken verslegen. Als
 de coninc dit hoerde vraechde hi wpe warē die cape
 teynē vāden kerstē reinout seide het was maelde
 gysen reinout Als die coninc dit hoerde vraechde
 hi wair maeldegys was reinout seide hi is doot en
 de geslegen daer hem die coninck seer of verblīde.
 En voert vraechde de coninc of hi npet en wist vā
 reinout pa ic heer coninc dat bē ic seluer en staet hier
 als eē arm pelgrim en die coninc dit horende hiete
 hem wellicoem en custe hē seer vriendelic an sinen
 mont En dit onam sinē sone apmerijn en ontfinc
 hē vriendelic en was seer verblīgt vā sinen coemste
 Apmerijn utelde sinē vader. hoe hi campen soude
 tegen galerāt den verrader Reinout seide ic segge
 v sone en ontfiet v niet ist dat v sake gerecht sijn so
 en dordi n sorgen en hebdi onrecht soe bid ic gode
 dat ghi npet en ontgaet ghi en moeder om hangen
 wāt npe en hadde ic vraders lief Als den dach van
 dē campe was ghinc mē die ioncheren wapenē en
 de tē crījt leden. Doe seide coninc karel tot dunap
 vā bauier d; hi de ioncherē beide eede als daer toe
 behoirde Doe seide dunap d; hījt gairne dede onds
 des quamē die herē ten crījte ende galerant swoer
 eerst om dat hi an segger was en dair nae apmerijn
 als beide hair eeden ghestaelt waren ginghen si in
 den crījte en sprongen op haer orssen ende redē op
 malcāder galerant stac apmerijn doer sinen schilt
 en apmerijn stac galerant op dē kant vande schilt
 so dat si beide vāden paerde vielen ende elc spranc
 met haeste op en toech sijn swaert ende ondersloes
 gen malcander menigen swaert slach. het duerde

vā prime tijt tot na middage. Ten lesten toech ap
merij sijn swaert seer hoge. en sloech galerant vier
slagen after eē eer dat galerant hem een gaf. noch
tans en mochte hi galerant n̄ doot slaen. Als dit rep
nout sach d̄z hys n̄z verwinne en mocht soechde hi
voer apmerij en seide in hem seluē. ap florenberge
du biste seer geargert mi dunc gi sijt of ghi eē cou
ter waert wt eē ploech en mettiē scoten hē de tranē
wt en ogen en als apmerij d̄z sach wert hi ō warmt
vā bloede en sijn moet wies hē seer al hadde die du
uel voer hē gestaen hi hadden ō monnen. Apmerij
ō hieft swairt m̄z beide sijn hādē en gaf galerant so
swarē slach dat hi hē thoest cloefde totten tanden.
Als conickarel dit sach seide hi gebēdijt sidi apme
rij ic sal v begaue vā stedē en sloten en ic sal v hou
dē in groter waerdē. Als reinout alle dinc van sinē
soen in goedē punctē sach en dat hi vanden coninc
gemint was ginc hi op eenre nacht heymelic wech
en wā sijn broot met groten arbeit een iaer lanc
Dat xxix. ca. Hoe reinout opperde an sinte pieters
kercke te coelē en diēde den metselaers als van ste
nē en calckte dragē en hoe hi ōmoert wort en indē
rijn geworpē en geuonden wert. en hoe sijn lichaē
te dormonde quā op een karre daer gheen paerdē
an en waren

Als reinout desen swarē arbeit een iaer gedaē
had ōhoerde hi hoe dat mē in coelē makē sou
de eē kercke in die eer vā sinte pieter ende men ont
boet daer grote menichte vā wercluidē of de arbei
dē wilden dat si te coelen quamē. repnout liet sinē
arbeiten ginc na coelen. en als hi binnen der stede
quā vraechde hi om dē meester vanden wercke die

De kerckemake dede die arbeiders die daer stonde
 en wrochte leide hen daer toe en als die meester rep-
 nout sach vraechde hi hen wat hi hebbē woude van
 twee dagen reinout seide elkes dages twee pennin-
 gē. Doe seide die meester lieue vriēt ic meendi meer
 ʊdienē sult wildi wel doe en trouwelic arbeiden ic
 sal v vier penningē geuen repnout atwoetde ic en
 wil so veel nē hebbē. Als dit die meester hoirde waē
 de hi of reinout eē sot geweest hadde en seide vriēt
 ic geefse v gaerne met dese woerden ghinc reinout
 staē werckē seer naerstelic en droech sommighe ste-
 nē alle daer ander vñfluiden ghenoech aen te hef-
 fen hadde. Aldus arbeide reinout en wā alle dage
 twee penningē en wāneer de ander arbeiders slie-
 pen so ginc repnout mortel maken. en als hem die
 vaech an quā sach hi met sijn hoeft op eenen steen.
 en sliep tot dattet begā te dagē en so drae als hi dē
 dach vñā eer sijn gesellen op stonden soe hadde hy
 meer werck gedaen allene. dā pēmant dede binnē
 dien dage dit was dē arbepts luiden ʊdrietelic en
 benidē dē hi so veel dede dē si grote nēt. en haet op
 hen hadden en slotē met malcander eenen raet. hoe
 si hen doden soudē en sepden tot malcander wij sul-
 len vñf mānen kiesē die hem te nacht waer nemē
 sullē als hi gaet slapē. so sullen si hem met mortele
 ʊsmozen en dā in een sac stekē en werpen indē rijn
 so sal hi geringe te gronde gaen. Dese raet volch-
 dē si alle wāttet hem goet dochte en so als den raet
 gesloten was doden si repnout vā die selue nacht.
 en staken hem in een sac en droegē optē rijn ende
 worpē hem int water al was die stroē starc vā dē
 water nochtās en mochte die sac nē te gronde gaē.

ouermits die gracie gods. Wāt wi vinden warachtich dat reinout sonde sonde sterf. In colen was een geestelic vrouken en was vā goeden leuen en had de vloze sien en hore ope e tijt als die vrouwe was te bedde en sliep. dochte haer in e visioen dat si te rijne gegaen was en vādte een sack dair in was een mā die heimelic ōmoert was. en als si die sack aen elāt haelde en soudse op trecken was si genesen de vrouwe ontsprāt met dit visioē en dede haer cledē en optē rijn dragē en als opten rijn was. viel si op haer kniē en badt gode doersijn bitter ljdē dattet visioē dat hair te voren gecomen was warachtich most wesen. Als dese vrouwe hair bedinge an ōsen here ald⁹ gedaen heeft ontloken haer oghen die te voren geslotē waren en sach inden stroem nae den sack en sach gins en weder. ten leste wert si dē sack gewaer en beuoelde hair seluē gesont en si sach dē sack en grepē metter hāt. en soude den sack te lāde treckē doe begondē alle die clocken bi hem seluē te luydē die in die stede vā colen waren twelc dē volcke seer ō wonderde en dede die stat doersloekē ō de waerhizte vernemē soe wert dē bisscop ōhoetscap hoe datter optē rijn gewonden was een mensche ōmoert en was in een sack gesteken ende een deuot vroukē die seer grote gebreken hadde heefften ghewondē en is genesen van haer gebreken. Als dit die bisscop hoerde is hi met alle de clergyp met crucē en de vanē daer gegaen en daer nae dat waerlike gherecht mettē herē en als si daer quamē vonden si dē sack so hem geseit was en d⁹ vroukē daer bi die bisscop en die waerlike heren dede dē sack ontbinden en als si ontbondē was so wort reinout dair wt ge

haelt Doe warē dair enige dien ōkenden en seiden
 dit is sinte pieters wercmā. men ginc dat lichaem
 ontledē daer vondē si naest sinen lichaem een rijc
 helic gordel dat seer costelic was en dair an hinc eē
 gulde signet dat wert dē bisscop ghegeuen dat las
 dē bisscop en daer stont in gescreuen ic bē repnout
 vā montalbaē Als dit die bisscop ōstont en de and
 herē die daer bij stondē dien ghekent had dē dreuē
 grotē rouwe en die bisscop seide ¶ vromere inout
 gi waert een spiegel der mānen vā vromicheit in v
 leuē nu hebdi doer gode v leuē vlorē. wist ic wpe v
 verlegen hadde ic soudē den coninc senden Als dz
 die vā dormonde ōhoerden quamē si met haesten
 te colē en vielen ouer haer kniē voir den bisscop en
 baden hē dat hi hem geuē woude t lichaem vā rep
 nout dē vrient gods of eenich lit vā sinen lichaem
 si soudē doer sijn eer eē schone kercke doen maken
 Die bisscop atwoerde soetelic ghi herē tis om niet
 dat ghi bidt ic en does n; als die vā dormonde ver
 stondē des bisscops atwoerde warē si droeuich en
 de rep s den te hups en die bisscop geboet dat mē eē
 kar brochte daer mē dē lichaem op lepde twelc ter
 stōt gedaē was ¶ En als dat lichaem op de kerre ge
 leit was en mē daer paerden in slaen soude om eer
 waerdelic in eē tombe te leggen en in de kerre te brē
 gen so is die kerre hi haer seluē ghekeert metten li
 chaē na die wech te dormōde en ginc so sture voert
 dat mē se niet wederhoudē en mocht. en en hielt n; z
 op voer dat site dormōde quā. twelc menich men
 sche seer ōwonderde als dit de bisscop sach was hi
 droeuich en keerde mettē volcke wed om en die vā
 dormōde warē seer ōbljt vā den lichaem des vriēt

dormonde

gods en dede in ere gods en reinout ee schone kere
hemaken.

Dat xxx. ca. Hoe die bisscop vā coelē coninc karel
ontboet dat reinouts lichaem gheuonden was bin
nen coelē in dē rijn en coninc karel quā te colen mit
een arren moede met groot volc om te wreekē den
doot van sinen neurepnout

Die bisscop vā colē sende mitter haest ee bode
in vā rijn en ontboet coninc karel dz reinout
sinen neure verlegē waer en was in den rijn geuon
dē als coninc karel desen pemaere hoerde vā den bis
scop was hi wtermatē droeuich en mistiet hē seer.
en swoer bi zjre cronē dat hi den doot vā sinen ne
ure wreekē soude en hē soude hebbē den seluen mā
diet gedaē hadde of si soudē tal becopen die in colē
warē Coninc karel ō gaderde ee groot heer vā vole
en toech met ee arren moede na colen. ende belepde
die stat en dede sijn tentē slaē op twelt als dit de vā
colen ō namē slotē si mit haesten haer poerten Dit
was dē bisscop te wetē gedaē. en hi liet den coninc
in en seide hē heer coninc wi doen maken een kere
en v neure reinout quā hier dienen den metselaers
so dattē niemāt en kende ende doe wi sijn lichaem
vondē en mē den lichaem ontlede vondē w h aen
hem ee costelijc gordel en daer aen was een signet.
daer ic an las sinen naē en titel als die coninc hoer
de dz reinout so iammerlic vermoert was. geboet
hi dē bisscop dat hi soude doen vā gen alle die met
selaers en werclupdē de daer warē twelt van ston
den aen gedaen was en den coninc gebrocht. Doe
deedse coninc karel pinigen. soe lange dat hi vādē
alle die gene die sculdich warē an dē ridē reinouts

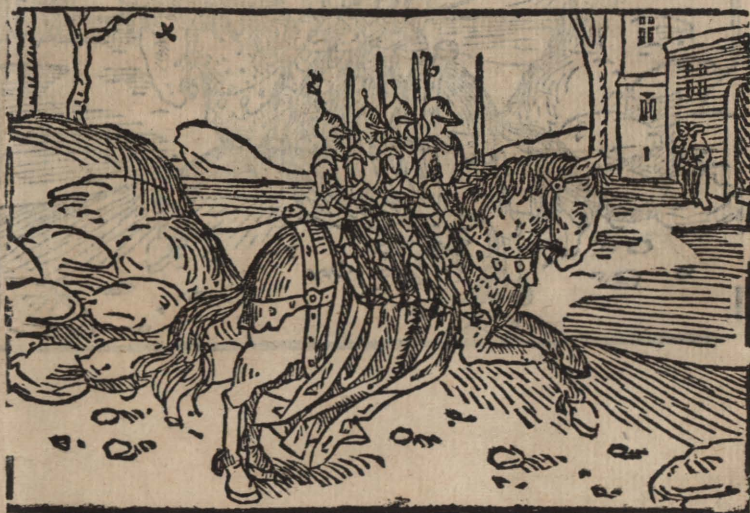
doot en lietse terstont nemē en ū sincken met sackē
inden rijn als de coninc gedoot had alle die an rep
nouts doot sculdich warē ūtelde de bisscop coninc
karel hoe repnouts lichaē voir te dormōde met eē
karre sonō paert. en sonder mēschen hulp dā alleē
bider gracie vā god als die coninc dit hoerde hadde
hij groot ū wonderē en voir te dormōde o tlichaē
vā sinen neue te sien. als coninc karel binē dormō
de quā wast volc seer droevich wāt si waēden dat
karel reinouts lichaē wech nemē soude. en dat hij
daer om gecomē waer Coninc karel seide tottē he
ren ic bid v ghy herē laet mi siē tlichaem van minē
neue repnout. Doe seide de heren vander statedel
heer coninc. si di hier gecomen om ons te nemē den
lichaem vāden vriēt gods repnout die hier alleen
quā bij miraculē sonder mēschen hulpe dat soude
god op v swaerlikē wreekē Doe seide coninc karel
neē ic en hebt des geen sorghe als die heren en boz
gers dit hoerdē waren si blide. en dedē die tomme
opē om coninc karel d; lichaem te latē sien. en met
diē trat coninc karel tot die tombe en sacher in doe
was reinouts lichaē wech en was geuaren tot sijn
broeds en so wij bescreuē vinden so leggen se te na
pels als die coninc dat lichaē van sinen neue daer
niet en sach ū wonōdes hē En als dit die herē van
der stat en gemeentē vernamen dat si den lichaem
vā repnont des vrient gods quijt warē bedreuē si
grotē rouwe en mislietē hē seer Als dit die coninc
sach reys de hi wēd met sijn volc na parijs aldus nā
reinout die vromeridd sijn eynde en starf salichlic
en regneert met gode Amen

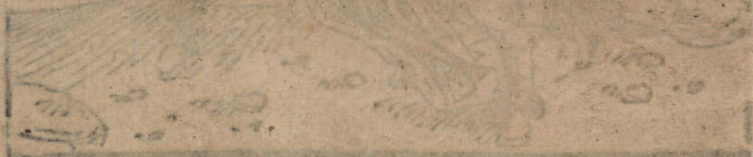
Hier epndet die hystorie van die vier heems kin-
derē en principalic vāden vromen ridder repnout
here vā montalbaen en coninc karel vā prancye.
En is geprent tot leyden in hollant Bini Jā seuer
soen op die hof graff Jnden iare dupsent vijfhon-
der en acht.

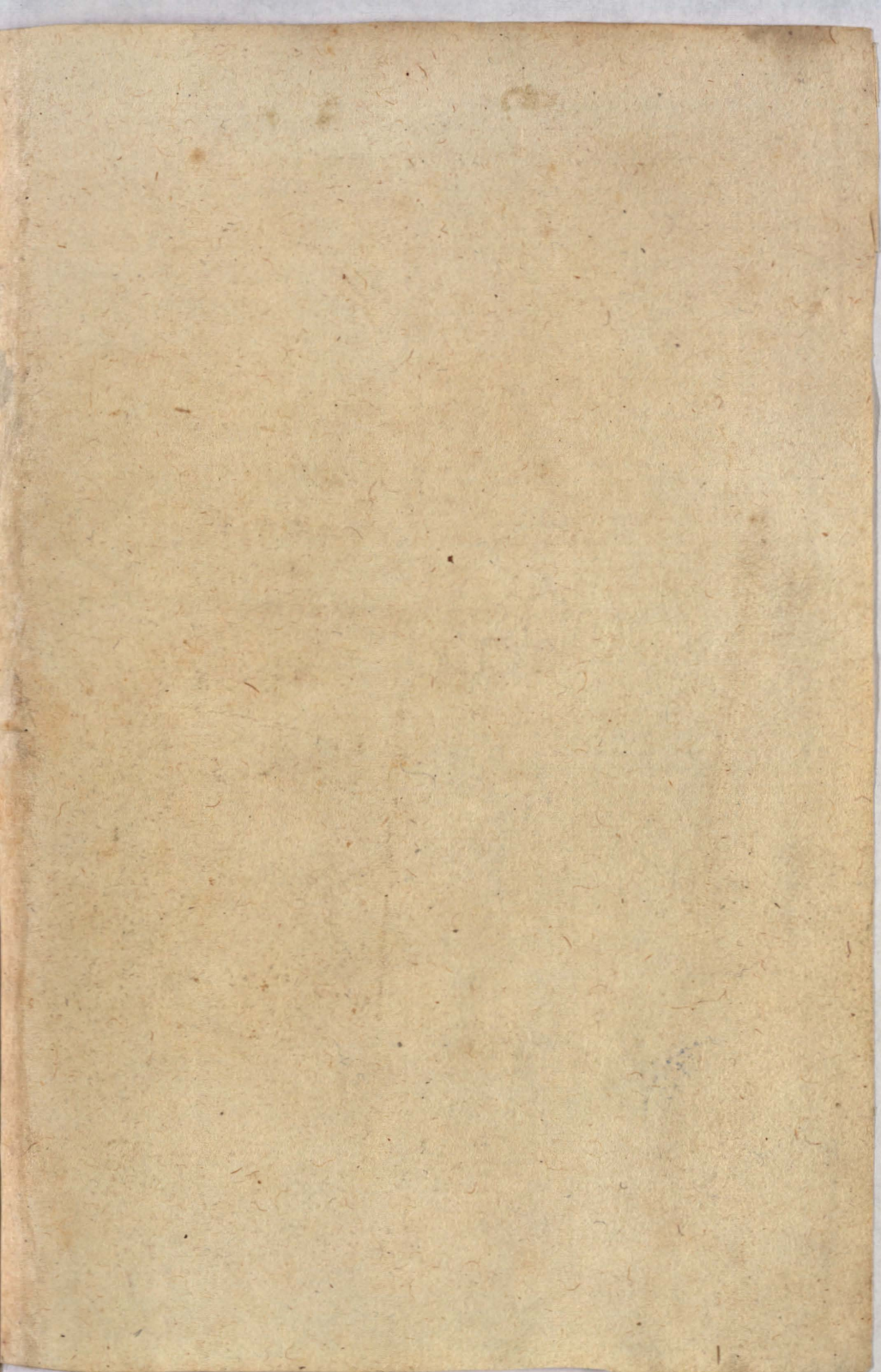

126

16

Alter Einbandbezug

Nr.

Ausgang:

1974

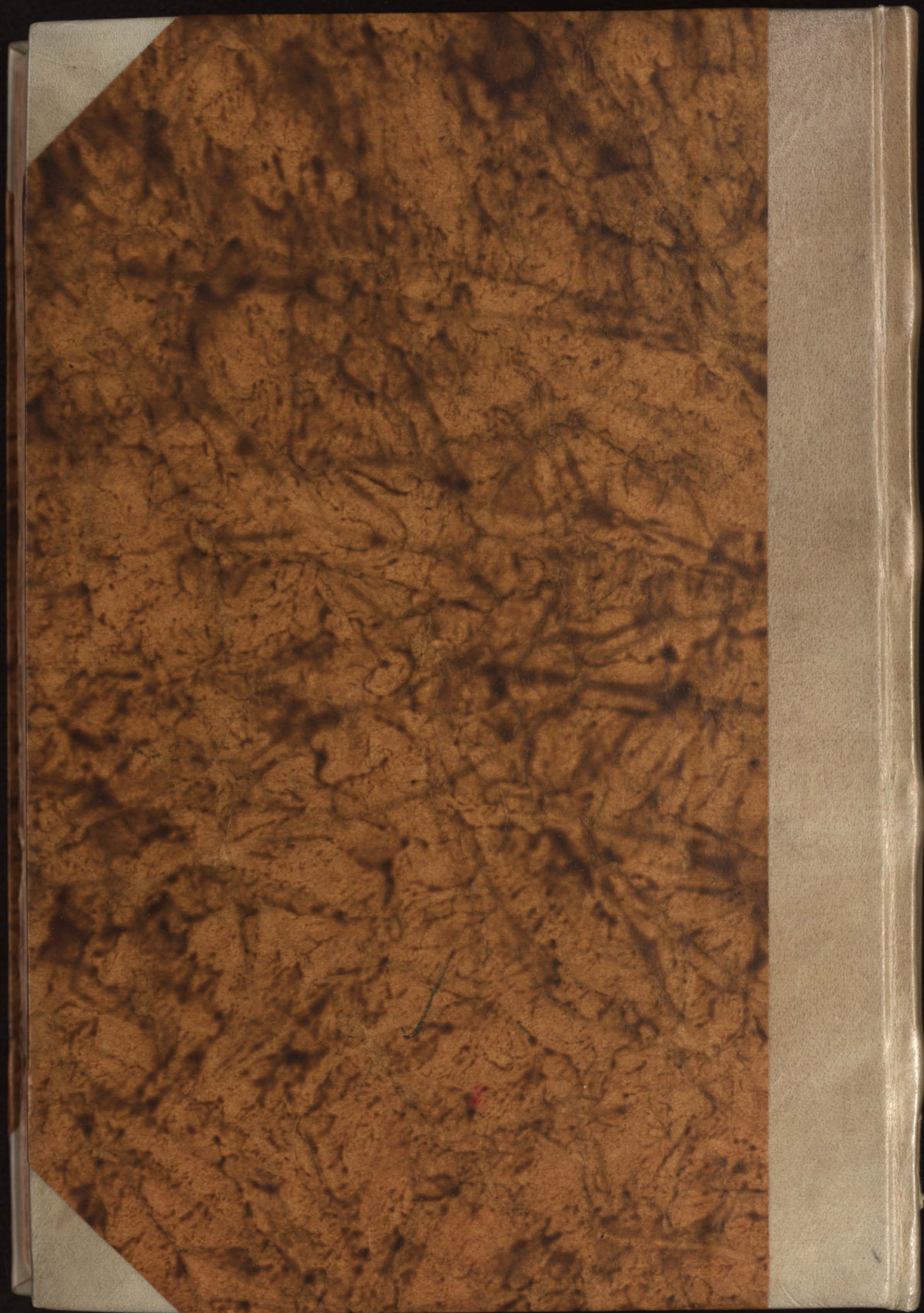
I. Schäden:

EB unbrauchbar
7, 8, 10, 11, 29, 30, 31, 32,

II. Behandlung:

EB neu
25, 26, 27, 28, 33, 34, 35, 36,
A#K

Sch

Cim.77